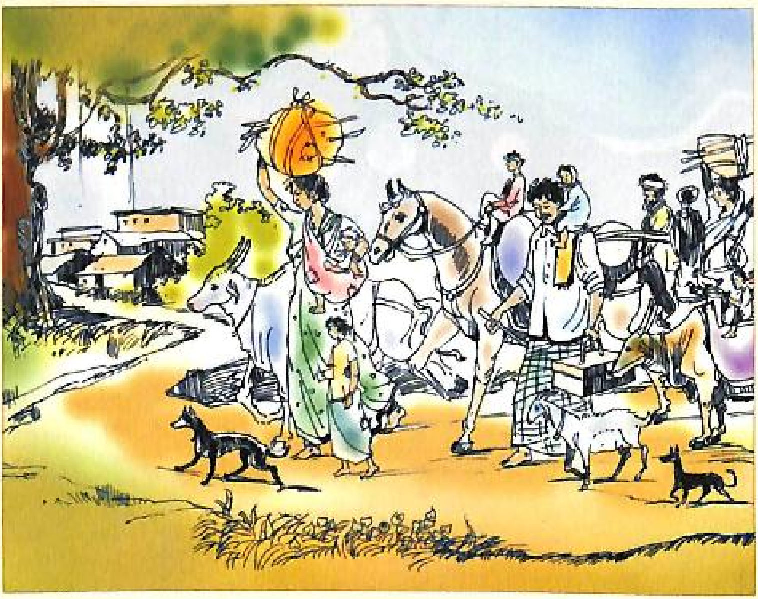
ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನಮಾಲೆ

ಗೋಸಂಗಿ

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಎಸ್ ಸಿಂಧೆ, ಕೆ ಚಾವಡೆ ಲೋಕೇಶ್

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ
ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
ಬೆಂಗಳೂರು

ಕರ್ನಾಟಕ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಲೆ ೪

ಗೋಸಂಗಿ

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಎಸ್ ಸಿಂಧೆ

ಕೆ ಚಾವಡೆ ಲೋಕೇಶ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರ

ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ

ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ ಸಿ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು – ೫೬೦ ೦೦೨

ದೂರವಾಣಿ : ೦೮೦ ೨೨೪೮ ೪೫೧೬

Gosangi (Karnataka Nomadic Community Studies-4) by **Appaji S Sindhe & K. Chavade Lokesh** Published by **Ashok N. Chalawadi,** Administrative Officer, Kannada Pustaka Pradhikara, Kannada Bhavana, J.C. Road, Bangalooru-560 002.

ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ: ೨೦೦೮
ಪುಟಗಳು : xxxiv + ೧೭೨
ಬೆಲೆ : ರೂ. ೭೫/-
ಪ್ರತಿಗಳು : ೧೦೦೦

First Print : 2008
Page : xxxiv + 172
Price : **Rs. 75/-**
Copies : 1000
ISBN : 81-7713-218-0

ಪ್ರಕಾಶಕರು
ಅಶೋಕ ಎನ್. ಚಲವಾದಿ
ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳು
ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ.ಸಿ. ರಸ್ತೆ
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೦೨

ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ : ಪ್ರತಾಪ ರಾ ಬಹುರೂಪಿ, ಬೆಳಗಾವಿ
ಕರಡು ತಿದ್ದಿದವರು : ಡಾ. ಆರ್.ಬಿ. ಕುಮಾರ್, ರಾಮಸಾಗರ

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ :
ಭಾವನಾ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್
ಕಮಲಾಪುರ-೫೮೩ ೨೨೧

ಮುದ್ರಕರು :
ರಾಜಾ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್
ನಂ. ೫೯, ೮ನೇ ಕ್ರಾಸ್, ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್ ರಸ್ತೆ
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೨೭, ದೂ: ೨೨೨೩೪೧೦೬೬

ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು

ಪ್ರೊ ಎಸ್ ಜಿ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ ಕೆ ಎಂ ಮೇತ್ರಿ

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಅಶೋಕ ಎನ್ ಚಲವಾದಿ

ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರು

ಕೆ ಭಾಸ್ಕರದಾಸ್ ಎಕ್ಕಾರು
ಶೇಷಪ್ಪ ಅಂದೊಳ್ಳು
ಡಾ ಶರಣಮ್ಮ ಗೊರೆಬಾಳ
ಹಂಸಲೇಖ
ಡಾ ಕಾಶಿನಾಥ ಅಂಬಲಗಿ
ಶೀಲಾ ತಿವಾರಿ
ಹೊರೆಯಾಲ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ

ಲೇಖಕರು ಮತ್ತು ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರು

ಪುಸ್ತಕಗಳು	ಲೇಖಕರು
೦೧. ಬುಡ್ಗ ಜಂಗಮ	ಬಾಲಗುರುಮೂರ್ತಿ, ಪ್ರತಾಪ ರಾ ಬಹುರೂಪಿ
೦೨. ಚೆನ್ನ ದಾಸರ	ಡಾ ಯಲ್ಲಪ್ಪ ಬಿ ಹಿಮ್ಮಡಿ
೦೩. ದಕ್ಕಲಿಗ	ಜಾನಕಲ್ ರಾಜಣ್ಣ ಎಂ
೦೪. ಗೋಸಂಗಿ	ಅಪ್ಪಾಜಿ ಎಸ್ ಸಿಂಧೆ, ಕೆ ಚಾವಡೆ ಲೋಕೇಶ್
೦೫. ಹಂಡಿ ಜೋಗಿ	ಚಂದ್ರಪ್ಪ, ಎಂ ದುಷಂತ್
೦೬. ಕೊರಮ	ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಬಿ ಮಾನ್ಪಡೆ
೦೭. ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತ	ಡಾ ಸಣ್ಣವೀರಣ್ಣ ದೊಡ್ಡಮನಿ, ಪಿ ಮಹೇಂದ್ರರಾವ್ ಸಾಸ್ಲಿಕ್
೦೮. ಸಿಂಧೊಳ್ಳು	ಡಾ ದೊಡ್ಡಮನಿ ಲೋಕರಾಜ,ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಎಸ್ ರಾವ್ಲೋಳ್
೦೯. ಸುಡುಗಾಡು ಸಿದ್ಧ	ಎಂ ಎಸ್ ಗಂಟಿ
೧೦. ಡುಂಗ್ರಿ ಗರಾಸಿಯ	ಜಗದೀಶ ಕೆ ಕೆ
೧೧. ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ	ಕುಮುದಾ ಬಿ ಸುಶೀಲಪ್ಪ
೧೨. ಪಾರ್ಧಿ	ಡಾ ಲಕ್ಕಿ ಪೃಥ್ವಿರಾಜ್, ಎಚ್ ಪಿ ಶಿಕಾರಿ ರಾಮು
೧೩. ರಾಜಗೊಂಡ	ಡಾ ಕೆ ಎಂ ಮೇತ್ರಿ, ಸುದರ್ಶನ್ ಸೆಡ್ಮಾಕಿ
೧೪. ಬೈಲಪತ್ತಾರ	ವಿಶ್ವನಾಥ ಎಲ್ ಬೈಲಪತ್ತಾರ, ಜಗನ್ನಾಥ ಎಂ ಬೈಲಪತ್ತಾರ
೧೫. ದೊಂಬಿದಾಸ	ಕುಪ್ಪೆ ನಾಗರಾಜ
೧೬. ಛಿಸಾಡಿ	ಡಾ ಬಸವರಾಜ ಎಸ್ ಹಿರೇಮಠ, ಅಂಜಲಿ ಸಾಳುಂಕಿ
೧೭. ಗೋಂಧಳಿ	ಶಿವಾನಂದ ಲ ಪಾಚಂಗಿ
೧೮. ಕಂಜರಭಾಟ	ಜೆ ವ್ಹಿ ಬಾಗಡೆ
೧೯. ಸಿಕ್ಲಿಗರ	ಡಾ ಚಲವಾದಿ ಬಸವರಾಜ, ಶೇಖರಸಿಂಗ್ ಎಸ್
೨೦. ಅಲೆಮಾರಿ ಕುರುಬ	ಡಾ ಯರ್ರಪ್ಪ ಡಿ
೨೧. ಕಾಡುಗೊಲ್ಲ	ಡಾ ಎಂ ಗುರುಲಿಂಗಯ್ಯ, ವಿ ನಾಗಪ್ಪ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಾತು

ನಮ್ಮದು ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಮಾಜ. ಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕವು ಕೆಲವಾದರೆ, ಸಿಗದವು ಹಲವು, ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಯೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಪರಿಗಣನೆಗೆ ಬಾರದೆ ತಪ್ಪು ನಮೂದಾಗಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರಿವೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಗಣತಿಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಅಧ್ವಾನ ಅನ್ಯಾಯ ಅಪಾರವಾದುದು. ಎಷ್ಟೋ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನೆಲೆ ಇಲ್ಲ. ಇಂದು ಇಲ್ಲಿ, ನಾಳೆ ಅಲ್ಲಿ, ನಾಡಿದ್ದು ಇನ್ನೆಲ್ಲೋ ಎನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಅಲೆಮಾರಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಅವರದೇ ಆದ ಭೂಮಿ ಕಾಣಿ ಊರು ಕೇರಿ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಹೆಸರೂ ಇಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೇ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಹಲವಾರು ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಕರೆಯುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಮೈಸೂರು ಕಡೆ ಒಂದು ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದರೆ, ಅದೇ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗಡಿ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುರುತಿಗೆ (ಐಡೆಂಟಿಟಿ) ಸಿಗದೆ ಬಹುನಾಮಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದರಿಂದ ಆಗುವ ಅಪಾಯಗಳ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ಆ ಸಮುದಾಯಗಳು ಬದುಕಿವೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ವಂಚಿತ ಮಕ್ಕಳು ಬದುಕಿನ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳದೆ ಹೋಗುವ ದುರ್ಗತಿ ಅವರ ನಿತ್ಯದ ನರಕವಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಆ ಸಮುದಾಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಭಾಷೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯ ಕನಿಷ್ಠ ೪ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ನಿತ್ಯ ಬಳಕೆಗೆ ವಾಹಕವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಯಾವುದು ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗಲಾರದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವರಾಡುವ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣತಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಬುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಸಮುದಾಯಮೂಲಗಳ ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ದುಡಿಮೆ, ಅಧಿಕಾರ, ಸ್ಪರ್ಧೆ, ರಾಜಕೀಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ತೆರೆದುಕೊಂಡರೆ ಹೊಸ ವಿಸ್ತರಣೆಗಳ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಅಪಾರವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಬುಡ್ಗಜಂಗಮ್‌ಸಮುದಾಯದವರ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಸಮಾವೇಶವೊಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಭವನದಲ್ಲಿ ೨೦೦೫ರ ಆಗಸ್ಟ್ ೧೧ ಮತ್ತು ೧೨ ರಂದು ನಡೆಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದೆ. ಆ ದಿನ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಭವನದ ತುಂಬಾ ವಿವಿಧ ವೇಷಧಾರಿಗಳು ಕುಂತಕಡೆ ಕೂರದೆ, ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಒಂದು ಮಾರುದ್ದದ ಕೋಲು ಅದಕ್ಕೆ ನೇತು ಬಿದ್ದ ಒಂದು ಹಸಿಬೆ ಚೀಲ, ಕೆಲವರು ಕಸೆಪಂಚೆ ಉಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಲುಂಗಿ, ಮೇಲೆ ತೊಟ್ಟ ಶರಟು ರಂಗು ರಂಗಿನ ವಿಚಿತ್ರ ಬಣ್ಣದ್ದು. ಇವರ ಮಧ್ಯೆ ಪುರಾಣ ಕಾಲದ ರಾಮ, ರಾವಣ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಸೀತೆ, ಹನುಮಂತ, ಶೂರ್ಪನಖಿ ವೇಷಧಾರಿಗಳು. ಕೆಲವರು ಹೆಗಲಿಗೆ ನೇತು ಹಾಕಿಕೊಂಡ ತಮಟೆ, ಮೃದಂಗ, ಡೋಲುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತೇ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಇವರೆಲ್ಲರ ಮಧ್ಯೆ ಕೆಲವರು ಪ್ಯಾಂಟು, ಶರಟು ಸೂಟುಧಾರಿಗಳು ತುಂಬಾ ಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಕೂರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮನವಿಗಳು ಯಾರ ಕಿವಿಗೂ ಕೇಳಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಟೇಜಿನ ಮೇಲಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರ ಪೈಕಿಯ ಯುವ ಮುಂದಾಳು ಬಾಲಗುರುಮೂರ್ತಿ, ಮೈಕಿನಿಂದ ಪದೇ ಪದೇ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮನವಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾರಿಗೂ ಕೂರುವುದು ಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ವಿಚಿತ್ರ ಸನ್ನಿವೇಶ ಅವರ ಬದುಕನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಒಂದು ಘಟನೆಯಾಗಿ ನನಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆ ನಿಂತವರಲ್ಲ ಅವರು. ಅಲೆಮಾರಿತನವೇ ಜೀವನಗತಿಯಾದ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಕಡೆ ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಕೂರುವುದು ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ ಹಾಗೂ ಒಗ್ಗದ ಕೆಲಸ. ಅವರಲ್ಲಿ ವೇಷಧಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದವರಿಗೆ ಸ್ಟೇಜಿನ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡುವ ಆತುರ. ಆದರೆ, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಿಗೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಂಘಟನೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೋರಾಟದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನೀಡುವ ತುರ್ತು. ಸಂಘಟನೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಯುವಕರ ಹರಸಾಹಸ ಅದಕ್ಕೆ ಕಿವಿಗೊಡದೆ ತಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಾತ್ಮಕ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿರುವ ಜನಸ್ತೋಮ. ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಯುವಕರು ಕ್ರಮಿಸಬೇಕಾದ ದಾರಿ ಇನ್ನೂ ತುಂಬಾ ದೂರವಿದೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯಾಸದಾಯಕವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾರಿ ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು ಆ ಸನ್ನಿವೇಶ.

ಈ ದೇಶದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಬಲಿಷ್ಠ ಜಾತಿಗಳು ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖವಾಡದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಧೃವೀಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಪೈಪೋಟಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಉದ್ಯೋಗ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರವೆಂಬುದು ಉಳ್ಳವರ್ಗಗಳ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ, ಇದೆಲ್ಲದರಿಂದ ಗಾವುದ ಗಾವುದ ದೂರವಿರುವ ಇಂಥ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳು

ಸಂಘಟನೆಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕಿನ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಉಳ್ಳವರೇ ಉಣ್ಣುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇಂಥ ವಿಸಂಗತಿಯ ನಡುವೆ ಎಲ್ಲ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಯುವಕರು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಸಂಘಟನೆಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತವಾಗುವ ನೈತಿಕ ಹಕ್ಕು ಇರುವುದು ಇಂಥ ವಂಚಿತ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ. ಎಲ್ಲ ಸುಖ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಮೇಲಿನ ಸಂಘಟಿತ ಸಮುದಾಯಗಳು ನೈತಿಕವಾಗಿ ವಿಸರ್ಜನೆಗೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಸೆಕ್ಯುಲರ್ ಎನ್ನುವುದರ ನಿಜವಾದ ಅನುಭವ ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಸಂಭವಿಸುವುದು ಹೀಗೆ ವಿಸರ್ಜನೆಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಕಲೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಭಿರುಚಿ ಕಾಯಕಗಳ ಮುಖೇನ ಬದುಕಿಗೆ ಹೊಸಚಲನೆ ನೀಡಲು ಸಂಘಟನೆಯಾಗುವುದರಿಂದ. ಆದರೆ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿದೆ ಎಂದರೆ, ಇಂದು ಬಲಿಷ್ಠ ಜಾತಿಗಳ ಧ್ರುವೀಕರಣಕ್ಕೆ ಕಲೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಧರ್ಮ ಕಾಯಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಮುಖವಾಡಗಳಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ತಮ್ಮ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ತಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ಹಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಲು ಸಂಘಟಿತವಾಗ ಬೇಕಾದ ಸಮುದಾಯಗಳು ಶಕ್ತಿರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ದಾಳಗಳಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಒಳಪಂಗಡಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಛಿದ್ರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು ಇಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಬೆಕ್ಕಿನ ಕೊರಳಿಗೆ ಗಂಟೆ ಕಟ್ಟುವವರಾರುಲ ಇಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಹೊಸ ಎಚ್ಚರ ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಸಂಭಾವ್ಯವಾಗಬೇಕಿದೆ. ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗದಂತೆ ಉಳಿಯುವ ಬೆಳೆಯುವ ಅರಿವಿನ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಸಂಘಟನೆಯಾದರೆ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಬಲದಲ್ಲಿ ಗಂಟೆ ಕಟ್ಟುವ ಅಗತ್ಯವೇ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ದುರಂತವೆಂದರೆ, ಇಂಥ ಎಚ್ಚರದ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಮುದಾಯಗಳ ಹಿತವನ್ನು ಬಲಿಗೊಡುವ ದಂದೆಗಿಳಿದಿವುದು. ಕಳೆದ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಾಳಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡಂತೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದ ಯುವಕರು ಒಕ್ಕೂಟ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸಿ, ಸಂಕಲ್ಪಬದ್ಧ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸಂಘಟನೆಯ ಫಲ ಇಂಥ ಅಧ್ಯಯನದ ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆ.

ಈ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನವಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಇರುವ ವಿಶೇಷತೆ ಎಂದರೆ, ಇದು ಹೊರಗಿನವರು ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನವಲ್ಲ. ಆಯಾ ಸಮುದಾಯ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಬಂದು ಅಕ್ಷರ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಯುವಕರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಅಧ್ಯಯನವಿದು. ನೊಂದ ನೋವ ನೊಂದವನೇ ನಿವೇದಿಸಿರುವ ವ್ಯಥಾನಕವಿದು. ಇಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬವೆಂಬ ಚಿಕ್ಕ ಘಟಕವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಇಡೀ ಸಮುದಾಯವನ್ನು

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಮಿತಿಗೊಳಿಸಿ ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನವೂ ಇದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಘಟಕವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿದು ಈ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗುವಂತೆ ಅನ್ಯ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ತತ್ಪರತೆ ಸಂಕಲ್ಪಬದ್ಧ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠಭಾವ ಇವು ಮೂಲ ಪ್ರಮಾಣುಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನ ಬರವಣಿಗೆಯ ರೂಢಿಗೆ ಬೀಳದವರು. ಬರವಣಿಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯ ಹಂಗಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಕೀಳರಿಮೆಯ ಭಾವದಲ್ಲಿ ನರಳಲಾರದ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸಿಗಳು. ಏಕೆಂದರೆ, ಇವರಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೋವುಗಳಿವೆ. ಬಂದ ಮೂಲದ ಬಗೆಗೆ ನಿಷ್ಠೆತುಂಬಿದ ನೈತಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಇದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಒಲಿದಂತೆ ಹಾಡಿದ ಸಮುದಾಯದ ಒಟ್ಟುದನಿಗೆ ಕೊರಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕೊರಳುಗಳ ಹಾಡನ್ನು ದೇಸಿ ಸಹಜ ಶ್ರುತಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿಸುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಪ್ರೊ ಕೆ ಎಂ ಮೇತ್ರಿಯವರು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಲಿಕೆ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಲು ಸಹಕರಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯ ಸಂಗಾತಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿಸಲು ಕಾರಣಕರ್ತರಾದ ಕೆ ಭಾಸ್ಕರದಾಸ್ ಎಕ್ಕಾರು, ಶೇಷಪ್ಪ ಅಂದೊಳ್ಳು ಅವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂವೇದನೆಯ ಪರವಾಗಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಈ ಹಿಂದೆ ಪ್ರೊ ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಲೆ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಅಕಾಡೆಮಿಗಳ ಕಾರ್ಯಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ವಿಸ್ತರಣೆಯನ್ನ ಒದಗಿಸಿದ ಪ್ರಕಟಣೆ ಅದು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರೊ ಎಚ್ ಜೆ ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ ಅವರು ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೊರತಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸಂಪುಟಗಳು ಇದರ ಮುಂದುವರಿದ ಅಧ್ಯಯನ ರೂಪಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರೊ ಎಸ್ ಜಿ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಅಲೆಮಾರಿ ಮತ್ತು ವಿಮುಕ್ತ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು

ವಿಶ್ವದ ಮೂಲಿಗರೇ ಅಲೆಮಾರಿ ಆದಿವಾಸಿಗಳು. ಇವರಲ್ಲಿ ಹಲವು ವಿಧ. ಪ್ರಕೃತಿ ಮಡಿಲಿನ ಪಾರಂಪರಿಕ ಪಶುಪಾಲಕ ಅಲೆಮಾರಿ ಆದಿವಾಸಿಗಳು, ಪಾರಂಪರಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಿಕ್ಷಾವೃತ್ತಿಯ ಅಲೆಮಾರಿ ಆದಿವಾಸಿಗಳು. ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ವೈಪರಿತ್ಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಗಮಗೊಂಡ ಅಲೆಮಾರಿ ಜನಸಮೂಹಗಳು. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಇತ್ತೀಚಿನ ಒಂದು ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ೨೦ ರಷ್ಟು ಜನ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಿರುವರು. ದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಜನಗಣತಿಯನ್ನು ೧೮೮೧ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ೧೮೮೧ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ೨೬೩೮ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ೧೪೦೦೦ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯ ಕಾಗುಣಿತ(Spelling)ಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ (Singh, K S: 1996:3). ಭಾರತದ ೧೮೮೧ ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೯೨೯ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ದಾಖಲಾಗಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ೮೫೫ ಮಹತ್ವದ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾವಿರ ಜನರೊಳಗಿರುವ ೧೦೭೪ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ದಾಖಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು(Eustace, J Kitts: 1982). ೧೯೪೫ ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ಭಾರತೀಯ ಮಾನವ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಯು ೨ ನೇ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೯೮೫ ರಿಂದ ೩೧ ನೇ ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೯೨ರವರೆಗೆ ಭಾರತೀಯ ಜನ (People of India) ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿತು. ಭಾರತೀಯ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆ ಎಸ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರು ಭಾರತೀಯ ಮಾನವ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಡಿರೆಕ್ಟರ್ ಜನರಲ್ ಆಗಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿ ಭಾರತೀಯ ಜನ ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಕುರಿತು ಅಪಾರ ಅನುಭವ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅವರು ಭಾರತೀಯ ಜನ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದರು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ೬೭೪೮ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅಂತಿಮದಲ್ಲಿ ೪೬೩೫ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು(Singh, K S:1996:Vol.VIII:ix-x). ಇದರಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯು ಸರಳವಾಯಿತೆನ್ನಬಹುದು. ನವದೆಹಲಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಮುಕ್ತ, ಅಲೆಮಾರಿ ಮತ್ತು ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಆಯೋಗದ ಅಂದಾಜು ಪಟ್ಟಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದ ೨೫ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ೫ ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೭೪೯

ವಿಮುಕ್ತ ಮತ್ತು ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು (ಭಾರತೀಯ ವಿಮುಕ್ತ ಮತ್ತು ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ರಾಜ್ಯವಾರು ಇಳಿಮುಖ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕೋಷ್ಟಕ ಗಮನಿಸಿ). ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು ೧೦ ಕೋಟಿಯನ್ನು ಮೀರಿದೆ. ಅಂದರೆ ಭಾರತದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡ ೧೦ರಷ್ಟು ಜನ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯವರಿರುವರು. ಈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಹಲವು ಸಮುದಾಯಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಸಿಗುವವು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧಿಕ ಅಂದರೆ ೭೩ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನ ೫೬ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಮೀಸಲಾತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳು ಪರಿಶಿಷ್ಟರ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವೆಡೆ ಹಂಚಿಹೋಗಿವೆ.

ಅಲೆಮಾರಿ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಪೊಕ್ಕನ್, ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ತೆಂಡುಳಿ, ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗುಬೋತು, ಮಲೆಯಾಳಂನಲ್ಲಿ ತೆಂಟಿ, ಮರಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಭಟಕ್ಯಾ, ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರಿ, ಘುಮಂತು, ಗ್ರೀಕಿನಲ್ಲಿ ನೆಮಿನ್ (nemein), ಲ್ಯಾಟಿನಿನಲ್ಲಿ ನೋಮಾಸ್ (nomas), ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ನೊಮ್ಯಾಡ್ (nomad), ಜೊತೆಗೆ ಪರದೇಶಿ, ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದವರು, ದೇಶ ಸಂಚಾರಿಗಳು, ಪರಸ್ಥಳದವರು, ಹೊರಗಡೆಯವರು, ಉಚಲ್ಯಾ, ಜಿಪ್ಸಿ, ಬೀಡು ಬಿಡುವವರು, ಗುಳೆ ಹೋಗುವವರು, ವಲಸಿಗರು, ಗಿರಿಜನರು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಎಂಬ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭಿಕ್ಷಾ ವೃತ್ತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಪಿಚ್ಚೈಕರಾ, ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಿಕಾರಿ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷುಕರೆಂತಲೂ ಗುರುತಿಸಲಾಗುವುದು. ಜನಪದರು ಇವರನ್ನು ಗೋಸಾಯಿ, ಜಂಗಾಲಿ, ಜಂಗಮ, ಜೋಗಿ, ದಾಸಯ್ಯ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುವರು. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪಶುಪಾಲನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯವರನ್ನು ಮಾತ್ರಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯದವರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎನ್ಸೈಕ್ಲೋಪೆಡಿಯ ಬ್ರಿಟಾನಿಕಾದ ಪ್ರಕಾರ ಅಲೆಮಾರಿತನವು ಒಂದು ಜೀವನ ವಿಧಾನ. ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಪಶುಪಾಲನೆ ಅಥವಾ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನವ ಒಂದೆಡೆ ನೆಲೆಯೂರದೇ, ದಿಕ್ಕುದೆಸೆಯಿಲ್ಲದ ಅಥವಾ ಕಾಲಕ್ರಮಾನುಸಾರದ ಅಲೆಯುವಿಕೆಯನ್ನು ಅಲೆಮಾರಿತನ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿದೆ. ಇದು ವಲಸೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೂ ಭಿನ್ನ.

ನಿರಂತರ ಅಥವಾ ನಿಯಮಿತ ಅಲೆಮಾರಿ ಮತ್ತು ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಥವಾ ಗುಂಪುಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬಹುದು.

೧. ಪಾರಂಪರಿಕ ವನ್ಯಜೀವಿಗಳ ಬೇಟೆ, ಪಳಗಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ; ಪಶುಪಾಲನೆದ ನಾಟಿವೈದ್ಯ; ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನದ ದೈವಾರಾಧನೆ, ಪ್ರದರ್ಶನ ಮತ್ತು

ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗಾಗಿ ಅಲೆತ. ಉದಾಹರಣೆ ಕರಡಿ, ಕೋತಿ, ಹಾವು, ನಂದಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ; ಕುರಿ, ಮೇಕೆ, ಕತ್ತೆ, ಹಂದಿ, ಒಂಟೆಗಳ ಪಾಲನೆದ ಹಗಲುವೇಷ, ಬುರ್ರಕಥೆ, ಗೋಂಧಳ, ದಾಸರ ಪದ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ಬಯಲಾಟ, ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆಯಾಟ, ದೊಂಬರಾಟ, ಮಾರಮ್ಮ ದೈವ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ. ನಾಟಿವೈದ್ಯ, ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳ ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ರಿಪೇರಿ, ಹಾಳಾದ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಮಾರಲು ನಡೆಸುವ ಅಲೆಮಾರಿ ಜೀವನ.

೨. ನಿರಾಡಂಬರ, ನಿಷ್ಕಪಟ, ಸಹಜ ಸರಳ ನಿರಕ್ಷರಿಗಳು. ಬಂಡವಾಳ ಶೂನ್ಯ ಅಥವಾ ಅಲ್ಪ ಬಂಡವಾಳದ ಕಾಯಕ ಜೀವಿಗಳು.

೩. ಸರ್ವಚೇತನವಾದಿಗಳು, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅಗೋಚರ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತರು.

೪. ಮರಗು ಭಾಷೆ ಅವಲಂಬಿತ ಮಾತೃಭಾಷಿಗಳು.

೫. ಹಾಳು ಗುಡಿ ಗುಂಡಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಬಯಲಿನ ಮರಗಿಡಗಳ ಕೆಳಗೆ ಅಥವಾ ನಗರಗಳ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮತ್ತು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವಾಸ.

ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪಶುಪಾಲಕ, ಪ್ರದರ್ಶನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಪಾರಂಪರಿಕ ಭಿಕ್ಷುಕ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ಶೂನ್ಯ ಅಥವಾ ಅಲ್ಪ ಬಂಡವಾಳದ ವೃತ್ತಿ ಅವಲಂಬಿತ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹಲವೆಡೆ ಕೆಲವು ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸರಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಹಕಾರದಿಂದ ನೆಲೆಕಂಡಿವೆ. ಆದರೂ, ಬದುಕಿಗಾಗಿ ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೇ ಸಹಸ್ರಾರು ಕಿಲೋಮೀಟರ ಅಂತರದ ಅಲೆಮಾರಿತನ ಮುಂದುವರೆಸಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಮುದಾಯಗಳ ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಲೆಮಾರಿ ಮತ್ತು ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿತನದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಸರಕಾರ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ೧೮೭೧ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಅವಲಂಬಿತ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಆಡಳಿತದ ಪರಿಧಿಗೆ ಬರದೇ ಇರುವ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಪರಾಧಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳೆಂದು ಅಧಿಸೂಚಿಸಿತು. ಈ ಅಧಿನಿಯಮವನ್ನು ೧೯೧೧ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಆಳುವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಯಿತು. ಮುಂದುವರಿದು ೧೮೯೭, ೧೯೧೧, ೧೯೨೩, ೧೯೨೪ ಮತ್ತು ೧೯೪೭ ಈ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಧಿನಿಯಮಕ್ಕೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಈ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿರಿಸಲು ಮತ್ತು ದಂಡಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಈ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ವಸಾಹತುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಲಿಹಾಕಿ ಇಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇವರು ದಿನಾಲು ಅಲ್ಲಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಹಾಜರಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು

ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಇವರ ವಸಾಹತುಗಳು ಇವರಿಗೆ ಜೇಲುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಇವರ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಇವರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾದವು. ಇವರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಬ್ಬ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಅಧಿಕಾರಿಯೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ತರಹದ ಅಪರಾಧಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ವಸಾಹತುಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಗದಗ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಧಾರವಾಡ, ಬಾಗಲಕೋಟ, ಬಿಜಾಪುರ, ಇಂಡಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡವು. ಆದರೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಮಾಡುವ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸಮೀಕರಿಸುವುದು ತಪ್ಪೆಂದು ೧೯೪೭ ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ್ ಮತ್ತು ೧೯೪೯ ರಲ್ಲಿ ಮುಂಬೈ ಅಧಿಪತ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯ ಅಪರಾಧಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧಿನಿಯಮವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಭಾರತೀಯ ಅಪರಾಧಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ತನಿಖಾ ಸಮಿತಿಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ವರದಿಯ ಮೇರೆಗೆ ೧೯೫೨ ರಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ವಿಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಈ ಸಂಬಂಧದ ಅಧಿನಿಯಮವನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸ ಲಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಈ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ವಿಮುಕ್ತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಇಲ್ಲವೆ ಡಿ ನೋಟಿಫೈಡ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ (DNT) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರಪೂರ್ವದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಗುಂಪುಗಳ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದಿರುವು ದಲ್ಲದೇ ಇವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮೀಸಲಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ೧೯೭೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ೨,೭೧,೦೨,೧೪೦ ಜನರು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆಂದು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಲೆಮಾರಿ ಮತ್ತು ವಿಮುಕ್ತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಗಾಧವಾದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಜ್ಞಾನ, ಕಲೆ ಮತ್ತು ಶ್ರಮವನ್ನು ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಗಳು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಗೌರವಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಗೌರವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಜಾಗತೀಕರಣ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕರಣದ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ಜನರು ಪರ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡಿದರು. ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಮೌಖಿಕ ಕಾವ್ಯ ಕಲೆ, ನೃತ್ಯಗಳು ನೆಲಕಚ್ಚಿದವು. ಕಲೆಗಳು ಕಳೆಗುಂದಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಗೆ ಎಡೆಯಾದವು. ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗಿ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಬದುಕಿನ ಅತಂತ್ರತೆಗೆ ಗುರಿಯಾದವು. ಇವುಗಳ ವಿಮೋಚನೆಯು ಸಮುದಾಯಗಳ ಮತ್ತು ಸರಕಾರದ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ ವಿಳಂಬವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಮಾಜ ಪಾರಂಪರಿಕ ಜ್ಞಾನ ಶಾಖೆಯನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

ಸ್ವತಂತ್ರಭಾರತದಲ್ಲಿ ಡಾ ಬಿ ಆರ್ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿಯ ಚಿಂತನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಮುಕ್ತ, ಅಲೆಮಾರಿ, ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧವಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ರಾಜ್ಯವಾರು ವಿಮುಕ್ತ ಮತ್ತು ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಹೀಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ವಿಮುಕ್ತ ಮತ್ತು ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ರಾಷ್ಟ್ರ/ರಾಜ್ಯ/ ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು	ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಪಜಾ	ಪಪಂ	ಹಿಂವ	ಒಟ್ಟು	ಅ + ಆ ಒಟ್ಟು
	ಭಾರತ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೨೩೫	೪೭	೨೦೭	೪೮೯	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೬೫	೩೦	೧೬೫	೨೬೦	೭೪೯
೦೧	ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೧೨	೫	೧೯	೩೬	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೧	೦	೩೬	೩೭	೭೩
೦೨	ಕರ್ನಾಟಕ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೯	೨	೧೩	೨೪	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೫	೩	೨೪	೩೨	೫೬
೦೩	ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೧೯	೦	೧೩	೩೨	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೬	೦	೯	೧೫	೪೭
೦೪	ಗುಜರಾತ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೪	೩	೧೦	೧೭	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೪	೩	೧೫	೨೨	೩೯
೦೫	ರಾಜಸ್ಥಾನ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೧೬	೫	೬	೨೭	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೫	೦	೭	೧೨	೩೯
೦೬	ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೧೪	೫	೭	೨೬	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೧	೦	೧೧	೧೨	೩೮
೦೭	ಒರಿಸ್ಸಾ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೧೪	೫	೮	೨೭	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೭	೩	೦	೧೦	೩೭
೦೮	ಚಂಡಿಗಢ*					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೧೧	೦	೧೪	೨೫	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೪	೦	೭	೧೧	೩೬

೯	ಹರಿಯಾಣ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೧೧	೦	೧೩	೨೪	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೩	೦	೮	೧೧	೩೫
೧೦	ಪಂಜಾಬ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೯	೦	೧೦	೧೯	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೬	೦	೯	೧೫	೩೪
೧೧	ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೧೩	೦	೫	೧೮	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೩	೩	೯	೧೫	೩೩
೧೨	ತಮಿಳುನಾಡು					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೬	೨	೧೮	೨೬	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೩	೧	೩	೭	೩೩
೧೩	ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೯	೫	೧೫	೨೯	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೦	೦	೩	೩	೩೨
೧೪	ದೆಹಲಿ*					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೧೪	೦	೧೦	೨೪	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೪	೦	೧	೫	೨೯
೧೫	ಉತ್ತರಾಂಚಲ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೧೮	೦	೦	೧೮	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೬	೧	೦	೭	೨೫
೧೬	ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೧೧	೩	೩	೧೭	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೦	೨	೨	೪	೨೧
೧೭	ತ್ರಿಪುರ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೫	೧	೬	೧೨	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೪	೧	೩	೮	೨೦
೧೮	ಪಾಂಡಿಚೇರಿ*					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೩	೦	೧೬	೧೯	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೧	೦	೦	೧	೨೦
೧೯	ಛತ್ತೀಸಗಢ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೧೩	೪	೦	೧೭	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೧	೧	೦	೨	೧೯

೨೦	ಬಿಹಾರ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೯	೨	೪	೧೫	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೦	೧	೧	೨	೧೭
೨೧	ಅಸ್ಸಾಂ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೦	೦	೯	೯	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೦	೦	೬	೬	೧೫
೨೨	ಜಾರ್ಖಂಡ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೯	೩	೦	೧೨	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೦	೧	೦	೧	೧೩
೨೩	ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೨	೧	೧	೪	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೦	೪	೩	೭	೧೧
೨೪	ಕೇರಳ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೨	೧	೩	೬	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೧	೪	೦	೫	೧೧
೨೫	ದಮನ್ ಮತ್ತು ದಿವ್*					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೧	೦	೨	೩	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೦	೦	೩	೩	೬
೨೬	ಸಿಕ್ಕಿಮ್					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೦	೦	೨	೨	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೦	೨	೦	೨	೪
೨೭	ಗೋವ					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೦	೦	೦	೦	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೦	೦	೩	೩	೩
೨೮	ದಾದ್ರ ಮತ್ತು ನಗರ ಹವೇಲಿ*					
	ಅ. ವಿಮುಕ್ತ	೧	೦	೦	೧	
	ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ	೦	೦	೨	೨	೩

*ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪದ ವಿವರ: ಪಜಾ: ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪಪಂ:ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ, ಹಿಂವ: ಹಿಂದಳಿದ ವರ್ಗ, ಅ. ವಿಮುಕ್ತ: ವಿಮುಕ್ತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು, ಆ. ಅಲೆಮಾರಿ: ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು, ಆಧಾರ: ನವದೆಹಲಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಮುಕ್ತ, ಅಲೆಮಾರಿ ಮತ್ತು ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಆಯೋಗದ ಮಾಹಿತಿ ೨೦೦೬

ವಿಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ ೪೮೯ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ೨೯೫ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ೪೭ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ೨೦೭ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ೨೬೦ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ೬೫ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ೩೦ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ೧೬೫ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿ ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಮುಕ್ತ ಮತ್ತು ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆಯೂ ೫೬ ವಿಮುಕ್ತ ಅಲೆಮಾರಿ ಮತ್ತು ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿರುವವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಅನಂತರದ ಅವಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧವಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ ೨೪ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ೯ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ೨ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ೧೩ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ಸ್ಥಾನ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ೩೨ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ೫ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ೩ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ೨೪ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಮುದಾಯಗಳ ವಿವರ ಹೀಗಿದೆ.

ವಿಮುಕ್ತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು (ಅಯ್ಯಂಗಾರ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ): ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ೧. ಆದಿ ದ್ರಾವಿಡ, ೨. ಬಂಜಾರ, ಲಂಬಾಣಿ, ಲಂಬಾಡಾ, ಲಮಾನಿ, ಸುಗಾಲಿ, ಸುಕಾಲಿ, ೩. ದೋಮ್, ದೊಂಬರ, ಪೈದಿ, ಪಾನೊ, ೪. ಗಂಟಿ ಚೋರ್ಸ್, ೫. ಹಂಡಿ ಜೋಗೀಸ್, ೬. ಕೇಪ್‌ಮಾರಿಸ್, ೭. ಕೊರಚ, ಕೊರಚರ, ೮. ಮಾಲ, ೯. ಮಾಂಗ ಗಾರುಡಿ; **ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ** ೧. ಭಿಲ್, ೨. ಪಾರ್ಧಿ, ಅಡ್ವಿಚಿಂಚೇರ್, ಫಾನ್ಸೆ ಪಾರ್ಧಿ, ಹರಣಶಿಕಾರಿ ಹಾಗೂ **ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದ** ೧. ಬೈರಾಗಿ, ಬವಾನಿ, ಬಾವಾ, ೨. ಬೇಡರು, ೩. ಬೆರಿಯ, ೪. ಭಾಮ್ಟಾ, ೫. ಚಾರಾ, ಛಾರ, ಛಾರಾ, ೬. ಛಿಸಾಡಿ, ೭. ಜ್ಯೋಗಿ, ಜ್ಯೋಗರ, ಸನಜ್ಯೋಗಿ, ೮. ಕಂಜರ ಭಾಟ, ೯. ಕಂಜರಿ, ಕಂಜರ್, ೧೦. ಮಸಣಜ್ಯೋಗಿ, ೧೧. ನಟ್, ೧೨. ಗುಜರ್, ೧೩. ಮರವರ್.

ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು (ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ): ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ೧. ಬೇಡ ಜಂಗಮ್, ಬುಡ್ಗ ಜಂಗಮ್, ೨. ಭೋವಿ, ಓಡ್, ಓಡ್ಡೆ, ವಡ್ಡರ್, ಒಡ್ಡರ್, ೩. ಕೊರಮ, ಕೊರವ, ಕೊರವರ್, ೪. ಮದಾರಿ, ೫. ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತಾಸ್; **ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ** ೧. ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ, ೨. ಮೇದ, ಮೇದಾರಿ, ಗೌರಿಗ, ಬುರುಡ, ೩. ತೋಡ. ಮತ್ತು **ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದ** ೧. ಬಾಳಸಂತೋಷಿ, ೨. ಬಾರ್ಝಿಗರ, ೩. ಬೆಸ್ತರ್, ೪. ಬುಡಬುಡಕಿ, ದೇವಾರಿ, ಜ್ಯೋಶಿ, ೫. ಛಪ್ಪರಬಂದ್, ೬. ಚಿತ್ರಕಥಿ ಜ್ಯೋಶಿ, ೭.ದರವೇಸು, ೮. ದೊಂಬಿದಾಸ, ೯. ದುರ್ಗಮುರ್ಗಾ, ೧೦. ಗೋಂಧಳಿ, ೧೧. ಹೆಳವ, ೧೨. ಕಾಶಿಕಾಪ್ಡಿ, ತಿರುಮಾಲಿ, ೧೩. ಕೋಲ್ಹಾಟಿ, ೧೪. ಕೊರವರ್, ಯರಕಲ, ಯರುಕಲ, ೧೫. ನಂದಿವಾಲಾ, ೧೬. ನಾಥಪಂಥಿ, ೧೭.

ಪಿಚಿಗುಂಟಲಾ, ೧೮. ಸರಾನಿಯ, ೧೯.ಸಿಕ್ಕಲಿಗಾರ, ೨೦. ವಡಿ, ೨೧. ವೈದು, ೨೨. ವಾಸುದೇವ, ೨೩. ಮದಾರಿ, ೨೪.ಗೋಸಾವಿ, ಗೋಸಾಯಿ ಮತ್ತು ಅತೀತ್.

೧೯೫೨ ರಲ್ಲಿ ವಿಮುಕ್ತಗೊಂಡ ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ೧೯೫೦ ರಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಪರಿಶಿಷ್ಟರ ಮೀಸಲಾತಿ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದು ೧.೨.೧೯೭೭ ರವರೆಗೆ ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧವಾಗಿ ಅನಾಥವಾಗಿದ್ದವು. ಈ ಸಮುದಾಯಗಳು ೧೯೭೭ ರಿಂದ ೪.೩.೧೯೭೭ರವರೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಅಲೆಮಾರಿ ಮತ್ತು ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ಕಂಡವು. ಆ ದಿನದ ನಂತರ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಹಿಂದುಳಿದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂಬೀ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ೪೯ ಅಲೆಮಾರಿ ಮತ್ತು ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಬೀದರ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಂಡ ೬, ಬಿಜಾಪುರ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಧಾರವಾಡ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಂಡ ೪೨ ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಂಡ ೧ ವಿಮುಕ್ತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೊಡಗು, ಬೆಳಗಾವಿ, ಬಿಜಾಪುರ, ಧಾರವಾಡ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಬೀದರ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಂಡ ೯ ಇತರೆ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಆ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹವಾದವು. ಇವುಗಳಿಗೆ ೩ ಪ್ರತಿಶತ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಹೀಗಿತ್ತು.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಅಲೆಮಾರಿ ಮತ್ತು ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪಟ್ಟಿ

೧. ಬೈರಾಗಿ, ಬಾವಾ, ೨. ಬಾಳಸಂತೋಷಿ ಜೋಶಿ, ೩. ಬಾಜಿಗರ್, ೪. ಭರಾಡಿ, ೫ಬೊಬುಡಬುಡಕಿ, ಜೋಶಿ, ಗೊಂಧಳಿ, ೬. ಭಾರಾ, ೭. ಚಿತ್ರಕಥಿ ಜೋಶಿ, ಢೋಲಿ, ೯. ಡವೇರಿ, ೧೦. ದೊಂಬಾರಿ, ೧೧. ಘಿಸಾಡಿ, ೧೨. ಗಾರೂಡಿ, ೧೩. ಗೋಪಾಲ, ೧೪. ಗೊಂಧಳಿ, ೧೫. ಹೆಳವ, ೧೬. ಜೋಗಿ, ೧೭. ಖೇಲಕಾರಿ, ೧೮. ಕೋಲ್ಹಾಟಿ, ೧೯. ನಂದಿವಾಲಾ, ಜೋಶಿ, ಘೋಂದಳಿ, ಫೂಲಮಾಲಿ, ೨೦. ನಾಥಪಂಥಿ, ದೌರಿ, ಗೋಸಾವಿ, ೨೧. ನೀರಶಿಕಾರಿ, ೨೨. ಪಾಂಗುವಲ್, ೨೩. ಜೋಶಿ, ಸಾದಾ ಜೋಶಿ, ೨೪. ಸಾಂಸಿಯ, ೨೫. ಸರಾನಿಯ, ೨೬. ಸುಡುಗಾಡುಸಿದ್ದ, ೨೭. ತಿರುಮಾಲಿ, ೨೮. ವೈದು, ೨೯. ವಾಸುದೇವ, ೩೦. ವಡಿ, ೩೧. ವಾಗ್ರಿ, ೩೨. ವೀರ, ೩೩. ಬಜಾನಿಯ, ೩೪. ಗೊಲ್ಲ, ೩೫. ಶಿಕ್ಕಲಿಗಾರ, ೩೬. ಕಿಳ್ಳೇ ಕ್ಯಾತಾಸ್, ೩೭. ಸರೋಡಿ, ೩೮. ದುರ್ಗಾಮುರ್ಗಾ, ಬುರಬುರಚಾ, ೩೯. ಹಾವಗಾರ, ಹಾವಾಡಿಗ, ೪೦. ಪಿಚಗುಂಟ್ಲ, ೪೧. ಮಸಣಿಯ ಜೋಗಿ, ೪೨. ಬೆಸ್ತರ್, ಬುಂಡೆ ಬೆಸ್ತ, ೪೩. ಕಟಬು, ೪೪. ದರವೇಶ, ೪೫. ಕಾಶಿಕಾಪ್ಡಿ, ೪೬. ಮದಾರಿ, ೪೭. ಹಂಡಿ ಜೋಗಿ, ೪೮. ದೊಂಬಿದಾಸ, ೪೯. ಬೈಲಪತ್ತಾರ

ವಿಮುಕ್ತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪಟ್ಟಿ

I. ೧. ಲಂಬಾಣಿ ಅಥವಾ ಲಂಬಾಡಾ, ೨. ವಡ್ಡರ, ೩. ಪಾರಧಿಸ್, ೪. ಯರಕುಲ, ೫. ಕೈಕಾಡಿ, ೬. ಕೊರವರ್ (ಬೀದರ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ).

II. ೧. ಬೇರಡ, ೨. ಬೇಡರ, ೩. ತಳವಾರ, ೪. ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ೫. ನೈಕಮಕ್ಕಳು, ೬.ನೈಕವಾಡಿ, ೭. ಭಾಂಮ್ಟಾ ರಾಜಪುತ, ೮. ಪರದೇಶಿ ಭಾಂಮ್ಟಾ, ೯. ಭಾಂಮ್ಟಾ, ೧೦. ಟಕಾರಿ, ೧೧. ಘಂಟಿಚೋರ, ೧೨. ಉಚ್ಲಿಯ, ೧೩. ತುಡುಗ್ ಒಡ್ಡರ್, ೧೪. ಗಿರಣಿ ಒಡ್ಡರ್, ೧೫. ಬೆಸ್ತರ್, ೧೬. ದಂಗ ದಾಸರ್, ೧೭. ಕಮಾತಿ, ೧೮. ಕೈಕಾಡಿ, ೧೯. ಕೊರ್ಚಾ, ೨೦. ಕೊರವರ್, ೨೧. ಪಾಮಲೋರ್, ೨೨. ಚಾವೇರಿ, ೨೩. ಜೋಹಾರಿ, ೨೪. ಲಮಾಣಿ, ೨೫. ಲಂಬಾಡಾ, ೨೬. ಟಾಕಣಕರ್, ೨೭. ಹರಣಶಿಕಾರಿ, ೨೮. ಚಿಗರಿ ಬೇಟೆಗಾರ, ೨೯. ನೀರಶಿಕಾರಿ, ೩೦. ಫಾಸೇಚಾರಿ, ೩೧. ಸಾಂಸಿಯ, ೩೨. ಭಾರಾ, ೩೩. ನಟ್, ೩೪. ಕಂಜರ್ ಭಾಟ್, ೩೫. ಕಂಜರಿ, ೩೬. ಕಂಜರ್, ೩೭. ಬೇರಿಯ, ೩೮. ವಡ್ಡರ್, ೩೯. ಛಪ್ಪರಬಂಧ, ೪೦. ಬಂಡಿ ಒಡ್ಡರ್, ೪೧. ಮಣ್ಣು ಒಡ್ಡರ್, ೪೨. ಕಲ್ಲು ಒಡ್ಡರ್ (ಬಿಜಾಪುರ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ).

III. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ.

IV. **ಇತರೆ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪಟ್ಟಿ**

೧. ಗೌಡಲು, ೨. ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ, ೩. ಹಸಲರು, ೪. ಇರುಳಿಗ, ೫. ಜೇನು ಕುರುಬ, ೬. ಕಾಡು ಕುರುಬ, ೭. ಮಲೈಕುಡಿ, ೮. ಮಲೇರು, ೯. ಸೋಲಿಗರು (ಕೊಡಗು, ಬೆಳಗಾವಿ, ಬಿಜಾಪುರ, ಧಾರವಾಡ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಬೀದರ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ).

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಅಲೆಮಾರಿ ಮತ್ತು ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೬. ಸುಡುಗಾಡುಸಿದ್ಧ, ೪೬. ಮದಾರಿ ಮತ್ತು ೪೭. ಹಂಡಿಜ್ಯೋಗಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ೨೭.೭.೧೯೭೭ರಿಂದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಸೇರಿದವು. ಉಳಿದವುಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಹಿಂದುಳಿದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದುವರಿದವು. ಈ ಪಟ್ಟಿಯು ೧೩.೧೦.೧೯೮೬, ೧೭.೯.೧೯೯೪, ೩೦.೧೦.೨೦೦೨ ರಂದು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಗುಂಪು ಎ, ಕ್ಯಾಟೆಗರಿ ೧, ಪ್ರವರ್ಗ ೧ ಎಂಬೀ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು. ೧೯೮೬ರಿಂದ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಅಲೆಮಾರಿ ಮತ್ತು ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಿಗಿರುವ ಮೀಸಲಾತಿಯೂ ಮರಿಚಿಕೆಯಾಯಿತು. ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಎರಡನೇ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಆಯೋಗದ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಹಲವು ಅರ್ಹ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲು ಪ್ರಯಾಸ ಪಟ್ಟವರಲ್ಲಿ ಅಲೆಮಾರಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಎಂ ಎಸ್ ಹೆಳವರ್ ಅವರು ಒಬ್ಬರೇ ಎಂಬುದು ವರದಿಯ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಿಂದ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಇವರ ವಾದ ಆಯೋಗದ ಒಮ್ಮತಾಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಅಲೆಮಾರಿಗಳೂ ಎಚ್ಚರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಂದಿನಿಂದ ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಯೋಜನೆಗಳೂ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡವು. ಆನಂತರದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧವಾಗಿ ಈ ಹಿಂದೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕೇಳಲು ಹೋದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಲೆಮಾರಿಗಳೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ಪರವಾದ ಯಾವುದೇ ಯೋಜನೆಗಳು ಯೋಜಿಸಲು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಉತ್ತರಗಳು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದವು.

ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ೫.೬.೨೦೦೬ರ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ವಯ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಅನ್ವಯ ರಾಜ್ಯದ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ೨೧.೯.೨೦೦೭ರಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದೆ. ೨೦೦೭.೦೮ ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ವಲಯದ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ೪ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಅನುದಾನ ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವಸತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ೧.೨.೧೯೬೬ರ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಲೆಮಾರಿ ಮತ್ತು ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಹಲವಾರು ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಪಂಗಡ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪರ್ಯಾಯ ಪದಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿಯ ಲಾಭವನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟರಲ್ಲಿಯ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತಿಲ್ಲ. ೧೯೬೬ರ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಬಲಿತ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇಲ್ಲವೇ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ನೆಲೆನಿಂತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಈ ಲಾಭವನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಬಳಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿವೆ. ಅಂತಹ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊರಗಿಡುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪರಿಸ್ಕರಣೆಯ ಅಗತ್ಯವಿರುವುದು.

ಇನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲದ ಮತ್ತು ಅತಂತ್ರಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಸಮುದಾಯಗಳೆಂದರೆ; ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಬುಡ್ಗ ಜಂಗಮ್, ಚೆನ್ನ ದಾಸರ್, ದಕ್ಕಲಿಗ, ದೊಂಬರ, ಗೋಸಂಗಿ, ಹಂಡಿ ಜೋಗೀಸ್, ಕೊರಮ, ಮದಾರಿ,

ಮಾಂಗ ಗಾರುಡಿ, ಸಿಂಧೊಳ್ಳು, ಸುಡುಗಾಡು ಸಿದ್ಧ ಅಥವಾ ಮಸಣಜ್ಯೋಗಿ, ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತಾಸ್ ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ಪರ್ಯಾಯ ಪದಗಳು; ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಅಡ್ವಿಚಿಂಚೇರ್,ಪಾರ್ಧಿ, ಡುಂಗ್ರಿ ಗರಾಸಿಯ, ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ, ನಾಯಕ (ಮಂಡ್ರು) ಮತ್ತು ರಾಜಗೊಂಡ ಹಾಗೂ **ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದ** ಅಲೆಮಾರಿ ಕುರುಬ, ಬೈಲಪತ್ತಾರ, ಕಂಜಿರಭಾಟ್, ಕಾಡುಗೊಲ್ಲ, ಗೋಂಧಳಿ, ಘಿಸಾಡಿ, ಹೆಳವ, ಸಿಕ್ಲಿಗರ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕಾಡುಗೊಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅಲೆಮಾರಿ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯಗಳು ಪಾರಂಪರಿಕ ಪಶು ಪಾಲನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಆದಿಮ ಮತ್ತು ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು. ಆದರೆ, ಈ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧವಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದಲ್ಲಿರದೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ತುಂಬ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದು. ಆದರೆ, ದೈಹಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬೇರೆ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊರಮ, ಮಾಂಗ ಗಾರುಡಿ, ಮಸಣಜ್ಯೋಗಿ, ಅಡ್ವಿಚಿಂಚೇರ್, ಪಾರ್ಧಿ,ಪಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ, ಕಂಜಿರಭಾಟ್, ದೊಂಬರ, ಗಂಟಿಚೋರ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಅಪರಾಧಿಗಳೆಂಬ ಕಳಂಕವಿರುವುದರಿಂದ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಹು ಕಾಲದವರೆಗೆ ನಂಬಿ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸಿದಂತಹ ಸಮುದಾಯಗಳು.

ಬುಡ್ಗ ಜಂಗಮ್, ಚೆನ್ನ ದಾಸರ್, ದಕ್ಕಲಿಗ, ದೊಂಬರ, ಗೋಸಂಗಿ, ಹಂಡಿ ಜೋಗೀಸ್, ಸಿಂಧೊಳ್ಳು, ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತಾಸ್,ರಾಜಗೊಂಡ, ಬೈಲಪತ್ತಾರ, ಗೊಂಧಳಿ, ಘಿಸಾಡಿ, ಹೆಳವ, ಮೋಡಿಕಾರ, ಶಿಕ್ಕಲಿಗಾರ, ಸಿಕ್ಲಿಗರ ಸಮುದಾಯಗಳು ಅನ್ಯ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನೇ ನಂಬಿ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸಿದಂತಹವು. ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಗೆ ಬಹು ಉಪಯೋಗಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುವವು. ಕಲೆಗಳಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇದ್ದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಗೆ ಮೊರೆಹೋಗುವವು. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗುಡಿ ಗುಂಡಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಶಾಲಾ ಆವರಣದಲ್ಲಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ವಾಸವಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಸಾಗುವವು. ಈ ಸಮುದಾಯಗಳು ಪರಿಶಿಷ್ಟರ ಅಥವಾ ಹಿಂದುಳಿದವರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ಎಡವಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಬುಡ್ಗ ಜಂಗಮ್ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಬಹುರೂಪಿ, ಬೈರಾಗಿ, ಬಾಳಸಂತು, ಬಾವಚ, ಕುರುಕುರುಮಾಮ, ಕೊಂಡಮಾಮ, ಬುರ್ರಕಥೆಯವರು, ಹಗಲುವೇಷದವರು, ವೇಷಗಾರರು ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರುಗಳಿಂಲೂ; ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತಾಸ್ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತ, ಕಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತ, ಕಟಬು, ಗೊಂಬೆರಾಮ, ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಆಟದವರು, ಬುಡಬುಡಕಿಯವರು, ಬುಂಡೆ ಬೆಸ್ತ

ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೂ; ಚೆನ್ನ ದಾಸರ್ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಹೊಲಯ ದಾಸರ್, ಹೊಲೆಯ ದಾಸರಿ, ಮಾಲ ದಾಸರಿ, ದಂಡಿಗ ದಾಸರ್, ಚಕ್ರವಾದ್ಯ ದಾಸ್, ದೊಂಬಿ ದಾಸರು ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೂ; ಕೊರಮರನ್ನು ಕೊರವ, ಕೈಕಾಡಿ, ಬಜಂತ್ರಿ, ಮೋಡಿಕಾರ, ಕುಂಚಿ ಕೊರವ, ಕೇಪ್‌ಮಾರಿಸ್, ಕುರುವನ್, ಯರಕುಲ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೂ; ಸಿಂಧೊಳ್ಳು ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಚಿಂಧೊಳ್ಳು, ಪೋತರಾಜ, ಸುಂಕಲಮ್ಮನವರು, ಪೂಜಾರಿಗಳು, ಮಾರಮ್ಮನವರು, ದುರ್ಗಮುರ್ಗಿಯವರು ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೂ; ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಭಿಲ್ ಗುಂಪಿನ ಡುಂಗ್ರಿ ಗರಾಸಿಯ ಬುಡಕಟ್ಟನ್ನು ಜೋಗಿ, ಗೋಸಾವಿ, ಗೊಸಂಗಿ, ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ, ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತ, ಮರಾಟಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೂ; ಪಾರ್ಧಿ ಬುಡಕಟ್ಟನ್ನು ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ, ಹರಣಶಿಕಾರಿ, ಅಡ್ವಿಚಿಂಚೇರ್, ಚೆಂಚು, ನೀರಶಿಕಾರಿ, ಮೇಲಶಿಕಾರಿ, ಫಾನ್ಸಿ ಪಾರ್ಧಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರು ಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ಥಳೀಯರು ಕರೆದಿರುವರು. ಸ್ಥಳೀಯರು ಕರೆದಿರುವ ಹೆಸರುಗಳೇ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಗಳಂತೆ ಕಂಡು ದಾಖಲಾಗಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಸ್ಥಳೀಯರು ಇವರ ಕಾಯಕಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷಿಕ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆದರೇ ವಿನಃ ಇವರ ನಡುವೆ ಏರ್ಪಡುವ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಆಚಾರ ವಿಚಾರವನ್ನು ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಹತ್ತಾರು ಹೆಸರುಗಳು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಸರಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಕಲ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲ ಉಂಟಾಗಿರುವುದು ಸಹಜ. ಮೀಸಲಾತಿಯ ಗಂಧಗಾಳಿ ಅರಿಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಂಕವುಳ್ಳ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ತನ್ನ ಮೂಲ ಐಡೆಂಟಿಟಿ ಮರೆಸುವುದರಿಂದ ತಮಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನ್ನಣೆ ದೊರೆಯುವುದೆಂದು ಹೊಲೆಯ ದಾಸರು ಚೆನ್ನದಾಸರೆಂಬ, ಬುಡುಗ ಜಂಗಾಲರು ಬುಡ್ಗ ಜಂಗಮರೆಂಬ, ಹಂಡಿ ಅಥವಾ ಹಂದಿ ಜೋಗಿಯರು ಅಥವಾ ಜೋಗಿ ಎಂಬ ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳ ಹಿಂದೆ ಜೋತುಬಿದ್ದವು. ಕಾರಣ ಅಂದು ದಾಸ, ಜಂಗಮ, ಜೋಗಿ ಪದಗಳಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಮನ್ನಣೆ ಇತ್ತು. ತಮ್ಮ ಕಳಂಕ ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ಈ ಪದಗಳ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುವುದು ಅಲೆಮಾರಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಹಲವು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಧರ್ಮಾಶ್ರಯ ಇವರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬೇಟೆ, ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತಿ ಹೊಂದಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ತ್ರಿಶಂಕು ಸ್ಥಿತಿ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳದಾಯಿತು.

ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗೋಂಧಳಿ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಬುಡಬುಡಿಕೆ, ಜೋಷಿ, ಭೂತೇರು ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೂದ ಹೆಳವರನ್ನು ಗಂಟೆ ಹೆಳವ, ಹಂದಿ ಹೆಳವ, ಪುಂಗಿ ಹೆಳವ, ಚಾಪೆ ಹೆಳವ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ಥಳೀಯರು ಕರೆಯುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಇಂತಹ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧವಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟರ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರುವ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಹತೆಗಳಿದ್ದರೂ ಈ ಕುರಿತು ಸಮುದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಸರಕಾರ ದಿವ್ಯ

ನಿರ್ಲಕ್ಷತೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿವೆ. ಕಾಯಕದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಲೆಮಾರಿ ಘಿಸಾಡಿ ಮತ್ತು ಬೈಲಪತ್ತಾರ ಸಮುದಾಯಗಳು ಹಲವೆಡೆ ಸ್ಥಳೀಯರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಂತೆ ಕಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಇವರನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಿಖ್ ಧರ್ಮದ ಅನುಸರಣೆಗೆ ಮೊರೆಹೋಗಿರುವ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಿಕ್ಲಿಗರ ಸಮುದಾಯ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಯಾವುದೇ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರದೇ ಇರುವುದು ದುರ್ದೈವದ ಸಂಗತಿಯೇ ಸರಿ. ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಐಡೆಂಟಿಟಿಯ ಕಗ್ಗಂಟನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧ ನ್ಯಾಯ ಒದಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಸರಕಾರದಿಂದ ಇದುವರೆಗೂ ನಡೆಯದೇ ಇರುವುದು ವಿಪರ್ಯಾಸವೇ ಸರಿ. ಈ ಕುರಿತು ನ್ಯಾಯ ಒದಗಿಸಬೇಕಾದ ಸರಕಾರಗಳು, ಆಯೋಗಗಳು, ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಘಟನೆಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮೂಕಾಗದೆ, ಕುರುಡಾಗದೆ, ಕಿವುಡಾಗದೆ, ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಮೀಸಲಾತಿ ಅನುಸರಿಸುವ ಭಾರತ ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಮೀಸಲಾತಿ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಸ್ಥಾನ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು. ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ತಕ್ಷಣವೆ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಭಾರತದ ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಬೇರೆ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಇಂದಿನ ಪರಿಶಿಷ್ಟರ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದವರ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಪಟ್ಟಿಯು ಅಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಮೀಸಲಾತಿಯು ಆಯಾ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಬಲಿಷ್ಠರ ಪಾಲಾಗಿ ಬಲಹೀನರು ಅಂಚಿಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವರು. ಅಂಚಿಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಸುನಾಮಿಗೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಾರಂಪರಿಕ ಅಲೆಮಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿಮುಕ್ತ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರು ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆ ನೀಡುವ ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆ ಇರುವುದು. ಇವರಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಮುದಾಯಗಳು ನಗರಗಳ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನಾಗರಿಕರಿಂದ ಬಹುದೂರವಿದ್ದು ತಮ್ಮದೇಯಾದ ಭಾಷೆ, ರೂಢಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಯಾಸಪಟ್ಟು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಲಿವೆ.

ಅಲೆಮಾರಿಗಳು ಕಡುಬಡವರು, ಸರಳರು, ಮೋಸದ ವ್ಯವಹಾರ ಅರಿಯರು,ಮೋಸಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರು ಮತ್ತು ಆಗುತ್ತಲಿದ್ದವರು. ಮಾನವ ಜನಾಂಗದ ಮೂಲಿಗರು. ಬೇಟೆ, ಬೆಟ್ಟ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮೂಲವನ್ನು ಮರೆತು ಅತಂತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದವರು. ನಾಳೆಯ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲದವರು,ಯಾರದೋ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಗುಡಾರ ಗುಡುಸಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬದುಕುತ್ತಿರುವಾಗ ಜಾಗದ ಮಾಲಿಕ ಹೆದರಿಸಿದೊಡನೆ ಮತ್ಯಾರದ್ದೋ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಗುಡಾರ ಹಾಕಿ ಬದುಕಲು ಗುಳೆ ಹೋಗುವರು. ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆಗಳಿಲ್ಲ. ಇವರಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಜನರು

ಗುಜರಿ ಆರಿಸಲು, ಬಕೀಟ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಲು, ಕಾಟಾ, ಪಿನ್ನು, ಸೂಜಿ, ಜಡಿಬೂಟಿ ಮಾರಲು, ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲು, ಕೃಷಿಕೂಲಿ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವರು. ಇವ್ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯಆಗದಿದ್ದಾಗ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವರು. ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಬದುಕು ಇವರಿಗೆ ಕನಸಾಗಿರುವುದು. ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಕಗ್ಗಂಟಾಗಿರುವುದು.

ಗುಡಾರ ನಿವಾಸಿ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬುಡ್ಗ ಜಂಗಮ್, ಚೆನ್ನ ದಾಸರ್, ಗೋಸಂಗಿ, ಹಂಡಿ ಜೋಗಿಸ್, ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತಾಸ್, ಸಿಂಧೊಳ್ಳು, ಸುಡುಗಾಡು ಸಿದ್ಧ, ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ, ಪಾರ್ಧಿ, ಗೋಂಧಳಿ, ಹೆಳವ, ಮೊಂಡ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಮಾನ ಮನಸ್ಕ ಮುಖಂಡರು ಮುಂದಾದರು. ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸರಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಲು ಗುಡಾರ ಗುಡಿಸಲು ನಿವಾಸಿಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಂಘವನ್ನು ೧೩.೨.೨೦೦೨ ರಂದು ನೋಂದಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಚಳುವಳಿಗೆ ಅಣಿಗೊಂಡರು. ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಉತ್ಕಟ ಸೇವಾಭಾವದ ಈ ಸಂಘಟಿತ ಚಳುವಳಿಯ ಫಲ ಸ್ವರೂಪವೇ ಬಳ್ಳಾರಿ ಹೊರವಲಯದ ೮ ಅಲೆಮಾರಿ ಗುಡಾರ ನಿವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ೨೪೮ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸುಭದ್ರ ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ನವನಗರ. ಅವರ ಅನನ್ಯತೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಗುಡಾರ ನಗರ ಎಂತಲೇ ಹೆಸರಿಸಲಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಲು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಗುಡಾರ ಗುಡಿಸಲು ನಿವಾಸಿಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಂಘ ಅಮೋಘ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದವು. ಈ ಗುಡಾರನಗರ ರಾಜ್ಯದ ಇತರೆಡೆ ಇರುವ ಅಲೆಮಾರಿ ಗುಡಾರ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯೂ ನೀಡಿತು.

ಅಲೆಮಾರಿ ಮತ್ತು ವಿಮುಕ್ತ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕುರಿತು ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಮನಸ್ಕರ ಗಮನ ಸೆಳೆದವರಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತೆ ಮಹಾಶ್ವೇತಾದೇವಿಯವರು ಪ್ರಥಮರು. ಇವರ ಆಶಯಕ್ಕೆ ದನಿಗೂಡಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಡಾ ಗಣೇಶ ದೇವಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಗಾಯಕ್ವಾಡ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಮಾನೆ, ರಂಜೀತ್ ನಾಯಕ್, ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಎಸ್ ರೇಣಕೆ, ಡಾ ಅಜಯ್ ದಾಂಡೇಕರ್, ದಕ್ಷಿಣ ಬಜರಂಗೆ, ಡಾ ಮೀನಾ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್, ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಎಂ ಎನ್ ವೆಂಕಟಾಚಲಯ್ಯ, ಲಕ್ಷ್ಮಣಭಾಯಿ ಪತಿನಿ ಅವರುಗಳು ಪ್ರಮುಖರು. ಈ ಚಿಂತಕರ ಧ್ವನಿ ಭಾರತ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿ ಯಾಯಿತು. ಭಾರತ ಸರಕಾರದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಬಲೀಕರಣ ಸಚಿವಾಲಯವು ಈ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡು ಇವರ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಒಳಗಾಗಿ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳನ್ನು ವರದಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ೨೩.೧೧.೨೦೦೩ ರಂದು ಆಯೋಗ ಒಂದನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಲು ಠರಾವು ಪಾಸು ಮಾಡಿತು. ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಚಳುವಳಿ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಚಿಗುರೊಡೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿತು. ಆಯೋಗಕ್ಕೆ

ಪೂರಕ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸಲು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಅಲೆಮಾರಿಗಳು ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ರಾಜ್ಯದ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಮಾನ ಮನಸ್ಕರಿಗಾಗಿ ವೇದಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಕೆ ಭಾಸ್ಕರದಾಸ್ ಎಕ್ಕಾರು ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಚೆನ್ನದಾಸರ್ ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನ ಕಟಿಲಿನಲ್ಲಿ ೨೫.೧೨.೨೦೦೪ ರಂದು ಮತ್ತು ಕದರಿಯಲ್ಲಿ ೨೬.೧೨.೨೦೦೪ ರಂದು ಸಭೆ ಆಯೋಜಿಸಿದರು. ರಾಜ್ಯದ ಅಲೆಮಾರಿ ಚಿಂತಕರು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಘಟಿತರಾಗಲು ಅಣಿಗೊಂಡರು. ೧೦.೩.೨೦೦೫ ರಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಲೆಮಾರಿ, ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಒಕ್ಕೂಟ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ನೋಂದಾಯಿಸ ಲಾಯಿತು. ಆನಂತರ ಒಕ್ಕೂಟದಡಿಯಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಸಭೆ ಸಮಾರಂಭಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಲಾದವು. ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಕಾರ್ಯವೂ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಆದರೆ, ಭಾರತ ಸರಕಾರ ನೇಮಿಸಿದ ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಆಯೋಗ ಸರಕಾರದ ಬದಲಾವಣೆ ಯಿಂದಾಗಿ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿತು.

ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕುರಿತು ಭಾರತ ಸರಕಾರದ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಲು ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲಾ ಕೇಂದ್ರ, ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರೋಡದ ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಥೆ, ಆದಿವಾಸಿ ಏಕತಾ ಪರಿಷತ್ತು ಮತ್ತು ಲೋಕಧಾರಾ ಸಂಘಟನೆಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ೪ ದಿನಗಳ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣವನ್ನು ೨೦೦೫ರ ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೧ ರಿಂದ ೨೪ ರವರೆಗೆ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಈ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಸುಮಾರು ೧೨೦೦ ಅಲೆಮಾರಿ ಮತ್ತು ಆದಿವಾಸಿ ಕಲಾವಿದರು, ಚಿಂತಕರು ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಿಂದಲೂ ಇದರಲ್ಲಿ ೬೦ ಜನ ವಿವಿಧ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಚಿಂತಕರು ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದರು ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಭಾರತದ ಅಲೆಮಾರಿ ಮತ್ತು ವಿಮುಕ್ತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗಾಗಿ ಭಾರತ ಸರಕಾರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮೀಸಲಾತಿ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಚಿಂತಕರ ಸಭೆಯು ಒಮ್ಮತಾಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿತು. ೧೪.೧.೨೦೦೬ರ ಮಹಾಶ್ವೇತಾದೇವಿ ಅವರ ಜನ್ಮದಿನದಂದು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಅಲೆಮಾರಿ ಚಿಂತಕರೆಲ್ಲರೂ ದೆಹಲಿಯ ಇಂಡಿಯಾ ಇಂಟರನ್ಯಾಷನಲ್ ಸೆಂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಭಾರತದ ಪ್ರಧಾನಿ ಡಾ ಮನಮೋಹನ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರಿಗೆ ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಆಯೋಗವನ್ನು ಪುನರ್ ರಚಿಸುವಂತೆ ಮನವಿ ಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರಕಾರದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಬಲೀಕರಣ ಸಚಿವಾಲಯವು ಈ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡು ಒಂದು ವರ್ಷದ ಒಳಗಾಗಿ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ೧೪.೩.೨೦೦೫ ರಂದು ಆಯೋಗ ಒಂದನ್ನು ಪುನರ್ ಸಂಘಟಿಸಲು ಠರಾವು ಪಾಸು ಮಾಡಿ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿತು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಮುಕ್ತ, ಅಲೆಮಾರಿ ಮತ್ತು ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಆಯೋಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ

ಎಸ್ ರೇಣುಕೆ ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣಭಾಯಿ ಪತಿನಿ ಅವರು ೬.೨.೨೦೦೬ ರಂದು ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು. ಆಯೋಗಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸಲು ಡಾ ಗಣೇಶ ದೇವಿ ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ೭ ಜನ ಸದಸ್ಯರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ೮.೯.೨೦೦೬ ರಂದು ಭಾರತ ಸರಕಾರದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಬಲೀಕರಣ ಸಚಿವಾಲಯವು ನೇಮಿಸಿತು. ಸಮಿತಿಯು ತನ್ನ ವರದಿಯನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿತು. ಆದರೆ, ಆಯೋಗ ತನ್ನ ಕಾಲಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಾಗ ಸಕಾರಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ವರ್ಷದ ಕಾಲಾವಧಿ ಬಯಸಿತು. ಭಾರತ ಸರಕಾರವು ಇದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೂ ನೀಡಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಆಯೋಗವು ಈ ವರ್ಷ ತನ್ನ ವರದಿಯನ್ನು ಭಾರತ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಿದೆ. ವರದಿ ಸಿದ್ಧತೆಗಾಗಿ ಆಯೋಗವು ರಾಷ್ಟ್ರದಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿತು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆಯೋಗಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಒಕ್ಕೂಟವು ಸಹಕರಿಸಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಟೆಂಟ್ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲು ಸರಕಾರ ಯೋಜಿಸಿತು. ಕರ್ನಾಟಕ ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಣೆಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಮನ ಒಲಿಸಿತು. ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಈ ಕೃತಿಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಜನಗಣತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಭಾರತೀಯ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಆಯೋಗ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಲವಾರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಲವಾರು ತರಹದ ಶೋಧಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ವರದಿ ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರತಂದಿವೆ. ಹಲವಾರು ಸಂಶೋಧಕರು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಎಂ ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ ಹಾಗೂ ಪಿಎಚ್ ಡಿ ಮತ್ತು ಡಿ ಲಿಟ್ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ಮಾಧ್ಯಮದವರು ಮತ್ತು ಚಿಂತಕರು ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡು ಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಬಿತ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅನನ್ಯತೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟಚಿತ್ರಇದುವರೆಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಂತ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅನನ್ಯತೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟಚಿತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ ಇದಾಗಿದೆ ಎಂದೂ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಈ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ದ ೨೨ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಮಾತ್ರಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಲಿಕೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳೇನೆಂದರೆ,

ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯದವರಿಂದಲೇ ಅವರ ಸಮುದಾಯದ ಮುಖವಾಣಿಯಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪಾದಿಸುವುದು. ಆಯಾ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅನನ್ಯತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಇತ್ಯಾದಿ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿಯ ನೈಜ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಸಮುದಾಯಗಳಿಗಿರುವ ಕೀಳರಿಮೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಅವರಲ್ಲಿಯ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವುದು ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ಜ್ವಲಂತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳಾಗಿವೆ.

ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯದ ಒಬ್ಬರು ಅಥವಾ ಅನಿವಾರ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಲೇಖಕರು ಕೂಡಿ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಮುದಾಯದ ಲೇಖಕರ ಅಲಭ್ಯತೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಒಳಹೊರಗಿನ ಪಿಎಚ್ ಡಿ ಸಂಶೋಧಕರ ಜೊತೆಗೆ ಸಮುದಾಯದ ಲೇಖಕರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪಿಎಚ್ ಡಿ ಸಂಶೋಧಕರು ತಮ್ಮ ಶೋಧನೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಮುದಾಯದ ಲೇಖಕರ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆಯಾ ಸಮುದಾಯದವರೊಂದಿಗೆ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮಾದರಿ ಪರಿವಿಡಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಲೆಮಾರಿ, ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಒಕ್ಕೂಟದ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ೨೨ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿತು. ೨೦೦೫.೦೬ ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಅಲೆಮಾರಿ ಪುಸ್ತಕ ರಚನೆಯ ಚಿಂತನೆಯು ೨೦೦೬.೦೭ ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಾರ ರೂಪ ಪಡೆಯಲು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ೨೦೦೭.೦೮ ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯು ಫಲಕಾರಿಯಾಯಿತು.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಬುಡ್ಗ ಜಂಗಮ್, ಚೆನ್ನ ದಾಸರ್, ದಕ್ಕಲಿಗ, ಗೋಸಂಗಿ, ಹಂಡಿ ಜೋಗೀಸ್, ಕೊರಮ, ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತಾಸ್, ಸಿಂಧೊಳ್ಳು, ಸುಡುಗಾಡು ಸಿದ್ಧರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಡುಂಗ್ರಿ ಗರಾಸಿಯ, ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ, ಪಾರ್ಧಿ, ರಾಜಗೊಂಡದ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಬೈಲಪತ್ತಾರ್,ದೊಂಬಿದಾಸ, ಘಿಸಾಡಿ, ಗೋಂಧಳಿ, ಹೆಳವ, ಕಂಜರಭಾಟ, ಸಿಕ್ಲಿಗರ್ ಮತ್ತು ಪಶುಪಾಲನೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಅಲೆಮಾರಿ ಕುರುಬ ಹಾಗೂ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವವು. ಇಲ್ಲಿಯ ಬುಡ್ಗ ಜಂಗಮ್, ಸುಡುಗಾಡುಸಿದ್ಧ ಮತ್ತು ಚೆನ್ನ ದಾಸರ್ ಸಮುದಾಯಗಳು ಒಂದೇ ಮೂಲದವಾಗಿದ್ದರೂ ಕಾಲಾತಂರದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಬುಡ್ಗ ಜಂಗಮರು, ದಾಸರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನದಾಸರು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಿಸಾಧನೆಗೆ ಸುಡುಗಾಡುಸಿದ್ಧರು ಮೊರೆಹೋಗಿ ಸಮನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಮುದಾಯಗಳಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ದೊಂಬಿದಾಸರು ಮತ್ತು ಚೆನ್ನದಾಸರು ಸೋದರ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ ಹಾಗೂ ಪಾರ್ಧಿ

ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಒಂದೇ ನೆಲಮೂಲದವಾ ಗಿದ್ದರೂ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದಾಗಿ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಇವು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತ ಮತ್ತು ಗೋಂಧಳಿ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿಯ ಸಂಬಂಧ ಹಲವೆಡೆ ಕಂಡು ಬರುವುದು. ಈ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ನಡುವಿನ ಸಾಮ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಅಂತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ೧೯.೪.೨೦೦೭ ರಂದು ಈ ಕುರಿತು ಲೇಖಕರ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಮತ್ತು ೩.೫.೨೦೦೭ ರಂದು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಮತ್ತು ವಿಷಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಹಂದರ ಕುರಿತು ಕಮ್ಮಟಗಳನ್ನು ಜರುಗಿಸಲಾದವು. ೧.೬.೨೦೦೭ರಂದು ಲೇಖಕರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ೧.೮.೨೦೦೭ ರಂದು ಮತ್ತು ೩.೯.೨೦೦೭ ರಂದು ಲೇಖಕರು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಕರಡು ವರದಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾದವು. ೬.೧೦.೨೦೦೭ ರಂದು ಲೇಖಕರು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅಂತಿಮ ವರದಿ ಮತ್ತು ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಅಣಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕಮ್ಮಟ, ಸಮಾವೇಶ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಸಮುದಾಯದ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ಅಥವಾ ಮಾಡಿಸಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಷಯ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನದಿಂದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಮಾಣೀಕವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರುಗಳ ಮತ್ತು ಈ ಕುರಿತ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಸಹಕಾರಕ್ಕೆ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಸಂಪಾದಕನನ್ನಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಯೋಜನೆ ಫಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಸಹಕರಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಪ್ರೊ ಎಸ್ ಜಿ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಅಶೋಕ ಎನ್ ಚಲವಾದಿ ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಎಲ್ಲ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೆನೆಯುವೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗದ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿ ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಬುಡಕಟ್ಟು, ಅಕ್ಷರ ಹಾಗೂ ಸಿರಿಗನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳ ಮಿತ್ರರ ಸಹಕಾರಕ್ಕೆ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ತಗಲುವ ಹಣಕಾಸನ್ನು ನೀಡಲು ಕಟಿಬದ್ಧವಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಈ ಕುರಿತು ಸತತವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಗಮನ ಸೆಳೆದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಲೆಮಾರಿ, ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಒಕ್ಕೂಟಕ್ಕೆ ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೆನೆಯುವೆ. ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದ ದೇವಲಾಪುರದ ರೋಹಿತ್ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಗಣಕ ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿದ ಹೊಸಪೇಟೆಯ ಎಸ್ ಎಲ್ ವಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ಗಣಕ ಯಂತ್ರದ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಸ್ಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಬಿ ಮಾನ್ಪಡೆ ಅವರುಗಳಿಗೆ, ಅಕ್ಷರ ಸಂಯೋಜಿಸಿದ ಕಮಲಾಪುರದ ಭಾವನಾ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಪ್ರತಾಪ ರಾ ಬಹುರೂಪಿ, ಕರಡು ತಿದ್ದಿದ ಡಾ ಆರ್ ಬಿ ಕುಮಾರ್, ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯ ಪೂರೈಸಿದ ರಾಜಾ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರತಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನೆನೆಯುವೆ.

ಇದು ನೆಲಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಲೆ. ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಗಳ ನೈಜಚಿತ್ರಬಿಡಿಸಲು ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಾಲಿಕೆಯೂ ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ, ಅಧ್ಯಯನಕಾರರ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನ ಗಳಿಗೆ, ಯೋಜಕರ ಭವಿಷತ್ತಿನ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಆಕರವಾಗಬಹುದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಶ್ರಮ ಸಾರ್ಥಕವೆಂದು ಭಾವಿಸುವೆ.

೨೬.೦೧.೨೦೦೮ ಡಾ ಕೆ ಎಂ ಮೇತ್ರಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ಸಂಪಾದಕ

ಅರಿಕೆ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಮೂಲ ವಲಸಿಗರಾಗಿದ್ದು, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಆಂಧ್ರ, ಕೇರಳ, ತಮಿಳುನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವುದಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ ದೃಢಗೊಂಡಿದ್ದು, ೩೦೦ ವರ್ಷ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ 'ಗೋ' ಸಂಗದೊಂದಿಗೆ ಗೋವುಗಳ ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಕಸುಬಿನ ಸರಕು ಸಾಮಾನು ಪರಿಕರಗಳು, ಇತರೆ ಜಾನುವಾರುಗಳು ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಊರೂರು ಅಲೆಯುತ್ತಾ ಮೂಲ ಕಸುಬುಗಳಾದ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆ ಔಷಧಿ, ಗಂಧದ ಎಣ್ಣೆ (ಅತ್ತರ್) ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ತರುವಾಯ ಇತರೆ ಕಸುಬಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತಿರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಮೇಲೆ ಇದುವರೆಗೂ ಯಾವುದೇ ತರಹ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಕೃತಿ ರಚನೆ ಸಲುವಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಆದಷ್ಟು ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದು, ಅಚಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲ ಸ್ಥಳಗಳು ಕೈತಪ್ಪಿರಲೂ ಬಹುದು ಉಳಿದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೂ ಭೇಟಿ ಕೊಡಲು ಅಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಸಮುದಾಯ ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣೀಭೂತರಾಗಿ ಅಂದು ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿನ ದೈನಂದಿನ ಅಲೆಮಾರಿತನದಲ್ಲೂ ಈ ಮಟ್ಟಿನ ಸಾಕ್ಷರತನ್ನಾಗಿಸಿದ ನಮ್ಮ ಜನ್ಮದಾತರಾದ ಪರಮ ಪೂಜ್ಯ ದಿ. ಶ್ರೀಮತಿ ಸೀತಮ್ಮ ಶಿವರಾಮಪ್ಪ ಸಿಂಧೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಅಜ್ಜಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಚಾವಡೆ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಇವರನ್ನು ನಮ್ಮ ಹೃದಯದ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತ ಸ್ಮರಿಸುವೆವು. ಹಾಗೆಯೇ ಆದಿಕಾದಿಂದಲೂ ವಿಚಲಿತವಾಗಿ ಅತಂತ್ರಗೊಂಡ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯ ಸಂಘಟನೆ ಗೊಂಡು ಕೃತಿ ರಚಿಸುವವರೆಗೂ ಬೆಂಬಿಡದೆ ಹಠತೊಟ್ಟು ಕಾಡಿ, ಬೇಡಿ ಈ ನಿಟ್ಟಿನವರೆಗೆ ಬರಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಕರ್ತರಾಗಿ ಮಾಗನೂರಿನ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿ ದಿವ್ಯಸಾನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆಗೊಂಡವರಂತೆ ಶ್ರಮಿಸಿ ಯಶಸ್ವಿಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಕೆ. ಚಾವಡೆ ಸುರೇಶ್ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಮತ್ತು ರಾಣೆಬೆನ್ನೂರಿನ ಎ. ಸುರೇಶ್ ದಿಲ್ಲಿವಾಲ ಸಹೋದರರಿಗೆ ನಾವು ಚಿರ್ಋಣಿಗಳಾಗಿರುತ್ತೇವೆ.

ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುವುದ

ರೊಂದಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಲ್ಲಿ ಸದಾ ಚಿಂತಿತರಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿ ಮುನ್ನುಡಿ ಇಡುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಪ್ರೊ ಎಸ್ ಜಿ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯನವರಿಗೆ, ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಅಶೋಕ ಎನ್ ಚೆಲವಾದಿ ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ತುಂಬು ಹೃದಯದ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು. ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಮತ್ತು ಈ ಮಾಲಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಡಾ ಕೆ ಎಂ ಮೇತ್ರಿ ಅವರಿಗೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಒಕ್ಕೂಟದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಕೆ ಭಾಸ್ಕರದಾಸ್ ಏಕ್ಕಾರು ಅವರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಒಕ್ಕೂಟದ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ

ಸಂಘಟನೆ ಯಾವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಬೇಕು ಎಂದು ಸದಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದ ನಮ್ಮನ್ನಗಲಿದ ಪರಮ ಪೂಜ್ಯ ವಿದ್ಯಾಮಿತ್ರ ತೀರ್ಥ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಮಠ, ಹರತಾಳು ಹಾಗೂ ಈ ಸಮುದಾಯದಂತೆ ಇತರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳೂ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಬಂದು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧ ಹಕ್ಕು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಅತಿಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಸದಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿ ಈ ಒಕ್ಕೂಟ ರಚನೆಗೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಬರಲು ಸಿಂಹಪಾಲು ಶಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ, ಚಿಂತಕರು, ಸಜ್ಜನ ರಾಜಕೀಯ ಮುತ್ಸಧಿ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಜಾಗೃತಗಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಹರಿಕಾರ ಹಿಂದಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಮಿಶನ್‌ನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಬಿ ನಾರಾಯಣರಾವ್ ಅವರನ್ನು ಹಾಗು ಸಂಘಟನೆಗಳ ಸರದಾರರಂತೆ ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಹಿಂದುಳಿದ ಜನಾಂಗದ ನಾಯಕರಾದ ಎಲ್ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ರಾವ್, ಸದಾ ನೆನೆಯುವೆವು.

ಈ ಸಂಘಟನೆ ಪೂರ್ವದಿಂದ ಈ ಕೃತಿಯವರೆಗೆ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಹಿರಿಯರಾದ ಎಲ್ ರೇವಣ್ಣಪ್ಪ ಸಾಳೋಂಕಿ, ಚಾವಡೆ ರಂಗಪ್ಪ, ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾರದಮ್ಮ, ಶ್ರೀಮತಿ ಅಜ್ಜಮ್ಮ, ದಾವಣಗೆರೆಯ ಲೋಕೇಶ್ ದಿಲ್ಲಿವಾಲ, ಲಿಂಬಾಜಿ ಚವಾಣ್, ರಾಣೆಬೆನ್ನೂರಿನ ದಿವಂಗತ ಯಂಕಪ್ಪ ದಿಲ್ಲಿವಾಲ್ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು, ಕಜ್ಜರಿಯ ರತ್ನೋಜಿ ಗೆಲೋತ್ ಸಹೋದರರು, ಸಾಗರದ ಚಂದ್ರೋಜಿರಾವ್ ಚವಾಣ್, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿನ ಕೃಷ್ಣ, ಜಯಮ್ಮ ಮಂಜುನಾಥ್, ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆ ಆನೆಕೆರೆಯ ರಾಜಾಸಿಂಗ್ ಮಾಧುರಾವ್, ಪಿ ಗಣೇಶ್‌ರಾವ್ ಕೊತ್ವಾಲ, ದಿವಂಗತ ಕೆ ಎಲ್ ಹರೀಶ್ ಕೊತ್ವಾಲ್ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು, ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಕಾಳಪ್ಪ ಕೋಳಿ, ಚಾವಡೆ ನಟರಾಜ್, ಮಂಜುನಾಥ ಮಾಣ್ಕ್ಯಾಣಿ, ಚಾವೆ ರಮೇಶ್, ಗಣೇಶ ಸಿಂಧೆ, ಜಾಟ್ ಶಿವಮೂರ್ತಪ್ಪ, ಚಾವಡೆ ಪ್ರಕಾಶ ಮತ್ತು ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರು ಹಾಗೂ ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಜಿಲ್ಲಾ ಗೋಸಂಗಿ ಯುವ ತರೀಕೆರೆಯ ಎಚ್. ನಾಗೇಶ ವಾಡೇಲ್ ಸಹೋದರರು ತ್ಯಾಗದಕಟ್ಟೆಯ

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ವಾಡೆಲ್ ಸಹೋದರರು ಮತ್ತು ಮೋಹನ್‌ರಾಜ್, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿ ಸಕರಿಸಿದ ಕಠಿಮತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಚರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹತಾಶೆಗೊಳ್ಳದ ಹಾಗೆ ವಿದೂಷಕನಂತೆ ಹಾಸ್ಯಚಟಾಕಿ ಸಿಡಿಸುತ್ತಾ ಸದಾ ಉಲ್ಲಾಸಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆರೆ ಆನಂದಯೇಣ್ಕ ಮುದಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜಗನ್ನಾಥ, ಭೋಜಪ್ಪ, ಮತ್ತು ಅಂಕೋಲದ ಮಲ್ಲಾಜಪ್ಪ, ಯಲ್ಲಾಪುರದ ಆನಂದ ಜೀ, ಎಲಅತ್ತಲ್‌ವಾಲಏ ಗಂಗಾವತಿಯ ಮಂಜಣ್ಣ ಮತ್ತು ಸಹೋದರರು, ಶಿರಾಳಕೊಪ್ಪದ ಜಮುನಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು, ಹಾನಗಲ್‌ನ ಚಾವಡೆ ಕರ್ಣಾವ ಕೃಷ್ಣಾಜಿ ಸಹೋದರರು, ಗದುಗಿನ ಚಾವಡೆ ಕಿರಣ್‌ಕುಮಾರ್ ಹಾನಗಲ್ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಗುಲ್ಬರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಮ್ಮನ ಸಿರ್ಸಗಿಯ ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಮನೆಯವರು, ಹೂವಿನಹಡಗಲಿಯ ರತ್ನೋಜಿ ಗೇಲೋತ್, ಸುರೇಶ್ ದೇವುಡ, ಮುಂಡರಗಿಯ ಶಂಕರ್‌ಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಸಹೋದರರು, ಹನುಮನಹಳ್ಳಿಯ ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ ಜಾದವ್ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು, ರಮೇಶ್ ಚವಾಣ್, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಚಾವಡೆ ಕೃಷ್ಣ ಸಹೋದರರು, ಸಾಂಬಾಜಿ ಚಾವ್ಹಾಣ್, ಬಿ ಹಾಲೇಶಪ್ಪ ನಿವೃತ್ತ ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಮಲ್ಲಿಗೇನಹಳ್ಳಿ,, ಎಸ್ ಶಣ್ಮುಕಪ್ಪ ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಹಾಗೂ ಈ ಉತ್ತಮ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತುಂಬು ಹೃದಯದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಲೇಖಕರ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸಿದ ಮಿತ್ರರಾದ ಶೇಷಾದ್ರಿ ಅಳವಂಡಿ ಹಾಗೂ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಓದುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಅಭಿರುಚಿ ಮೂಡಿಸಿದ ಸ್ವಚ್ಛಮನದ ಮಿತ್ರ ಆಗರದಹಳ್ಳಿಯ ಬಿ ಟಿ ಮುರುಳಿ ಐಯ್ಯರ್, ಎಸ್ ಎನ್ ಮಾರ್ಕೇಟ್‌ನ ಸೊಪ್ಪಿನ ಶಿವಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಬಿ ಆರ್ ಪಿ ಯ ಸತೀಶ್ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವೆವು. ಹಾಗೂ ರವೀಂದ್ರ ಎನ್ ಹಿಮಮನದ ಮಂಜುನಾಥ ಡಿ ಉಪ್ಪಾರ್, ಬೆಲ್ಲದ್ ನಟರಾಜ್, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಕನ್ನಡಿಯಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿ ನೆರವಾದ ಮಿತ್ರ ಕೆನಡಿ ಶಾಂತಕುಮಾರ್, ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಮತ್ತು ನೇರ ನಡೆ ನುಡಿಗಳ ಸಿಡಿಮದ್ದು ಸ್ವಭಾವದ ಒಡನಾಡಿಗಳಾದ ಹಿರಿಯ ದುಗೋಜಿರಾವ್ ಬೋಂಸ್ಲೆ, ಇವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸಿ ಮುನೇಶ್ವರ ಚಲುವಾದಿ, ಹಾಯ್‌ಹೊಳೆ ಸುರೇಶ್ ಹಾಗೂ ಸ್ನೇಹಿತರು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ಮತ್ತು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನಂತ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಗೋಸಂಗಿ ಮಸುದಾಯದ ನೈಜ ಜೀವನ ಕಥೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವಂತೆ ಮುಖಪುಟ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ರೇಖಾಚಿತ್ರ ಚಿತ್ರಿ ಸಿಕೊಟ್ಟಕು ಆದಿವಾಸಿ, ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಪಾಲಿನ ರವಿವರ್ಮವಾಗಿರುವ ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಮಿತ್ರ ಪ್ರತಾಪ ಬಹುರೂಪಿ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ಬೆಳಗಾವಿ ಹಾಗೂ ಈ ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಇತರೆ ಸಮುದಾಯದ ಕೃತಿ ರಚನೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಹಣ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿದ ಗೆಳೆಯ ಶೇಷಪ್ಪ ಅಂದೋಳು ಬಿಡದಿ, ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಂಪ್ಯೂಟರಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿ ಕೋಷ್ಟಕಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮಾನ್ವಡೆ, ಆರ್ ಬಿ ಕುಮಾರ ಹಾಗೂ ಮುತ್ತಿನಂಥ ಅಕ್ಷರ ಸಂಯೋಜನೆ ಗೊಳಿಸಿದ ಕಮಲಾಪುರದ ಭಾವನಾ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕೆ ಕಲಾಲ್ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಎಸ್ ಸಿಂಧೆ
ಕೆ ಚಾವಡೆ ಲೋಕೇಶ

ಪರಿವಿಡಿ

ಕೋಷ್ಟಕಗಳು

ಭೂಪಟ

೧

ಪ್ರವೇಶ

ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ, ಕೇರಳ, ತಮಿಳುನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯವು ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.ಈ ಸಮುದಾಯದ ಕುರಿತು ಸರಿಯಾದ ಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಗೊಂದಲಗಳು ಉಂಟಾಗಿವೆ. ಈ ಸಮುದಾಯದ ಕುರಿತು ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿರುವರು. ಆದರೆ ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಕೃತಿಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಕುರಿತು ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಕೃತಿ ಮಹತ್ವದ್ದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಕೆಳಗೆ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಕುರಿತು ಇದುವರೆಗೂ ನಡೆದ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಇದುವರೆಗೂ ನಡೆದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು

೧೯೦೧ರ ಮದ್ರಾಸ್ ಜನಗಣತಿ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಗೋಸಂಗಿಗಳನ್ನೇ "ಕೋಸಂಗಿ" ಎಂದು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ, ೧೮೮೯ರ ವಿಶಾಖಪಟ್ಟಣ ಮ್ಯಾನುವೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳನ್ನು ಗೋಸಾಂಗಾಲು ಎಂದು ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾದಿಗ ರೊಡನೆ ಇವರು ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದ್ದರು ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆ ರಾಮ-ರಾವಣರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ಆದಿಜಾಂಬವನು ಇವರ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವಾಗಿರುವನು ಎನ್ನುವ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್ಸ್ಟನ್‌ರವರ Castes and Tribes of Southern India ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಇವರೇ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ೧೯೮೧ ಜನಗಣತಿ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ ಆಂಧ್ರದ ಕರೀಂನಗರ, ನಿಜಾಮಬಾದ, ಮತ್ತು ವಾರಂಗಲ್ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ೭೬೫೩ ರಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ದಾಖಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಬಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದು, ಸಣ್ಣಮುಟ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವುದು, ಗಿಡಮೂಲಕೆಗಳಿಂದ ನಾಟಿವೈದ್ಯಗಾರಿಕೆ ಮಾಡುವರೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೆ ಎಸ್ ಸಿಂಗ್‌ರವರ The Scheduled Castes ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದ ೫೬೬

ರಿಂದ ೫೭೯ ಪುಟಗಳವರೆಗೆ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳನ್ನು ಗೋಸಿಕ, ಗೋಸಿಕೊಳ್ಳು, ಗೋಸಾನ್‌ಗೊಳ್ಳು, ಗೊಸ್ಕ್ ಎಂಬ ಪದನಾಮಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಗೋವುಗಳ ಲಾಲನೆ-ಪಾಲನೆ ಮಾಡುವವರಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿಸುವರು. ಇವರು ಗೋ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವುದರೊಂದಿಗೆ ಗೋಮಾಂಸವನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಹಣ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಎನ್ನುವ ಹೆಸರು ಇವರಿಗೆ ಬಂದಿತು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಮಾಂಸ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ತಿನ್ನುವ ಪದ್ಧತಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೊಪಿಡಿಯಾ ಆಫ್ ಸೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಕಾಸ್ಟ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ (ವ್ಯಾಲುಮ್೧) ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಂದೂರಾಮ್ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರ, ಕೇರಳ, ತಮಿಳುನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಅವರ ಮೂಲ, ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಬೆಡಗು, ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣ, ವೃತ್ತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರಣೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ವಿ ಎಸ್ ಮಾರುತಿ ಅವರು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ "ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯ-ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ" ಎನ್ನುವ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಪಿಎಚ್ ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಮಾಹಿತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಡುಂಗ್ರಿ ಗರಾಸಿಯ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ, ಪ್ರಾಯಶಃ ಡುಂಗ್ರಿ ಗರಾಸಿಯ ಬುಡಕಟ್ಟನ್ನು ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯ ವೆಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಭಾವಿಸಿರುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿರಬಹುದು.

ಡಾ ಎಲ್ಲಪ್ಪ ಕೆ ಕೆ ಪುರರ "ದೊಕ್ಕಲು ಮಕ್ಕಳು" ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಚಿ ಶಾಸನವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತ ಛಲವಾದಿ ಮತ್ತು ಗೋಸಂಗಿಗಳಿಗೆ ಬಿರುದು ಬಾವಲಿಗಳ ಕುರಿತು ನಡೆಯುವ ವಾಗ್ವಾದಗಳ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಸವರಾಜ ನೆಲ್ಲಿಸರರು ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಲೇಖನ ವೊಂದು ಬರೆದಿರುವರು. ಆ ಲೇಖನವು ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಶನ(೧೯೯೩) ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಹಂಪಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಹೆಚ್ ಡಿ ಪ್ರಶಾಂತರವರ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕೋಶ-೪ "ಜನ ಸಮುದಾಯ ಸಂಪುಟ"ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಲೇಖನವಿದೆ. ಗೋಸಂಗಿಗಳನ್ನು ಅತಿತ, ಗೋಸಾವಿ ಗಳೆಂದೂ ಕರೆಯುವುದಾಗಿಯೂ ಗೋಸಂಗಿಗಳಿಗೂ ಆ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೂ ಯಾವುದೇ ಭಿನ್ನತೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಗೋಸಂಗಿಗಳಿಗೂ ಆ ಎರಡು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೂ ಯಾವುದೇ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಹೆಸರು ಔಚಿತ್ಯ, ಜನಸಂಖ್ಯೆ

ಗೋಸಂಗಿ ಅಂದರೆ ಗೋ+ಸಂಗಿ=ಗೋಸಂಗಿ ಗೋ ಎಂದರೆ ಹಸು ಸಂಗಿ ಎಂದರೆ ಗೋವುಗಳ ಸಂಗದಲ್ಲಿರುವ ಪಾಲಕ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿ

ಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ದಾಸನೂರು ಕೂಸಣ್ಣನವರು ಶೋಷಿತ ಜಂಗಮರ ಮೀಸಲಾತಿ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಕುರಿತು ತಿಳಿಸುತ್ತ ಅವರು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವವರಾದುದರಿಂದ ಗೋಸಂಗಿ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರು ಬಂದಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ (ದಾಸನೂರು, ಕೂಸಣ್ಣ: ೧೯೯೮: ೧೩೨). ನಂದು ರಾಮರವರು ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪಿಡಿಯಾ ಆಫ್ ಸೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಕಾಸ್ಟ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಎನ್ನುವ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿ ಪದದ ಹುಟ್ಟಿನ ಕುರಿತು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗೋಸಂಗಿ ಎನ್ನುವುದು ಗೋ ಹಾಗು ಹಂಸಕ ಎನ್ನುವ ಎರಡು ಪದಗಳ ಗುಂಪು, ಗೋಸಂಗಿಗಳನ್ನು ಗೋಹಂಸಕ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ, ಗೋ ಎಂದರೆ ಹಸು ಎಂದರ್ಥ, ಹಂಸಕ ಎಂದರೆ ಕೊಲ್ಲುವವನು ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥವಿದೆ, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಗೋಮಾಂಸವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದುದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಗೋಸಂಗಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದುದಾಗಿ ನಂದೂರಾಮ್ ರವರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ(ನಂದೂರಾಮ್:೨೦೦೭:೨೮೧). ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ತೀರಾ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ಗೋಸಂಗಿಗಳಿಗೆ ಗೋವುಗಳ ಸಂಗದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಗೋಸಂಗಿ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರು ಬಂದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ.

ಪೌರಾಣಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಮೂಲತಃ ಆದಿಜಾಂಬವನ ವಂಶಸ್ಥರು ತಾವು ಎಂದು ಗೋಸಂಗಿಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿವನು ನೀರೇ ನಿರಂಕಾರವಾದ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಜಾಂಬವಂತನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೆಂದೂ ಆ ಜಾಂಬವಂತನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವನೇ ಗೋಸಂಗಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ,

ಮೂಲತಃ ತಾವು ರಾಜಸ್ಥಾನದವರೆಂದೂ, ರಾಜಾ ರಾಣಪ್ರತಾಪನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಾರರಾಗಿ ಇದ್ದವರೆಂದೂ, ಮುಸಲಮಾನರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ತಾವು ರಾಜಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗುಜರಾತ್ ಮೂಲಕ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದು ತರುವಾಯ ಕೇರಳ, ಕರ್ನಾಟಕ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಒರಿಸ್ಸ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಿದೆವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತುಂಬಾ ಕೆಳಸ್ಥರದಲ್ಲಿರುವ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಮೂಲತಃ ಅಲೆಮಾರಿಗಳು, ಊರ ಹೊರಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಗುಡಾರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದ ಇವರು ಬಿಕ್ಷಾಟನೆ, ನಾಟಿ ವೈದ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಒಂದೇ ಕಡೆ ನೆಲೆಸತೊಡಗಿರುವ ಇವರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಅಂತಹ ಬದಲಾವಣೆಗಳೇನೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

೨

ಮೂಲ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರ

ಮೂಲಸ್ಥಾನ, ವಲಸೆಯ ಮಾರ್ಗ

ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದ ಮೂಲವು ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ರಾಜಸ್ಥಾನವಿರಬೇಕು. ಮೊಗಲ ಅರಸರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇವರು ತಮ್ಮ ಮೂಲಸ್ಥಾನವಾದ ರಾಜಸ್ಥಾನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಗುಜರಾತ್ ಮೂಲಕ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ವಲಸೆ ಹೋಗುವಾಗ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಕೆಲವು ಗುಂಪುಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದತ್ತ ವಲಸೆ ಬಂದವು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರ, ತಮಿಳುನಾಡುಗಳ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ನೆಲೆಸಿರಬೇಕು, ಅರಣ್ಯ ನೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಕಾಡು ಇವರಿಂದ ದೂರವಾಯಿತು, ಹೀಗಾಗಿ ಇವರು ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿ ತಿರುಗುವಂತಾಯಿತು,

ಭೂಮಂಡಲ ಹುಟ್ಟಿದ ತರುವಾಯ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ಗೋಸಂಗಿಗಳೇ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದರು. ನಂತರ ಕುಲ ಹದಿನೆಂಟು ಜಾತಿಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡವು ಎಂದು ಇವರಲ್ಲಿರುವ ಜನಪದ ಕತೆಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಗೋಸಂಗಿಯೇ ಭೂಮಂಡಲದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪುರಾಣ, ಶಿವಪುರಾಣ, ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ ಎಂದು ದಕ್ಕಲಿಗರ ಕಂಚಿಶಾಸನದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ(ಎಲ್ಲಪ್ಪ, ಕೆ ಕೆ ಪುರ: ೧೯೯೭: ೨೯೦-೨೯೭).

ಭಾರತದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಇವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗೋಸಂಗಿ, ಗೋಸಂಗಲು, ಗೋಸರ, ಗೋಸಿಕಾಳ್ಳು, ಗೋಷ್ಟಿಕ, ಎಂದು ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಭೌಗೋಳಿಕತೆ

ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾದ ಗೋಸಂಗಿಯವರು ಉತ್ತರ ಭಾರತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕಡೆ ವಲಸೆ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ಕೇರಳ, ತಮಿಳನಾಡು, ಒರಿಸ್ಸ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೆಂಗಳೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಚಿಕ್ಕ ಮಗಳೂರು, ದಾವಣಗೆರೆ, ಧಾರವಾಡ, ಗದಗ, ಗಲಬರ್ಗಾ, ಹಾಸನ, ಹಾವೇರಿ, ಕಾರವಾರ, ಕೊಪ್ಪಳ, ರಾಯಚೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ತುಮಕೂರು, ಉಡುಪಿ, ಹೀಗೆ ಹದಿನೈದು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳ

ನೆಲೆ ಕಂಡುಬರುವುದು, ಇಂದು ಇವರ ಅಲೆದಾಟವೇನಿದ್ದರೂ ಕೇವಲ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ವಲಸೆ ಹೋಗಿ ಮರಳಿ ತಮ್ಮ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ವಾಪಾಸಾಗುವರು, ಹಿಂದೆ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಕಡೆ ನೆಲೆನಿಲ್ಲದೆ ಊರಿಂದೂರಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಇವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂತೆ ಮೈದಾನ, ಶಾಲಾಕಟ್ಟೆ, ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣ, ಗುಡಿ ಗುಂಡಾರ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಇವರು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪ್ರಸಾರ ನೆಲೆಗಳು

ಭಾರತದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ, ತಮಿಳನಾಡು, ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯ ವಾಸವಾಗಿರುವುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೨.೧. ಭಾರತದ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ (೨೦೦೧)

ರಾಜ್ಯಗಳು	ಒಟ್ಟು/ ಗ್ರಾಮೀಣ/ ನಗರ	ಜನಸಂಖ್ಯೆ		
		ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ	ಒಟ್ಟು	೧೯೮೫೯	೯೮೩೨	೧೦೦೨೭
	ಗ್ರಾಮೀಣ	೧೭೩೧೭	೮೫೬೧	೮೭೫೬
	ನಗರ	೨೫೪೨	೧೨೭೧	೧೨೭೧
ಕೇರಳ	ಒಟ್ಟು	೬೦	೩೬	೨೪
	ಗ್ರಾಮೀಣ	೪೯	೨೮	೨೧
	ನಗರ	೧೧	೦೮	೦೩
ತಮಿಳನಾಡು	ಒಟ್ಟು	೧೫೨೨	೭೭೦	೭೫೨
	ಗ್ರಾಮೀಣ	೫೧೫	೨೬೨	೨೫೩
	ನಗರ	೧೦೦೭	೫೦೮	೪೯೯

ಆಧಾರ : ನಂದುರಾಮ, ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪಿಡಿಯಾ ಆಫ್‌ಸೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಕ್ಯಾಸ್ಟ್, ೨೦೦೭

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ೧೫ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯದವರು ನೆಲೆಸಿರುವರು. ಗೋಸಂಗಿಗಳು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ವಿವರ ಹೀಗಿದೆ.

ಜನಸಂಖ್ಯೆ

ನಂದೂರಾಮ್ ಅವರು ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪಿಡಿಯಾ ಆಫ್‌ಸೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಕ್ಯಾಸ್ಟ್ ಆಂಧ್ರ ಕರ್ನಾಟಕ, ಕೇರಳ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡು ರಾಜ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ೧೯೦೧ ರಿಂದ ೨೦೦೧ರ ವರೆಗೆ ಅಂದರೆ ಒಂದು ನೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ನಾಲ್ಕು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಎಷ್ಟಿತ್ತು ಈ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ನೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಏರುಪೇರಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ.

ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ೧೯೦೧ ರಲ್ಲಿ ೧೬೧ ರಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಅದು ೧೯೨೧ಕ್ಕೆ ಬರುವಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಕೇವಲ ೨೮ ಮಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ತರುವಾಯ ೧೯೬೧ರ ನಂತರ ಈ ಸಮುದಾಯ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಗಣತಿಗೆ ೬೫ ಜನ ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೧ರಲ್ಲಿ ೧೯೮೫೯ ರಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ೧೯೬೧ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೧ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಗಣತಿಗೆ ದೊರೆತಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೮೧ರಲ್ಲಿ ೭೫೯ ಇದ್ದದ್ದು ೧೯೯೧ಕ್ಕೆ ೩೪೪ಕ್ಕೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇಳಿದಿದೆ. ೨೦೦೧ ಕ್ಕೆ ಅದು ಕೇವಲ ೬೦ಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿದೆ.

ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ೧೯೬೧ ಜನಗಣತಿಗೆ ದೊರೆತಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲು ಇವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ೧೯೬೧ರಲ್ಲಿ ೮೫ ಜನ ಗಣತಿಗೆ ದೊರೆತರೆ ೧೯೭೧ಕ್ಕೆ ಅದು ಕೇವಲ ೭ ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ. ೧೯೮೧ ರಲ್ಲಿ ೧೫೭, ೧೯೯೧ಕ್ಕೆ ೧೩೪೧, ೨೦೦೧ ಕ್ಕೆ ೧೫೨೨ ಜನ ಗಣತಿಗೆ ದೊರೆತಿದ್ದಾರೆ.

ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೧೯೦೧ ರಿಂದ ೧೯೬೧ರ ವರೆಗೆ ಈ ಸಮುದಾಯ ಜನಗಣತಿಗೆ ದೊರೆಯದೆ ಹೋಗಿದೆ. ೧೯೭೧ರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೧೨ ಜನ ಗಣತಿದಾರರಿಗೆ ದೊರೆತರೆ ೧೯೮೧ಕ್ಕೆ ೭೪೭ ಜನ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೧ ಕ್ಕೆ ೧೯೧೧ ಜನರು ೨೦೦೧ಕ್ಕೆ ೧೬೩೪ ಜನ ಗಣತಿಗೆ ದೊರೆತಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೭ಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಗುರುತಿಸಲು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಿದಾಗ ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ೧೫ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಕುಟುಂಬಗಳು ೧೨೦ ನೆಲೆ ನಿಂತಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೪೦೦ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು ಉಡುಪಿಯ ಜನಸ್ಯೆ ಕೇವಲ ೫ ಮಾತ್ರ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿನ ೬೬ ಕುಟುಂಬಗಳು ೨೨೩ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ದಾವಣಗೆರೆ ೫೭ ಕುಟುಂಬಗಳು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೨೦೨ ಹಾವೇರಿಯಲ್ಲಿ ೫೫ ಕುಟುಂಬಗಳು ೧೬೮ ಗುಲಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ೩೧ ಕುಟುಂಬಗಳು ೧೩೧, ಬಳ್ಳಾರಿ ೩೨ ಕುಟುಂಬಗಳ ೧೦೯ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ಗದಗ, ಹಾಸನ, ಕಾರವಾರ, ಕೊಪ್ಪಳ, ರಾಯಚೂರು, ತುಮಕೂರು, ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ೨೫ರೊಳಗೆ ಕುಟುಂಬಗಳು ನೆಲೆಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ಹದಿನೈದು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ನೆಲೆಸದೇ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಔಷಧ ವ್ಯಾಪಾರ, ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗಾಗಿ ಬೇರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೂ ಈ ಸಮುದಾಯದವರು ಸಂಚರಿಸುವುದುಂಟು.

ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡಾಗ ದಾವಣಗೆರೆ ೧೫ ಕುಟುಂಬಗಳು,

ಬಳ್ಳಾರಿ ೧೪ ಕುಟುಂಬಗಳು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ೫ ಕುಟುಂಬಗಳು ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿ ಬೇರೆ ಕಡೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದಅವರ ಮಾಹಿತಿ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯ ಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕ್ಷೇತ್ರಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೪೯೧ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ೯೯೧ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು ೮೭೯ ಒಟ್ಟು ೧೭೭೦ ಗೋಸಂಗಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಸಂಖ್ಯೆ

ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಇಂದು ಗಂಧದೆಣ್ಣೆ, ಮೋಡಕ ವ್ಯಾಪಾರ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ವಸ್ತುಗಳ ರಿಪೇರಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಸಮುದಾಯದವರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ನೆಲೆ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬಳ್ಳಾರಿ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ದಾವಣಗೆರೆ, ಧಾರವಾಡ, ಗದಗ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಹಾಸನ, ಹಾವೇರಿ, ಕೊಪ್ಪಳ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ೯ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ನೆಲೆ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಹೊರತಾಗಿ ಇತರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ೧೭ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಕುಟುಂಬಗಳು ನೆಲೆಸಿದೆ. ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ರಾಣಿ ಬೆನ್ನೂರು ಗುಲಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜೇವರ್ಗಿ ತಾಲೂಕಿನ ಕುಮ್ಮಾನ ಸಿರಸಿಗಿಯಲ್ಲಿ ೧೨ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹಾಗೂ ಬಳ್ಳಾರಿ ಹೂವಿನ ಹಡಗಲಿ ತಾಲೂಕಿನ ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ೧೩ ಕುಟುಂಬಗಳ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅತ್ಯಲ್ಪ ಕುಟುಂಬಗಳು ನೆಲೆನಿಂತಿವೆ.

ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಕುಟುಂಬಗಳು ನೆಲೆನಿಂತಿರುವ ಪ್ರದೇಶವೆಂದರೆ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿನ ತರೀಕೆರೆ ತಾಲೂಕಿನ ತ್ಯಾಗದಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ೪೯ ಗೋಸಂಗಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ೯ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತ ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ೧೪೫ ಆಗಿದ್ದು ಒಟ್ಟು ೫೧೬ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ೨೫೪ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು ೨೫೭ ಜನ ಇದ್ದಾರೆ.

ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ

ಒಟ್ಟು ೧೫ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯ ನೆಲೆಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿದೆ. ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯ ನೆಲೆನಿಂತಿದೆ. ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಜನ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಬಯಲು ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಡೇರೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಾಸದ ಡೇರೆಗಳು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಯವಾಗಿ ಅವು ಚಿಕ್ಕ ಮನೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆಯತೊಡಗಿವೆ.

ದಾವಣಗೆರೆ, ಧಾರವಾಡ, ಹಾವೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ೧೦೦ರ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಜನಸಂಖ್ಯೆ

ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಶಿವಮಮೊಗ್ಗ ಒಂದರಲ್ಲಿಯೇ ೪೦೦ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ನೆಲೆಸಿದೆ. ಇನ್ನುಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ೧೦೦ರೊಳಗೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೨.೨.

ಕರ್ನಾಟಕ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ (೨೦೦೭)

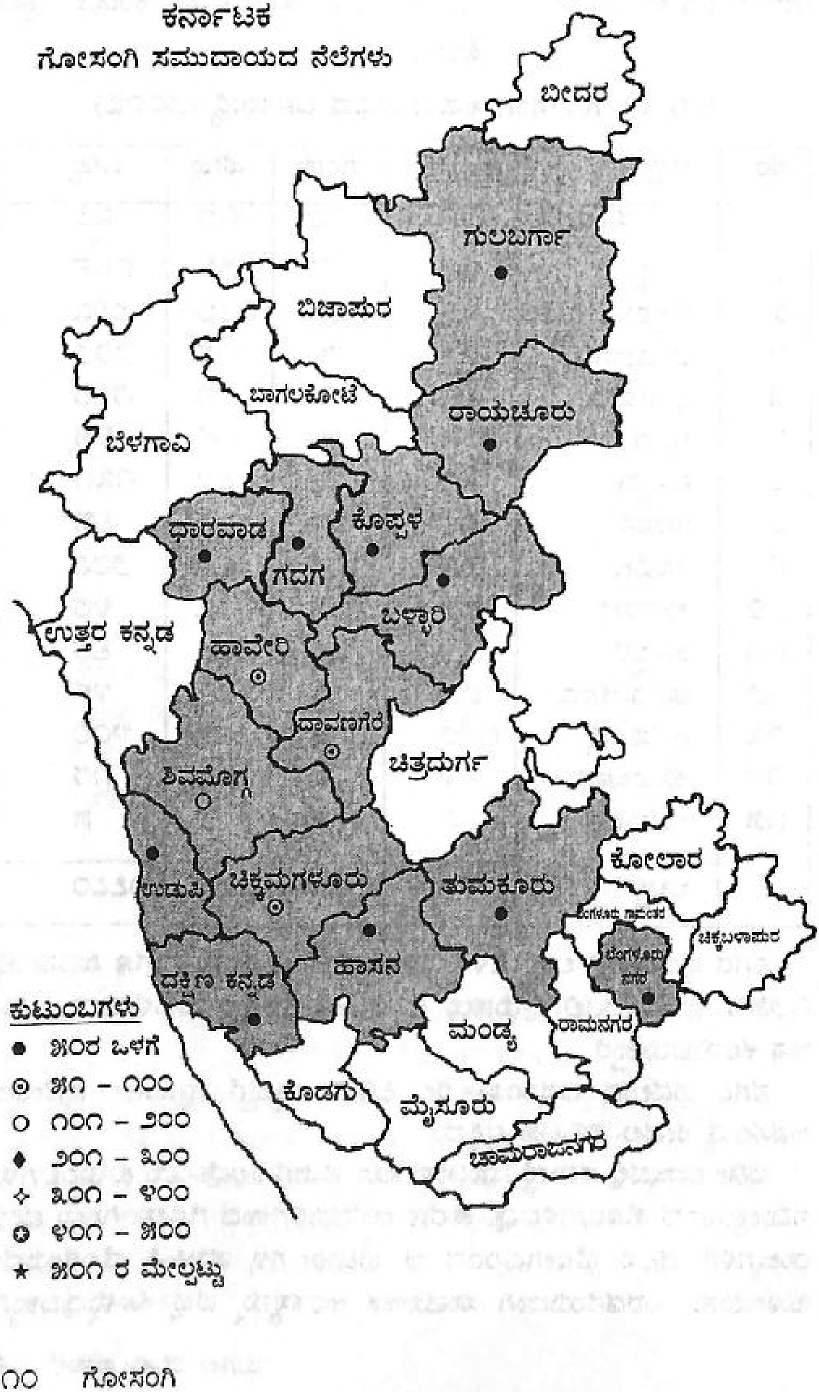
ಸಂ	ಜಿಲ್ಲೆ	ಕುಟುಂಬ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
೧	ಬೆಂಗಳೂರು	೯	೧೭	೧೫	೩೨
೨	ಬಳ್ಳಾರಿ	೩೨	೫೫	೫೪	೧೦೯
೩	ಚಿಕ್ಕಮಂಗಳೂರು	೬೬	೧೦೩	೧೨೦	೨೨೩
೪	ದಾವಣಗೆರೆ	೫೭	೯೪	೧೦೮	೨೦೨
೫	ಧಾರವಾಡ	೪೩	೮೩	೮೫	೧೬೮
೬	ಗದಗ	೧೧	೨೬	೧೯	೪೫
೭	ಗುಲ್ಬರ್ಗ	೩೧	೬೭	೬೪	೧೩೧
೮	ಹಾಸನ	೧೭	೩೪	೩೧	೬೫
೯	ಹಾವೇರಿ	೫೫	೧೧೨	೯೫	೨೦೭
೧೦	ಕಾರವಾರ	೧೨	೨೫	೨೩	೪೮
೧೧	ಕೊಪ್ಪಳ	೨೨	೩೫	೩೩	೬೮
೧೨	ರಾಯಚೂರು	೧೧	೨೩	೨೬	೪೯
೧೩	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೧೨೦	೨೦೮	೧೯೨	೪೦೦
೧೪	ತುಮಕೂರು	೪	೬	೧೨	೧೮
೧೫	ಉಡುಪಿ	೧	೩	೨	೫
	ಒಟ್ಟು	**೪೯೧**	**೮೯೧**	**೮೭೯**	**೧೭೭೦**

ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೩೪೬ ಕುಟುಂಬಗಳು ನೆಲೆಸಿವೆ ಹಾಗೂ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೧೨೫೫ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ೬೩೨ ಜನ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು ೬೨೩ ಜನ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ.

ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಶೇ. ೭೦.೯ ರಷ್ಟಿದ್ದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕೇವಲ ೨೯.೧೫ ರಷ್ಟಿದೆ.

ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದಾಗಲೂ ನಮಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ಕುಟುಂಬಗಳು ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದವು. ಕಾರಣ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾದ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯದೇ ಹೋಯಿತು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತಸ್ಥನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ

ಕರ್ನಾಟಕ
ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದ ನೆಲೆಗಳು

ಬೇರೆ ಜಾತಿಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ರಜಪೂತ್, ಮರಾಠಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಅವರನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ :೨.೩

ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ (೨೦೦೭)

ಕ್ರಸಂ.	ವಿವರ	ಕುಟುಂಬ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
೧.	ಗ್ರಾಮೀಣ	೧೪೫	೨೫೯	೨೫೭	೫೧೬
೨.	ನಗರ	೩೪೬	೬೩೨	೬೨೨	೧೨೫೪
	ಒಟ್ಟು	೪೯೧	೮೯೧	೮೭೯	೧೭೭೦

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ೨೯ ರಷ್ಟು ಜನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶೇಕಡ ೭೧ ರಷ್ಟು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವುದು ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗೋಸಂಗಿಗಳ ವಯೋಗುಂಪು

ಗೋಸಂಗಿಗಳನ್ನು ಐದು ಹಂತಗಳ ವಯೋಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ೦ ೪ ರಿಂದ ವಯೋಮಾನದ ಗುಂಪು, ೫ ರಿಂದ ೧೭ರ ವಯೋಮಾನದ ಗುಂಪು, ೧೮ ರಿಂದ ೪೦ರ ವಯೋಮಾನದ ಗುಂಪು ಹಾಗೂ ೪೧ ರಿಂದ ೬೦ರ ವಯೋಮಾನದ ಗುಂಪು ಮತ್ತು ೬೧ರ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ವಯೋಮಾನದ ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೨.೪

ಗೋಸಂಗಿಗಳ ವಯೋಗುಂಪುವಾರು ಲಿಂಗವಾರು ಜನಸಂಖ್ಯೆ (೨೦೦೭)

ವಯಸ್ಸು	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
೦–೪	೬೨	೪೯	೧೧೧
೫–೧೭	೨೫೫	೨೩೮	೪೯೩
೧೮–೪೦	೪೦೮	೪೨೭	೮೩೫
೪೧–೬೦	೧೩೮	೧೨೯	೨೬೭
೬೧ ಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು	೨೬	೩೬	೬೨
ಒಟ್ಟು	೮೮೯	೮೭೯	೧೭೬೬

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ೦–೪ ವಯೋಗುಂಪಿನವರು ಶೇಕಡ ೬ ರಷ್ಟು, ೫–೧೭ ವಯೋಗುಂಪಿನವರು ೨೮ ರಷ್ಟು, ೧೮–೪೦ ವಯೋ

ಗುಂಪಿನವರು ೪೭ ರಷ್ಟು, ೪೧-೬೦ ವಯೋಗುಂಪಿನವರು ೧೫ ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ೬೦ ರ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟವರು ೪ ರಷ್ಟಿರುವವರು. ಅಂದರೆ ಇವರ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ೩೮ ರಷ್ಟು ಆಶ್ರಿತ ಗುಂಪಿನವರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ೬೨ ರಷ್ಟು ಜನ ಕಾಯಕಾರ್ಹ ಗುಂಪಿರುವುದು.

ಕುಟುಂಬ ಗಾತ್ರ

ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಕುಟುಂಬಗಳು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ನೆಲೆಸುತ್ತವೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹಿಂದೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಇಂದು ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ವಿಭಕ್ತ ಕುಟಂಬಗಳು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ೧ ರಿಂದ ೪ ರಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸದಸ್ಯರ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಗಾತ್ರದ ಕುಟುಂಬಗಳೆಂದು ೪ ರಿಂದ ೬ರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸದಸ್ಯರ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಕುಟುಂಬಗಳೆಂದು ೭ ಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಕುಟುಂಬಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಧಾರವಾಡ, ಗದಗ, ರಾಯಚೂರು, ತುಮಕೂರು, ಉಡುಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ೪.೦೯, ೪.೨೨, ೪.೪೫, ೫ ಇರುವುದರಿಂದ ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇನ್ನೂಳಿದ ಬೆಂಗಳೂರು ಬಳ್ಳಾರಿ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ದಾವಣಗೆರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಹಾಸನ, ಹಾವೇರಿ, ಕಾರವಾರ, ಕೊಪ್ಪಳ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಗಾತ್ರದ ಗೋಸಂಗಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಈ ಸಮುದಾಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಬಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಸರಾಸರಿ ಕುಟುಂಬ ಗಾತ್ರವು ೩.೬ ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಲಿಂಗಾನುಪಾತ

ಪ್ರತಿ ೧೦೦೦ ಪುರುಷರಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಷ್ಟೆಂಬುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದೇ ಲಿಂಗ ಅನುಪಾತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ೧೦೦೦ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸರಾಸರಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಮಾಣವು ೯೮೬ರಷ್ಟಿದೆ. ಅಂದರೆ ಪುರುಷ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಮಧ್ಯ ೧೪ರಷ್ಟು ಅಂತರವಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೨.೫ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ವಯೋಗುಂಪುವಾರು ಲಿಂಗಾನುಪಾತ (೨೦೦೭)

ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆ	ಲಿಂಗಾನುಪಾತ
೧	ಬಳ್ಳಾರಿ	೯೮೧
೨	ಬೆಂಗಳೂರು	೮೮೨
೩	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	೧೧೬೫
೪	ದಾವಣಗೆರೆ	೧೧೪೮

೫	ಧಾರವಾಡ	೧೦೨೪
೬	ಗದಗ	೭೩೦
೭	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೯೫೫
೮	ಹಾಸನ	೯೧೧
೯	ಹಾವೇರಿ	೮೪೮
೧೦	ಕಾರವಾರ	೯೨೦
೧೧	ಕೊಪ್ಪಳ	೯೪೨
೧೨	ರಾಯಚೂರು	೧೧೩೦
೧೩	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೯೨೩
೧೪	ತುಮಕೂರು	೨೦೦೦
೧೫	ಉಡುಪಿ	೬೬೬
	ಒಟ್ಟು	೯೮೬

ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ದಾವಣಗೆರೆ, ಧಾರವಾಡ, ರಾಯಚೂರು, ತುಮಕೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಮಾಣವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಮಾಣ ಎರಡುಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಹಾಗೆ ರಾಯಚೂರು, ಧಾರವಾಡ, ದಾವಣಗೆರೆ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರುನಲ್ಲಿ ೧೧೩೦, ೧೧೪೮, ೧೧೬೫ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ.

ಇನ್ನೂಳಿದಂತೆ ಬೆಂಗಳೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಗದಗ, ಗುಲಬರ್ಗಾ, ಹಾಸನ, ಹಾವೇರಿ, ಕಾರವಾರ, ಕೊಪ್ಪಳ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಉಡುಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೩

ಸ್ಥಳಾವರಣ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ಮನೆ : ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಊರಿಂದ ಊರಿಗೆ ನೆಲೆಯಿಂದ ನೆಲೆಗೆ ಗುಳೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಒಂದೆಡೆ ನೆಲೆಸಲು ಅವಕಾಶವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವರು ಅಲೆಮಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಿರುತ್ತಿತ್ತೋ ಅಲ್ಲಿಯವರಗೆ ಮಾತ್ರ ಇವರು ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ಪುನಃ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೆಲೆಯನ್ನು ಹುಡಿಕಿಕೊಂಡು ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಇದು ನಮ್ಮ ಮನೆ, ಇದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಚಿಂತೆ ಇವರಿಗಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಇವರು ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ವಿಚಾರವೇ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವರಿಗೆ ಭೂಮಿಯೇ ಹಾಸಿಗೆ ಆಕಾಶವೇ ಹೊದಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಇವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗುಡಾರಗಳಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಇವರು ಹಳೇ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೂಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ಕೌದಿಯನ್ನು ಹೊಲಿದು ಅದರಿಂದಲೇ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಈ ಡೇರೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೊಟ್ಟಿಗೆ, ಗಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲೆಕಟ್ಟು : ಗೋಸಂಗಿ ಸಮಾಜದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಸಂಗಾತಿಗಳೆಂದು ಗೋವು, ಕೋಳಿ, ಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು ಗೋವುಗಳೆಂದರೆ ಇವರಿಗೆ ಪಂಚಪ್ರಾಣ ಊರಿಂದ ಊರಿಗೆ ಅಲಿಯುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಕಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮೂಟೆಕಟ್ಟಿ ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಹ ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ತಾವು ನೆಲೆಸಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗೂಟಗಳನ್ನು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದು ಆ ಗೂಟಗಳಿಗೆ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಕಟ್ಟಿಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವುಗಳಿಗೆ ತಾವು ಇರುವ ಜಾಗವೇ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಇವುಗಳಿಗಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಗಲ್ಲಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಮೊದಲೇ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾದ ಇವರು ಸಾಲಾಗಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಗುಡಾರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಇವರು ತಮ್ಮ ಗುಡಾರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಗಲ್ಲಿಯಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇವರು ಕಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಗುಡಾರಗಳನ್ನು ಇವರ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೇ ವಿನಹ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲೆ ಆಗಲಿ ಬೇಲಿಯಾಗಲಿ ಯಾವುದು ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗುಡಾರ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಕಟ್ಟೆಕಟ್ಟಿ ಯಾವ ಕ್ರಿಮೀಕೀಟಗಳು ಮತ್ತು ನೀರು ಒಳಗೆ ಬರದ ಹಾಗೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮನೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೪೯೧ ಗೋಸಂಗಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿವೆ. ಇಂದು ಈ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಅಲೆಮಾರಿತನ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಗುಡಾರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದಾಗ ದೊರೆತ ಮನೆಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಹೀಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೩.೧ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಮನೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ (೨೦೦೭)

ಕ್ರಸಂ.	ವಿವರ	ಸಂಖ್ಯೆ
೦೧	ಆಶ್ರಯ ಮನೆ	೧೧೦
೦೨	ಗುಡಾರ	೦೫
೦೩	ಗುಡಿಸಲು	೦೭
೦೪	ಟಿನ್	೪೩
೦೫	ಡಾಬಾ	೨೪
೦೬	ಆರ್.ಸಿ.ಸಿ	೪೪
೦೭	ಹಂಚಿನಮನೆ	೮೬
೦೮	ಬಾಡಿಗೆ	೧೭೨
	ಒಟ್ಟು	೪೯೧

ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಆಶ್ರಯಮನೆಗಳು ೧೧೦ ಇವೆ ಗುಡಾರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕೇವಲ ೫ ಇವೆ. ಹಾಗೇ ಗುಡಿಸಲುಗಳು ೦೭ ಮತ್ತು ಟಿನ್ ಮನೆಗಳು ೪೩ ಇವೆ. ಡಾಬಾ ಮನೆಗಳು ೨೪ ಇವೆ.

ಕ್ರಿಯಾವಿಧಿಯ ಸ್ಥಳಾವರಣ

ಕ್ರಿಯಾವಿಧಿಯ ಸ್ಥಳಾವರಣವು ಮೂರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಒಂದನೆಯದಾಗಿ ನಿತ್ಯ ಬದುಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸ್ಥಳಾವರಣ, ಇದರಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯದವರು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ಆಹಾರ ತಯಾರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ, ಊಟ ಉಪಚಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ನಿತ್ಯ ಬದುಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕ್ರಿಯಾವಿಧಿಯ ಸ್ಥಳಾವರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ವಿಧಿ-ನಿಷೇಧಗಳಿಗಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಸ್ಥಳಾವರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ,

ಅಂದರೆ ಹೆರಿಗೆ ಆದಾಗ ಸೂತಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತ ಸ್ಥಳಾವರಣ, ಋತುಮತಿ ಯಾದಾಗ ಸೂತಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ಸ್ಥಳಾವರಣ ಹಾಗೂ ಸಾವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸೂತಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಆಚಾರಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಸ್ಥಳಾವರಣ

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ದೈವಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸ್ಥಳಾವರಣ. ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದ ಜನತೆಗೆ ದೈವಗಳ ಮೇಲೆ ತುಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ: ಅವರು ವಾಸ ಮಾಡುವ ಬಿಡಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ದೇವರಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದೇವಿಯನ್ನು ಕೂರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಹೇಗೆಂದರೆ ಒಂದು ತಂಬಿಗೆ ನೀರು ತುಂಬಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಐದು ವೀಳೆದೆಲೆಯನ್ನಿರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯನ್ನುಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ಬೇವಿನ ಥಳವನ್ನಿಡುತ್ತಾರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಕಳಸ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಈ ಕಳಸಕ್ಕೆ ಗಂಧ, ಕುಂಕುಮ, ಅರಿಶಿನ, ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ, ಹಣ್ಣುಕಾಯಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಕೆಲವರು ಅವರ ಮನೆ ದೇವರ ಫೋಟೋಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಬೇವಿನ, ಬನ್ನಿಯ ಮರಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಹೊನ್ನಂಬರಕೆ ಅಂದರೆ ತಂಗಡಿಕೆ ಗಿಡವನ್ನೇ ದೇವರೆಂದು ಪೂಜಿಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಹೀಗೆ ದೈವ ಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸ್ಥಳಾವರಣವು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಡೇರೆ,ಗುಡಿಸಲುಗಳಾದರೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಗಿಡ ಮರಗಳಿರುವ ಜಾಗಗಳಾಗುದೂ ಉಂಟು.

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ:ಭೂಮಿ ಹುಟ್ಟುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದೇವ ಲೋಕ ಒಂದೇ ಇದ್ದಿತು, ದೇವಲೋಕದೊಳಗಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮನು ಒಮ್ಮೆ ಭೂಲೋಕ ಹೇಗಿದೆ ಎಂದು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಂದನು, ಭೂಲೋಕವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಜಲವೃತ್ತ ವಾಗಿತ್ತು, ಜಲವೃತ್ತಗೊಂಡ ಭೂಮಿಗೆ ಒಡೆಯನೊಬ್ಬನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚೆಯಿಸಿ ಋಷಿಮುನಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ, ಆಗ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದ ಋಷಿಮುನಿಯು ನೀರೇ ನಿರಂಕಾರವಾದ ಭೂಲೋಕ ನೋಡಿ ಹೆದರಿಬಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿರಲಾರದೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಬಿಟ್ಟ, ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು ಜಾಂಬಮುನಿ ಎಂಬ ಮಗನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ, ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದ ಜಾಂಬಮುನಿಯು ಮೊದಲಿಗೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಆಚೀಚೆ ಸರಿಸಿದ, ಆಚೀಚೆ ನೀರು ಸರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಭೂಮಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಂಡುಬಂದಿತು, ಆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೆಲೆಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಜಾಂಬುಮುನಿ ಮೊದಲಿಗೆ ನೂರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದ, ಅಂತಹ ನೂರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೊದಲಾಗಿ ಜನಿಸಿದವನೇ ಗೋಸಂಗಿ, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಜೀವರಾಸಿ ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ, ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಗೋಸಂಗಿ. ಗೋಸಂಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಸಹಸ್ರಾರು ಜೀವಿಗಳು, ಕುಲ ಹದಿನೆಂಟು ಜಾತಿಗಳು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟಿದವಂತೆ, ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಮೂಲ ಪುರುಷ ಜಾಂಬಮುನಿ ಎಂದು ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

೪

ಬಂಧುತ್ವ ಮತ್ತು ವಿವಾಹ

ಮಾನವನ ಬದುಕಿನ ಅತೀ ಮುಖ್ಯ ಘಟಕ ವಿವಾಹವಾಗಿದೆ. ಮಾನವನು ತನ್ನದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ಮನುಷ್ಯನೇ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂವಿಧಾನ ಎಂದು ಬೇಕಾದರೆ ಕರೆಯಬಹುದು. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಮುದಾಯವು ಬಂಧುತ್ವವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಹಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟಲೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾಗುವುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಹುಶಃ ಕುಲ, ಗೋತ್ರ, ಬೆಡಗು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಇಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಬಂಧುತ್ವ ಹಾಗೂ ವಿವಾಹಗಳು ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ನೋಡುವ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕುಲ, ಬಳಿ, ಬೆಡಗು

ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಬೆಡಗುಗಳನ್ನು ಕುಲಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ೨೫ ಬೆಡಗುಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ ೧) ಭಾಮ್ಮ್ಯ, ೨)ಭುವನವರ್, ೩)ಚಾವಡೆ, ೪)ಚವ್ಹಾಣ್, ೫) ದಿಲ್ಲಿವಾಲ್ ೬) ದೇವಡ, ೭) ದಾಂಧು, ೮) ಗೇಲೋತ್, ೯) ಹೋಂಸ್, ೧೦) ಜಾಧವ್, ೧೧) ಜಾಟ್, ೧೨ ಕಾಳ್ಕ ೧೩)ಕೊತ್ವಾಲ್, ೧೪)ಕೋಳಿ, ೧೫) ಖತ್ರಿ, ೧೬) ಮೇಣ್ಯ, ೧೭) ಮಚ್ಚರ್, ೧೮) ಮುಣಿಯಾಣಿ ೧೯) ಪವಾರ್, ೨೦)ಪಡಿಯಾರ್, ೨೧) ರಾಠೋಡ್, ೨೨) ಸಿಂಧೆ, ೨೩) ಸಾಳಂಕೆ, ೨೪) ಸಾಂಗಡ್, ೨೫) ವಾಡೇಲ್.

ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿಭಿನ್ನ ಬೆಡಗುಗಳು ಇದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡು ಕೊಡು ಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅಂದರೆ ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಜಾತಿ ಕುಲಗಳ ಮಧ್ಯ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಏರ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬೆಡಗುಗಳು ತಮ್ಮ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಸಿದಂತೆ ತಮ್ಮ ಮನೆ ದೇವರು ಅಥವಾ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಕ್ರಮ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕುಲದವರು ವೆಂಕಟೇಶನ ಆರಾಧಕರಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಬೆಡಗಿನವರ ಕುಲದೈವ ಮೈಲಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಹೀಗೆ ಅವರ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಇವರು ಇಂತಹ ಕುಲ

(ಬೆಡಗು)ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಎಂದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿರುವ ಬೆಡಗುಗಳ ಸ್ಥಾನಮಾನವು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಿಂಧೆ : ಈ ಮನೆತನದವರು ಈ ಸಮಾಜದ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಅಂದರೆ ಕಟ್ಟಿಮನೆ ಗೌಡರ ಮನೆತನದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಜಾಟ್ : ಇವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕುರಿ, ಮೇಕೆ, ಆಡುಗಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಜಾಟ್ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು.

ಮೇಣ್ಯ : ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಹಕ್ಕಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಬೇಟೆ ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕಸುಬು ಆಗಿತ್ತು. ಉದಾ: ಗೌಜ ಗೊರವಂಕ [ಮೇಣ್ಯ] ಬೆಳವ ಮುಂತಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಶಿಕಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ಇವರನ್ನು ಮೇಣ್ಯ ಎಂದು ಕರೆದರು.

ಕೋಳಿ : ಈ ಮನೆತನದವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಭುವನವರ್ : ಇವರು ಸಮುದಾಯದ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಭಕ್ತರ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದು, ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೂ ಹೋಗಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ಅಥಾವ ಚಾವಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬೀಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಯಾರ ಮನೆಗಳಲ್ಲೂ ರಾತ್ರಿ ತಂಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಹೀಗಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಭುವನವರ್ ಎಂದು ಕರೆದರು.

ಚಾವಡೆ: ಹಿರಿಯರ ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಮಹರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಾವಡೆ ಮನೆತನವವರಿದ್ದರು, ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಜರುಗಳು ಇವರಿಗೆ (ಕಾವಲು) ಗಸ್ತು ತಿರುಗುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಇವರು ಕೈಯಲ್ಲಿ [ದಂಡ] ಕೋಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಗಂಟೆಗಳಿರುವ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಗಂಟೆಗಳ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಗಸ್ತು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಲ್ಪವೇಳೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗಾಗಿ ಚಾವಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಬೆಡಗಿಗೆ ಚಾವಡೆ ಎಂದು ಕರೆದಿರುತ್ತಾರೆ.

೧. ಗೋಸಂಗಿ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬೆಡಗುಗಳಲ್ಲಿ ಭುವನವರ್ ಬೆಡಗಿಗೆ ದಿಲ್ಲಿವಾಲ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ.

೨. ಕೊತ್ವಾಲ್ ಬೆಡಗಿಗೂ ಸಾಳಂಕಿ ಎಂದು ಸಹ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವರು. ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು, ಮದುವೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗೋಸಂಗಿಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ೧. ಗೌಡರ ಮನೆತನ ೨. ರೈತರ ಮನೆತನ ೩. ಭಾಟ್ ಮನೆತನವೆಂದಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲೂ ಈ ಪದ್ಧತಿಯಿತ್ತು. ಯಾವುದೇ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಾಗಲಿ ಏನೇ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಬಂದರೂ ಹಿರಿಯ ಮುಖಂಡ ಭಾಟ್‌ನನ್ನು ಕರೆದು ಪಂಚಾಯತಿ ಸೇರಿಸಲು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಾಟ್ ಮನೆತನದ

ಮುಖಂಡ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಕುಲದವರಿಗೂ ಬೇಟಿ ಮಾಡಿ ಈ ದಿನ ಪಂಚಾಯತಿ ಇದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಇಂತಹ ಕಡೆ ಸೇರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು, ಅದೇ ರೀತಿ ರೈತರು ಇನ್ನಿತರರು ಗೊತ್ತಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು, ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬೆಡಗುಗಳಿರುವವು. ಇವರು ಅಲೆಮಾರಿ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದವರು

ಗೌಡ, ರೈತ ಮತ್ತು ಭಾಟ್ ಅವುರುಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳು

೧. ಗೌಡರ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಗೌಡ ಅಥವಾ ಹಿರಿಯನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಬೇರೆಯವರಲ್ಲರೂ ಬಹಳ ಗೌರವ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈತ ಆ ಗುಂಪಿಗೆ ಯಾಜಮಾನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅನೇಕ ತೊಡರುಗಳು ಹಾಗು ತಂಟೆ ತಕರಾರುಗಳು, ಬಡಿದಾಟ, ಜಗಳ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವಲ್ಲಿ ಇವರದು ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇವರು ಸಿಂಧೆ, ಚವ್ಹಾಣ್ ಮುಂತಾದ ಬೆಡಗಿನವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

೨.ಗೌಡರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ರೈತ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವ ರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಗೌಡರ ನಂತರದ ಸ್ಥಾನ ಇವರದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೋಳಿ, ಮೇಣೆ, ಚಾವಡೆ ಮುಂತಾದ ಬೆಡಗಿನವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ,

೩.ಭಾಟ್‌ಗೆ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ; ಸಮುದಾಯ ದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಶುಭ, ಅಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳು, ಜಾತಿಪಂಚಾಯತಿ, ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನಗಳು ನಡೆಯುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬ ವರ್ಗಗಳಿಗೂ ಗೌಡರ ಅನುಮತಿಯಂತೆಯೇ ಹೋಗಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸುವ ಹಾಗೂ ಓಲೆಕಾರನಂತೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕೆಲಸ ಇವರದಾಗಿದೆ.

ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಾಹಿತರ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅವಿವಾಹಿತರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವಿವಾಹಿತ ಪುರುಷರು ೪೮೨ರಷ್ಟಿದ್ದರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ೩೫೧ ರಷ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟು ಅವಿವಾಹಿತರ ಪ್ರಮಾಣ ಒಟ್ಟು ೮೩೪ರಷ್ಟಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೧

ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ (೨೦೦೭)

ಸಂ.	ವಿವರ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
೦೧	ಅವಿವಾಹಿತರು	೪೮೨	೩೫೧	೮೩೪
೦೨	ವಿವಾಹಿತರು	೩೯೬	೪೧೬	೮೧೨
೦೩	ವಿಧವೆ ವಿಧುರರು	೦೩	೧೧೨	೧೧೫

ಅವಿವಾಹಿತರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೇ ವಿವಾಹಿತರಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಮಾಣ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೇಗ ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಈ ರೀತಿಯ ಏರುಪೇರುಗಳು ಉಂಟಾಗಿರಬಹುದು.

ಹಾಗೇ ವಿಧುರರ ಪ್ರಮಾಣ ಕೇವಲ ೩ರಷ್ಟಿದ್ದರೆ ವಿಧವೆಯರು ೧೧೨ ಜನ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ವಿಧುರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಅತಿಕಡಿಮೆ ಇರಲು ಕಾರಣ ಪ್ರಾಯಶಃ ವಿಧುರರಿಗೆ ಹೆಂಡತಿ ಸತ್ತ ತರುವಾಯ ಮರು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಮ್ಮತಿ ಈ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ವಿಧವಾ ವಿವಾಹವನ್ನು ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯ ನಿರಾಕರಿಸುವುದರಿಂದ ವಿಧವೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ವಿಧುರರಿಗಿಂತ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ವಿವಾಹ

ಹೆಣ್ಣು, ತೆರ, ಮದುವೆ

ಹಿಂದೆ ಗೋಸಂಗಿಯವರಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಪರಸ್ಪರ ನೋಡುವಂತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಮತ್ತು ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ಪರಸ್ಪರ ಒಪ್ಪಿದರೆ ಸಾಕು ಮಾತು ಕತೆ ಮುಗಿಸಿ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಥಾವ ಗಂಡಿನ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪದ್ಧತಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ತೆರ : ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರು ಮತ್ತು ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರೂ ಕೂಡಿ ದೈವದವರ ಎದುರಿಗೆ ನಾವು ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಾತೆ ವೇದವಾಕ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗಿನಂತೆ ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವರದಕ್ಷಣೆಯಾಗಲೀ ವರೋಪಚಾರವಾಗಲೀ ಯಾವುದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರೇ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ೬೦ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆರವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ, ಕಾಲುಂಗರ ಚೈನು ಮತ್ತು ಅತೀ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಲಿಗೆ ಚಪ್ಪಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗಲೂ ಸಹ ಹಿರಿಯರು ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರಲ್ಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡುವ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಾತುಕತೆ ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ಇಂಥಹ ಮನೆಯವರ ಹೆಣ್ಣು ಇಂಥಹ ಮನೆಯರ ಗಂಡಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಲು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಗಂಡಿನ (ವರ) ಕಡೆಯಿಂದ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥ ಮಾಡಿಸಲಾಗುತಿತ್ತು,ಅಂದರೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಬಳೆ ತೊಡಿಸಿ, ಹಣ್ಣು,ಸೀರೆ, ಉತ್ತತ್ತಿ, ಹೂವು, ಕೊಬ್ಬರಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಡಿಲು ತುಂಬಿಸಿ ಹೆಣ್ಣು ತಮ್ಮದೆಂದು ದೈವದ ಮುಂದೆ ಘೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದು ಯಾವಾಗ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಂದೇ ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮದುವೆಯ ಕ್ರಮ

ಸಮುದಾಯದವರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವ ತೀರ್ಮಾನದಂತೆ ಬಳಗದವರು ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯುವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಮದುವೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಗಳನ್ನು, ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ತೆರದ ಹಣವನ್ನು, ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈಗಿನಂತೆ ಆಹ್ವಾನ ಪತ್ರಿಕೆ ಮಾಡಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಆಗ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮದುವೆ ವಿಷಯವನ್ನು "ಭಾಟ್" ಮುಖಾಂತರವಾಗಲಿ ಅಥಾವ ತಮ್ಮವರನ್ನೇ ಕಳುಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಬಳಗದವರಿಗೆ ವಿಷಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಮದುವೆಗೆ ಬರಲು ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಲಗ್ನ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿಸಿ ಮನೆ ಮನೆಗೂ ಹೋಗಿ ಕರೆಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಮದುವೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈಗಿನ ಹಾಗೆ ಛತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಥಾವ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮದುವೆ ಕಾರ್ಯ ಸುಮಾರು ೫ ರಿಂದ ೬ ದಿನಗಳವರಗೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯಿಂದ ಮೂರು ಊಟ, ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯಿಂದ ಎರಡು ಊಟ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮದುವೆ ಆದ ಮೇಲೆ ಬಳಗದ ಊಟವೆಂದು ಕರಿ ಊಟ(ಮಾಂಸದ)ವನ್ನು ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿತ್ತು.

ಮುಹೂರ್ತದ ದಿನ ಹೋಳಿಗೆ ಊಟವೇ ಆಗಬೇಕಿತ್ತು. ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೊಬ್ಬ ಹಳೆಯ ವೈಷಮ್ಯವಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬೇಕೆಂತಲೇ ಅವಮಾನಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಬಡಿಸುವಂತೆ ಪದೇ ಪದೇ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವನ ಬೇಡಿಕೆಯಂತೆ ಬಡಿಸದಿದ್ದರೆ ಬಡಿಸುವವರು ಮೊದಲು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಮುಗಿಸು ನಂತರ ಬಡಿಸುತ್ತೇವೆ ಅಂದರೆ ವಿರೋಧಿ ಗುಂಪಿನವರು ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಈಗಲೆ ಅವನು ಕೇಳಿದಷ್ಟು ಬಡಿಸಿ ಎಂದು ಹಠ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಡಿಸದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಾ ಊಟ ಬಡಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇರದ ಈ ಮದುವೆ ಊಟ ಬೇಡ ಎಂದು ಬಳಗದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಕೇಳುವಂತೆ ಚೀರಾಡಿ ಹೊರಟು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವರು ಸಹ ಅವನು ಪುನಃ ಬಂದು ಊಟ ಮಾಡುವವರೆಗೂ ಊಟ ತ್ಯಜಿಸಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಹ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಜೊತೆಗೂಡಿ ಹೋಗಿ ಕೋಪಗೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಮಾದಾನ ಪಡಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಪುನಃ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿದ ನಂತರವೇ ಸರ್ವ ಸಹಭೋಜನ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಚಪ್ಪರ: ಸಗಾಯಿ ಅಂದರೆ ನೆಂಟಸ್ತನ ಮಾಡುವ ಹಿಂದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ರಾಹುಕಾಲ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ೫, ೯ ಅಥವಾ ಹನ್ನೊಂದು ಕಂಬಗಳನ್ನು ತಂದು ಮನೆಯ

ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಪ್ರತಿ ಕಂಬಕ್ಕೂ ಕೆಂಪು ಮತ್ತು ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಅರಿಶಿಣ ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಮಾವಿನ ಎಲೆಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಸಿಂಗಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗುಂಡಿಯನ್ನು ತೋಡಿ ಆ ಗುಂಡಿಯನ್ನು ಗೋಮಯದಿಂದ ಸಾರಿಸಿ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಗುಂಡಿಯೊಳಗೆ ಅಕ್ಷತೆ ಅರಿಶಿಣ ಕುಂಕುಮ ಹೂವು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದರೊಳಗೆ ಒಂದು ಕಂಬವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಭದ್ರಪಡಿಸಿ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಂಕಣಕಟ್ಟಿ ಹೂವು ಮುಡಿಸಿ ಕಂಬದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಗೋಮಯದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಗಣಪತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಆರತಿ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಿದ ನಂತರ ಎಲ್ಲಾ ಕಂಬಗಳನ್ನು ನೆಡುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯ ಮುಂಭಾಗದ ಕಂಬಗಳಿಗೆ ಹಾಲು, ಹಸಿರು, ಕಂಬಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಪದ್ಧತಿ ಪ್ರಕಾರ ಚಪ್ಪರವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಚಪ್ಪರದ ಮೇಲೆ ತೆಂಗಿನ ಗರಿಯಿಂದ ಮುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಕಂಬಗಳಿಗೆಲ್ಲ ತೆಂಗಿನ ಸುಳಿ ಗರಿಗಳನ್ನು ಅಲಂಕಾರವಾಗಿ ಸುತ್ತಿ ಮೆರಗು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಚಪ್ಪರದ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಬಾಳೆ ಕಂಬಗಳಿಂದ ತಳಿರು ತೋರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಬಣ್ಣದ ಕಾಗದಗಳಿಂದ ಶೃಂಗಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಚಪ್ಪರದ ಊಟ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಅದೇ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ದೇವರ ಕಾರ್ಯ ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ "ರಾತ್ರೀ ಜೋಗೋ" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರತಿ ಮನೆಯಿಂದ ಒಬ್ಬ ಮುತ್ತೈದೆ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಸುಚೀರ್ಭೂತಳಾಗಿ ಬಂದು ದೇವರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಮನೆದೇವರಾದ ಸಿತಳಾ ಭವಾನಿ ಮತ್ತು ತುಳುಜಾ ಭವಾನಿಯವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಳಸ ಕಟ್ಟಿ ಬಟ್ಟೆ ಬರೆ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿ ರಾತ್ರಿಪೂರ್ಣ ದೇವಿಯವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಉಪ್ಪು ಹಾಕದ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಐದು ಕಂಚಿನ ತಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ತುಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ತುಪ್ಪ ಮತ್ತು ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಫಿಕ್ಕೋ ಫಾಟೋ (ಭುಕ್ತಡ್) ಸಪ್ಪೆ ಅನ್ನ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಬೆಳಗಿನ ಜಾವಕ್ಕೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಇದನ್ನೇ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ೫ ಜನ ಮುತ್ತೈದೆಯವರಿಗೆ ಎಡೆ ತುಂಬಿದ ಕಂಚಿನ ತಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ದಿಬ್ಬಣ : ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯ ದಿಬ್ಬಣ ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಹೆಣ್ಣಿನವರು ಬಂದ ಬೀಗರಿಗೆ ಕುಡಿಯಲು ನೀರು ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಬಂದಂತಹ ಬೀಗರಿಗೆ ಕೂರಲು ಚಾಪೆಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಜಮಖಾನಗಳನ್ನು ಹಾಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಹಣ್ಣು ಹೂವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಆರತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೀಗರಿಗೆ ಎದುರುಗೊಳ್ಳಲು ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿ ಬಂದಿರುವ

ಬೀಗರಿಗೆ ಕುಶಲೋಪಚಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸತ್ಕರಿಸಿ ದಿಬ್ಬಣಕ್ಕೆ ಕರೆತರುತ್ತಾರೆ. ಚಪ್ಪರದ ಹತ್ತಿರ ಗಂಡಿನವರು ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಹೆಣ್ಣಿನವರು ಮತ್ತು ಗಂಡಿನವರು ಎದುರು ಬದುರಾಗಿ ನಿಂತು ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೊಬ್ಬರು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಬೀಗರಿಗೆ ಬರಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತರುವಾಯ ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರನ್ನು ಬಿಡದಿ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ.

ಸಗಾಯಿ : ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹಾಕಿರುವ ಹಂದರದಲ್ಲಿ ಜಮಖಾನವನ್ನು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಗಂಡು ಕೂರುವಂತೆ ಜಮಖಾನವನ್ನು ಹಾಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮದುಮಗನಿಗೆ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ತಲೆಗೆ ಪೇಟಾವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಹಣೆಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಶಲ್ಯವನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು ಚುಚ್ಚಿದ ಚಾಕು ಅಥವಾ ಕಠಾರಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ತರುವಾಯ ಆತನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಹಾಸಿರುವ ಜಮಖಾನದ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಮುಖಮಾಡಿ ದೈವದ ಎದುರು ಕೂರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸುಮಾರು ರಾತ್ರಿ ೮ ರಿಂದ ೯ ಗಂಟೆಗೆ "ಸಗಾಯಿ" (ವೀಳ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಾರ್ಯ) ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಕಳಸ ಹೂಡಿ ಆರತಿಯನ್ನು ತಯಾರಿ ಮಾಡಿ ಕಳಸಕ್ಕೂ ಗಂಡಿಗೂ ಆರತಿ ಬೆಳಗುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡಿನ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿನ ತಂದೆತಾಯಿಂದಿರು ತಾವು ಕೊಡಬೇಕಾದ ಒಡುವೆ ವಸ್ತ್ರ, ಸಕ್ಕರೆ, ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ಕೂರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೌಡರು ಹಿರಿಯರೂ ಬಂದು ಬಳಗದವರೂ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಳಸದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯಿಂದ ೧೦ ವೀಳ್ಯದೆಲೆಯಂತೆ ಜೋಡಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಡಿಕೆಯಿಟ್ಟು ಸಾಲಾಗಿ ಜೋಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಂತೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯಿಂದ ಐದು ಎಲೆಯಂತೆ ಜೋಡಿಸಿಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ "ಬೀಡಾ" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ತರುವಾಯ ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಗಂಡಿನವರು ತಂದಿರುವ ಒಡವೆ ವಸ್ತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ, ನಂತರ ಇವರಿಬ್ಬರಿಂದಲೂ ಬಳಗದ ಹಣವನ್ನು ಪಡೆದು ಗೌಡರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಕಂಕಣಬಲ ಬೇಗ ಕೂಡಿಬರಲಿ ಎನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮದುವೆ ಆಗದಿರುವ ತರುಣನನ್ನು ಅಡಿಕೆ ಒಡೆಯಲು ಕೂರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅಡಿಕೆ ಒಡೆಯಲು ಕುಳಿತ ಪೇಟಧಾರಿ ತರುಣನ ಎದುರಿಗೆ ಅಗಲವಾದ ಒಂದು ಕಲ್ಲನ್ನಿಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ದುಂಡು ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಕೂರುವಂತೆ ಜೋಡಿಸಿ ಹುಡುಗನಿಂದ ಇಂಥಹ ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಇಂಥಹ ಮನೆಯ ಗಂಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಲು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇದೇಯೇ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಹುಡುಗ ಒಂದೇ ಹೊಡತಕ್ಕೆ ಅಡಿಕೆ ಪುಡಿಯಾಗುವಂತೆ ಹೊಡೆದು ಹೊಡೆದ ಕಲ್ಲನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಹಿರಿಯರು ಆ ಚೂರುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಗಂಡಿನ ಹೆಗಲ ಮೇಲಿದ್ದ ಶಲ್ಯದ ಬಲ ಭಾಗದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಬೀಗರಿಬ್ಬರೂ ಗಂಡಿನವರು ಹೆಣ್ಣಿನವರು ಬಾಯಿಗೂ, ಹೆಣ್ಣಿನವರು ಗಂಡಿನವರ ಬಾಯಿಗೂ ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು

ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಗೌಡರಿಗೆ ೧೦ ಎಲೆಯ ಬೀಡಾವನ್ನು ದೈವದವರಿಗೆ ೫ ಎಲೆಯ ಬೀಡಾವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವಂತಹ ಎಲ್ಲಾರಿಗೂ ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಗೂ ಬೀಡಾವನ್ನು ಹಂಚುತ್ತಾರೆ.

ಪೂಜಿಸಿದ ಕಳಸಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬೀಡ, ಗ್ರಾಮದ ದೈವಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬೀಡ, ಸಮಾಜದ ಗೌಡರ ಮನೆತನದ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಬೀಡ, ಬೇರೆ ಊರುಗಳಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಗೌಡರುಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಬೀಡ, ನಂತರ ರೈತರಿಗೆ, ಸಮಾಜದ ಮುಖಂಡರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಬೀಡ ಹೀಗೆ ಮದುವೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೀಡ ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆ ವಿತರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ಬೀಡ ಕೊಡುವಾಗ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಬೀಡ ಕೊಡದೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಆತನು ನನಗೆ ಬೀಡ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ನಾನು ಜಾತಿ ಮಗನಲ್ಲವೆ ನನಗೆ ಕೊಡದೆ ಇರಲು ಕಾರಣವೇನು, ನಾನೇನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿರುವೆ ಇದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಕಳಸಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗೆ ಗೌಡರಿಗೆ, ಹಿರಿಯರಿಗೆ, ಬಳಗದ ಮುಖಂಡರಿಗೆ ಬೀಡಾ ಕೊಟ್ಟು ನಂತರ ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮದ ದೈವದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಗ್ರಾಮದ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಕರೆಯಿಸಿ ಬೀಡ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ತರುವಾಯ ಆಗಮಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಕುಲಬಾಂಧವರಿಗೂ ಸಕ್ಕರೆ ಬೀಡಾ ನೀಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ.

ಗಂಡಿನವರು ಗಂಡಿನಿಂದ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ "ಖೋಳೊ"(ಮಡಿಲು) ತುಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೊಬ್ಬರಿ ಬಟ್ಟಲು ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆ ಉತ್ತತ್ತಿ, ಹಣ, ಹಣ್ಣು, ಗಂಡೇ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಡಿಲಿಗೆ ಸುರಿಯಬೇಕು ಆಗಲೂ ಸಹ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿನ ಮುಖ ನೋಡಬಾರದೆಂದು ಮುಖಕ್ಕೆ ಮುಸುಕು ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಹೆಣ್ಣಿನಿಂದ ಗಂಡಿಗೆ ಉಡಿ ತುಂಬಬೇಕು ಗಂಡಿನವರು ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೋ ಅದರ ಎರಡಷ್ಟು ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿಗೆ ಉಡಿ ತುಂಬಬೇಕು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಗಾಯಿ ಕಾರ್ಯ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಳೆ ತೊಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯ: ಸಗಾಯಿ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಮಖಾನವನ್ನು ಹಾಸಿ ಅಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿ ಬಳೆಗಾರತಿಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಬಳೆ ಮಲ್ಹಾರವನ್ನು ಜಮಖಾನದ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೂ ಸುತ್ತಲೂ ಕೂರುತ್ತಾರೆ. ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಬಳೆಯ ಮಲ್ಹಾರಕ್ಕೆ ಅರಿಶಿಣ ಕುಂಕುಮ ಹೂವಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ವಧುವನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಆಕೆಯಿಂದ ಅಕ್ಕಿ, ಬೆಲ್ಲ, ಹಣ್ಣು, ಕಾಯಿ, ಕೊಬ್ಬರಿ, ಉತ್ತುತ್ತಿ, ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಇರಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲು ವಧುವಿಗೆ ಬಳೆ ತೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಎಲ್ಲಾ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಬಳೆ ತೊಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಬಳೆ ಮಲ್ಹಾರಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರು ನಮಸ್ಕಾರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅರಿಶಿಣ ಹಚ್ಚುವ ಕಾರ್ಯ: ರಾತ್ರಿ ಸಗಾಯಿ ಊಟವಾದ ನಂತರ ಮದುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅರಿಶಿಣ ಹಚ್ಚುವ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ಅರಿಶಿಣ ಪುಡಿಗೆ ನೀರು ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊಬ್ಬರಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಬೆರೆಯಿಸಿ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆಯಾಗದಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಮಧುಮಗನಿಗೆ ಕಾಲಿನಿಂದ ತಲೆಯವರೆಗೆ ಪಾದದಿಂದ ಮುಡಿಯವರೆಗೆ ಅರಿಶಿಣವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡಿಗೆ ಹಚ್ಚುವ ಅರಿಶಿಣದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಭಾಗ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹಚ್ಚಲು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಮದುವೆಯಾಗದಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಮಧುಮಗಳಿಗೆ ಪಾದದಿಂದ ಮುಡಿಯವರೆಗೆ ಅರಿಶಿಣವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರಿಗೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ಅರಿಶಿಣ ಹಚ್ಚುತ್ತಾ ಗೇಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬೆಳಗಾದ ನಂತರ ಅರಿಶಿಣ ಇಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಮದುವೆ ಯಾಗಿರುವ ಗಂಡು ಹಾಗೂ ಮದುವೆಯಾಗಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಇವರುಗಳಿಂದ ಮದುಮಕ್ಕಳ ಅರಿಶಿಣವನ್ನು ಮುಡಿಯಿಂದ ಪಾದದವರೆಗೆ ಇಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವವರೆಗೂ ವಧುವರನನ್ನು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಹೊರಗಡೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಳುಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕೆಂಬ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೈತುಂಬಾ ಹೊದಿಸಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಠಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಸಿ ಕಾಲಿಗೆ ಚಪ್ಪಲಿಯನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಸಂಗಾತಿಯಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುವರು

ಬೆಳಗಾದ ಮೇಲೆ ವಾದ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಗಂಗೆಯ ಪೂಜೆಗೆ ಹೋಗಿ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ೫ ಬಿಂದಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿ ಕೊಂಡು ಮದುವೆ ಚಪ್ಪರಕ್ಕೆ ತಂದು ೪ ಬಿಂದಿಗೆಗಳನ್ನು ಚೌಕಾಕಾರವಾಗಿ ೪ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿಂದಿಯನ್ನಿರಿಸಿ ಐದು ಸಲ ಸುರಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸುರಗಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ವರನನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ವಧುವನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಈವರಿಗೆ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಿಳಿ ಕಚ್ಚೆಪಂಚೆ ಬಿಳಿ ಅಂಗಿ ಧರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯಗಳಿಂದ ವರನನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಮುಂಚಿತ ವಾಗಿಯೇ ಭಾಸಿಂಗವನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ ವರನನ್ನು ಕೂರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅರ್ಚಕರು ದೇವರನ್ನು ಮತ್ತು ಭಾಸಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಬಾಸಿಂಗವನ್ನು ಹಿರಿಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಬಾಸಿಂಗದ ವಿನ್ಯಾಸ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದು ತಲೆತುಂಬ ಕೂರುವಂತಿರುತ್ತದೆ. ಹಿರಿಯರಾದವರು ವರನ ತಲೆಗೆ ಪೇಟ ಕಟ್ಟಿ ಹಣೆಗೆ ವೀಳ್ಯೆದೆಲೆ ಮಡಚಿಟ್ಟು ಬಾಸಿಂಗವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ವಧುವಿನ ಬಾಸಿಂಗವನ್ನು ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚಪ್ಪರದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ

ಅನುಭವವಿರುವಂಥವರೇ ಧಾರೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆಗಿನ ಪದ್ಧತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಮಾಡುಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಚಪ್ಪರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ವರನನ್ನು ವಧುವಿನ ಕಡೆಯವರು ಬಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಧಾರೆ ಎರೆಯುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ವರನ ಕಾಲುಗಳನ್ನಿರಿಸಿ ಮಾವನಿಂದ ಕಾಲು ತೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರುವ ವಧುವನ್ನು ಮದುವೆಯ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಕರೆ ತರುತ್ತಾರೆ. ಆಗಲೂ ಸಹ ಮೇಲು ಹೊದಿಕೆಯ ಸೀರೆಯಿಂದ ಮುಖವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿರುತ್ತಾರೆ. ವಧು ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ ವರನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಆತನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ತೆರೆ ಪಂಚೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ತೆರೆ ಪಂಚೆ ತೆಗೆದ ಮೇಲೆ ವಧುವನ್ನು ವರನ ಎಡಭಾಗಕ್ಕೆ ಕೂರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುತ್ತೈದೆಯರು ವಧುವರರಿಗೆ ಅಕ್ಷತೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ಕೂರಿಸಿ ವರನ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ವಧುವಿನ ಕೈಗಳನ್ನಿರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ಇರಿಸಿ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಕುಲಭಾಂದವ ರಿಂದ ಹಾಲನ್ನು ಎರೆದು ಧಾರೆ ಎರೆಸುತ್ತಾರೆ. ಧಾರೆ ಎರೆದ ನಂತರ ವಧುವರರ ಕಡೆಯಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಒಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಹಾಗೂ ಎಲೆಅಡಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನಿರಿಸಿ ಸಮಾಜದ ಹಿರಿಯರು ಹಾಗೂ ಕುಲಬಾಂಧವರು ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಆರ್ಶಿವಾದ ಮಾಡಲು ಎಲ್ಲರೂ ಮುಂದೆ ಅದನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸುವ ಹಿರಿಯನು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಲಗ್ನ ಗಂಟುಗಳನ್ನು ತರಸಿ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಜೀರಿಗೆ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸೀರೆ ಸೆರಗಿಗು ಗಂಡಿನ ಶಲ್ಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿರುವ ಅಡಿಕೆಯ ಸೆರಗಿಗೂ ಸೇರಿಸಿ ಜೀರಿಗೆ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮ ಗಂಟನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ತರುವಾಯ ಮುಹೂರ್ತದ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂಧು ಭಾಂದವರ ಹಾಗೂ ಕುಲದೈವದ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ತಾಳಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಈರ್ವರನ್ನು ಹೊರಗಡೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸೂರ್ಯದೇವನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಬರುವ ವಧುವರರನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ನಂತರ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಗೆ ಬರುವಂಥ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಮುಂಚೆ ಹೊಸ್ತಿಲಿನ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೊಸೆಯಿಂದ ಹೊಸ್ತಿಲ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ತರುವಾಯ ಹೊಸ್ತಿಲ ಮೇಲೆ ಸೊಸೆಯ ಬಲಗಾಲನ್ನು ಇರಿಸಿ ಹೆಬ್ಬೆರಳ ಹಾಗೂ ಕಾಲುಂಗರದ ಬೆರಳಿನ ನಡುವೆ ಮೊಳೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಅಕ್ಕಿ ತುಂಬಿದ ಸೇರನ್ನು ಹೊಸ್ತಿಲ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬೆಲ್ಲಚ್ಚನ್ನು ಇಟ್ಟು ಸೊಸೆಯ ಬಲಗಾಲಿನಿಂದ ಸೇರನ್ನು

ಒದ್ದು ಒಳಗೆ ಬರುವಂತೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಳಗೆ ಬಂದನಂತರ ಅವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಓಕಳಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದಾದಮೇಲೆ ವಧುವರರು ನೇರವಾಗಿ ದೇವರ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ದೀಪವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗಂಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ನಂತರ ಮದುವಿಗೆ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಹೂವನ್ನು ಮುಡಿಸಿ ಅಲಂಕರಗೊಂಡು, ಗಂಗೆ ಪೂಜೆಗೆ ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಾಮ್ರದ ಬಿಂದಿಗೆಯನ್ನು ಮದುಮಗಳು ಸೊಂಟದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುತ್ತೈದೆಯರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಊರಿನ ಪ್ರಮುಖವಾದ ನದಿ, ಹಳ್ಳ, ಬಾವಿಗಳು ಇರುವ ಕಡೆ ಹೋಗಿ ಗಂಗೆಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಬಿಂದಿಗೆಯ ತುಂಬಾ ಗಂಗೆಯನ್ನು ತುಂಬಿ ದಡದ ಮೇಲೆ ನೀರು ತುಂಬಿದ ಬಿಂದಿಗೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕಂಕಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ನೆನೆಸಿದ ಕಾಳುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು, ಹೂವು, ಅರಿಶಿಣ, ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ನಂತರ ವಧುವಿಗೆ ಉಡಿಯನ್ನು ತುಂಬಿ ಅವಳ ಮುಖಾಂತರ ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪೂಜಿಸಿದ ನಂತರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿಂದಿಗೆಯನ್ನು ಇರಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಕರೆತರುತ್ತಾರೆ. ಒಳಗೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ವರನು ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಬಂದು ವಧುವಿನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಬಿಂದಿಗೆಯನ್ನು ಇಳಿಸಿ ದೇವರ ಮನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಇರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮಧುಮಕ್ಕಳ ಆಟ

ಗಂಗೆಯ ಪೂಜೆಯ ನಂತರ ಅಂದು ಸಂಜೆ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹಾಕಿರುವ ಚಪ್ಪರದ ಕೆಳಗೆ ಚಾಪೆಯನ್ನು ಹಾಸಿ ಮದುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ಕೂರಿಸಿ ಕುಲಭಾಂದವರೊಂದಿಗೆ ವಿವಿಧ ಆಟಗಳನ್ನು ನವ ದಂಪತಿಗಳಿಂದ ಆಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ

೧. ಗಂಟು ಬಿಚ್ಚುವ ಆಟ: ಈ ಆಟದಲ್ಲಿ ಕೈಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿರುವ ಕಂಕಣದ ಗಂಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚುವುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವರನು ಎಡಗೈಯಿಂದ ವಧುವಿನ ಕಂಕಣದ ಗಂಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವಧುವು ಬಲಗೈಯಿಂದ ವರನ ಕಂಕಣದ ಗಂಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚಬೇಕು ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಮೊದಲಿಗೆ ಬಿಚ್ಚುವರೊ ಅವರೆ ಗೆದ್ದಂತೆ.

೨. ಉಂಗುರದ ಆಟ: ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಅಥವಾ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಉಂಗುರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಧುವರರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೈಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಯಾರು ಮೊದಲಿಗೆ ಉಂಗುರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೊ ಅವರು ಜಯಶಾಲಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಅಕ್ಕಿಯಲ್ಲೂ ಆಟವನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿರುವ ಬಾಸಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸುಮಾರು ಐದಾರು ಕಡೆ ಹತ್ತಿಯ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿರುತ್ತಾರೆ. ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟಿರುವ ಹತ್ತಿಯ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಈರ್ವರು ತೆಗೆಯಬೇಕು ಹೀಗೆ ಹತ್ತಿಯ ಉಂಡೆಯನ್ನು ಒಂದು ಬಿಡದೆ ಯಾರು ಮೊದಲಿಗೆ ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೊ ಅವರು ಗೆದ್ದಂತೆ.

೩. ಮಕ್ಕಳಾಟ: ಈ ಆಟದಲ್ಲಿ ವಧುವರರು ತಂದೆ ತಾಯಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತಾಯಿಯಾದವಳು ಹಾಲುಣಿಸಿ ಮಗುವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ಅಡಿಗೆ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಗು ಅಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ತಾಯಿ ಓಡಿ ಬಂದು ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದಿಸಿ ಗಂಡನನ್ನು ರೀ ಬನ್ರಿ ಎಂದು ಕರೆದು ಮಗುವನ್ನು ಗಂಡನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಒಲೆ ಮೇಲೆ ಅನ್ನಕ್ಕಿಟ್ಟಿದ್ದೀನಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಆಡಿಸಿ ಎಂದು ಕೊಟ್ಟು ಒಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಅಪ್ಪ ಮಗುವನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮಗು ಅಳು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕೂಗಿ ಲೇ ಬಾರೆ ನನಗೆ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಹೊತ್ತಾಯ್ತು ಮಗುವನ್ನು ತಗೋ ಬಾ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ತಾಯಿ ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡ ಕೆಲವೇ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ರೀ... ರೀ... ಸಾರಿಗೆ ಒಗ್ಗರಣೆ ಹಾಕಬೇಕು. ತಗೋಳ್ಳಿ ಮಗೂನ ಅಂತ ಪುನಃ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತಂದೆ ಕೆಲವೇ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಲೇ ಓಡಿ ಬಾ ಇಲ್ಲಿ ಮಗು ಉಚ್ಚೇ ಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳ ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಪಡುವ ತಾಪತ್ರಯಗಳನ್ನು ನಾಟಕೀಯವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಆಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೇ ನೂತನ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿರಗೂಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯೇ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಆಟದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ನಕ್ಕು ನಲಿಯುತ್ತಾ, ಗೇಲಿ, ತಮಾಷೆ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬೀಗರೂಟ ಮೂರನೆಯ ದಿನಕ್ಕೆ ಬೀಗರೂಟದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಈ ಊಟಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಬೀಗರನ್ನು ಬಳಗದವರನ್ನು ಹಾಗೂ ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ದಿನ ಒಳ್ಳೆಯ ಕುರಿಯನ್ನು ತರಿಸಿ ಹೆಂಡ ಸರಾಯಿಯನ್ನು ತರಿಸಿ ರುಚಿಯಾದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಬಂದಿರುವಂತಹ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕುಡಿಸಿ ಊಟ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಅಥವಾ ಐದನೇ ದಿನ ಸೊಸೆಯನ್ನು ತವರು ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪ್ರಸ್ತ: ಮದುವೆ ಆದ ೧೬ ದಿನಕ್ಕಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಗೌರಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕಾಗಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯ ವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತದ ದಿನ ವರನನ್ನು ವಧುವಿನ ಮನೆಗೆ ಕರೆ ತರಲಾಗುತ್ತದೆ, ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ದೈವಕ್ಕೆ ಊಟ ಮಾಡಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಹೂರ್ತದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪುರೋಹಿತರಿಂದ ಮಾಡಿಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಧಾರೆ ಆದ ನಂತರ ಮದುವೆ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಅಂದು ಸಂಜೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಕರೆತರುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆಯ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಳಿಗೆ ಆಗಲೇಬೇಕು, ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ ಕೇಳಿದಷ್ಟು ತುಪ್ಪ ಸುರಿಯಲೇ ಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದರೆ ಅವರು ಮುನಿಸಿಕೊಂಡು ಊಟ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಪುನಃ ಅವರನ್ನು ಕರೆದು ತಂದು ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂರಿಸಿವವರೆಗೂ ಯಾರೂ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

೫

ಆರಾಧನೆ ಆಚರಣೆ ನಂಬಿಕೆ

ಜನನ, ನಾಮಕರಣ, ಋತುಮತಿ, ಸೀಮಂತ, ಮರಣ

ಜನನ : ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಮೊದಲೇ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪದೇ ಪದೇ ತಮ್ಮ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇವರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹೆಣ್ಣೆ ಆಗಿರಲಿ ಆಕೆ ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿರುವಳೆಂದು ಗೊತ್ತಾದರೆ ಆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಠಿಣವಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೆರಿಗೆ ಆಗುವ ಮೊದಲೇ ಅಂದರೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಹೆರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸುವುದು ಎಂದು ಸ್ಥಳ ನಿರ್ಧರಿಸುತಿದ್ದರು. ಏಕೆಂದರೆ ವಾತಾವರಣ, ಹವಮಾನ, ಪರಿಸರ, ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯರು ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳಗಳು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೆರಿಗೆಯ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಗಿನ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ 'ಸೀಮಂತ' ಮಾಡುವಂಥಹ ಆಚರಣೆಗಳು ಯಾವುವು ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಸೀಮಂತವೆಂದರೇನು ಅನ್ನುವುದೇ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅನುಕೂಲ ಇರುವವರೂ, ಒಂದೇ ಕಡೆ ನೆಲೆ ನಿಂತವರಲ್ಲಿ ಸೀಮಂತಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ.

ಹೆರಿಗೆ ನೋವು ಬಂದಾಗ ಜೀರಿಗೆ ಕಸಾಯಿ ಮಾಡಿ ಕುಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗು ಸೊಂಟ ಮತ್ತು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹರಳೆಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಬಿಸಿನೀರು ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಆಗಲು ಜನನೇಂದ್ರಿಯ ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚುವುದುಂಟು. ಜನನ ವಾಗುವ ಹಂತದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯರು (ಸೂಲಗಿತ್ತಿ) ಅವರವರ ಅನುಭವದಂತೆ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸುವರು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬಳಿ ಕುಡುಗೋಲು, ಎಣ್ಣೆ, ದಾರ, ದೀಪ, ಸೂಜಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆರಿಗೆ ಆದ ನಂತರ ಹೊಕ್ಕಳ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕೊಯ್ದು ದಾರದಿಂದ ಕಟ್ಟುವರು,ಮುಂದೆ ಮಗುವಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಾಯಿಲೆ ಬಾರದಿರಲಿ ಎನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸೂಜಿಯನ್ನು ದೀಪದಿಂದ ಕಾಯಿಸಿ ಹೊಕ್ಕಳದ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಪಕ್ಕೆಯ ಎರಡು ಭಾಗದಲ್ಲೂ ಚುಟಿಕೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಹೆರಿಗೆ ಆದ ತರುವಾಯ ಬೇಗ ಮಾಸ ಬೀಳದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬಾಣಂತಿಯ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ತಲೆಯ ಕೂದಲನ್ನು ತುರುಕಿ ಅವಳು ವಾಂತಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಆರೀತಿ

ಮಾಡಿದರೆ ಅವಳ ಗರ್ಭಕೋಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾಸ(ಕಸ) ಹೊರಗೆ ಬರುವದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಅವರದು. ಹೊರ ಬಂದ ಕಸವನ್ನು ಒಂದು ಮಡಕೆಗೆ ಹಾಕಿ ಅದರ ಬಾಯಿಗೆ ಬಟ್ಟೆಕಟ್ಟಿ ಮನೆಯ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೂಳುತ್ತಾರೆ, ಗಂಡು ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಗಂಗಾಳ ಬಾರಿಸುವರು. ಈ ಜನನದ ಸೂತಕ ಐದು ದಿನಗಳ ವರಗೆ ಇರುತದೆ.

ಛಟ್ಟಿಪೂಜೆ ಮತ್ತು ನಾಮಕರಣ: ಐದನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಛಟ್ಟಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಪದ್ಧತಿ ಪ್ರಕಾರ ಸೂತಕವನ್ನು ತಗೆದ ನಂತರ ಸಂಜೆ ಮಗುವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಲಿಗೆ ಹಾಕಿ 'ನಾಮಕರಣ' ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ. ಛಟ್ಟಿಪೂಜೆ ಎಂದರೆ (ಛಟ್ಟಿಮಾತಾ) ಛಟ್ಟಿ ದೇವತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಳಸ ಹೂಡಿ ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಿ ಬಳಗದವರನ್ನು ಪೂಜೆಗೆ ಕರೆಸಿ ಪೂಜಿಸುವುದು. ಪೂಜೆಗೆ ಬರುವವರು ಎಲೆ-ಅಡಿಕೆ ಅಕ್ಕಿ ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣು, ಹಣ ತಂದು ಪೂಜಾ ಕಳಸದ ಮುಂದೆ ಇಡುತ್ತಾರೆ, ಮಗುವಿನ ಸೋದರತ್ತೆ ಯಿಂದ ಮಗುವನ್ನು ತೊಟ್ಟಲಿಗೆ ಹಾಕಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಮಗುವಿನ ತಿಕದ ಕೆಳಗೆ (ಗಾಣ್ಣೋತಳ್ಳೇ) ಬೇಯಿಸಿದ ಗೋದಿಗೆ ಬೆಲ್ಲಸೇರಿಸಿ ಗಂಟುಕಟ್ಟಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು ಇದಕ್ಕೆ 'ಗುಗ್ಗರಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸೋದರತ್ತೆಯಾದವಳು (ಭುವ) ಮಗುವಿಗೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಗುಗ್ಗರಿ ಗಂಟನ್ನು ಬಾಯಿಂದ ಕಚ್ಚಿ (ಗುಗ್ಗರಿಪೊಟಕಿ) ಎತ್ತುತ್ತಾಳೆ. ಗುಗ್ಗರಿ ಗಂಟು ಎತ್ತುವಾಗ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಅವಳ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಮೆತ್ತಗೆ ಗುದ್ದುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಛಟ್ಟಿ ಮಾತಾ ಹಾಡು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ತೊಟ್ಟಲಿಗೆ ಹಾಕುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ೧೧ ದಿನಕ್ಕೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಬಾಣಂತಿಗೆ ಸೇವಿಗೆ ಬೇಯಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಲ್ಲ ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಲು ಸೇರಿಸಿ ೫ ದಿನದವರೆಗೆ ಊಟ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ೫ ದಿನದ ನಂತರ ರವೆಗಂಜಿಗೆ ಉಪ್ಪು/ಬೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ ಊಟ ಮಾಡಿಸುವರು. ನಂತರ ತೊಗರಿ, ಬೇಳೆ, ಸಪ್ಪೆಸಾರು, ರಾಗಿ, ಅಂಬಲಿ, ರಾಗಿಮುದ್ದೆ ಕೊಡುವರು. ಬಾಣಂತಿಗೆ ಕುರಿತಲೆ ಕಾಲು ಬೇಯಿಸಿ ಸಪ್ಪೆರಸ ಕುಡಿಸುವರು. ಜೊತೆಗೆ ಕಳ್ಳಭಟ್ಟಿ (ದಾರು) ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿಗೆ ಜೇನುತುಪ್ಪ (ಶಾಂತ್ರೋಫಿ) ನೆಕ್ಕಿಸುವರು. ನಂತರ ಮಗುವಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಎದೆಯ ಹಾಲು ಕುಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಋತುಮತಿ : ಗೋಸಂಗಿ ಬಳಗದಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಋತುಮತಿ (ಶ್ಯಾಣಿ ಹೊಯಿಚೆ) ಆಗಿದ್ದು ಗೊತ್ತಾದ ಕೂಡಲೇ ಆಕೆಯನ್ನು ಮನೆಯೊಳಗಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಡೇರೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ೧೧ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಆ ಡೇರೆಯಲ್ಲಿ ಇರುಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವಳ ಆರೈಕೆಯನ್ನು ತಾಯಿಯಾಗಲೀ ಅಥಾವ ಸೋದರತ್ತೆಯಾಗಲೀ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವಳ ಬಟ್ಟೆ ಬರೆ ತಟ್ಟೆ ಲೋಟ ಹಾಸಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆ ಯಾಗಿದೆ. ಇಂದು ಮನೆಯ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೈನೆರೆದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೊದಲನೆಯ ದಿನ ಆ ಹುಡುಗಿಯ ತಲೆಗೆ ಹಾಲು ಹಾಕಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುವರು. ಬಿಟ್ಟಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅಗಸರಿಗೆ ಕೊಡುವರು. ಮೈನೆರೆದ ಸೂತಕ ೧೧ ದಿವಸಗಳವರೆಗೂ ಇರುತ್ತದೆ. ೧೨ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮಂಗಳ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಅಗಸರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಮನೆಯ ಒಳಗೆಲ್ಲ (ಗುಡಾರ) ಗೋಮೂತ್ರ ಬೆರೆಸಿದ ನೀರನ್ನು ಚಿಮುಕಿಸಿ ಶುದ್ದೀ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹುಡುಗಿಗೂ ಅವರಿಂದ ಗೋಮೂತ್ರವನ್ನು ಚಿಮುಕಿಸಿ ನಂತರ ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಅದೇ ದಿನ ಸಂಜೆ ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರನ್ನು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆರತಿಗೆ ಕರೆಯುವರು, ಸಂಜೆ ಆರತಿ ಮಾಡಿ ಬಂದವರಿಗೆ ಸಿಹಿ ಊಟ ಮಾಡಿಸುವರು.

ಮರಣ : ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ಮರಣ ಹೊಂದಲಿ ಗುಡಾರದ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೆಣವನ್ನು ಮಲಗಿಸುತ್ತಾರೆ, ಹೆಣ ಮಲಗಿಸುವಾಗ ಕೆಲವರು ಕೈ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಮಡಚಿ ಮಲಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ನೀಳವಾಗಿ ಮಲಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬೆರುಳುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ದಾರದಿಂದ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಬರುವಂತೆ ಇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಚಾಕು ಅಥಾವ ಮಚ್ಚು ಇಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಮಖವನ್ನು ತೊಳೆದು ವಿಭೂತಿ ಹಚ್ಚಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಬಾಯಿಗೆ ಅಕ್ಕಿ ಹಾಕಿ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಕುಟ್ಟಿ ಬಾಯಲ್ಲಿಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಶರೀರ ಮುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ, ಮುಖ ಮಾತ್ರ ಕಾಣುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ತಲೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೀಪ, ಊದುಬತ್ತಿ ಹಚ್ಚಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಗಂಡೆಣ್ಣೆ ಸಿಂಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಸಂಕೇತಕ್ಕಾಗಿ ಮನೆಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಹೊಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.ಸತ್ತ ಮನೆಯವರು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಕುಲಬಂಧುಗಳು ಅವರವರ ವನೆಗಳಲ್ಲಿ ರೊಟ್ಟಿ, ಕೆಂಪು ಚಟ್ನಿ, ಈರುಳ್ಳಿ ತಂದು ಅವರಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡಿಸುವರು.

ಈ ಹಿಂದೆ ಸತ್ತ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ತಿಳಿಸಲು ಭಾಟ್ ಅಥಾವ ತಮ್ಮವರಲ್ಲಿ ಯಾರಾನ್ನಾದರೂ ಕಳುಹಿಸಿ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಹಿಂದೆ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ನಂತರ ಸತ್ತರೆ ಬಂಧು ಬಳಗದವರು ಬಂದು ಸೇರಲು ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಇಡೀರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡದಂತೆ ಹೆಣದ ಹತ್ತಿರ ಬೆಳಗಾಗುವವರೆಗೂ ಕಾಯುವರು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡ ಸಾರಾಯಿಗಳ ಮೇಜುವಾನೆ ಇರುವುದುಂಟು, ಶರೀರದ ಒಳಗೆ ಗಾಳಿ ಹೋಗ ಬಾರದೆಂದು ಮೂಗಿಗೆ ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಸುಮಾರು ೧೦ ಗಂಟೆಯ ನಂತರ ಕುಣಿ ತೆಗೆಯಲು ಜನರನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವರು.ಕುಣಿತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದವರು ಸಮಾದಿ ಆದ ನಂತರವೇ ಆ ಜಾಗದಿಂದ ವಾಪಾಸು ಬರಬೇಕು, ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವರು ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಅನುಭವವಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಚಟ್ಟಾದ ಸಾಮಾನು ಮೊಜೆ

ಸಾಮಾನು ಹೊಸಬಟ್ಟೆ ನೀರು ಕಾಯಿಸಲು ಮತ್ತು ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಿಕೆ ಒಯ್ಯಲು ಬೇಕಾಗುವ ಮಡಕೆ ಹಗ್ಗ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತರಲು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಎಲ್ಲಾ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರು ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಳಿಕ ಹೊಸ ಮಡಕೆಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿ ಮನೆಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಲೆಹೂಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ನೀರಿನ ಮಡಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಉಗರು ಬೆಚ್ಚಗಿರುವಂತೆ ನೀರನ್ನು ಕಾಯಿಸುವರು. ಹೆಣವನ್ನು ಹೊರಗಡೆತಂದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊದಿಸುವರು, ತರುವಾಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರು ಸೇರಿ ಸಿದಿಗೆ (ಚಟ್ಟ) ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹುಲ್ಲು ಹಾಕಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಾಸಿ ಹೆಣವನ್ನು ಚಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸುತ್ತಾರೆ, ತರುವಾಯ ಹಣೆಗೆ ವಿಭೂತಿ ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ನಾಣ್ಯವನ್ನಿಟ್ಟು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಕಟ್ಟಿ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿ ಹಾಕಿದ ಹೂವು ಗಳಾಗಲೀ ಹೆಣವಾಗಲೀ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳದ ಹಾಗೆ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಯವರು ಬಂದ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರೂ ಹಾಗೂ ಇತರೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಪೂಜೆಸಲ್ಲಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಯ ಹಿರಿಯ ಮಗನು ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಿಕೆಯ ಮಡಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮುಂದೆ ನಡೆದರೆ ಆತನ ಹಿಂದೆ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸೇರಿ ಚಟ್ಟ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಸ್ಮಶಾನದತ್ತ ಹೋಗುವರು. ಹೋಗುವಾಗ ಹೆಣದ ಮೇಲೆ ಚಿಲ್ಲರೆ ಕಾಸು, ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ, ಮಂಡಕ್ಕಿ ಹಾಗೂ ಸಾಸುವೆಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ, ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲರು ರಾಮನಾಮವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತ ಸಾಗುವರು.ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದವರೆಲ್ಲರು ಹೆಗಲು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ, ಸ್ಮಶಾನದ ಗಡಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಚಟ್ಟವನ್ನು ಗಡಿಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಇಳಿಸಿ ಮಗನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಿಕೆಯ ಮಡಕೆ ಯನ್ನು ಒಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲನೆ ಸಲ ಚಟ್ಟ ಹೊತ್ತ ನಾಲ್ಕು ಜನರಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಹೊತ್ತವರು ಹಿಂದಕ್ಕೂ, ಹಿಂದೆ ಹೊತ್ತವರು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪುನಃ ಚಟ್ಟ ಹೊತ್ತಕೊಂಡು ಕುಣಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಕುಣಿಗೆ ಮೂರು ಸುತ್ತು ಹಾಕಿ ದಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ತಲೆ ಬರುವಂತೆ ಚಟ್ಟವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಸುವರು. ಅನುಭವವಿರುವಂತಹ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಕುಣಿಯ ಒಳಗೆ ಇಳಿಸಿ ಗೋಮಯದಿಂದ ಕುಣಿಯನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ವಿಭೂತಿ ಹಚ್ಚುವರು. ತಲೆಯ ಭಾಗದ ಕಡೆ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಗ ಮಾಡಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿ ಇಡುತಾರೆ.

ನಂತರ ಹೂವು ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳಿಂದ ಕುಣಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲಿದ್ದವರು ಶವಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಹೂವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಗೆದು ಹೆಣವನ್ನು ಕುಣಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಸುತ್ತಾರೆ, ಕುಣಿಯ ಒಳಗಡೆಯಿದ್ದವರು ಶವವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ಗಂಡಾಗಿದ್ದರೆ ಉಡದಾರವನ್ನು ಕೊಯ್ಯುವರು, ಹೆಣ್ಣಾಗಿದ್ದರೆ ಶರೀರದ ಮೇಲಿರುವ ಬಂಗಾರದ ವಸ್ತುಗಳೇನಿದ್ದರೂ ತಗೆದು ಅವರ ಸಂಬಂಧಿಗಳ ಕಡೆ ಕೊಡುವರು. ಕುಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದವರು ಮೇಲೆ ಬಂದ ತರುವಾಯ ಮೊದಲಿಗೆ

ಹಿರಿಯ ಮಗನು ಹೂವನ್ನು ಹಾಗು ಮೂರು ಹಿಡಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ.ತರುವಾಯ ಬಂದವರೆಲ್ಲರೂ ಕೊನೆಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಮೂರು ಹಿಡಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಎಡಗೈಯಿಂದ ಹಾಕುವರು. ತರುವಾಯ ಸಲಿಕೆಯಿಂದ ಕುಣಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಸಮಮಾಡಿ ತಲೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲ್ಲನ್ನು ನೆಡುವರು, ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ತುಳಿಸಿ ಅಥಾವ ಹೂವಿನ ಗಿಡವನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಪುನಃ ಎಲ್ಲರೂ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವರು. ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯಿದ್ದರೆ ವಿಧವೆಯರು ಆಕೆಯನ್ನು ಸಮಾದಿಯ ಬಳಿ ಕರೆತಂದು ಬಳೆ ಒಡೆದು ತಾಳಿ, ಮೂಗುತಿ, ಕಾಲುಂಗರ ತೆಗೆಸುವರು. ತವರು ಮನೆಯಿಂದ ತಂದ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಹಳೇ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮೂರು ದಿನದ ತಿಥಿ ಯಾವಾಗ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಾರಿ ಸತ್ತು ೩ ನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಆತನ ತಿಥಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಹನ್ನೊಂದನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಒಳಗೆ ಕರೆದು ಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯ ಈ ಸೂತಕ ಕೇವಲ ೩ ದಿನ ಮಾತ್ರ

ಮೂರು ದಿನದ ಕಾರ್ಯ: ವ್ಯಕ್ತಿ ಸತ್ತ ಮೂರನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಮನೆಯ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಲೆ ಹೂಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹೊಸಮಡಿಕೆ ಇರಿಸಿ ಅಂಗೈಗೆ ಬಂದಷ್ಟು ಒಂದು ಬಾರಿ, ಹಿಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾರಿ,ಪುನಃ ಮುಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದುಬಾರಿಯಂತೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಅಳತೆ ಮಾಡಿ ಮಡಿಕೆಗೆ ಹಾಕಿ ಅದು ಬೇಯುವಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಬೆರಸಿ,ಅದರೊಳಗೊಂದು ಮೊಟ್ಟೆ ಹಾಕಿ ಅನ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ತರುವಾಯ ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ, ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಸಮಾದಿಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ನೀರು ಸಿಂಪಡಿಸಿ ಅದರಮೇಲೆ ತಾವು ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ತಂದ ಎಕ್ಕೆಎಲೆಯ ಪತ್ರಾವಳಿಯ ಮೇಲೆ ಬೇಯಿಸಿದ ಅನ್ನ, ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಇರಸುತ್ತಾರೆ,ನಂತರ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಾಲು ಮೊಸರು ಬಿಟ್ಟು ತಾವು ತಂದಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ತಿಂಡಿತಿನಿಸು ಗಳನ್ನು, ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಬಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳನ್ನಿಡುತ್ತಾರೆ, ತರುವಾಯ ಹಿರಿಯ ಮಗನಿಂದ ಸಮಾದಿಯ ತಲೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾಲು, ಸರಾಯಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಸಿ ಆತನಿಂದಲೇ ಮೊದಲು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ತರುವಾಯ ಬಂಧುಬಳಗದವರು ಅದೇ ರೀತಿ ಸಮಾದಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಕಾಗೆ ಬಂದು ಎಡೆ ಮುಟ್ಟಿದ ತರುವಾಯ ಎಲ್ಲರೂ ಮನೆಗೆ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ, ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಕಾಗೆ ಬರುವುದು ತಡವಾದರೆ ತಮ್ಮಿಂದ ಏನೋ ತಪ್ಪಾಗಿದೆಯಂದು ತಿಳಿದು ತಮ್ಮ ತಪ್ಪನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ, ಅಲ್ಲಿಗೂ ಕಾಗೆ ಬಾರದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಎಡೆಯನ್ನು ಹಸುವಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗುವುದು, ಇಲ್ಲವೇ ನೀರಿಗೆ ಬಿಡಲಾಗುವುದು, ಅವರು ಮನೆಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ಕೂಗುವ ಹುಂಜವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ ಆ ಹುಂಜದ ಮಾಂಸದ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವರು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೋಳಿಯ ತೊಡೆ,ಗುಡುದ, ಕಲೀಜಗಳನ್ನು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಚೂರುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿಡುತ್ತಾರೆ, ಚಿಕ್ಕ ಕಲ್ಲಿನ ಹರಳುಗಳು, ತುಂಡಾಗಿಸಿದ ಗರಿಕೆ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ

ಇರಿಸುತ್ತಾರೆ, ತಂದಿರುವ ಗರಿಕೆ ಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಉಂಗುರವೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ, ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾರಿಸಿ ಕಳಸವೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವರು,ಅದರ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುವರು, ಹಿರಿಯ ಮಗನು ಎಡಗೈ ಉಂಗುರದ ಬೆರಳಿಗೆ ಗರಿಕೆ ಉಂಗುರ ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದೇ ಕೈಯಿಂದ ಮೊದಲಿಗೆ ಸರಾಯಿಯನ್ನು ಕಳಸದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಗೆ ಹಾಕುವನು, (ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ವಾರಸುದಾರರಾಗುವವರು ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಿಕೊಡುವರು) ಅದೇ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟಲನಲ್ಲಿಟ್ಟ ಸುಟ್ಟ ಮಾಂಸದ ಚೂರು, ಗರಿಕೆ, ಕಲ್ಲಹರಳುಗಳನ್ನು ಮೂರುಸಾರಿ ಹಾಕಬೇಕು, ನಂತರ ಎಡಗೈಯಿಂದ ಲೋಬಾನವನ್ನು ಹಾಕುವನು, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಬೀಡಿ,ಸಿಗರೇಟು, ಎಲೆಅಡಿಕೆ, ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು ಹಾಗು ತಿಂಡಿ ತನಿಸುಗಳನ್ನು ಕಳಸದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರಿಸುವರು,ಹಾಗೆ ಬಾಳೆಎಲೆಯಲ್ಲಿ ನೈವೇದ್ಯ ಇಡುವರು, ಹಿರಿಯ ಮಗನೇ ಮೊದಲಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು, ತರುವಾಯ ಇನ್ನುಳಿದವರು ಅದೇ ರೀತಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವರು. ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂಡುವ ಮೊದಲು ಹೊತ್ತವರ ಹೊರೆ ಇಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವರು, ಶವವನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಹೊತ್ತ ನಾಲ್ಕು ಜನಕ್ಕೆ ಕೊಬ್ಬರಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹೆಗಲಿಗೆ, ತಲೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ,ಇದಕ್ಕೆ ಖಾಂಧೋ ಧೊವೆಂಡೊ(ಹೆಗಲು ತೊಳೆಸುವುದು)ಎನ್ನುವರು. ಶವವನ್ನು ಹೊತ್ತವರಿಗೆ ಮೊದಲು ಊಟ ಮಾಡಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಇನ್ನುಳಿದವರು ಊಟ ಮಾಡುವರು.

ಹನ್ನೊಂದನೇ ದಿನದ ಕಾರ್ಯ: ವ್ಯಕ್ತಿ ಸತ್ತ ಹನ್ನೊಂದನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಮನೆಯನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಸಿಹಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಸತ್ತವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಕಳಸವಿರಿಸಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುವರು, ಅಂದು ಬಂದು ಬಾಂದವರಿಗೆಲ್ಲ ಊಟ ಹಾಕುವರು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಂದು ಸತ್ತಾತನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ಸಿಗಲೆಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಉಪವಾಸವಿರುವರು, ಪೂಜೆಯ ನಂತರ ಉಪವಾಸವಿದ್ದವನಿಗೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡಿಸುವರು. ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಬಾಕಿ ಇರುವಾಗ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಪೂಜಾಕಾರ್ಯ ನಡೆಸುವರು, ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮುದಾಯದವರೆಲ್ಲಾ ಸೇರುತ್ತಾರೆ.

ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ೯೯ ಭಾಗ ಹೆಣವನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೂಳುವುದೇ ಹೊರತು ಸುಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸುಡುವ ಪದ್ಧತಿಯಿರುತ್ತೆ.

೧) ಬಾಣಂತಿಯಾಗಿದ್ದು ಸತ್ತಾಗ

೨) ಶರೀರದಲ್ಲಿ ತೊನ್ನಿದ್ದರೆ

೩) ವಿಷದಿಂದ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸುಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ.

ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳು ದೇವರು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು

ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೋಳಿ, ದಸರ, ದೀಪಾವಳಿ, ಆಷಾಡ ಮಾಸದ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವರು, ಮಾತ್ರ ದೇವತೆಗಳಾದ ಆದಿಶಕ್ತಿ, ತುಳಜಾಭವಾನಿ, ಅಂಬಾಭವಾನಿ, ಕಾಳಿಕಾಂಬ, ಸಿತಳಾಭವಾನಿ, ದುರ್ಗಾಂಬ, ಸೌದತ್ತಿ ಯಲ್ಲಮ್ಮ

ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನಲ್ಲದೆ ಮೈಲಾರ, ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ, ಆಂಜನೇಯ ಮುಂತಾದ ವುಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಆಷಾಡ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ನಂತರ ಈ ಪೂಜೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವರು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದೇವಿಯನ್ನು ನದಿಯ ಬಳಿ ಹೊಯ್ದು ದೇವತೆಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಶುಭ್ರವಾಗಿ ತೊಳೆಯುವರು ೫ ತಂಬಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯನ್ನು ತುಂಬಿ ನದಿ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿರಿಸುವರು, ಅವುಗಳ ಮುಂದೆ ದೇವರನ್ನು ಇರಿಸುವರು, ದೇವತೆಗಳ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾಲಾಗಿಟ್ಟ ತಂಬಿಗೆಗಳಿಗೆ ಕಂಕಣ ಕಟ್ಟಿ ಎಲ್ಲರು ಸೇರಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಎಡೆ ನೈವೇದ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ೫ ಜನ ಮುತ್ತೈದೆಯರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದೊಂದು ತಂಬಿಗೆಯನ್ನು ಹೊರೆಸಿ ಮಡಿಯಿಂದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಮನೆಗೆ ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧೀಕರಣ ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಈ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವರು.ನಂತರ ಪುನಃ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ದೇವರನ್ನು ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿ ಎಡೆಗೆ ಮಾಡಿದ ಗೋದಿ ರೊಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಗಳವಾಣಿ ತುಪ್ಪ ಬೆರೆಸಿ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಮಹಾ ಮಂಗಳಾರತಿ ಆದ ನಂತರ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನರ ಬಲಿ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದ್ದಿತಂತೆ, ಆದರೆ ಇಂದು ನರಬಲಿ ಪದ್ಧತಿ ನಿಂತುಹೋಗಿದೆ, ನರಬಲಿಯ ಬದಲಿಗೆ ಐದು ಕೆಂಪು ಹುಂಜಗಳನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುವರು.

ಸಿತಳಾದೇವಿ: ಈ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ತರುವಾಯ ಕಳಸವನ್ನು (ದೇವರ ಸಂಕೇತವಾಗಿ)ಹೂಡಿ,ಸಪ್ಪೆಅನ್ನ ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಲ್ಲ ತುಪ್ಪಗಳನ್ನು ಬೆರಸಿ ಐದು ಕಂಚಿನ ತಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕಳಸದ ಮುಂದಿರುಸುವರು, ಪೂಜೆಗೆ ಬಂದ ದೈವದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಡಿ ತುಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ, ತರುವಾಯ ಐದುಜನ ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಗೆ ಒಂದೊಂದರಂತೆ ನೈವೇದ್ಯವಿರಿಸಿದ ಕಂಚಿನ ತಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸುವರು.

ದಸರೆಯ ಹಬ್ಬ: ಹಬ್ಬದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೯ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕೂರಿಸಿ ೧೦ನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ ಮುಡಿಯುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇವರಲ್ಲಿದೆ, ಈ ಸಂದರ್ಭ ದಲ್ಲಿ ಸಿಂಥೆ ಮನೆತನದವರು ಅಷ್ಟಮಿ ದಿವಸ ಶ್ರೀ ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ದೋಣಿ ನೀಡಿಸುವ ಒಂದು ಪೂಜಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ.

ಆ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಮನೆಯನ್ನು ಗೋಮೂತ್ರದಿಂದ ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿ ಗೊರವಯ್ಯ ನವರನ್ನು (ಗ್ವಾರಪ್ಪ) ಕರೆಯಿಸಿ, ಕರಿಯ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಗದ್ದುಗೆ ಮಾಡಿ, ಹರಿವಾಣದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಹಾಕಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟು ಅಕ್ಕಿ ತುಂಬಿದ ಹರಿವಾಣವನ್ನು ಗದ್ದಿಗೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹರಿವಾಣದಲ್ಲಿ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಇರಿಸಿ ಕೊಬ್ಬರಿ ಚೂರುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಬಟ್ಟಲನ್ನಿಟ್ಟು ಗದ್ದುಗೆಗೂ ಹರಿವಾಣ ದಲ್ಲಿರುವ ದೀಪಕ್ಕೆ ವಿಭೂತಿ, ಗಂಧ, ಕುಂಕುಮ, ಅರಿಶಿಣ, ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ಹರಿವಾಣದಲ್ಲಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಗದ್ದುಗೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಣೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಗೊರವಯ್ಯ ತಂದಿರುವ ದೋಣಿಯನ್ನು ಮಣೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಅದರೊಳಗೆ ಹಣ್ಣುತುಪ್ಪವನ್ನು ಹಾಕುವರು (ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣು ತುಪ್ಪ ಮತ್ತು ಬೆಲ್ಲ ಈ ಮೂರರ ಮಿಶ್ರಣವೇ ಹಣ್ಣುತುಪ್ಪ). ಎಡೆಗಾಗಿ ಮಾಡಿರುವ ಅನ್ನ, ಸಾರು, ಪಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಹೋಳಿಗೆಯಿಂದ ದೋಣಿ ತುಂಬಿಸಿ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಒಡೆದು ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪೂಜೆಗೆ ಬಂದವರೆಲ್ಲರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಆಗ ಎಲ್ಲರೂ ಒಕ್ಕೊರಲಿನಿಂದ ಏಳುಕೋಟಿ, ಏಳುಕೋಟಿ ಚಾಂಗಭಲೋ ಚಾಂಗ್ ಭಲೋ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೊರವಯ್ಯನವರು ಡಮರುಗವನ್ನು ಢಮ ಢಮ ಎಂದು ಭಾರಿಸುತ್ತಾ ಅವೇಶಭರಿತವಾಗಿ ಗದ್ದುಗೆಯ ಸುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಮನೆಯ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಗದ್ದುಗೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಗದ್ದುಗೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಏಳುಕೋಟೆ ಏಳುಕೋಟ ಚಾಂಗ್‌ಭಲೋ ಚಾಂಗ್‌ಭಲೋ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳತ್ತಾರೆ. ಕೆಳಗೆಯಿಳಿಸಿದ ನಂತರ ಕೊಯ್ದಿಟ್ಟ ಕೊಬ್ಬರಿ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏಸೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಬೇಕಾದರು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ನಂತರ ಮಹಾಮಂಗಳಾರತಿ ಮುಗಿದ ನಂತರ ತೀರ್ಥ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಗೊರವಯ್ಯನವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಭಂಡಾರ ಧರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ. ಮೈಲಾರನ ಆರಾಧಕ ಮನೆತನಗಳು ದಸರೆ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಈ ಆಚರಣೆ ನಡೆಸುವರು.

ಕಾಳಿಯ ಆಚರಣೆ: ಈ ಆಚರಣೆಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬೇವಿನ ತಪ್ಪಲನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಳಿ ಮಾತೆಯನ್ನು ಕೂರಿಸುವರು, ಆ ಪುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿರಿಯ ಮುತ್ತೈದೆ ಹೆಣ್ಣು ಹೊರುತ್ತಾಳೆ, ಆಕೆಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಹಿಳೆಯು ಆರತಿ ತಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದು ಸಾಗುತ್ತಾಳೆ, ಕುರಿ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಹಲಗೆ ಬಾರಿಸುತ್ತ ಮೆರವಣಿಗೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ, ಹೀಗೆ ಹೊರಟ ಮೆರವಣಿಗೆ ಊರ ಹೊರಗಡೆ ಒಂದು ತಾವರಿಕೆ ಗಿಡ(ತಂಗಡಿಗಿಡ) ಇರುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರುವುದು, ಬುಟ್ಟಿ ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು ಬರುವ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಮಡಿಯಿಂದ ಇದ್ದು ಉಪವಾಸ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ದೇವಿಗೆ ಮದ್ಯಪಾನ ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟವಾದುದರಿಂದ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಪದೇ ಪದೇ ಮದ್ಯಪಾನದ ಸೇವೆ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ತಾವರಿಕೆ ಗಿಡದ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಚೊಕ್ಕಮಾಡಿ ಆ ಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಗೋಮಯದಿಂದ ಸಾರಿಸಿ ರಂಗೋಲೆ ಹಾಕಿ, ಐದು ಉದ್ದನೆಯ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಂದು ಸಾಲಾಗಿ ಜೋಡಿಸುವರು, ಅವುಗಳಿಗೆ ಅರಿಶಿನ, ಕುಂಕುಮಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪಿನಿಂದ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಿಹಿ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಎಡೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಬಲಿ ಕೊಡುವ ಕುರಿಯನ್ನು ದೇವರ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ನೀರು ಹಾಕಿ ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿ ಹೂಮಾಲೆ ಹಾಕಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕುರಿ ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಕೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ತಲೆ ಕೊಡುವದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಕೊಯ್ಯುವಂತಿಲ್ಲ ಕುರಿ ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸದಿದ್ದರೆ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ತಪ್ಪು ನಡೆದಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವರು ತಾವು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಆ ಕುರಿ ತಲೆ ಕೊಡುವುತ್ತದೆ. ಆಗ ಕುರಿಯನ್ನು ಕಡಿದು ಅದರ ತಲೆಯನ್ನು ದೇವರ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿ ಸಂಜೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಎಡೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಉಪವಾಸವಿದ್ದವರು ಎಡೆಯನ್ನು ಊಟ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಡಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಖಾಲಿ ಮಾಡಬೇಕೇ ಹೊರೆತು ಮನಗೆ ತರುವಂತಿಲ್ಲ. ದೇವರನ್ನು ಹೊತ್ತವಳ ಮೇಲೆ ದೈವಾವೇಶವಾಗಿ ಒಳಿತು ಕೆಡಕುಗಳ ಕುರಿತು ತಿಳಿಸುವಳು.

'ಸಿಂಥೆ' ಮನೆತನದವರು ಇನ್ನೊಂದು ದೇವತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ದೇವತೆಯ ಹೆಸರು 'ಬೇಂಸೋಬ' ಎಂದು. ಇವರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಗನಿಗೆ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಆ ಮಕ್ಕಳ ತಲೆ ಕೂದಲನ್ನ ಈ ದೇವಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಲೆಯ ಕೂದಲು ತಗೆಯುವ ಮೊದಲೇ ಎರಡು ಕುರಿಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗರ್ಭ ಧರಸಿರುವ ಹೆಣ್ಣುಕುರಿ, ಈ ಕುರಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮರಿ ಇರಲೇ ಬೇಕಿತ್ತು. ತಲೆ ಕೂದಲು ತಗೆಯುವ ದಿನಾಂಕ ಗೊತ್ತು ಪಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ಬಂಧು, ಬಾಂಧವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಹೊರಬೀಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ಹಳ್ಳವಾಗಲೀ ನದಿಯಾಗಲಿ ಇರಲೇಬೇಕಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಜಾಗವನ್ನು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಡೇರೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. (ಕಾಸಂದಿ ಝಾಡ್) ತಾವರಿಕೆಯ ಗಿಡದ ಬಳಿ ಚೊಕ್ಕಗೊಳಿಸಿ ಗೋಮಯದಿಂದ ನೆಲ ಸಾರಿಸಿ ರಂಗೋಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಆ ಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ೫ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇವಿನಿಂದ ಹಾಗೂ ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಮುಡಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ದೇವಿಯ ಎರಡು ಪಕ್ಕದಲ್ಲೂ ಜೋಳದ ದಂಟುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ 'ತಡಗ' (ತೆಪ್ಪ) (ಒಂದು ಅಡಿ ಅಗಲ ೧ ೧/೨ ಅಡಿ ಉದ್ದವಿರುವ) ಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಆ ತೆಪ್ಪಗಳ ಮೇಲೆ ಗೋದಿ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ದೀಪಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆ, ನಾಣ್ಯ, ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮ, ಹಾಕಿ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರು ದೇವತೆಗೆ ಅನ್ನ, ಮೊಸರು, ಬೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ ಎಡೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೂಜೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿ ದೇವಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇದೆಲ್ಲ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಕುರಿಗಳೆರಡನ್ನು ದೇವಿಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮೈ ಮೇಲ್ಲೆಲ್ಲ ನೀರು ಸುರಿದು ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮ ಧರಿಸಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವು ತಲೆ ಕೊಡವಿದರೆ ದೇವಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಅವುಗಳ ತಲೆಯನ್ನು ದೇವಿಯ ಮುಂದಿಟ್ಟು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ನೀರು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು.

ನೀರು ಹಾಕಿದ ನಂತರ ಆ ತಲೆಗಳು ಬಾಯಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದವು ಹೆಣ್ಣುಕುರಿಯ ಗರ್ಭವನ್ನು ಸೀಳಿ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮರಿಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ತಡಗದ ಮೇಲೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು ನಂತರ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಮಗುವಿನ ಸೋದರಮಾವನಿಂದ ತಲೆಕೂದಲುನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಆ ಎರಡು ತಡಗದ ಮೇಲೆ ಇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಆಚರಣೆಗೆ ಜವಳ ತೆಗೆಯುವದು ಎಂದು ಕರೆಯುವರು ಇತ್ತ ಕಡೆ ಗಂಡಸರಿಂದ ಇಸ್ಪಿಟ್ ಆಟಗಳು, ಹೆಂಡ-ಸರಾಯಿಗಳ ಮೋಜು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಜೋಳದ ಅಥಾವ ಗೋದಿ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ರೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಡಿಗೆಯಲ್ಲ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ದೇವಿಗೆ ಎಡೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೇವಿ ಯಾರಲ್ಲಾದರೂ ಆಹ್ವಾನೆಗೊಂಡು ಮುಂದಿನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಹಿರಿಯರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೇವಿ ಸಂತೃಪ್ತಿಯಾದ ನಂತರ ಎಡೆಯ ತಡಗಗಳೆರಡನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಗಂಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಎಡೆಯನ್ನರ್ಪಿಸಿ ಎರಡು ತಡಗ (ತೆಪ್ಪ) ಗಳನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು.ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟು ಎಲ್ಲರೂ ಮರಳಿ ಬಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿ ನಕ್ಕು ನಲಿಯುತ್ತ ,ಉಪವಾಸವಿದ್ದವರು ಮೊದಲು ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ನಂತರ ಎಲ್ಲರು ಸಾಮೂಹಿಕ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಜೆಯ ನಂತರ ದೇವಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ ತಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಗೋಸಂಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗಾಗಿ ತಾವು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಡಾರ ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಿಂಗಳು ಗಟ್ಟಲೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪರಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗು ತ್ತಿದ್ದರು.ಇವರು ಎಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗಿದ್ದರು. ದೀಪಾವಳಿ ಮತ್ತು ಹೋಳಿ ಹಬ್ಬಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಗುಡಾರಗಳಿಗೆ ಮರಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾರಣ ಈ ಎರಡು ಹಬ್ಬಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವರ ಸಮುದಾಯದ ಹಬ್ಬಗಳಾಗಿದ್ದವು ಈ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಮೊದಲು ಜಾತಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಏನೇ ನ್ಯೂನತೆಗಳಿದ್ದರು ಸಮಾಜದವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಸರಿಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಂಡ ಹಾಕುವ, ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕುವ ಸಂದರ್ಭ ಗಳೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಾಗೇನಾದರೂ ಆದರೆ ಅಂಥಹವರಿಗೆ ಜಾತಿಯಿಂದ ಹೊರಗಿಡು ತ್ತಿದ್ದರು. ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಅಂಥಹವರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬ : ಅಮವಾಸ್ಯೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಮವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ೮ ಗಂಟೆಯ ನಂತರ 'ಪಂಜು' ಹಿಡಿಯುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪಂಜು ಎಂದರೆ ಜೋಳದ ದಂಟನ್ನು ತಂದು ಮೂರು ಅಡಿ ಉದ್ದ ಇರುವಂತೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲಿರುವ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ತಗೆದು ತುದಿಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ೪ ಹೋಳು ಬರುವಂತೆ ಸಿಗಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ನೆನಸಿ ಆ ಬತ್ತಿಗಳು ೪ ಹೋಳು ಮಾಡಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣು ಹಚ್ಚಿದ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ

ಆ ಬತ್ತಿಗಳು ಬೀಳದ ಹಾಗೆ ದಂಟಿನ ಸುತ್ತಲೂ ಸುತ್ತವರು ಗೌಡರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ೧೦ ದಂಟುಗಳು ರೈತರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ೫ ದಂಟುಗಳಂತೆ ಮಾಡಿ ದೇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿಟ್ಟ ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಬತ್ತಿಗಳು ನೆನೆಯುವಂತೆ ಗೋಡೆಗೆ ಒರಗಿಸಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಗೌಡರು ಹೇಳಿದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ದೀವಟಿಕೆಗಳನ್ನು (ಪಂಜುಗಳು) ದೀಪಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದು ಉರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಬಿಡಾರಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ, ದನಕರುಗಳಿರುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮವರನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದು ಕಡೆ ಕೂರಿಸಿ ಹತ್ತಿಸಿರುವ ಪಂಜನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಗುಡಾರದೊಳಗೆ ಹೊರಗೆ ದನಕರುಗಳ ಮೇಲೆ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರ ಮೇಲೆ "ಅಡಾಪೀಡಾಜಾಂದೆ ಬಲಚಾರ್ ಆಂದೆ" ಎಂದು ಜೋರಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೂ ಪಂಜನಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ಮನೆಯ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಇರುವ ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ ತೊಲಗಲಿ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿನ ಕತ್ತಲೆ ಹರಿದು ಬೆಳಕು ಮೂಡಲಿ ಎಂದು ಪಂಜು ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊದಲು ಗೌಡರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು (ತೇಲ್‌ದಾಳೋ ತೇಲ್ ಹಂಡಿಸರ್‍ಕೋಪೇಟ್) ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರು ಆಗ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆ ಪಂಜುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಪಂಜು ಹಿಡಿದವರೆಲ್ಲರ ಕಾಲಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿ ಆರತಿ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಪಂಜುಗಳಿಗೂ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಪಂಜು ಹಿಡಿದವರೆಲ್ಲ ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಮುಂದಿನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಗಳಲ್ಲೂ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಆ ಪಂಜುಗಳನ್ನು ಊರ ಹೊರಗೆ ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ತಿರುಗಿ ನೋಡದಂತೆ ಬಿಡಾರಗಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಏಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ವೆಂದರೆ ಹೊರಗೆ ಹೋದ ಅನಿಷ್ಟ ದರಿದ್ರ ಪುನಃ ವಾಪಾಸ್ಸು ಬರಬಾರದೆಂದು ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಂಜುಗಳನ್ನು ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಗಂಡಸರನ್ನು ಹೊರಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವರ ಕಾಲಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿ ಮೈಮೇಲೆ ನೀರನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಿ ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನಿ ಒಂದು ಕೊಬ್ಬರಿ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಹತ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಬತ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ದೀಪ ಹಚ್ಚಿ ಹೊರಗಡೆ ಬಾಗಿಲ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೊರವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಚ್ಚಿದ ದೀಪವನ್ನು ಇರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗೆ ತುಳಸಿಗಿಡ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ, ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು, ಒಳಕಲ್ಲು, ಮನೆಯ ಮುಂಭಾಗ, ದೇವರ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಇರಿಸಿ ಮನೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಅಂದು ಮಕ್ಕಳು ಬಾಣಬಿರುಸುಗಳನ್ನು ಸಿಡಿಸಿ ಸಂತೋಷ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನಿ ಬೇಗನೆದ್ದು ರಾತ್ರಿಯಿಟ್ಟ ಮೊರವನ್ನು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಚುಂಚಕ ಹಿಡಿದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಕೊಬ್ಬರಿ

ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟು ಮೊರವನ್ನು ಬಡೆಯುತ್ತ ಮನೆಯೊಳಗೆಲ್ಲ ಆಡಾಪೀಡಾ ಜಾಂದೆ ಬಲಾಚಾರ್ ಆಂದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೊರಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ಮೊರವನ್ನು ಹಿಂದಿನ ದಿನಯಿಟ್ಟ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಐದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಐದನೇ ದಿನ ಕೊಬ್ಬರಿ ಬಟ್ಟಲು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುವ ತನಕ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಕೆಟ್ಟ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೈದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಬೈಗಳಿಂದ ಯಾರು ಬೇಸರ ಪಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯೂಯಿತ್ತು. ಕದ್ದದ್ದೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಹ ಯಾರು ಜಗಳ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದೇ ರಾತ್ರಿ ಹಂಡೆ, ಹರಿವಾಣಗಳಿಗೆ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು ಪಟ್ಟೆ ಹಚ್ಚಿ ಬಾವಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿ ಮಹಾಲಿಂಗದ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹರವಿಯ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಸುತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವಾಗ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ದೀಪ ಹಚ್ಚುವಾಗ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯುವಾಗ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹಬ್ಬದ ಎರಡನೇಯ ದಿನ ಬಲಿ ಪಾಡ್ಯಮಿ ಊರಿನವರಿಗೆಲ್ಲ ಇದು ಪಾಡ್ಯದ ದಿನ ಹೊಲಗದ್ದೆಯಿದ್ದವರು ಪೈರನ್ನು ಮನೆಗೆ ತಂದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪೈರನ್ನು ಊರಿನ ದೇವರಿಗೆಲ್ಲ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಗೋಸಂಗಿಯವರಿಗೆ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಬೇರೆಯವರ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ರಾಗಿತೆನೆ ಜೋಳದತೆನೆ ಬತ್ತದತೆನೆ ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ ತಂಗಡಿಕೆ ಹೂವು, ಚಂಡಿನ ಹೂವು, ಉತ್ತರಾಣಿಕಡ್ಡಿ, ಅನ್ನೆಸೊಪ್ಪಿನ ಹೂವು, ಇವುಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಗಣೆಯನ್ನು ತಂದು ದುಂಡುಗೆ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ ಉಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾನ್ಯಗಳ ತೆನೆಗಳನ್ನು, ಹೂವುಗಳನ್ನು, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿನ್ನು, ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಆ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮನೆಯ ಮುಂದುಗಡೆ ಬಾಗಿಲುಗಳ ಮುಂದೆ ಬೀಸುವಕಲ್ಲು, ಬಳಕಲ್ಲು ದುಂಡಿ, ಒಲೆ, ದೇವರ ಮನೆ ಪಣತ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಕಡೆಯಿಟ್ಟು ಆ ಉಂಡೆಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಸುಣ್ಣ ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ಪಟ್ಟಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಹಟ್ಟಿಯಿಡುವುದು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಮೈಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಎಣ್ಣೆನೀರಿನ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಉತ್ತರಾಣಿಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಗಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಗದಡಾ ಉತಾರೋಂಡೊ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂಬ ಮಾಹಿತಿಯಾರಿಂದಲೂ ತಿಳಿದು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಜಾತಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆಯಿದ್ದರೆ ಅಂಥವರು ಎಲ್ಲರ ಜೊತೆ ಪಂಜು ಹಿಡಿದು ಬರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಪಂಜು ಹಿಡಿದವರಾರೂ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಅಂಥವರನ್ನ ಸಮಾಜದಿಂದ ದೂರ ಇಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಹೋಳಿಹಬ್ಬ (ಕಾಮದಹನ) : ಹೋಳಿ ಹಬ್ಬವೂ ಕೂಡ ಈ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ

ಅತಿಮುಖ್ಯವಾದ ಹಬ್ಬ. ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಹೋಳಿ ಹಬ್ಬದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಂದು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಮದಹನ ಮಾಡಲು ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಥಳವನ್ನು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಕಾಮನ ಸುಡುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಪೂಜೆಸಲ್ಲಿಸಿ ೫ ಕುಳ್ಳು (ಬೆರಣಿ) ಗಳನ್ನು ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೂಜೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ "ಮಾದೇವ್" ಪೂಜೆಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಮದಹನ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಂದು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಸಂಜೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಊರಿನಲೆಲ್ಲಾ ತಿರುಗಿ ಬಾಯಿ ಬಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತಂದು ಕುಳ್ಳಿಟ್ಟ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಬಳಗದವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿದ ನಂತರ ಬಳಗದ ಕಟ್ಟೆಗೌಡರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಕುಳ್ಳುಯಿಟ್ಟ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನೀರು ಗೋಮೂತ್ರವನ್ನು ಹಾಕಿ ಶುದ್ಧೀಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಕುಣಿ ತೆಗೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಚೂರಾಗಲಿ ಅಥವಾ ನಾಣ್ಯವಾಗಲಿ ಅಕ್ಷತೆಯೊಂದಿಗೆ ಕುಣಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಅನುಭವಯಿದ್ದವರು ತಂದ ಸೌದೆಯನ್ನು ಗೂಡಿನಂತೆ ಜೋಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಗೂಡಿನಂತೆಯಿರುವ ಸೌದೆಗೆ ನೀರು ಸಿಂಪಡಿಸಿ ಹೂವುಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳನ್ನೊಡೆದು ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ತಂದಿಟ್ಟ ೨ ಹರಳು ಗಿಡಗಳನ್ನು ಮದುವೆ ಆಗದ ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸಿ ಮೊದಲು ಗೌಡರ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ: ಮನೆ ಬಳಿ ದಾಂಡ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದವರ ಕಾಲಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿ ಅವರ ಹಣೆಗೆ ಕುಂಕುಮ ಇಟ್ಟು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ದಾಂಡಾಗಳಿಗೆ ಕೊಬ್ಬರಿ ಬಟ್ಟಲು ಹೋಳಿಗೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯವು ಹೋಳಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ತುಂಬ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಪೂರ್ಣದಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ರಘು' ಎಂಬ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ರಾಜನಿದ್ದ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಊರಲ್ಲಿ 'ಹೋಲಿಕಾ' (ಡೊಂಡಾ, ಡೊಂಡಾ) ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಹೋಲಿಕಾ ರಾಕ್ಷಸಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊತ್ತೋಯ್ದು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರೆಲ್ಲಾ ಭಯಭೀತರಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಯೊಂದಿಗೆ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವುದೇ ದೊಡ್ಡ ತಲೆನೋವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತ್ತು ರಾತ್ರಿಯಾಯಿತೆಂದರೆ ಸಾಕು ಮಕ್ಕಳಾದಿಯಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಆಹಾರ ಬಿಟ್ಟು ಇಂದು ಯಾರ ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು "ಹೋಲಿಕಾ" ರಾಕ್ಷಸಿ ಹೊತ್ತೊಯ್ಯುವಳೆಂಬ ಆತಂಕದಿಂದ ದಿನದೂಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಊರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ದಿನಕೊಬ್ಬರಂತೆ ಒಂದೊಂದು ಮನೆಯ ಮಗುವನ್ನು ರಾಕ್ಷಸಿಗೆ ನೀಡುವುದೆಂದು ಒಮ್ಮತದಿಂದ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ರಾಕ್ಷಸಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಅಂದಿನಿಂದ ಸ್ವತಃ ಇವರೇ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ರಾಕ್ಷಸಿಗೆ 'ಬಲಿ' ಕೊಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಯ ಸರದಿ ಒಂದು ಅಜ್ಜಿಯ ಮನೆಯ

ದಾಗಿತ್ತು ಅಜ್ಜಿಗಿರುವ ಒಬ್ಬನೇ ಮೊಮ್ಮಗನನ್ನು ರಾಕ್ಷಸಿಗೆ ಬಲಿಕೊಡುವುದು 'ಸುತರಾಂ' ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆವಾಗ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ರಾಜನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡರು ಅದನ್ನು ಆಲಿಸಿದ ರಾಜ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಂಡು ಮಹಾಮುನಿಗಳಾದ ಪೂಜ್ಯ 'ವಸಿಷ್ಠ' ರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಆವಾಗ ಮಹರ್ಷಿಗಳು 'ಹೋಲಿಕಾ' ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಕುರಿತು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದರು ಈ 'ಹೋಲಿಕಾ' ರಾಕ್ಷಸಿ 'ಮಾಲಿ' ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸನ ಮಗಳಾಗಿದ್ದು ಶಿವನ ಕುರಿತು ಘನಘೋರ ವರ ಪಡೆದಿದ್ದು ಏನೆಂದರೆ ಮನಜುರಿಂದಾಗಲಿ, ರಾಕ್ಷಸರಿಂದಾಗಲಿ, ದೇವಾನು ದೇವತೆ ಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಶೀತೋಷ್ಣವರ್ಷಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಹಗಲಿರುಳಿಂದ, ಒಳ ಹೊರಗೆ ಯಾವ ರೂಪದಲ್ಲೂ ಸಾವು ಸಂಭವಿಸಬಾರದೆಂಬಂತೆ ಶಿವನಿಂದ ವರಪಡೆದಿರುವಳು, ಆದರೆ ಪರಶಿವನು ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ನೀಚತನವನ್ನರಿತು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿಯೇ 'ವರ' ನೀಡಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಏನೆಂದರೆ "ಋತು ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉನ್ಮತ್ತದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಕೆಡುಕಿದೆ" ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ 'ವರ' ನೀಡುರಿವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ 'ರಾಕ್ಷಸಿ' ಅಡಡಾ, ಅಡಡಾ, ಎಂದು ಕೇಕೆ ಹಾಕುತ್ತಾ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿರುವಳು ಅವಳ ಸಂಹಾರವಾಗಲೇ ಬೇಕಾದರೆ "ಪಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ಹುಣ್ಣಿಮೆ" ದಿನ ಪ್ರಜೆಗಳು, ಮಕ್ಕಳು ನೀವೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ನಿರ್ಭೀತರಾಗಿ, ದೃಡಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ಉಲ್ಲಾಸ ಹುರುಪಿನಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ, ಕತ್ತಿ, ಈಟಿ, ಬರ್ಚಿಗಳೆಂಬ ಆಯುಧದೊಂದಿಗೆ ಮೆರೆಯಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ಒಣಕಟ್ಟಿಗೆ, ಸಗಣಿವುಂಡೆ, (ಹಿಂದಿನ ಕಾಡುಕುಳ್ಳು ಈಗಿನ ಬೆರಣಿ) ರಾಶಿ ಹಾಕಿ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿ ಆ ಬೆಂಕಿಯ ಮುಂದೆ ಅಶ್ಲೀಲ ಪದಗಳಿಂದ ಅಂದರೆ ಯೋನಿ, ನಿಂತಂಭ, ಪಿರ್ರೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಬೈಯ್ದು, ಹಾಡುಹಾಡಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ, ಲಭೋ, ಲಭೋ ಎಂಬಂತೆ ಬಾಯಿಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕುಣಿದರೆ ಇದರಿಂದ ರಾಕ್ಷಸಿ ಭಯ ಬೀತಳಾಗಿ ಕ್ಷೀಣಿಸುವಳು ಎಂದು "ವಸಿಷ್ಠ" ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತಿಳಿಸಲು ಅವರ ಆದೇಶದಂತೆ ಮಕ್ಕಳು, ಮರಿಯಾದಿಯಾಗಿ "ಪಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ಹುಣ್ಣಿಮೆ" ಗ್ರಾಮಸ್ಥರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಈ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಮಾಡಿದಾಗ 'ಹೋಲಿಕಾ' ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿ ಸತ್ತು ಹೋಗುವಳು ಅಂದನಿಂದ ಆಕೆಗೆ 'ಅಡಾಡಾ, ಅಡಾಡಾ', ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು, ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಈ 'ಸರ್ವರೋಗೋಪಹಾರಕವಾದ' ಆ ಹೋಮಕ್ಕೆ "ಹೋಲಿಕಾ ಹೋಮ" ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಗೋಸಂಗಿಯ ಹಿರಿಯರು ರಾತ್ರಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಈ "ಹೋಲಿಕಾ" ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಕಥೆ ಹೇಳುವುದು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿರುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದ ಶಿವನನ್ನು ನೆನೆದು ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳೊಡನೆ ಮಕ್ಕಳು, ಮರಿಯಾದಿಯಾಗಿ ಹೋಳಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ವೈಶಿಷ್ಟಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ(ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ.ಹಿ ಚಿ:೧೯೯೬: ೧೪೪-೯).

ದಾಂಡ ಹಿಡಿದ ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರತಿ ಮನೆಗೂ ಹೋಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಳಿ ಸುಡುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಬಾಯ್ ಬಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಎಲ್ಲಾ ಹುಡುಗರು ದೊಡ್ಡವರೂ ಸೇರಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ದಾಂಡಾಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಕಾಮಣ್ಣನ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಸೌದೆಯ ಮೇಲೆ ಇಡುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಜಾತಿಯಿಂದ ಹೊರಗಿದ್ದವರು ಯಾರು ಭಾಗವಹಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಹೋಳಿ ಸುಡುವ ಮೊದಲು ಜಾತಿ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಏನೇ ಇದ್ದರೂ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಗೌಡರ ಹಸ್ತದಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿ ಕರ್ಪೂರದಿಂದ ಬೆಳಗಿ ಎಲ್ಲರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದು ಅದೇ ಕರ್ಪೂರದಿಂದ ಹೋಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಂತಲೇ ಕಾಮಣ್ಣನಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೀರ್ಥ ಪ್ರಸಾದ ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಂಕಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಉರಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಕುಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹಾಡು ಹೇಳುತ್ತಾ ಐದು ಸಲ ಆ ಹೋಳಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ನೀರು ಸುತ್ತು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು ಇದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ದಾಂಡಾಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಹೋಳಿಗೆ ಕಾಯಿ ಬಟ್ಟಲು ಇವುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಂಕಿ ಜೋರಾಗಿ ಉರಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬಾಯ್ ಬಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಐದು ಸುತ್ತು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಉಪ್ಪನ್ನು ಬೆಂಕಿಗೆ ಎರಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲೆರು ಬಿಡಾರಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಂಡಸರೆಲ್ಲರೂ ಸೌದೆ ಪೂರ್ಣ ಸುಡುವವರೆಗೂ ಅಲ್ಲಿಯೇಯಿದ್ದು ಹಳೆಯ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ತಿರಿವಿ ಹಾಕುತ್ತ ತಂದ ಹೆಂಡ ಸರಾಯಿಗಳನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಈಚೆಯಿಂದ ಆಚೆಗೆ ಆಚೆಯಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಉರಿಯುವ ಬೆಂಕಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಂದೊಬ್ಬರಿಗೆ ತಾಗಿ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಗಾಯಗೊಂಡವರೂ ಉಂಟು.

ಬೆಳಗಾದ ಮೇಲೆ ಮಹಿಳೆಯರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ನೀರು ತಂದು ಹೋಳಿತಣ್ಣಗಾಗುವಂತೆ ನೀರು ಸುರಿಯುತ್ತಾರೆ, ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಬೂದಿಯನ್ನು ದುಂಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಅದೇ ಬೂದಿಯನ್ನು ಓಕಳಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಓಕಳಿ ಆಟ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾಮದಹನದ ಬಸ್ಮವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ತೆಗೆದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಹೋಳಿ ಸುಟ್ಟ ೩, ೫, ೭, ೯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ದಿನ ತಿಥಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಿಥಿ ಮಾಡುವ ದಿನ ಅಲ್ಲಿಯ ಮನೆಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಕುರಿಯನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ. ಹೋಳಿ ಸುಟ್ಟ ಪಕ್ಕದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಒಲೆ ಹಚ್ಚಿ "ಘೋಟ್ ಗುಗರಿ" ಬೇಯಿಸಲು ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಡಲೆಕಾಳು, ಗೋದಿ, ಒಣ ಕೊಬ್ಬರಿ, ಇವುಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಂದ ಬಳಿಕ ಬೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ ನೀರು ಕಡಿಮೆ ಆಗುವವರೆಗೂ ಬೇಯಿಸುವುದೇ ಘೋಟ್‌ಗುಗರಿ.

ಹೋಳಿ ಸುಟ್ಟ ಬೂದಿಯನ್ನು ಪುನಃ ದುಂಡಗೆ ಮಾಡಿ, ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಕುರಿಯನ್ನು ಕೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮನೆಗಳಿವೆಯೋ ಅಷ್ಟು ಪಾಲುಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಕುರಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿರುವ ಕಳ್ಳುಪಚ್ಚಿ, ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿ ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಶ್ವಾಷಕೋಶಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಚೂರುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮಸಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕಲ್ಡ ಅಂದರೆ (ಪಲ್ಯ) ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ "ಘೋಟ್ ಗುಗರಿ" ಮತ್ತು ಕಲ್ಡ ಎರಡನ್ನು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹಾಕಿ ಕಾಮ ದೇವನಿಗೆ ಎಡೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಜಾತಿಯವರ ಮನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನೇ "ಚೆರಗ" ಚಲ್ಲುವುದು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಮನೆಗೊಂದರಂತೆ ಪಾಲು ಹಾಕಿ ನಂತರ ಅಂದಿನ ಖರ್ಚು ಎಷ್ಟಾಗಿದೆ ಲೆಕ್ಕಾ ಹಾಕಿ ಒಂದು ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಖರ್ಚುಯಷ್ಟು ತಿಳಿದು ಆ ಹಣವನ್ನು ಅವರಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪಾಲುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾಮದಹನದ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಐದು ಮಂದಿ ಸೇರಿ ಬಸ್ಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೊನೇಪಕ್ಷ ಐದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಊರುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಬಸ್ಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ರಾಗಿ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಜೋಳ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಊರಿಗೆ ತಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಬಂದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಹೆಂಡ ಸರಾಯಿ ತಂದು ಮೋಜು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಹಿರಿಯರ ಪೂಜೆ

ಅಲೆಮರಿಗಳಾಗಿ ಅಲೆಯುವಂತಹ ಈ ಜನಾಂಗ ಯಾವ್ಯಾವ ಊರುಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರೋ, ಯಾವ್ಯಾವ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಸತ್ತಾಗ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿ ೩ ದಿವಸದ ತಿಥಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಾರ್ಯಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸತ್ತ ದಿನ ಏನಾದರೂ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಅಥಾವ ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು ಬಾರಿ ಇಷ್ಟವಿದ್ದ ತಿಂಡಿ ತಿನಸುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಸೇಂದಿಯೋ, ಸರಾಯಿಯೋ, ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಒಂದು ಹಸಿರು ಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಸರಾಯಿಯನ್ನು ಆ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಬೇಯಿಸಿದ ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈಗಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೇ ಒಂದು ಆಚಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ಹಬ್ಬ ಮಾಡುವಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಭಾದ್ರಪದ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ನಂತರ ಅಮವಾಸ್ಯೆಯ ಒಳಗೆ ಅಂದರೆ ಪಿತ್ರು ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಾದ್ರಪದ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಈ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಯಾವ ದಿನ ಆಚರಿಸುವುದೆಂದು ಮನೆಯವರು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟುಜನ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ಎಂಬ ನಿರ್ದಾರದ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟುಜನರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸವಿರುವಂತೆ ಅವರವರ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಗಂಡಿಗೆ ಗಂಡು, ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು, ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸವಿರುತ್ತಾರೆ. ಉಪವಾಸವಿರುವವರು ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿಯುವ ವರಗೆ ಏನು ತಿನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಮನೆ ಸ್ವಚ್ಚಗೊಳಿಸಿ ಮನೆಯು

ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಳಸಗಳನ್ನು ಹೂಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಭಾವ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು (ಫೋಟೋ) ಇದ್ದರೆ ಕಳಸದ ಹಿಂದೆ ಇಟ್ಟು ಹೂವಿನ ಹಾರಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಕಳಸಗಳ ಮೇಲೆ ಗಂಡಾಗಿದ್ದರೆ "ಪಂಚೆ ಟವಲ್ ಇಡುತ್ತಾರೆ" ಹೆಣ್ಣಾದರೆ ಆ ಕಳಸದ ಮೇಲೆ ಸೀರೆ ಕುಪ್ಪಸಯಿಟ್ಟು ಹೂವು ಹಾರಗಳಿಂದ ವಡವೆ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಶೃಂಗರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆಹಾರದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವ್ಯಾವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಆಸೆಯಿಂದ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅಷ್ಟು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ: ಸಿಹಿ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಎಣ್ಣೆ ಪದಾರ್ಥಗಳು , ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳು, ಮಾಂಸ, ಮೊಟ್ಟೆ, ಮೀನು, ಇವುಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ತಯ್ಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಳಸಗಳ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಾಳೆ ಎಲೆ ಹಾಕಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಆಹಾರ ಪದರ್ಥಾಗಳನ್ನು ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಬೀಡಿ, ಸಿಗರೇಟು, ಸೇದುವವರಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೇಂದಿ, ಸರಾಯಿ, ಬ್ರಾಂಡಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಸೇವನೆಯಿದ್ದರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ತಂದಿರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಯವ ರೆಲ್ಲರೂ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಎಡೆಯನ್ನು ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಮಾದಕ ಪಾನೀಯವನ್ನು ಅವರವರ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲೋಬಾನದ ಹೊಗೆಯೊದಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಬಂದಂತಹ ಸಂಬಂಧಿಕರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಯಾರಿಗೂ ತೊಂದರೆ ಆಗದಂತೆ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕೆಂದು ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಎಡೆಯಲ್ಲ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರ ಪೂಜೆ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಉಪವಾಸಯಿದ್ದವರೆಗೆ ಮೊದಲು ಊಟ ಬಡಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಊಟದ ನಂತರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಊಟ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂದವರೆಲ್ಲರೂ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಹರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹಿರಿಯರ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ಈಗಿನ ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ.

ಜನಪದ ವೈದ್ಯ

ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಜಡಿ ಬೂಟಿಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಕೆ ಮಾಡುವವರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅನೇಕ ಖಾಯಿಲೆಗಳಿಗೆ ತಾವೇ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಗುಣ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅರ್ದ ತಲೆ ನೋವು ಬಂದರೆ ಬಟ್ಟೆ ಸಾಬೂನು ಸ್ವಲ್ಪಕ್ಕೆ ಸುಣ್ಣ ಸೇರಿಸಿ ಅಂಟು ಮಾಡಿ ನೋವಿರುವ ಜಾಗದ ನರವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಆ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಆ ಅಂಟನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಆ ಅಂಟುಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ನೋವು ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು ಕೆಮ್ಮು ಬಂದರೆ ಶುಂಠಿ ಕಷಾಯ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು ಜ್ವರ ಬಂದಾಗ ತಲೆಗೆ ಒದ್ದೆ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಲೆಗೆ ನಿಂಬೆ ಹಣ್ಣಿನ ರಸ ಹಾಕಿ ತಿಕ್ಕುವುದರಿಂದ

ತಂಪು ಆಗುತ್ತಿತ್ತು, ಜೀರಗಿ ಕಷಾಯ ಕುಡಿಸುವುದರಿಂದ ಆಯಾಸ ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಮ್ಮು ಕಡಿಮೆ ಆಗಲು ತುಳಸಿ ರಸ ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ಆದರೆ ಕಸಬರಿಕೆಯಿಂದ ನಿವಾಳಿಸುವುದು, ಕೆಂಪು ಕಪ್ಪು ನೀರು ಮಾಡಿ ವೀಳ್ಯಾದೆಲೆಯನ್ನು ನಿವಾಳಿಸಿ ಎಸೆಯುವುದು ಅಜೀರ್ಣವಾದರೆ ಊಟವಾದ ನಂತರ ಕೈ ತೊಳೆದ ನೀರಿಗೆ ಅರಿಶಿಣ ಪುಡಿ ಸೇರಿಸಿ ಬೆಂಕಿ ಕೆಂಡವನ್ನು ಮೂರುಸಾರಿ ನಿವಾಳಿತಗೆದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರುವ ನೀರಿಗೆ ಹಾಕಿ ಕೆಂಡ ತುಂಬಿದ ತಂಬಿಗೆಯನ್ನು ಆ ಕೆಂಡದ ಮೇಲೆ ಬೋರಲು ಹಾಕಿದರೆ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರುವ ನೀರೆಲ್ಲ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತ ತಂಬಿಗೆಯ ಒಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ತಂಬಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಎತ್ತಿದರೆ ತಟ್ಟೆ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವು ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತೇ ಇದಕ್ಕೆ ರಂಚು ಹಾಕುವುದು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೆಮ್ಮು ಶೀತ ಆದರೆ ಬೆಳ್ಳೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಸುಲಿದು ದಾರದಲ್ಲಿ ಪೋಣಿಸಿ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಶೀತ ಕೆಮ್ಮು ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಉಬ್ಬಿದರೆ ವೀಳೆಯದ ಎಲೆಗೆ ಹರಳೆಣ್ಣೆ ಸವರಿ ಎಲೆ ಕಾಯಿಸಿ ಉಗುರು ಬಿಸಿಯಿರುವಾಗ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ತೆಗೆದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಸರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹುಳಿತೇಗು ಬಂದಾಗ ನಿಂಬೆ ಹಣ್ಣಿನ ರಸ ಸೋಡಾಪುಡಿ ಬೆರಸಿ ಕುಡಿದರೆ ಹುಳಿತೇಗು ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ದೃಷ್ಟಿ ಆದರೆ ಪರಕೆಕಡ್ಡಿ, ಕೂದಲು, ಮೂರುಹಿಡಿ ಮಣ್ಣು, ಏಳು ಒಣ ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ, ಬೆಳೂಳ್ಳಿ ಸಿಪ್ಪೆ, ಉಪ್ಪು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಎಡಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ೩ ಅಥಾವ ೫ ಸಲ ತಲೆಯಿಂದ ಕಾಲಿನವರೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ತಗೆದು ಉರಿಯುವ ಬೆಂಕಿಗೆ ಹಾಕಿ ಸುಡುವುದರಿಂದ ದೃಷ್ಟಿ ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕೆಮ್ಮು ಶೀತ ನೆಗಡಿ ಆದರೆ ಒಣ ಶುಂಠಿ ಮತ್ತು ಮೆಣಸಿನಕಾಳನ್ನು ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಕುಟ್ಟಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದುಚೂರು ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುದಿಸಿ ಅರ್ಧ ಅಥಾವ ಮುಕ್ಕಾಲು ಲೋಟ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿಯಾಗಿ ಕುಡಿದರೆ ಶೀತ, ನೆಗಡಿ, ಕೆಮ್ಮು ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿದಿನ ೩ ರಿಂದ ೫ ಬೆಳ್ಳೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದರಿಂದ ರಕ್ತದ ಒತ್ತಡ ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕಣ್ಣು ಬೇನೆ ಬಂದಾಗ ತಾಯಿಯ ಎದೆ ಹಾಲನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಕಣ್ಣುಬೇನೆ ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹಲ್ಲು ನೋವು ಬಂದಾಗ ಲವಂಗ ಅಥಾವ ಲವಂಗದ ಎಣ್ಣೆ ಹಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಡುವದರಿಂದ ಹಲ್ಲುನೋವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಟವಾಳದ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಒಣಗಿಸಿ ಪುಡಿಮಾಡಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿ ಈ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯಬಹುದು. ಸೀಗೇ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಒಣಗಿಸಿ ಪುಡಿಮಾಡಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಚರ್ಮ ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ತುರಕೆ ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಮ್ಮ ಬಂದರೆ ಅವರ ಹಾಸಿಗೆ ಹತ್ತಿರ ಬೇವಿನಸೊಪ್ಪು ಇಡುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಅದನ್ನು ಅರಿದು ಅದರ ಗಂಧವನ್ನು ಶರೀರಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುವುದರಿಂದ ಬೇಗ ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ ಟೊಮಾಟೊ ಹಣ್ಣನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನ ಸೇವಿಸುವುದರಿಂದ ರಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಕೊಬ್ಬಿನ ಅಂಶ ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಇನ್ನು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಜನಪದ ವೈದ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೆಮ್ಮು: ಬಂದರೆ "ಕೋಲ್‌ಕಳ್ಳಿ" ಮರದ ಬುಡಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಜಜ್ಜಿ ಹಾಲುತೆಗೆದು ಗಂಟಲಿನ ಮಧ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿ ಅರ ಮೇಲೆ ಬೂದಿ ಮೆತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಪಾಳದಲ್ಲಿ (ಗಲ್ಲ) ಬಾಯಿಗೆ ತುಳಸಿಎಲೆರಸಕ್ಕೆ ಬೆಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸುಣ್ಣ ಬೆರಸಿ ಹಚ್ಚಿ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಗಾಯಕ್ಕೆ : ಶರೀರದ ಯಾವ ಭಾಗಕ್ಕೂ ಗಾಯವಾದರೆ ಮಚ್ಚಿನಿಂದ ಆದ ಗಾಯಕ್ಕೆ ಔಡಲ ಚಕ್ಕೆ ಸಣ್ಣಕ್ಕೆ ಕುಟ್ಟಿ ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಬಡ್ಡೆಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಆಗಾಗ ತಣ್ಣೀರನ್ನು ಹಾಕುವುದರ ಮೂಲಕ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೊಟ್ಟೆನೋವು : ಸಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆನೋವಿಗೆ ಕಾವಲಿ (ಹೆಂಚು)ಮಸಿ, ಉಪ್ಪು ನೀರಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪಶುಪಕ್ಷಿ : ಗೋಸಂಗಿಗಳು ತಾವು ಸಾಕುವಂತಹ ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವತಃ ಜನಪದ ವೈದ್ಯಗಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಜ್ವರ ಬಂದರೆ ಈರುಳ್ಳಿ ತಿನ್ನುಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಕಾಲುಬಾಯಿ ಜ್ವರ ಬಂದರೆ ಕೆಸರುರಾಡಿ ಇರುವ ಸ್ತಳದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವುದರ ಮೂಲಕ ಜನಪದ ವೈದ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೊಟ್ಟೆನೋವು (ಕಾಲುದೂಳು) ಆದರೆ 'ರಂಚು' ಬೆಂಕಿಹಾಕಿದ ತಂಬಿಗೆ ಭಾದಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ನಿವಾಳಿಸಿ ನೀರಿರುವ ತಟ್ಟೆಗೆ ಬೋರಲು ಹಾಕಿ ಅದರ ನೀರನ್ನು ಹಣೆಗೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಾಟಮಂತ್ರ

ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಟ, ಮಂತ್ರ, ದೆವ್ವ, ಭೂತ, ಪಿಶಾಚಿ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ನಂಬಿಕೆ ಹಾಗೂ ಹೆದರಿಕೆಯೂ ಇತ್ತು. ಇವರು ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕ್ಷುದ್ರ ದೇವತೆಗಳ ಆರಾಧಕರು, ಅಂದರೆ ಭೂತ, ಚೌಡಿ, ಕಾಳಿ, ಇವರನ್ನು ನಂಬಿದವರು ಸ್ವತ: ಇವರೇ ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ತಮಗೇನಾದರು ತಮ್ಮ ಸಾಕಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೇನಾದರು ತೊಂದರೆ ಆದರೆ ಅಥಾವ ತಾವು ಮಾಡುವ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಅಡಚಣೆ ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ತಾವೇ ತಮಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಸರಿಯಾಗದಿದ್ದಾಗ ಇವರು ತಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ದೇವರ (ಚೌಡಿ, ಭೂತಪ್ಪ) ಬಳಿಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೊಂಡಾಗ ದೇವರು ಪರಾಂಭರಿಸಿ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಭಸ್ಮವಾಗಲಿ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು, ಕುಂಕುಮ ತಾಮ್ರದ ತಗಡು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ಮಂತ್ರಿಸಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇವರು ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಮನೆಗೆ ತಂದು ಪೂಜಿಸಲು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ದೇವರ ಹತ್ತಿರವಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೂಳಲು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಲು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಧರಿಸಲು ಹೇಳಿದ್ದರೆ, ಹೀಗೆ ದೇವರು ಹೇಗೆ ಹೇಳಿರುತ್ತಿತ್ತೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಇವರ ಕಷ್ಟ ಕಡಿಮೆ ಆಗಿದ್ದರೆ ಆ ದೇವರಿಗೆ ಕೋಳಿ ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಎಡೆಮಾಡಿ ಹರಕೆ ತೀರಿಸಿಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರ

ಕಷ್ಟ ಕಡಿಮೆ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಹೋಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಇದೇ ರೀತಿ ಇವರು ದೇವರು ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳು ಭೂತ, ಚೌಡಿ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಕೇಳುವುದು ಜೋಯಿಸರ ಬಳಿ ಕೇಳುವುದು ಇವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಧತಿಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾದ ಇವರು ತಮಗೆ ಬಂದಿರುವ ಕಷ್ಟಗಳು ಬಗೆಹರೆಯದಿದ್ದಾಗ ಕ್ಷುದ್ರ ದೇವತೆಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಹೋಗಿ ಯಾರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಆಗಿದೆ ಅವರಿಗೆ ಮಾಟ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಕಷ್ಟ ಪರಿಹಾರ ಆದರೆ ಸಾಕೆಂದು ಹರಿಕೆ ಕಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಕುರಿ, ಕೋಳಿಗಳ ಬಲಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಥಾವ ಮಾಂತ್ರಿಕರಾಗಲೀ, ಭೂತ ಚೌಡಿಯಾಗಲೀ, ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೆ ಮಂತ್ರದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಲಿ ದೈವಗಳ ಶಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಲೀ ಕೇಂದ್ರಿಕರಿಸಿ ಇವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ತಾಮ್ರದ ತಗಡು, ಮರದ ಗೊಂಬೆ, ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು ಹಾಗೂ ಕಟ್ಲೆ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿದ್ದರೆ. ಆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ತಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದಾದರೆ ಆಡಿದ ಮಾತಿನಂತೆ ಹರಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಾಟ ಮಾಡುವವರು ತಮಗೆ ಆಗದವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಾವು ಮಾಟಾ ಮಾಡಿಸಿ ತಂದ ವಸ್ತಗಳನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಗೋತ್ತಾಗದಂತೆ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನಿಂಬೆಹಣ್ಣುಇರಬಹುದು ತಗಡಾಗಿರಬಹುದು ಮರದ ಗೊಂಬೆ ಕಾಯಿ, ತ್ರಿಶೂಲ ಭಸ್ಮ, ಕುಂಕುಮ ಇನ್ನು ಮುಂತಾದ ವಸ್ತಗಳನ್ನು ತಂದು ಅವರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲೋ ಗೋಡೆಗಳ ಸಂಧಿಯಲ್ಲೋ ಹಂಚಿನ ಸಂಧಿಯಲ್ಲೋ ಮಾಂತ್ರಿಕರು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಇಟ್ಟು ಹೋಗು ತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೆಲವರಿಗೆ ಮೈ ಮೇಲೆ ದೆವ್ವಗಳು ದೇವರುಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಪೂರ್ಣಾಯಸ್ಸು ತೀರದೆ ಸತ್ತವರು ಆಸೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸತ್ತವರು ಇವರು ದೆವ್ವಗಳಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ದೆವ್ವಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಕೊಡಬಾರದ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಶರೀರವನ್ನು ಬಲ ಹೀನಮಾಡುವುದು ಅಮವಾಸ್ಯೆ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗೆ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಣಿಯುವುದು ಬಯ್ಯುಯವುದು ಕೂಗುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ದೇವರು ಆಕರ್ಷಣೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ದೇವರು ಬಂದಾಗ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗಂಗೆಪೂಜೆ ಮಾಡುವಾಗ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ದೇವರ ಆಕರ್ಷಣೆ ಅಗುತ್ತದೆ. ದೇವರು ಬಂದಾಗ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಸತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ.

ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳು

ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಸಮುದಾಯವು ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ತನ್ನದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯವೂ ಹೊರತಲ್ಲ, ತನ್ನ ಅಲೆಮಾರಿ ತನದಲ್ಲಿ, ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ, ನಿತ್ಯ ಬದುಕಿನ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಆಳುವುದು ಈ ನಂಬಿಕೆಗಳೇ ಅಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು, ಅಂತಹ ನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೧. ಒಂಟಿ ಸೀನು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ

೨. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಹೂವು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಬರಬಾರದು

೩. ಪೊರಕೆಯನ್ನು ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಬಾರದು

೪. ಒಡೆದ ಕನ್ನಡಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿಡಬಾರದು

೫. ಮುಟ್ಟಾದ ಹೆಂಗಸು ಮೂರು ದಿನ ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಬಾರದು

೬. ಶುಭಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಸಲಿಕೆ, ಗುದ್ದಲಿ, ಸೌದೆ, ಎದುರಿಗೆ ಬರಬಾರದು

೭. ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟಾಗ ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ ಕಾಗೆ ಹಾದು ಹೋದರೆ ಶುಭವಾಗುತ್ತದೆ

೮. ನರಿ ಮುಖ ಕಂಡರೆ ನರಿಕಂಡೆ ಸಿರಿಕಂಡೆ ದೊರೆ ಕಂಡೆ ಮುಂದೆ ಏನು ಕಂಡೇನು ಎಂಬ ಮಾತಿದೆ.

೯. ಮನೆಯವರಾಗಲಿ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರಾಗಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ.

೧೦. ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತು ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಕಸ ಹೊರಗೆಸೆಯ ಬಾರದು.

೧೧. ದೇವರಿಗೆ ಕುರಿ, ಕೋಳಿ ಬಲಿ ಕೊಡುವ ಮೊದಲು ಅವು ತಲೆಯನ್ನು ಕೊಡುವಬೇಕು.

೧೨. ಎರಡು ಹಾವುಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ವಿಲನಗೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ತಕ್ಷಣವೆ ಮನೆಗೆ ಬಾರಬಾರದು ಯಾರಾದರೂ ಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕರೆ ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಹಾವು ಕಚ್ಚಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಬೇಕು.

೧೩. ಮದುವೆ ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧವೆಯರ ಪ್ರವೇಶ ನಿಶಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

೧೪. ಸೂತಕಯಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಂಗಲಕಾರ್ಯವೂ ಮಾಡಬಾರದು.

೧೫. ಶುಭ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ತುಂಬಿದ ಕೊಡ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು.

೧೬. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾಂಸ ಕಂಡರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ.

೧೭. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತವರು ಕಂಡರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು.

೧೮. ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಬಲಗಡೆ ಪ್ರಸಾದವಾದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು.

೧೯. ಗೋವಿನ ಬಾಲವ ಮತ್ತು ಜನನೇಂದ್ರಿಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಂತೆ.

೨೦. ಗಂಡಿಗೆ ಬಲಕಣ್ಣು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಎಡಗಣ್ಣು ಹಾರಿದರೆ ಶುಭ.

೨೧. ಕಾಗೆಯಾಗಲಿ, ಗೂಬೆಯಾಗಲೀ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೂಗಬಾರದು.

೨೨. ಯಾವುದಾದರೂ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಕತ್ತೆ ಕೂಗಿದರೆ ಶುಭವಾಗುತ್ತದೆ.

೨೩. ಊಟಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗು ಹಾಗೆಯೇ ಹೋಗಬೇಡ ಎಂದು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದಾಗ ಊಟ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬಾರದು.

೨೪. ಪೊರಕೆಯನ್ನು ಕಾಲಲ್ಲಿ ಒದೆಯಬಾರದು.

೨೫. ಪ್ರಯಾಣಿಸುವಾಗ ಎದುರಿಗೆ ಶವ ಬಂದರೆ ಶುಭ.

೨೬. ಒಂಟಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಎದುರು ಬರಬಾರದು.

೨೭. ಸುಂಟರಗಾಳಿ ಬೀಸಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ದೆವ್ವವಿರುತ್ತದೆ.

೨೮. ಅಮವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನ ವಾಹನಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ನಿವಾಳಿಸಿ ಒಡೆದರೆ ಯಾವ ತೊಂದರೆಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

೨೯. ನಾವು ನಂಬಿದ ದೇವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೈ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲಯ

೩೦. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಬಂದರೆ ದೇವತೆಗಳು ಬಂದಂತೆ

೩೧. ಒಲೆಯೊಳಗಿನ ಬೆಂಕಿ ಶಬ್ದ ಮಾಡಿದರೆ ಯಾರೋ ನೆಂಟರು ಬರುತ್ತಾರೆ.

೩೨. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡವರು ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ತವರು ದೆವ್ವಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ.

೩೩. ಶವವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬರಬಾರದು.

೩೪. ದೇವರ ಫೋಟೋಗಳನ್ನು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಇಡಬಾರದು.

೩೫. ಆಕಳಿಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಯಾರೋ ನೆನೆಸುತ್ತಾರೆಂದು ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ.

೩೬. ಬಾಗಲಿ ಹೊಸ್ತಿಲ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

೬

ಒಳಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿ

ಪೂರ್ವಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾದ ಗೋಸಂಗಿಯವರು ಒಂದೇ ಕಡೆ ನೆಲೆಸದೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಗುಂಪು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ಬಿಡಾರಗಳ ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹಿರಿಯನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನೋ ಅಂಥವನು ಗುಂಪಿನ ನಾಯಕನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನನ್ನು ಗೌಡ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು, ಸಮುದಾಯದ ಉಳಿದವರೆಲ್ಲ ಅವರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ನಾಯಕನೇ ಗುಂಪಿನ ಯಜಮಾನ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಎಂಥಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇ ಬಂದರು ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಪಂಚಾಯತಿ ಸೇರಿಸಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ ಯಜಮಾನ ಕೊಟ್ಟ ತೀರ್ಪಿನಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದರು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಬೇರೆಯವರ ಹತ್ತಿರ ಬಗೆ ಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಗುಂಪಿನ ಯಜಮಾನನೇ ತೀರ್ಪು ಗಾರ, ಉಳಿದರೆಲ್ಲರೂ ಸಹಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಂತಹ ಪಂಚಾಯತಿ ರಚನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಅಂತಹ ಬದಲಾವಣೆಗಳೇನೂ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪಂಚಾಯತಿ ಕಾರ್ಯಗಳು

ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯತಿ ಸೇರಬೇಕಾದರೆ ಸಮುದಾಯದೊಳಗೆ ಯಾವುದೇ ಅಹಿತಕರ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆದಿರಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸಮುದಾಯದೊಳಗೆ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಜಗಳ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ, ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟಾಗ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಬೇರೆಯರ ಜೊತೆ ಓಡಿಹೋದಾಗ. ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಿದರೆ ಅವಾಚ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ನುಡಿದಾಗ, ಚಪ್ಪಲಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದಾಡಿದರೆ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯತಿ ಸೇರುವುದುಂಟು. ಯಾರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆಯೋ ಆತನು ಮೊದಲು ಪಂಚಾಯತಿ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಯಜಮಾನ ಊರಲ್ಲಿಲ್ಲ ದಿದ್ದರೆ ಆತ ಬರುವವರೆಗೂ ಕಾಯಬೇಕು. ಯಜಮಾನರು ಊರಿಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಯಜಮಾನರು ಸ್ಥಳ, ಸಮಯ, ದಿನ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ

ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಲು ಭಾಟ್‌ನನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಈ ಜವಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರತಿ ಬಿಡಾರಕ್ಕೂ ಹೋಗಿ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಸೇರಿದ ನಂತರ ಯಜಮಾನನು ತನ್ನ ಸಹವರ್ತಿ ಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದಿಗೂ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ಪಂಚಾಯತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯಗಳು

ಮುಖಂಡರು ಸಭೆಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸು ತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊದಲು ಯಾರು ದೂರು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೋ ಆತನಿಗೆ ದೂರು ಏಕೆ ಕೊಟ್ಟೆ? ಯಾರಿಂದ ತೊಂದರೆ ಆಗಿದೆ? ಯಾವ ತರಹದ ತೊಂದರೆ ಆಗಿದೆ? ಎಂಬ ಎಲ್ಲಾ ವಿವರವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಆತ ಕೊಡುವ ವಿವರವನ್ನು ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಸೇರಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳಿದ ನಂತರ ಅಪರಾಧಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವವನಿಗೆ ಕರೆದು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿವರವನ್ನು ಸೇರಿದ ಸಭೆಯ ಎದುರಿಗೇ ನೀಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಯಜಮಾನ ಆದವನು ಸದರಿ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ತರುವಾಯ ಅಪರಾಧಿ ಮತ್ತು ಪಿರ್ಯಾದಿಗಳೀರ್ವರಿಗೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸುದೀರ್ಘ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ವಿಚಾರಣೆಯಿಂದ ಬಹುಪಾಲು ಯಾರಿಂದ ತಪ್ಪಾಗಿದೆ ಯಾರಿಂದ ಆಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಬಹಳ ಜನರಿಗೆ ಮಾನವರಿಕೆ ಆಗುತ್ತಿತು.

ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಹಳ ಕ್ಲಿಷ್ಟಕರವಾಗಿದ್ದರೆ, ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಲು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗುವ ಸಂದರ್ಭವಿದ್ದರೆ, ಪಂಚಾಯತಿ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಮುಂದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎರಡು,ಮೂರು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಾಡಲಾಗುತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭಗಳೂ ಉಂಟು, ಇಂಥಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಊಟ, ಕುಡಿತ, ಎಲೆ-ಅಡಿಕೆ, ಬೀಡಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಖರ್ಚನ್ನು ಅಪರಾಧಿ ಮತ್ತು ಪಿರ್ಯಾದಿಗಳೀರ್ವರೂ ನಿಬಾಯಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಂಸದ ಊಟ ಮಾಡಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ದಿನವೇ ಪಂಚಾಯತಿ ಯಜಮಾನರು ಕೊನೆಯ ಹಂತದ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿ ತನ್ನ ಸಹಪಾಟಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಕೊನೆಯದಾಗಿ ತಮ್ಮ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಜಮಾನರು ಕೊಟ್ಟ ತೀರ್ಮಾನವೇ ಅಂತಿಮ ತೀರ್ಮಾನ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮನ್ನಣೆಕೊಟ್ಟು ಸಭೆ ಮುಕ್ತಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶಿಕ್ಷೆಗಳ ವಿವರ

ಯಜಮಾನರು ಕೊಟ್ಟ ತೀರ್ಪು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನ್ಯಾಯಯುತ ತೀರ್ಪಾಗಿರು ತ್ತಿದ್ದಿತು, ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂಥವರೇ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು

ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿರುವುದು ಸತ್ಯವೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮನವರಿಕೆ ಆದಮೇಲೆ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಅದು ಪಂಚಾಯತಿಯ ಧರ್ಮವು ಹೌದು. ಪಂಚಾಯತಿ ಯಜಮಾನರು ತನ್ನ ಸಹವರ್ತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ದಂಡ ವಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗಿನ ದಂಡ ಹೀಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಏಕ್‌ಬಾರ್‌ಆನ (೧೨ ಆಣೆಗಳು) ದೋ ಬಾರಾಆನ (೨೪ ಆಣೆಗಳು) ತೀನ್‌ಬಾರಾಆನ (೩೬ ಅಣೆಗಳು) ತಪ್ಪಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ದಂಡ ವಿಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಸರಿ ತೋರುತ್ತೋ ಅದನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಇಂಥಹ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ತಪ್ಪುಮಾಡಿದವನು ದಂಡಕಟ್ಟಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು.

ಸಾಧಾರಣ ತಪ್ಪಿಗೆ ವಿಧಿಸುವಂಥಹ ದಂಡ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದಿತು, ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಯಜಮಾನರು ಕೊಟ್ಟ ತೀರ್ಪು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ, ವಿಧಿಸಿದ ದಂಡ ಕಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಹಂಕಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಆತನಿಗೆ ಸಮುದಯದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಆತ ತಾನೇ ಸ್ವತಃ ನನ್ನದು ತಪ್ಪಾಗಿದೆ ನಾನು ದಂಡ ಕಟ್ಟುತ್ತೇನೆ, ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಪಂಚಾಯತಿ ಸೇರಿಸಿ ದಂಡ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಆತನಿಗೆ ವಿಧಿಸಿದ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ವಾಪಾಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿಯಿತ್ತು.

ಹಣಕಾಸಿನ ದಂಡವಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವನು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ತಿಕವನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಐದಾರು ಸಲ ತಿಕ್ಕಬೇಕಿತ್ತು ಅಥವಾ ತನ್ನ ಮೂಗನ್ನು ೫ ಸಲ (ನಾಕ್‌ಗಸ್) ನೆಲಕ್ಕೆ ತಿಕ್ಕಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಸಾರಿ ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಹೊಡೆಯುವುದು ಮುಂತಾದ ಶಿಕ್ಷೆಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ನೂರರಿಂದ ಸಾವಿರಾರು ರುಪಾಯಿಗಳನ್ನು ದಂಡದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ, ದಂಡ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಹಣವನ್ನು ಸಮುದಾಯದ ದೈವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೂಲ ನ್ಯಾಯ ಸ್ಥಾನದೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ

ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವಿಧದ ತಂಟೆ ತಕರಾರು, ಜಗಳ ಅನ್ಯಾಯಗಳು ನಡೆದರೂ ಆಯಾ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಕುಲ ಪಂಚಾಯತಿ ಗೌಡರ (ಹಿರಿಯರ) ಮುಂಖಾತರ ಪಂಚಾಯತಿ ಸೇರಿ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ವೇಳೆ ತೀರ್ಮಾನ ಆಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮೂಲ ನ್ಯಾಯ ಸ್ಥಾನದೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಡಿ ಅಂತಿಮ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿಗದಿಯಾದ ಮೂಲ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತಾವೇ ಒಂದು ಸ್ಥಳವನ್ನು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ತಾಂಡ (ಗ್ರಾಮ) ದಿಂದ ಹಿರಿಯರು ಬರುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಾಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದಿತು. ಈ ಪಂಚಾಯತಿ ಒಂದೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಬಗೆ ಹರಿದರೆ ಸರಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವಾರಗಟ್ಟಲೆ ಇದು ಮುಂದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು

ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತಿ ಸೇರಿದವರ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು, ಅಂದರೆ ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಊಟ, ತಿಂಡಿ, ಹೆಂಡ, ಸರಾಯಿ, ಮಾಂಸ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಇದರ ಖರ್ಚನ್ನು ಯಾರು ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೋ ಅವರೇ ಭರಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು.

ಈ ಪದ್ಧತಿ ಈಗಲೂ ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ರಚಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಸಂಘಗಳು ನಡೆಸುತ್ತವೆ.

೭

ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ

ಮೂಲ ಕಸಬು

ಈ ಸಮುದಾಯದ ಮೂಲ ಕಸಬು ಜಡಿಬೂಟಿಗಳು. ಅಂದರೆ ನಾಟಿ ಔಷಧಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳ ಎಲೆ, ಬೇರು, ತೊಗಟೆ, ಕಾಯಿ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಔಷಧಿ ತಯಾರಿಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಹಾಗೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ತಮ್ಮ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಿಕ್ಕಿದವುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇಟೆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗು ಔಷಧಿ ತಯಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಅವರಿಗೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪರಿಮಳಯುಕ್ತ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಮುಂಬೈ, ಪುಣೆ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಯಿಂದ ತರಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಒಳ್ಳೆಣ್ಣೆ,ಕೊಬ್ಬರಿ ಎಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಛತ್ರಿ ರಿಪೇರಿ, ಮಣಿಸರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು, ಟೇಪು, ಕನ್ನಡಿ, ಬಾಚಣಿಕೆ ಇನ್ನಿತರ ಗೃಹಪಯೋಗಿ ವಸ್ತುಗಳಾದ ಮರದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಲಟ್ಟಣಿಗೆ, ಕಾಟ್ರಿ(ಕೋಣಿಗೆ)ಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವುದು ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು, ಇಂದಿಗೂ ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಮುಂದು ವರೆದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಜಡಿಬೂಟಿ ಔಷಧಿಗಳು ಜನತೆಯ ಮೇಲೆ ಉತ್ತಮ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿವೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜೇವರ್ಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕುಮ್ಮನ ಸಿರಸಗಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಗೇಲೋತ್ ಮನೆತನದವರು ಸುಮಾರು ೨೫೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಜಡಿಬೂಡಿಗಳಿಂದ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಸೊಂಟ ನೋವು, ಕೀಲು ನೋವು, ಚರ್ಮವ್ಯಾದಿ ಉಬ್ಬಸ, ಮೂಲವ್ಯಾದಿ, ಕರಳು ಬೇನೆ, ಇನ್ನು ಅನೇಕ ಮಾರಕ ಕಾಯಿಲೆಗಳಿಗೆ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಗುಣಪಡಿಸು ತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ತಮ ನಾಟಿ ವೈದ್ಯರೆಂದು **ಕಿಶನ್‌ಸಿಂಗ್ ಗೇಲೋತ್‌**ರನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ, ಇವರ ಪೂರ್ವಿಕರು ಆಗಿನಕಾಲದ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಜಹಗೀರ್‌ದಾರ್‌ರವರಿಗೂ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುತಿದ್ದರಂತೆ, ಆದರೆ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಇವರ ವ್ಯವಹಾರ ಕಡಿಮೆ ಯಾಯಿತಂತೆ,

ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಡರಂತೆ, ಇವರು ನೆಲೆ ಬದಲಿಸುವ ವಿಷಯ ಅನೇಕರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಜಹಗೀರ್ ದಾರ್‌ರವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರಂತೆ, ಜಹಗೀರ್‌ದಾರ್‌ರವರು ಕೂಡಲೆ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನನ್ನು ಕರೆದು ಗಿಡಮೂಲಿಕೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನಾದವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಸೇವಕನು ಕೂಡಲೆ ಹೋಗಿ ಗೋಸಂಗಿ ಹಿರಿಯನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನಂತೆ, ಜಹಗೀರ್‌ದಾರರು ಏನಯ್ಯ, ನೀವು ನಮ್ಮ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಿರಂತೆ ಏಕೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಗೋಸಂಗಿ ಹಿರಿಯನು ಸ್ವಾಮಿ ತಮ್ಮ ಸಾನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು, ಈಗ ನಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರ ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ನಮಗೆ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದು ಕಠಿಣವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ, ಹಾಗಾಗಿ ಗುಳೇ ಹೊರುಟಿರುವೆವು ಎಂದು ದುಃಖದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡ, ಆಗ ಜಹಗೀರ್‌ದಾರರು ನೀವು ಯಾರೂ ನಮ್ಮ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬಾರದು ನಿಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಜಮೀನನ್ನು ನಾನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ದುಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಜೀವನ ಮಾಡಿರೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಆ ಹಿರಿಯನಿಗೆ ಜಹಗೀರ್‌ದಾರರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಂಬಲೂ ಆಗದೆ,ಬಿಡಲೂ ಆಗದೆ ಹೆದರಿ ನಡಗುತ್ತ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟನಂತೆ, ಜಹಗೀರ್‌ದಾರರು ಹೆದರಬೇಡ ನಿಮಗೆ ಸುಮ್ಮನೇ ಜಮೀನು ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ವೈದ್ಯರುಗಳು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಅನೇಕ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅನೇಕ ಕಾಯಿಲೆ ಗುಣಪಡಿಸಿರುವುದು ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ನಿಮ್ಮಂಥ ವೈದ್ಯರನ್ನು ನಾನು ಗುಳೇ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿ **"೬೦"** ಎಕರೆ ಜಮೀನನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರಂತೆ.ಜಹಗೀರದಾರರು ಜಮೀನು ಕೊಟ್ಟ ಧಾಖಲೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಆ ವಶಸ್ಥರ ಬಳಿ ಇವೆ. ಈಗಲೂ ಈ ಜನ ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತಾರೆ. **ಕಿಶನ್‌ಸಂಗ್ ಗೇಲೋತ್**‌ರವರು ಈಗಲೂ ಸಹ **ಆರ್**.ಎಂ.ಪಿ ವೈದ್ಯರಾಗಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು.

ವೃತ್ತಿ : ಆಂಧ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಕೇರಳಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪಿಡಿಯಾ ಆಫ್ ಸೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಕಾಸ್ಟ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ೧೯೬೧ ರಿಂದ ೨೦೦೧ರ ವರೆಗಿನ ಜನಗಣತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ವೃತ್ತಿಯ ಕುರಿತು ವಿವರಣೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೧೯೬೧ ರಿಂದ ೭೧ರವರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ ದಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ೧೯೭೧ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದ ಒಟ್ಟು ಕೆಲಸಗಾರರು ಪುರುಷರು ೩ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕ್ವಾರೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ೩ ಗೋಸಂಗಿ ಪುರುಷರು ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

೧೯೮೧ರ ಗಣತಿಯಂತೆ ೧೮೫ ಪುರುಷರು ೬೩ ಮಹಿಳೆಯರು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದುದಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ೭ ಪುರುಷರು ವ್ಯವಸಾಯಗಾರರಾಗಿಯೂ, ೨೪ ಪುರುಷರು ೧೬ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೃಷಿಕೂಲಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಅರಣ್ಯೋತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ಜೀವಿಸುವವರಲ್ಲಿ ೧೪ ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ರಿಪೇರಿ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ವಸ್ತುಗಳ ಮಾರಾಟ, ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ೭೫ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ೩೨ ಮಹಿಳೆಯರು ತೊಡಗಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೂಳಿದ ಇತರೇ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ೬೫ ಪುರುಷರು ೧೫ ಮಹಿಳೆಯರು ತೊಡಗಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

೧೯೯೧ರ ಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ೪೨ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು ೧೫, ಕೃಷಿಕೂಲಿಗಳಲ್ಲಿ ೭೬ ಪುರುಷರ, ೧೩೪ ಮಹಿಳೆಯರು, ಅರಣೋತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಮಾರಾಟ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ೧೧ ಪುರುಷರು ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ, ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕ್ವಾರೆ ಕೆಲಸಗರರಾಗಿ ೨ ಪುರುಷರು. ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, ಮಾರಾಟ, ರಿಪೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ೮೦ ಪುರುಷರು ೧೨ ಮಹಿಳೆಯರು ಇತರೆ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ೩೦೦ ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ೭೪ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಾರ್ಯನಿರತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨೦೦೧ರ ಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಒಟ್ಟು ಕೆಲಸಗಾರರು ೬೩೦ ಇದ್ದು ಪುರುಷರು ೪೪೧ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು ೧೮೯ರಷ್ಟು ಕಂಡಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿದ್ದ ಪುರುಷ ೫೧, ಮಹಿಳೆಯರು ೧೬ ಜನ, ಕೃಷಿಕೂಲಿಗಳು ಪುರುಷರು ೨೮, ಮಹಿಳೆಯರು ೭೨ ಇತರೆ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದವರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ೩೬೨ ಮಹಿಳೆಯರು ೧೦೧ ಜನ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅನುಬಂಧ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ನಂದೂರಾಮ್ ೨೮೪,೨೮೫

೨೦೦೭ರಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿದಾಗ ದೊರೆತ ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ವಿವರ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೭.೧ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ (೨೦೦೭)

ಸಂ.	ವಿವರ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
೧	ವ್ಯವಸಾಯಗಾರರು	೦೧	–	೦೧
೨	ಕೃಷಿಕೂಲಿ	೦೧	–	೦೧
೩	ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು	೦೧	೦೨	೦೩
೪	ವ್ಯಾಪಾರ	೦೨	೦೫	೦೭
೫	ಇತರೆ ವೃತ್ತಿಗಳು	೮೫	೯೧	೧೭೬
	ಒಟ್ಟು	೮೯	೯೯	೧೮೮

ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿನ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳಿಂದ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ವ್ಯವಸಾಯ ನಿರತರಾದವರು ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷ ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬಂದರೆ. ಕೃಷಿಕೂಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷ ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆಯರಿದ್ದಾರೆ. ಚಿಕ್ಕ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದವರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಇಬ್ಬರಿದ್ದರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಐದು ಜನ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಚಿಂದಿ ಆಯುವುದು, ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ, ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಕೂಲಿ, ಆಟೋರಿಕ್ಷಾ ಚಾಲನೆ, ಗಿಡಮೂಲಿಕೆ ಔಷಧ ವ್ಯಾಪಾರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ೮೯ ಜನ ಇದ್ದರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ೯೧ ಜನ ಕಂಡುಬರುತ್ತರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು, ಗಿಡಮೂಲಿಕೆ ವ್ಯಾಪಾರ, ಚಿಂದಿಆಯುವ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ನಿರತರಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಬಳಸುವ ಉಪಕರಣಗಳು

ಕುಟುಂಬದ ಯಜಮಾನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜವಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಟುಂಬದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಹೊರಗಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಪುರುಷರು ನೋಡಿಕಂಡರೆ ಮನೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮಹಿಳೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಳು, ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮಡಿಕೆ ಕುಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಹಾರ ತಯಾರಿಸಲು, ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಇಡಲು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಧಾರಣ ದರ್ಜೆಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೊಡಲು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಸಲು ಈಚಲಗರಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಚಾಪೆಗಳನ್ನು ಹೊದೆಯಲು ಹಳೆಯ ಬಟ್ಟೆ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೊಲಿದ "ಕೌದಿ"ಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮಣ್ಣಿನ ಮಡಕೆಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಕಂಚು, ಹಿತ್ತಾಳೆ,ಸ್ಟೀಲ್ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಅಡುಗೆ ಮಾಡಲು ಬಳಸುವರು, ಹಾಸಿ ಹೊದೆಯಲು ಕೌದಿಯೊಂದಿಗೆ ಜಮಖಾನ ಚಾದರುಗಳ ಪ್ರವೇಶ ವಾಗಿವೆ. ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಹೆಣೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅರಣ್ಯ ನೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಇಂದು ಇವರು ಬೇಟೆಯಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕುಟುಂಬದ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಹಸು, ಕುರಿ, ಕೋಳಿ, ಕುದುರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿದಿನ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕಸಬನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ತಮಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತಂದು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಡಿನಿಂದ ತರುವ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಯಾವ್ಯಾವ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳು ಯಾವ್ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಡಿನಿಂದ ತರುವ ಮುಖ್ಯ ವಾದ ಬೇರುಗಳು, ತೊಗಟೆಗಳು, ಎಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುವಾರ ಅಥಾವ ಭಾನುವಾರ ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಅಮವಾಸ್ಯೆಯಂದು ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಕಚ್ಚಾವಸ್ತಗಳನ್ನು ನೆರಳನಲ್ಲಿಯೂ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಒಣಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾಲದ ಪರಿಮಿತಿಯಿರುತ್ತಿತ್ತು ಇಷ್ಟೇದಿನ ಒಣಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ನಂತರ ಆ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಚಕ್ಕೆ, ಸೊಪ್ಪು ಬೀಜಗಳನ್ನು

ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೆರಸಿ ಕುಟ್ಟಿ ಪುಡಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸುವುದರಿಂದ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದ್ರವ್ಯ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಗಾಜಿನ ಬಾಟಲಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಭದ್ರವಾದ ಬಿರುಡೆಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಪುಡಿಯನ್ನು ಪೊಟ್ಟಣ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಔಷಧಿಗಳ ಬಾಟಲಿಗಳನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಮರದಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದ ಚಿಕ್ಕ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ತಯಾರಿಸಿದ ಔಷಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರೆಗಳು, ಪುಡಿಔಷಧಿ, ದ್ರವ್ಯ ರೂಪದ ಔಷಧಿಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲವು ಬೇರುಗಳನ್ನು ಒಣಗಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಕಾರಣ ಕಾಯಿಲಿಗೆ ಕಾರಣ ತಿಳಿದು ನೀರಿನಲ್ಲೋ ಜೇನುತುಪ್ಪದಲೋ ನಿಂಬೆರಸದಲೋ ತಿಕ್ಕಿ ನೆಕ್ಕಲು ಅಥಾವ ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ಜನರಿಗೆ ಭಾನುವಾರ ಅಥಾವ ಗುರುವಾರ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಲು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕುಟ್ಟಲು ಬೇಕಾಗುವ ಕಲ್ಲು ಹಾಗೂ ಕಲ್ಲು ಗುಂಡಗಳನ್ನು ಶುಬ್ರವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಉಪಕರಣಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ ಚಾಕು, ನೀರು, ಬಟ್ಟಲು, ಕತ್ತರಿ, ಕಲ್ಲು, ಕಲ್ಲುಗುಂಡು, ಪಾತ್ರೆ ಬಟ್ಟೆ ಬಾಟಲಿಗಳು, ಕಾಗದ ದಾರ, ಬಾಟಲಿ ಮುಚ್ಚಳ ಲೇಬಲ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು.

ಕಸುಬಿನ ಬಗೆಗೆ ನಂಬಿಕೆಗಳು

ಇವರ ಮುಖ್ಯ ಕಸುಬು ನಾಟಿ ಔಷದ ತಯಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಗಂಧದೆಣ್ಣೆ ವ್ಯಾಪಾರವಾಗಿದೆ, ಜೊತೆಗೆ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಸಾಕುವುದು,ಅವುಗಳ ಮಾರಾಟವಾಗಿತ್ತು. ಇವರು ನಾಟಿ ಔಷದಿಗೆ ಬೇಕಾದ ನಾರು ಬೇರುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಹೊರಟಾಗ ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪಾಲಿಸುವರು, ಅಮವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನ ಮಾತ್ರ ಅಮೃತನ ಬಳ್ಳಿ ಕಾಡಿನಿಂದ ತಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಔಷದಿ ತಯಾರಿಸಲು ಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಅವರಲ್ಲಿದೆ, ಕಸುಬಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಯಾರು ಅಡ್ಡ ಬಾಯಿ ಹಾಕಬಾರದು, ಅತ್ತರು ಮಾರಲು ಹೊರಡುವ ಮೊದಲು ಆಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಹಾಗು ದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಹೊರಟರೆ ಉತ್ತಮ ವ್ಯಾಪಾರ ಆಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ, ಮೊದಲ ಬೋಣಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಹಣವನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆಮುಟ್ಟಿಸಿ ಹಣೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಜೇಬಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವರು, ಇಂತಹ ಕಸುಬಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹತ್ತೆಂಟು ನಂಬಿಕೆಗಳು ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಬೇಟೆ

ಇವರು ವಾಸ ಮಾಡುವಂಥಹ ಪ್ರದೇಶದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಕೆರೆ, ಹಳ್ಳ, ಹೊಳೆಗಳು ಸಾಮನ್ಯವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಜೊತೆಗೆ ಕಾಡು ಇರುತ್ತಿತ್ತು ಹೀಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಹಣ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಲೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಗಾಳಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹಕ್ಕಿ ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೌಜಗನಹಕ್ಕಿ, ಪುರಲೆಹಕ್ಕಿ, ನವಿಲು, ಕಾಡುಕೋಳಿ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ

ವಾಸ ಮಾಡುವಂತಹ ನೀರುಕೋಳಿ, ಬಾತುಕೋಳಿ, ಬೆಳವ, ಗೊರವಂಕ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬಲೆಗಳನ್ನು(ಹಾಸಿ) ಕಟ್ಟಿ ಮೊಲಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುವರು. ಬೇಟೆ, ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಮೊಲ, ಉಡ, ಜಿಂಕೆ, ಇವುಗಳ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಣ್ಣಕಣ್ಣು, ದೊಡ್ಡಕಣ್ಣು, ಮಧ್ಯಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿರುವ ಬಲೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಗಡಿಗಳಿಂದ ಬಲೆ ಹೆಣೆಯುವ ದಾರವನ್ನು ತಂದು ಸ್ವತಃ ತಾವೇ ಬಲೆಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಗಾಳಗಳನ್ನು ತಂದು ಅದಕ್ಕೆ ದಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಆಧಾರಕ್ಕೆ ಕೋಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಗಾಣವನ್ನು ನೀರಿಗೆ ಬೀಸಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಕಾಲ ಬದಲಾಗಿದೆ. ದಾರಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ತಂಗೂಸನ್ನು ಬಲೆ ಹೆಣೆಯುವುದಕ್ಕೂ, ಗಾಳಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಯಾಟರಬಿಲ್‌ನಿಂದ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮೊಸಳೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅದರ ಚರ್ಮವನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಮೊಸಳೆಯಿರುವ ಜಾಗವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿ ಅದನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಮಾಂಸ, ಟಾರ್ಚು, ಮಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು,ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕಾರಿಗೆ ಹೋದವರು ಮೊಸಳೆ ಹೊರ ಹೊರಡಿಸಲು ಮಾಂಸದ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಹಾಕುತಿದ್ದರು ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವ ಆಸೆಗೆ ಮೊಸಳೆ ಹೊರ ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ಆಯ ನೋಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಡುತ್ತಿದ್ದರು ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಮೊಸಳೆ ಚರ್ಮವನ್ನು ಸುಲಿದು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊಸಳೆ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಪೈಕಿ ಮಗ್ಗರ್ ರಾಜು ಎನ್ನುವಾತ ತುಂಬಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು

ಕಪ್ಪೆಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮೀಸೆ ಮಂಜ ಎನ್ನುವಾತ ತುಂಬಾ ನಿಪುಣ. ಕ್ಯಾಟರಬಿಲ್, ಪಂಜರ, ಪಾಚಿಗಳ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಬೇಟೆ ಆಡುವುದುಂಟು.

ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಬಲೆಗಳು

೧) ಮೀನಿನ ಬಲೆಗಳು　　೨) ಮೊಲದ ಬಲೆ,

೩) ವಿವಿಧ ಗಾತ್ರದ ಗಾಳಗಳು　　೪) ಚಾಕು

೫) ಗ್ಯಾಸ್　　೬) ಮಚ್ಚು

೭) ಬಿದಿರು ಕೋಲುಗಳು　　೮) ಬೀಸು ಬಲೆ

೯) ಕುಳಿ　　೧೦) ಹಗ್ಗ

ಉರುಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೃಷಿ, ಭೂ ಒಡೆತನ

ರಾಜ್ಯದ ಹಾಸನ ಹಾಗು ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ತರೀಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ತ್ಯಾಗದ ಕಟ್ಟೆ ಗ್ರಾಮದಲಿರುವ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಚಿಕ್ಕ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಾಗಿದ್ದು ತೆಂಗಿನ ತೋಟ

ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಜೇವರಿಗೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕುಮ್ಮನ ಸಿರಸಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಭೂ ಒಡೆತನವಿರುವ ಗೋಸಂಗಿ ಜನರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು, ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ ಇತರ ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ಕಂಡು ಬರುವುದು ತುಂಬಾ ಅಪರೂಪವೆನ್ನಬಹುದು.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮೂಲ ಕಸುಬಿನಿಂದ ದೂರಾದ ಈ ಸಮುದಾಯದವರು ಕೃಷಿ ಕೂಲಿ, ಕಟ್ಲೇರಿ ವ್ಯಾಪಾರ,ಬಳೆ ವ್ಯಾಪಾರ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ವಸ್ತುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಪಶುಪಾಲನೆ

ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯವು ದನ, ಕರು, ಎತ್ತು, ಕುದುರೆ, ಕೋಳಿ, ಮೇಕೆ, ಕುರಿ, ಕುದುರೆ, ಬೇಟೆನಾಯಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪಶುಪಾಲನೆಯಿಂದ ಹೈನು, ಗೊಬ್ಬರ, ಮಾಂಸ, ತುಪ್ಪಟ (ಉಣ್ಣೆ) ಚರ್ಮ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಹಾಗೆ

ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ಸಾಗಿಸಲು ಹಸು,ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಸಾಕುವುದುಂಟು, ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತಹವರು ಎತ್ತು, ದನ, ಎಮ್ಮೆ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಗೋವಿನ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದಲೆ ಗೋಸಂಗಿ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರು ಈ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಈ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾದ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಮಾನು ಸರಂಜಾಮುಗಳನ್ನು ಹೊರಲು ಹಾಲು ಮಾಂಸ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾಗಿ ಗೋವನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದು ಮಾಂಸಕ್ಕಾಗಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಬಳಸದೇ ಇದ್ದರೂ, ಇತರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗಾಗಿ ಗೋವನ್ನು ಈ ಸಮುದಾಯ ಸಾಕುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿಕೂಲಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದಾಗಿ ಈ ಸಮುದಾಯದವರು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಸಾಕಿದ್ದರೆ. ಹಾಲು ಉತ್ಪನ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಆಕಳು, ಎಮ್ಮೆಗನ್ನು ಸಾಕಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೭.೨ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಪಶು ಸಂಪತ್ತು (೨೦೦೭)

ಸಂ.	ವಿವರ	ಪ್ರಮಾಣ
೦೧	ಎತ್ತು	೨೮
೦೨	ಆಕಳು	೨೫
೦೩	ಎಮ್ಮೆ	೧೧
೦೪	ಕುರಿ	೧೮
೦೫	ಮೇಕೆ	೪೬
೦೬	ಕೋಳಿ	೭೭

ಸಾಕಲು ಸುಲಭ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಭಸಿಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕುರಿ ಆಡುಗಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಾರೆ. ಕುರಿಗಿಂತ ಮೇಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭದಾಯಕ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಆ

ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುರಿಗಳು ಕೇವಲ ೧೮ ಇದ್ದರೆ ಆಡಿನ ಸಂಖ್ಯೆ ೪೬ ರಷ್ಟಿದೆ. ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳಾದ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಮಾಂಸಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೭೭ ಕೋಳಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆ

ಭೂ ಒಡೆತನವಿದ್ದವರು ಕೃಷಿ ಜೋಳ, ಬೇಳೆ, ಕಬ್ಬು, ಭತ್ತ, ತೆಂಗು, ಅಡಿಕೆ, ತರಕಾರಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಬೆಳೆಯುವರು, ತಮ್ಮ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾದಷ್ಟನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ಮಾರುವರು, ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಚೀಲ, ಕಣಜಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ (ಬಿದರಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ತಟ್ಟಿ) ಹಗೇವು ಮುಂತಾದವು ಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವರು, ತೀರಾ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾದ ಕೆಲವು ಗೋಸಂಗಿಗಳು ತಮ್ಮ

ದಿನನಿತ್ಯದ ಆಹಾರದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತರುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿರುವಾಗ ಇನ್ನು ಸಂಗ್ರಣೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ದೂರವೇ ಉಳಿಯಿತು, ಒಂದು ವೇಳೆ ಆಹಾರ ವಸ್ತುಗಳು ಉಳಿದಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣಿನ ಮಡಕೆಗಳು, ಚೀಲ, ಡಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೆಲವರು ಖಾಯಂ ಆಗಿ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ತಮ್ಮ ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ವಾಡೇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇತರೆ ಕಸಬುಗಳು

ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುವುದು ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದುವುದು ಗಂಧದ ಎಣ್ಣೆ ಮಾರುವುದು ಛತ್ರೀ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡುವುದು ಮಣಿ ಸರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು, ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಈ ಕಸಬುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಸಬು ಅವರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳೆ ಮಾರುವುದು ಕಟ್ಲೇಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾರುವುದು, ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಬಡಗಿ ಕೆಲಸ ಇನ್ನು ಮುಂತಾದ ಕಸಬುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

೮

ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ

ಪುರಾಣಗಳು ಹಾಗೂ ಐತಿಹ್ಯಗಳು

ಈ ಭೂಮಿ ಹುಟ್ಟುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಶಿವನು ಆದಿ ಜಾಂಬವನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದನೆಂದು, ತರುವಾಯ ಭೂಮಿ ಹುಟ್ಟಿತೆಂದು ಆ ಭೂಮಿಯ ಒಡೆಯ ಆದಿ ಜಾಂಬವನೇ ಆಗಿದ್ದನೆಂಬ ಕತೆ ಇದೆ, ಆ ಆದಿಜಾಂಬವನೇ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣನಂತೆ, ಇಂತಹ ಜಾತಿ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಹಲವಾರು ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು, ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳಿಲ್ಲ.

ಕತೆಗಳು

ದಿನವೆಲ್ಲ ಜನರು ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆ ಪಾಡಿಗಾಗಿ ದುಡಿದು ಮನೆ ಸೇರಿ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಾಲಾಹರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಕತೆ ಹೇಳುವುದು,ಗಾದೆ ಹೇಳುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಕೆಲವು ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ

ರಾಜನ ಕಥೆ : ಒಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರಾಜನಿದ್ದ, ಅವನಿಗೆ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳಿದ್ದಳು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಯಾರು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ರಾಜ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಜನತೆಯೇ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ತಿಳಿದು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಜನತೆಯು ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ರಾಜನ ಮಗಳು ಕಾಲ ಕಳೆದಂತೆ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಳು. ಮಗಳನ್ನು ಗುರುಕುಲಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ವಿದ್ಯಾವಂತಳಾಗುವಂತೆ ಉತ್ತಮ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದನು. ಮಗಳೂ ಸಹ ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತಳು. ಆದರೆ ಅವಳಲಿದ್ದ ಕೊರತೆ ಅಂದರೆ ಅವಳು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ನಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ರಾಜನಿಗೂ ಮತ್ತು ಆತನ ವಂಶಸ್ಥರಿಗೂ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಜನತೆಗೂ ಬಹಳ ಬೇಸರವಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ರಾಜನು ಮಗಳನ್ನು

ನಗಿಸಲು ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಆಗದೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಯಾರು ನಗೆಸುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗೂ ಈ ರಾಜ್ಯದ ಅರಸನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಡಂಗುರವನ್ನು ಸಾರಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅನೇಕರು ಆಕೆಯನ್ನು ನಗೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಯಾರಿಂದಲೂ ಅವಳನ್ನು ನಗೆಸಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಅದೇ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕಿ ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನೊಂದಿಗೆ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಯಾವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಕಳುಹಿಸದೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಕಿದ್ದಳು. ಮೊಮ್ಮಗ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವನಾದನೇ ಹೊರತು ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಇವನಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಪೆದ್ದ, ದಡ್ಡ ರಂಗ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ಅಜ್ಜಿಗೆ ಜ್ವರ ಬಂದಿತು. ಜ್ವರದಿಂದ ಎರಡೂ ಮೂರುದಿನವಾದರೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಆಗ ಅಜ್ಜಿ ರಂಗನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಮಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಿನ್ನಲ್ಲಿಕ್ಕೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಏನಾದರೂ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಜ್ಜಿಗೂ ಹೇಳದೆ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ಯಿದ್ದ. ಅಲ್ಲಿ ರಾಮಣ್ಣ ಹೊಲವನ್ನು ಉಳುತ್ತಾಯಿದ್ದ ಪೆದ್ದ ರಂಗ ರಾಮಣ್ಣನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಏನಾದರೂ ಕೆಲಸ ಕೊಡು ಎಂದು ಕೇಳಿದ ರಾಮಣ್ಣ ಏ ರಂಗ ನೋಡು ಈ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಕಲ, ಹುಲ್ಲು ಎಲ್ಲಾ ಆರಿಸಿ ದುಂಡಗೆ ಹಾಕಿ ಸುಡು ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಅದರಂತೆ ರಂಗ ಮಾಡಿದ. ಆಗ ರಾಮಣ್ಣ ರಂಗನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ಯಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದನು. ನಾಣ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ರಂಗನಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಅಜ್ಜಿಗೆ ತೋರಿಸುವ ಆತುರದಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಓಡಿ ಬಂದ. ಅಜ್ಜಿ ಇಂದು ನಾನು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ಹಣ ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ತಗೋ ಎಂದು ಕೈ ಚಾಚಿದ ಅಲ್ಲೇನಿದೆ ಖಾಲಿ ಕೈ ರಂಗ ದುಡ್ಡುತ್ತೈ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅಜ್ಜಿ ಕಾಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದೆ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿದೆ ಎಂದ. ದಡ್ಡ ಅದನ್ನು ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು ಅಂದಳು ಅಜ್ಜಿ. ಆಗ ರಂಗ ನಾಳೆಯಿಂದ ನೀ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದನು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಊರೊಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಕೆಂಚಕ್ಕನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹಸುಗಳ ಹಾಲನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದಳು. ರಂಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಕ್ಕೋ ಏನಾದರೂ ಕೆಲಸಯಿದ್ದರೆ ಕೊಡು ಮಾಡ್ತೇನಿ ಅಂದ. ರಂಗ ಬಾ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಗಣಿ, ಗಂಜಲ, ಕಸಕಡ್ಡಿಯಲ್ಲ ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತಿಪ್ಪೆಗೆ ಹಾಕಿ ಬಾ ಎಂದಳು. ರಂಗ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ಅಕ್ಕೋ ನಾನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗ್ತೀನಿ ಅಂದ, ಕೆಂಚಕ್ಕ ಒಳಗಿನಿಂದ ಒಂದು ಬೆಣ್ಣೆಯ ಮುದ್ದೆಯನ್ನು ತಂದು ತಗೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋಗು ಎಂದಳು. ರಂಗ ಬಹಳ ಖುಷಿಯಿಂದ ಬೆಣ್ಣೆ ಮುದ್ದೆಯನ್ನು ಅಜ್ಜಿ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಅಂಗಿಯ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಓಡೋಡಿ ಬಂದು ಅಜ್ಜಿ

ತಗೋ ಬೆಣ್ಣೆ ಮುದ್ದೆ ತಂದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಕಿಸಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದ ಅಲ್ಲೇನಿದೆ ಕಿಸೆ ಖಾಲಿಯಾಗಿದೆ. ಬೆಣ್ಣೆಯಲ್ಲ ಕರಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಎಲ್ಲೋ ಬೆಣ್ಣೆ ಎಂದು ಅಜ್ಜಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಅಜ್ಜಿ ನೀನು ನಿನ್ನೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದೆ ಅಂದ. ಅಜ್ಜಿ ಹೇಳ್ತಾಳೆ ಬೆಪ್ಪ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತರಬಾರದು ನೀರಿರುವ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತರಬೇಕು ಅಂದಳು. ಆಯ್ತು ಅಜ್ಜಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡ್ತಿನಿ ಅಂದ ರಂಗ,

ಹೀಗೆ ರಂಗ ಮರುದಿವಸ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದ ಅವರು ಬೆಕ್ಕಿನ ಮರಿ ಕೊಟ್ಟರು ಅದನ್ನು ನೀರಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮನೆಕಡೆ ಹೊರಟ. ಆದರೆ ಬೆಕ್ಕು ಹಾರಿ ಹೋಗಿತ್ತು, ಇದನ್ನು ಅಜ್ಜಿಗೆ ಹೇಳಿದ, ಅದಕ್ಕೆ ಅಜ್ಜಿ ಹೇಳಿದಳು ದಡ್ಡ ಬೆಕ್ಕಿನ ಕತ್ತಿಗೆ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದಳು. ಆಯ್ತು ಅಜ್ಜಿ ಅಂದ ರಂಗ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಒಂದು ಹಿಟ್ಟಿನ ಗಿರಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ; ಯಜಮಾನ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟು ತುಂಬಿ ರಂಗ ಇದನ್ನು ತಗೊಂಡು ಹೋಗು ಅಂದ; ರಂಗ ಒಂದು ಹಗ್ಗದ ತುಂಡು ತಗೊಂಡು ಚೀಲದ ಬಾಯಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಅಜ್ಜಿ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ರಸ್ತೆ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ, ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನೋಡ್ತಾನೆ ಚೀಲ ಹರಿದು ಹಿಟ್ಟೆಲ್ಲವು ಚಲ್ಲಿಹೋಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಅಜ್ಜಿ ಹೇಳ್ತಾಳೆ ಚೀಲವನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ತರಬೇಕು ಅಂದಳು.ಆ ಮಾತಿಗೆ ರಂಗನು ಆಗಲಿ ಅಜ್ಜಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದನು.

ಊರ ಹೊರಗಿನ ಕೆರೆಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋದ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಅಗಸರ ಮುನಿಯಪ್ಪ ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ರಂಗ ಆತನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ನಾನು ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ, ಮುನಿಯಪ್ಪ ಆಯ್ತು ಬಾ ರಂಗ ಎಂದ. ಈರ್ವರು ಸೇರಿ ಎಲ್ಲಾ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೊಳೆದ ಮೇಲೆ ರಂಗ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ದುಡ್ಡಿಲ್ಲ ಈ ಕತ್ತೆಮರಿಯನ್ನು ತಗೊಂಡು ಹೋಗು ಎಂದ. ರಂಗ ತಡಮಾಡದೆ ಆ ಕತ್ತೆ ಮರಿಯನ್ನು ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಹಾಡುತ್ತಾ ರಾಜ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತಾ ಇದ್ದ, ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ರಾಜನ ಮಗಳು ಅರಮನೆಯ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದಳು. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ರಂಗನ ಜೊತೆಗೆ ಹಲವರು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಕೂಗುತ್ತ ಬರುವುದನ್ನು ರಾಜನ ಮಗಳು ಕಂಡಳು, ಆ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಜೋರಾಗಿ ನಗಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಇವಳು ನಗುವುದನ್ನ ಸಖಿಯರು ನೋಡಿ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ರಾಜನಿಗೂ ರಾಣಿಗೂ ತಿಳಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಓಡಿ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಮಗಳು ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಜೋರಾಗಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಏಕೆ ನಗುತ್ತಿರವಳೊ, ಯಾರು ನಗಿಸುತ್ತಿರುವರೊ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ರಂಗನ ಮೆರವಣಿಗೆ ಕಂಡು ಎಲ್ಲರು ನಕ್ಕರು.

ಮಗಳು ನಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜನಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು, ಭಟರನ್ನು

ಕರೆದು ಕತ್ತೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಹುಡುಗನನ್ನು ಕರೆದು ತನ್ನಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಭಟರು ಕೂಡಲೆ ಹೋಗಿ ರಂಗನನ್ನು ಕತ್ತೆಮರಿ ಸಮೇತ ಕರೆದು ತಂದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ರಾಜನ ಮಗಳು ಇನ್ನೂ ಜೋರಾಗಿ ನಕ್ಕುನಲಿ ದಾಡಿದಳು. ರಾಜನಿಗೆ ಬಹಳ ಆನಂದವಾಯ್ತು ತಾನು ಡಂಗುರ ಹೊಡಿಸಿದಂತೆ ರಂಗನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ರಂಗನನ್ನು ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತಾನು ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಇಂತಹ ಎಷ್ಟೋ ಕತೆಗಳನ್ನು ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಗೋಸಂಗಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯ ನರಬಲಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಭಾವಾರ್ಥವನ್ನು ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯ ಪೂಜಾ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ನರಬಲಿ ಕಥೆ

ಬಾರ ಘಂಟೋರೋ ರಾತ್ರಿ ಗಾಂವ್‌ಲೋಕ್ ಸಬೀ ಸೂಗಯತಾ ಕಟ್ಟೆ ದೇಕ್ಯೊ ತೋಬಿ ಏಕ್ ನರಮಾನವ ಕೋನಿ ಕೂತ್ರ ಬೋಂಕರಾಚೆ ಖೋಗಿಲೋಕ್, ಜಾತ್‌ವಾಳ ಸಬ್‌ಜಣ ಬರನ್ ಹೋಡೆಲೇನ ಚದ್ದರ್ ಓಡ್‌ಲೇನ್ ದೇಖರಾಚೆ ಕೈ ಕರಚ್ ಚಾವಡ್ಯಾ ಕಣ್‌ನೇ ನರಬಲಿ ದೇರೋಚೆ ಕಟ್ಟೇರ್ ಮಾಲಮತ್ ಅಣಾರೋ ಸಹವಾಸ್, ಡರ್‌ತಾನ್, ಕಾಂಪತಾನ್, ಪಿಳಿಪಿಳಿ ಅಂಕಿ ಫಾಡಲೇನ್ ಸೂಲೇನಿಜ್ ದೇಖರಾಚೆ ಹೂ ರೆಹಂಡಿಗಡಿ.

ಚಾಂಬಡಾರೋ ಚಪ್ಪಲ್ ಪೇರಲೇನ್ ಚಾವಡೆ ಶಿವಾಜಪ್ಪ ಬೋಲೊಂಡೋ ಯಜಮಾನ ಅಡಿಸಿ, ಉಡಿಸಿ, ಅಟೀಉಟೀ ಚರ್‌ಪರ್, ಚರ್‌ಪರ್, ಪೀಟ್‌ಪಿಚಾಡಿ ಹತ್‌ಬಂದಲೇನ್ ಪೀರ್ಥೋಚೆ ಅಟ್ಟೆದೇಖತೋ ದೇವಿರೋ ಪೂಜಾನೆ ಸಬ್ಬೀ ತಯಾರಿ ಕರ್‌ಲ್ಯಾಚೆ ದೇವಿನೆ ಕಳಸಾರೋ ಶೃಂಗಾರ್, ಕುಂಕು, ಹಳದಿ ಕರ್ಪೂರ್, ಪೂಲ್, ರಾಳ್, ಕಂದಲಿ ಕೊಯ್ತೋ ಸಬ್ಬೀ ತಯಾರ್ ಕರ್ಲೇನ್ ಜಪತಾನ್‌ತಾ.

ತಂಡಿಗಡಿ ದೂರ್‌ಮೆ ಏಕ್ ಆದ್ಮಿ ಚಲ್ಲೇನ್ ಆವೆಂಡೋ ದಿಸ್‌ತೊತೋ ಊ ಬಾಳ್ಕೋ ಆತೋ ಆತೋ ಸೀದೋ ಆನ್ ಡೇರೇರೋ ಸಾಮ್ನೆ ಹುಬ್ಯೋ (ಉ ದೇವಿರೋ ಶಕ್ತಿ ಉತ್ರೋ ಅದ್ಭುತ್ ತೋ) ದೇವಿಜ್ ತನ್ನ ಬಲಿಹೊಂಡೋ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಂತ್ ಊಜ್ ಆನ್ ದೇವಿರ್ ಸಾಮ್ನೆ ಮುಂಡಿ ಜುಕಾಲೇನ್ ಹುಬ್‌ಜಾಯಂಜೂ ಕರ್‌ತೀತಿ. ಹೂಂ ರೆಹಂಡಿಗಡಿ ಊ ಬಾಳ್ಕೋನೆ ಪಕಡ್‌ನ ದೇವರೋ ಸಾಮ್ನೆ ಗರ್ದನ್ ಕತರ್‌ನ ಬಲಿದೀಯಾ ಉಂಡೋಪರ್ ಸಬ್‌ಜನ ಮಿಲೇನ್ ದೇವಿರೋ ಪೂಜ ಕರನ್ ಸಬಜ್ಞ ಖಾ ಪೀನ್‌ತಾನ್ ಕರ್ಯೋಲಕ್ಕ ರಾತ್ರಿ ತೀನ್ ಘಂಟ ಹೋಗಯಾ ಅಣನೇ ಕೈ ಜೋರ್ ನೀಂದ್ ಆಯನೇ ಸುರುಹೊಯೋ ಟಸ್ಯೋಸೋ (ಪೀಯಾಸೋ) ಅಮಲ್‌ಮೇ ಸೂಗಯಾ.

ಹೂ ಸೂಯೊಂಡ ರೆಹಂಡಿಗಡಿ ದೂರ್‌ಮೆ ಚಾರ್‌ಪಾಂಚ ಆದ್ಮಿ ಬಡೋ ನಲ್ಡೋ ಸಿ ಬಾತ್‌ಕರಲೇತಾನ್ ಅತರೆಹಂಡೋ ಸುಯೋಸಾಳಮೆ ಏಕ್ ಚೊಕ್ರೋ

ದೇಖಲೇನ್ ಸುಯೋಸಾಳನೇ ಸಬ್ಬೀನೆ ಉಟಾತೋನ್ ಆವುಂಡೋ ತರಪ್ ಬತಾನ್ ಬೋಲ್ಯೋ ಜದ್ದೇ ಚಾವಡೆರಾಜಣ್ಣೋ ಹರೇ ಬಾಪ್ರೇ ನೋಬ್ರಾ ಖೇಟ್ರಿ ಹೋಯಂಜೂ ದಿಸ್‌ರೋಚೆ ಕೈಕರೊಂಡೋ ಬಾ ಆವೋರೇ ಜಲ್ದೀ ದೇವಿನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರ್ಥನಿ ಕರನ್ ಕಾಳಿಮಾ ತೂಜ್ ಹಮಾನೇ ರಸ್ತೋ ಬತಾ ನಹಿಬೊಲತೆತೋ ಏ ಲೋಕ್ ಹಮಾನೆ ಬಚಾತ ಕೋನಿ ಬೋಲನ್ ಪ್ರಾರ್ಥನಿ ಕರ್ಲ್ಯಾ

ಮಾರ್‌ದಾಳಚೇ ಬೋಲ್ನ ಬಲಿದಿಯೋಸೋ ಕೋರೋ ಬಾಳ್ಕೋರೋ ಉಪರ್ ಏಕ ಕುಕ್ಕಡಿರೋ ಜಲ್ಲೋ ಡಾಂಕದಾಳ್ಯಾ ಕಚೆ ಘಾಬರಿಸಿ ಆಯೋಸೋ ಲೋಕ ಹೇ (ಹೇ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಏನಿದು ಹೂ ಹಣ್ಣು ಕುಂಕುಮ ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ರಕ್ತ ಚೆಲ್ಲಿದೆ, ಏನು ಮಾಡಿದಿರಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಏನಿಲ್ಲಾ ದೇವಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ್ದೀವಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ,ಏನದು ಪುಟ್ಟಿ ಅಂತ ಅನುಮಾನ ಬಂದು ಪುಟ್ಟಿ ತೆಗೆದು ನೋಡುತ್ತಾರೆ, ಆಗ ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ನರಬಲಿಯು ಮಾಯವಾಗಿ, ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಹೂ–ಹಣ್ಣುಗಳಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿತು)ಕೈ ಕರ್ರಾಚೆ ಕೈರೋ ಲಹೀಯೋ ಬೋಲ್‌ನು ಗುಮಾನಿಸಿ ಟೋಪ್ಲಿ ಉಟಾನ್ ದೇಕ್ಯೋ ಥೊ ಸಬ್ಚೇಬಿ ಟೋಪ್ಲಿ ನಾರೆಲ್, ಕೇಳ, ಪೂಲ್ ಪಾನಸುಪಾರಿ ಥೋಕಚ್ಚೆ ಉಡ್ಸೀ ಕೈ ಬಾ ಬೋಲ್ಯೋತೋ ಕೂಂಬೀ ವೇ ಬೋಗಿ ಖಾವೇಯಂಡಾರಿಸಿ ಪುಂಜೋ ಅಗಾಡಿಚ್ ದೇವಿಗೋ ನೈವೇದ್ಯೋನೆಬೀ ಹೋಯೋ ಉಣಾನೇ ಖಾಯನೀ ಬಿಹೋ ಬೋರ್‌ನು ಪಾಂಚ್ ಲಾಲ್ ಕುಕ್ಕಡಾ ಕಾಟನ್ ಸೀದೋ ಕರನ್ ಏಡೀದೇನ್ ನೈವೇದ್ಯ ದಿಯೋಸೊ ಆಯೋಸೊ ಕುಕ್ಕಡಾರೋ ಪಾಂಚ್ ಮುಂಡಿ ದೇವಿರೋ ಸಾಮ್ನೆರವೆಂಡೋ ದೇಖನು ಲೋಕ ಪಾಪ್ ಕೈಕೀ ದೇವಿ ಪೂಜಾ ಕರೇನ್ ಖಾಯಚೇ ಚಲರೇ ವೇ ವೇಂಚ್ ಬಾತ್ ಕರಲೇನ್ ವಾಪಸ್ ಜಾಚೆ ಚಾವಡೆ ಘರಮೆ (ನೈವೇದ್ಯನೆ ದಿಯೋಸೊ ಪಂಚ್ ಮುಂಡಿ ತಿಸ್ರೊದಿನ್ ಬೂಂಜ್ನು ನೂಕಾನೋ ಕರನ್ ಖಾವೊಂಡಾ ಚಾವಡ್ಯಾರೋ ಮಂತ್ಯಾನ್‌ಮೆ ಹಬ್ಬೀಬಿ ಚಲಾಲನ್ ಆರಾಚೆ) ಹೂ ಬಾಬಾ ವಾಪಸ್ ಪಿರ್‌ನು ಜಾವೆಂಡಿಗಡಿ ಗುಮ್ಯೋಸೋ ಬಾಳ್ಕೊ ಗಾಂವ್‌ಗೌಡೋರೋ ಬೇಟೋ ಸಾಮ್ನೆ ಬೇಲ್‌ತೋನ್ ಆಯೋಕಚೆ ಜದ್‌ಗಾಂವ್ ಲೋಕ್ ಬಾಳ್ಕೋನೆ ಬುಲಾಲೀನ್ ಗಯಾಕಚೆ ಊ ದೇಖಬಾ ಚಾವಡ್ಯಾ ಘರಾಣೋ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿರೋ ನರಬಲಿ ದೇತಾತಕಚೆ ತಿಸ್ರೋದಿನ್ ಸಬ್ ಜಿಲ್ಲೆದೋಲೆನ್ ಮಡಿಸಿ ದೇವಿ ಪೂಜೆ ಕರಂಡಿ ಘಡೀ ದೇವಿನೇ ಹೀವ್ ಪ್ರಾರ್ಥನಿ ಕರ್ಲ್ಯಾಕಚೆ ಅಂಡೂಪರ್ ಮಾ ತನ್ನೇ ನರಬಲಿ ದೇವೆಂಡೋ ಮುಷ್ಕಿಲ್‌ಹೋಚೆ ಕಾಲೆ ಕೈ ಚಲ್ಯೋ ಬೋಲ್‌ನು ಸರ್ವಶಕ್ತಿ ತನ್ನೇಜ್ ಮಾಲಂಚೆ ಆವೆಂಡೊ ಅಗಾಡಿರೋ ಬರ್ಸೀ ಥರಾ ಪಾಂಚ್ ಲಾಲ್ ಕುಕ್ಕಡಾಚ್ ದೇವಾಂಚ ತೂ ಕೈ ಬೀ ಸಮಜ್ಲೇಣೋನಹೀ ಬೋಲ್ನೆ ಆಜ್‌ಬೀ ಚಾವಡ್ಯಾ ಘರಾಣೋಮೇ ಆಷಾಡ್‌ಮಾಸ್ ಮೇ ನದ್ದೀಜಾನ್ ಗಂಗಾ ಮತಾರೋ ಪೂಜ ಕರನ್ ಮುತ್ಯೆದಿ ಐಮ್ಯಾನೆ ಮಾತೋಪರ್ ಪಾಂಚ್

ಗಂಗಾಬರ್‍ಯೋಸೋ ಕಳಸ್ ಬೆಲ್‌ನ್ ಮಡೀಲುಗಡಾ ಬಿಚಾಲೇತಾನ್ ಬಾಜ ಭಜಂತ್ರಿ ವಾದ್ಯ ಬಜಾತಾಲೆನ್ ಮೆರವಣಿಗೆ ಕರ್‍ಲೇನ್ ಆಚೆ,

ಹೂ ಮೆರವಣಿಗೆ ಆಂಡೀಘಡೀ ಮುತ್ತೈದೆ ಏಕ್‌ಮೆ ಐಮೆಮೆ ಉಪ್ಪರ್ ದೇವಿ ಆನ್ ಸಾರೋ ಬರ್ಸ್‌ಮೇ ಕೈಕ್ಕೆ ಮೈಲಿಗೆ (ಮುಟ್ಟಚಟ್ ಕರ್‍ಯಾ ಕೈ ಕೈ ಅನಾಚರ್ ಕರ್‍ಯಾ ಬೋಲ್‌ನ್ ದೇವಿ ಬೊಲಚೆ, ಉಡ್ಸೀ ಘರನೇ ಆನ್ ದೇವಿ ಉತಾರನ್ ಮರದ್‌ಮಾನ ಮಡೀಸಿ ಏಂಟ್ಯೋನಹೀ ಹೋಣೋ (ಥೋಕ್‌ಗೀಕ್ ಉಡೋಚೆ) ಬೋಲ್‌ನ್ ಮೋಡೋನೆ ಲುಗಡೋ ಬಾಂದ್‌ಲೇನ್ ಸುಕ್ಕೀ ಚಪಾತಿ ಘೀ ಲಗಾನ್ ಲಗಾನ್ ಚಪಾತಿ ಕರೇಚೆ

ದೋ ಜಲ್ಯಾ ಚಪಾತಿ, ನವೀ ಮಾಟಿರೋ ಹಂಡಿಲಾನ್ ದೋನ್ ಲೇನ್ ಬಾಟರೋ ಚುಲ್ಲೋ ಕರನ್ ಲಕಡಾ ಸಿಲಗಾನ್

ದೇವಿಬಲಿ ಕುಕ್ಕಡಿರೋ ನುಕಾನ್ ಕರಂಡೀ ಘಡೀ ಚೆರಕೋ, ಪಿಕ್ಯೋ ಬೋಲ್‌ನ್ ಚಾಕ್ಯೊಸರ್‍ಯೊ ಕೋನಿ ಉಥ್ಥೋ ಮಡಿಸಿ ಕರೇಚೆ ಉಂಡೋಪರ್ ದೇವಿ ಥಡಗೋಪರ್ ಎಡೀದೇನ್ "ರಾಳ್" ದಾಳನ್ ಪೂಜಾ ಕರನ್ ಘರ್‍ವಾಳಾ ಮಾತ್ರ ದೇವಿರೋ ಎಡೀ ಕಾಚೆ ವೇ ಚಾವಡ್ಯಾ ಘರವಾಳೋಜಾ ಮಾತ್ರ ಕಾವೆಂಡೋ ಪದ್ಧತಿ ಆಜ್ ಬೀ ಚಲ್‌ನೇ ಆರೋಚೆ ಕರ್‍ಯೋಸೋ ನೂಕಾನೂ ಚರ್‍ಯೋ ಆಗಸ್‌ರ್‍ಯೋ ರೇಚೆ ದೇವಿರೋ ಉಗ್ರ ರೂಪ ಊ ನೂಕಾನೊಮೆರೋ ಚರ್‍ಯೋಮೆ ಮಾಲೂಮು ಹೋಚೆ, ಊ ದೇಕ್ ಬಾ ಟಾಬ್ರಾ ಬಚ್ಚಾ ಚಾವಡ್ಯಾ ಘರವಾಳಮೇ ನರಬಲಿರೋ ಪದ್ಧತಿ ಅದ್ಮಿಸೀ ಕುಕ್ಕಡತನಕ ಚಲ್‌ನೇ ಅಜ್‌ತಕಬಿ ಚಲನೇ ಆರೋಚೆ ಬೋಲ್‌ನು ಸಿಂದೆ ಶಿವರಾಮಪ್ಪರೋ ಬಾಯ್ಕೋ ಸೀತಜ್ಜೀ ಬೋಲ್ತಿ ಥೀ ಊ ಬುಡೀ ಚಾವಡ್ಯಾರೋ ಕಾಣೀ ಬೋಲ್ ಲೇತಿ ಬೋಲೂನ್ ಶಿವರಾಮಪ್ಪರೋ ಬಾಯ್ಕೋ ಸೀತಕ್ಕ ಬೋಲಿಸೋ ಹಮೇ ಸಬ್ಬೀ ಸುಣ್ಯಾಚೆ ಬೋಲ್‌ನು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಗೋಪಾಳ ಮೇ ರೇವೆಂಡೋ ಚಾವಡ್ಯೋ ರಂಗಪ್ಪ ಕಾಣೀ ಬೋಲ್ಯೋ

ಗಾದೆಗಳು

ಗಾದೆಗಳು ವೇದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಗಾದೆಗಳು ಮಾನವನ ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ, ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಕೌಟುಂಬಿಕ, ಲೈಂಗಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಗಾದೆಗಳೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು, ಇಲ್ಲಿ ಮಾದರಿಗಾಗಿ ಕೆಲವು ಗಾದೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೌಟುಂಬಿಕ ಗಾದೆಗಳು

೧) ಅಕ್ಕನ ಮೇಲೆ ಆಸೆ ನೆಂಟರ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ
೨) ಮಗ ಉಂಡ್ರೆ ಕೇಡಲ್ಲ ಮಳೆ ಬಂದ್ರೆ ಕೇಡಲ್ಲ
೩) ಗಂಡ ಹೆಂಡ್ತಿ ಜಗಳದಾಗ ಕೂಸು ಬಡವಾಯ್ತು
೪) ಹಿರಿಯಕ್ಕನ ಚಾಳಿ ಮನೆ ಮಂದಿಗೆಲ್ಲ

೫) ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದು ಪರಮಾನ್ನ
೬) ಪಾಪಿ ಸಮುದ್ರ ಹೊಕ್ರೆ ಮೊಣಕಾಲಿನಮಟ ನೀರು
೭) ಗೌಡ ಗೌಡ ಅಂದ್ರೆ ತಾಡ ತಾಡ ಅಂದ್ರಂತೆ
೮) ತಾಯಿದ್ದರೆ ತವರೆಚ್ಚು ಮಗಳಿದ್ದರೆ ಬಳಗ ಹೆಚ್ಚು
೯) ಹಿತ್ತಲ ಗಿಡ ಮದ್ದಲ್ಲ
೧೦) ಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗೆ ಸರದಾರ ಮನೆ ಹೆಂಡ್ತಿಗೆ ಪಿಂಜಾರ
೧೧) ತೊಡೆ ಮರೆಯಲಿ ಮಾಡಬೇಕು ಗಿಡಿದ ಮರೆಯಲಿ ಹೇಲಬೇಕು
೧೨) ಕೋಣನ ಮುಂದೆ ಕಿನ್ನರಿ ಬಾರಿಸಿದಾಂಗ
೧೩) ಕಾಸಿದ್ರೆ ಕೈಲಾಸ
೧೪) ತಾಯಿಯಂತೆ ಮಗಳು ನೂಲಿನಂತೆ ಸೀರೆ
೧೫) ಕುಡಿದವನು ಏನು ಬಲ್ಲ ಕಿಸಿಮಾತು
೧೬) ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ರೆ ಬಣ್ಣಗೇಡು
೧೭) ತಾನು ಮಾಡಿದ್ದು ತಾನೇ ಉಣ್ಣಬೇಕು
೧೮) ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಜಗಳ ಉಂಡು ಮಲಗೋತನಕ
೧೯) ಇದ್ದದ್ದು ಇದ್ದಹಾಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಎದೆಗೆ ಬಂದು ಒದ್ರಂತೆ
೨೦) ಮಳ್ಳಿ ಮಳ್ಳಿ ಮಂಚಕ್ಕೆ ಕಾಲೆಷ್ಟು ಅಂದ್ರೆ ಮೂರು ಮತ್ತೊಂದು ಅಂದಳಂತೆ
೨೧) ಹೇಳದ್ದನ್ನೇ ಹೇಳೋ ಕಿಸಬಾಯಿ ದಾಸ
೨೨) ಕಿವಡಾ ಕಿವಡಾ ಅಂದ್ರೆ ಲೌಡ, ಲೌಡ ಅಂದನಂತೆ
೨೩) ಕಾರ್ಯವಾಸಿ ಕತ್ತೆ ಕಾಲುಕಟ್ಟು
೨೪) ಹುಚ್ಚು ಬಿಡದೇ ಮದುವೆ ಆಗಲ್ಲ
ಮದುವೇ ಆಗದೆ ಹುಚ್ಚು ಬಿಡಲ್ಲ.

ಲೈಂಗಿಕ ಗಾದೆಗಳು

೧) ಅತ್ತೇದು ತಗೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಳಿಯನಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಿದರಂತೆ
೨) ಕಾಮಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ ಸೂಳಿಗೆ ತಾಳಿಯಿಲ್ಲ
೩) ದಾಯಿಗೆ ಗಂಡಿಲ್ಲ ಡ್ರೈವರಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯಿಲ್ಲ
೪) ಕುಡಿಯೋನಿಗೆ ಹಡೋನಿಗೆ ಎಂಜಲಿಲ್ಲ
೫) ಹೊಕ್ಕಷ್ಟೇ ಮಗಳ ಪುಣ್ಯ
೬) ಮುದುಕಗೆ ಹುಡ್ಗ ಹಡಬೇಕಂತೆ ಹುಡುಗೀಗೆ ಮುದುಕ ಹಡಬೇಕಂತೆ
೭) ರಾತ್ರಿ ಗಂಡನ ಕಾಟ ಹಗಲು ಮಿಂಡನ ಕಾಟ
೮) ಹಟ್ಟೋನ ಬಿಟ್ರು ಇಣಕಿ ನೋಡಿದವನಿಗೆ ಹಿಡಿಕೊಂಡ್ರು
೯) ಎರೇ ಹೊಲಾ ನುರೇ ಹೊಡಿ ಹರೆಯದ ಹುಡುಗಿ ಮಲೆ ಹಿಡಿ
೧೦) ಮೊಲೆ ಬಂದೋಳಿಗೆ ನೆಲಕಾಣದು ಮೀಸೆ ಬಂದೋನಿಗೆ ದೇಶ ಕಾಣದು

ಸಾಮಾಜಿಕ ಗಾದೆಗಳು

೧) ದನ ತಿನ್ನೋನಿಗೆ ಹಪ್ಪಳ ಈಡೇ

೨) ಕೊಟ್ಟೋನು ಕೋಡಂಗಿ ಇಸಕೊಂಡೋನು ಈರಭದ್ರ

೩) ಗಾಳಿ ಬಂದಾಗ ತೂರಿಕೋ

೪) ಮೂಗು ಇರುವ ತನಕ ಸಿಂಬಳ ಬರುತ್ತಾ ಇರುತ್ತೆ

೫) ಉಪವಾಸಯಿದ್ದರು ಉಪದ್ರಬೇಡ

೬) ಹಾಡ್ತಾ ಹಾಡ್ತಾ ರಾಗ ಉಗುಳ್ತ ಉಗುಳ್ತ ರೋಗ

೭) ಉಂಡ ಮನೆ ಗಳಾ ಎಣಿಸಿದ

೮) ಹಾಡಿದ್ದು ಹಾಡೋ ಕಿಸಿ ಬಾಯಿ ದಾಸ

೯) ಆಳು ಮಾಡಿದ್ದು ಹಾಳು ಮಗ ಮಾಡಿದ್ದು ಮಧ್ಯಮ ತಾನು ಮಾಡಿದ್ದು ಉತ್ತಮ

೧೦) ಎಲ್ಲರ ಮನೆ ದೋಸೆ ತೂತಾದರೆ ನಮ್ಮನೆ ಕಾವಲಿ ತೂತು

೧೧) ಆರು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅಕ್ಕನ ಕಡೆ ಮೂರು ಕೊಟ್ರೆ ತಂಗಿಕಡೆ

೧೨) ದೇವ್ರು ವರಾ ಕೊಟ್ರೂ ಪೂಜಾರಿ ವರಕೊಡಲ್ಲ

೧೩) ಸೇರಿಗೆ ಸವ್ವಾ ಸೇರು

೧೪) ಅಲ್ಪನಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯ ಸಿಕ್ಕರೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದಂತೆ

೧೫) ಮಾತುಕೊಟ್ರಾಯ್ತು ಮುತ್ತು ಒಡೆದ್ರಾಯ್ತು

೧೬) ಮನೆಗೆ ಮಾರಿ ಊರಿಗೆ ಉಪಕಾರಿ

೧೭) ಕಾಗೆ ಕೂರುವುದಕ್ಕೂ ಹೆರೆ ಬೀಳೊದಕ್ಕೂ ಸರಿ ಆಯ್ತು

೧೮) ಕರಡೀಗೆ ಕೂದಲೇನು ಶ್ಯಾಟ ಏನು

೧೯) ಆಳಿಗೊಂದು ಕೂದಲಾದರೆ ಬಾವನಿಗೊಂದು ಕಂಬಳಿ

೨೦)ಎದ್ದೇನೋ ಜೋಗಿ ಅಂದ್ರೆ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕಡಾಸ

ಗೋಸಂಗಿ ಗಾದೆಗಳು

೧) ದಾನ್‌ಬರನ್ ಚೀಲ್ ಬೋಲ್ಯೋತೊ
ಕೂಟ್ಲೀನ್ ಖಾನ್ ಚಲಿ
(ಭತ್ತ ತುಂಬಿಯಿಡು ಅಂದ್ರೆ ಕುಟ್ಟಿ ತಿಂದು ಹೋದ್ನು)

೨) ಘಡಿ ಘಡಿ ಆಯೋ
ಗೋದಡಿ ಓಢ್ಲೇನ್ ಸೂಯೋ
(ಪದೇ ಪದೇ ಬಂದ ಕೌದಿ ಹೊತ್ಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ)

೩) ಕಾಮ್ನೆ ಜಾ ಬೋಲೇತೋ
ರೋಯನ್ ಸುರೂ ಕರ್ಲಿಯೋ
(ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗು ಅಂದ್ರೆ ಅಳಾಕೆ ಶುರು ಮಾಡಿದ)

೪) ಅಣ್ಣೆ ಕೈ ಆಯೋ ಧಾಡಿ
ಪೂಚಿಯೋ ಜಾತವಾಳೊಭಾಯಿ
(ಇವನಿಗೇನು ಬಂತು ಧಾಡಿ ಕೇಳಿ ಜಾತಿ ಮಕ್ಕಳೇ)

೪) ಲಕಡಾನೆ ಜಾರೇ ತಿಮ್ಮ ಬೋಲ್ಯೋತೋ
ಕಾಂಟಲಗೆಚೆ ಅಮ್ಮ
ಪಾಣೀನೆ ಜಾರೇ ತಿಮ್ಮ
ಡುಬ್ ಡುಬನ್ ಮರೂಚೆ ಅಮ್ಮ
ಖಾವೇನೆ ಆರೇತಿಮ್ಮ ಬೊಲೇತೋ
ಬಡೋಕದಾರೋ ಲಾಂವ್ಯೂ ಕೈ ಅಮ್ಮ
(ಸೌದೆಗೆ ಹೋಗೋ ತಿಮ್ಮ ಅಂದರೆ ಕಾಲಿಗೆ ಮುಳ್ಳು ಚುಚ್ಚುತ್ತೆ ಅಮ್ಮ
ನೀರಿಗೆ ಹೋಗೋ ತಿಮ್ಮ ಅಂದರೆ ನೀರೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿ ಸಾಯ್ತಿನಿ ಅಮ್ಮ
ಊಟಕೆ ಬಾರೋ ತಿಮ್ಮ ಅಂದರೆ ದೊಡ್ಡ ತಟ್ಟೆ ತರತೀನಮ್ಮ)

೫) ಖೇತನ ಜಾನ್ ಟೋಕ್ ಬೋ ಲಿಯೋ
ಘರನೆ ಆನ್ ರಖ್ ಬೋಲಿಯೋ
(ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹೊಡೆದ ಅಂದ ಮನೀಗೆ ಬಂದು ಇಡು ಎಂದ)

೬) ಖಾನ್ ಭಿ ಗಯೋ
ಲೇನ್ ಭಿ ಗಯೋ
(ಉಂಡು ಹೋದಾ ಕೊಂಡು ಹೋದ)

೭) ಕೂಣ್ ಕೈಕ ರೇಚಕಿ
ಕರ್ಯಾಸಾಳಾಜ್ ಖಾಣೋ
(ಯಾರು ಏನ್ ಮಾಡಿದಾರೋ ಮಾಡ್‌ದೋರು ಉಣ್ಣುತ್ತಾರೆ)

೮) ಬೋಲೇಸೋಜ್ ಬೋಲ್ಯೋ
ಕಿಸೆ ಮೋರೋ ದಾಸಣ್ಣ
(ಹಾಡಿದ್ದೆ ಹಾಡೋ ಕಿಸ್ ಬಾಯಿದಾಸ)

೯) ಭೀಯಾ ನೈ ಹೋಯೋಸೊ
ಖಾಲ್ವ ಚೊಡ್ತೇಕೋನಿ
ಖಾಲ್ವ ನೈ ಚುಟಿಯೋತೊ
ಭಿಯಾ ಹೋಲೋಕೋನಿ
(ಮದುವೆ ಆಗದೆ ಹುಚ್ಚೆ ಬಿಡ್ಲಿಲ್ಲ, ಹುಚ್ಚು ಬಿಡದೆ ಮದುವೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ)

೧೦) ಕಿವ್ಡ ಕಿವ್ಡ ಬೋಲ್ಯೋತೋ
ಲವ್ಡ ಲವ್ಡ ಬೋಲ್ಯೋತೋ
(ಕಿವ್ಡ ಕಿವ್ಡ ಅಂದರೆ ಲೌವ್ಡ ಲೌವ್ಡ ಅಂದರಂತೆ)

೧೧) ಭಾಯರೋ ಆಯೋ ಜದ್ದೆ ತೂರಲೇ
(ಗಾಳಿಬಂದಾಗ ತೂರಿಕೋ)

೧೨) ಸೇರ್ರ್ನೆ ಸವ್ವಾಸೇರ್
(ಸೇರಿಗೆ ಸವ್ವಾಸೇರು)

೧೩) ಡೋರ್ ಖಾವೆಂಡಾಳೊನೆ
ಹಪ್ಪ ಘುರೇಚೆ ಕ್ಯೆ
(ದನ ತಿನ್ನೋನಿಗೆ ಹಪ್ಪ ಸಾಕ)

೧೪) ಇಜಾರ್‌ಮೇಸಿ ಕಾಡನ್
ಬಜಾರ್‌ಮೆ ರ.ಕಿ.
(ಚಡ್ಡಿಯೊಳಗಿಂದತಗದು ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಂತೆ)

೧೫) ನಸೀಬ್ ಖೋಟ ಹೊಯೇತೋ
ಲೌಡ ಮೋಟ
(ಅದೃಷ್ಟ ಕೆಟ್ಟರೆ ತಾಡಮೋಟ)

೧೮) ಆಫ್ ಭಲಾತೋ ಜಗ್‌ಭಲಾ
(ನಾವು ಸರಿಯಿದ್ದರೆ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಸರಿಯಿದ್ದಂತೆ)

೧೯) ಊಜ್ ಕೋನಿ ಬೋಲೇತೋ
ಕಾಡ್ನ್ ಬತಾ ಬೋಲ್ಯೋ ಕಚೆ
(ಅದೇ ಎಲ್ಲಿ ಅಂದ್ರೆ ತಗೆದು ತೋರ್‍ಸು ಅಂದ್ರಂತೆ)

೨೨) ಸೋನ್ನೇರೋ ಸುಯಿ ಬೋಲ್ಯೊತೊ
ಅಂಖೀಮೆ ಬೆಲ್ಲೇಚಕ್ಯೆ
(ಬಂಗಾರದ ಸೂಜಿ ಎಂದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಚುಚ್ಚಕ್ಕಾಗುತ್ತಾ)

೨೩) ಹಾತ್ತರ್ ರೇಹೋಂಡೊ ಗುಂಬ್ಡೊ ದೇಕೇನೆ
ಆರ್ಸಿ ಹೊಣೋಕ್ಯೆ
(ಅಂಗೈ ಮೇಲಿನ ಹುಣ್ಣಿಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಏಕಿ ಬೇಕು)

೨೪) ಚಂಬಾರ್ರೋ ದೇವ್ನೆ
ಚಪ್ಪಲ್‌ರ ಪೂಜ
(ಚಂಬಾರರ ದೇವ್ರಿಗೆ ಮೆಟ್ಟಿನ ಪೂಜೆ, ಉಂಡ ಮನೆಯ ಗಳ ಎಣಿಸಿದನಂತೆ)

೨೫) ಖಾಯೇ ಸೊ ಘರ್ರೋ
ಬಾಂಸಾ ಗಿಣಿಯೋ
(ಉಂಡು ಮನೆಯ ಜಂತಿ ಎಣಿಸಿದ)

ಒಡಪುಗಳು

ಒಡಪು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು, ಮದುವೆ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಹೆಣ್ಣು ಋತಿಮತಿ ಆದಾಗ ಮುಂತಾದ ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿನೋದಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಒಡಪುಗಳನ್ನು ಹೆಂಗಸರು, ಗಂಡಸರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವು ಒಡಪುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೧ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರುವ ಗಿಡಗ
ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರು ಬೆಳ್ಳಿಕಡಗ
ಅದನು ಒಡಚಿ ಹೇಳಿದವನೇ ಬಳ್ಳಾರಿ ಹುಡುಗ — *ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ*

೨ ಒಂಡಿ ಓಡತ್ತೈತೆ
ಒಂಡಾರ ಚೆಲ್ಲುತ್ತೈತೆ — *ಬೀಸುವಕಲ್ಲು ಹಿಟ್ಟು*

೩. ಅಲ್ಲಿ ಪುಳು ಪುಳು
ಇಲ್ಲಿಯೂ ಪುಳ ಪುಳು
ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಪುಳು ಪುಳು — *ಆಡಿನ ಹಿಕ್ಕೆ*

೪ ಒಂದು ತೇಲತ್ತೈತೆ
ಒಂದು ಮುಳುಗತ್ತೈತೆ
ಒಂದು ಕರಗುತ್ತೈತೆ — *ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆ, ಸುಣ್ಣ*

೫ ಅವ್ವ ಹುರುಕಿ
ಮಗಳು ನುಣುಪಿ
ಮೊಮ್ಮಗ ಹುರಿ ಕಡ್ಲೆ — *ಹಲಸಿನಕಾಯಿ ತೊಳೆ ಬೀಜ*

೬ ಎರಡು ಗುಡ್ಡದ ನಡುವೆ
ಕರಡಿ ಕೂಗುತ್ತೈತಿ — *ಹೂಸು*

೭ ಬೆಳ್ಳಿ ಛಟೀ
ನೆಲಕ್ಕೆ ಹೊಡಿ — *ಸಿಂಬಳ*

೮ ಕರೀ ಗುಡ್ಡದ ಹಿಂದೆ
ಕರಿಕಲ್ ಬಿದ್ದೈತಿ — *ತುರಬು*

೯ ಕೆಂಪನ ಕುದುರೆ
ಕರೀ ಲಾಗಾಮು — *ಬೆಂಕಿ*
ಒಬ್ಬಣ್ಣ ಹತ್ತಾನೆ — *ಹೆಂಚು*
ಒಬ್ಬಣ್ಣ ಇಳೀತಾನೆ — *ರೊಟ್ಟಿ*

೧೦ ಗಿಡ್ಡ ಹುಡುಗಿ ಗುದ್ದಿದರೆ
ಮನೆ ತುಂಬಾ ಮಕ್ಕಳು — *ಬೆಳ್ಳೊಳ್ಳಿ*

೧೧ ಮೋಟು ಮರಕ್ಕೆ
ಗುದ್ದಲಿ ಸಿಗಿಸಿದೆ — ಮೂಗು ನತ್ತು

೧೨ ಅಂತಪ್ಪನ ತೋಟದಲ್ಲಿ
ಇಂತಿಂಥಹ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ
ಅದಕ್ಕೆ ತೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ತುಂಬಿಲ್ಲ — ಬೆಣ್ಣೆ

೧೩ ಕೆರೆ ಹಿಂದೆ ಕೆಂದೆತ್ತು
ಬಾಲಬೀಸತ್ತೈತೆ — ಭತ್ತ

೧೪ ಅಪ್ಪನ ದುಡ್ಡು ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಾಕೆ ಆಗೊಲ್ಲ — ನಕ್ಷತ್ರ

೧೫ ಅಮ್ಮನ ಸೀರೆ ಮಡಚಾಗೋಲ್ಲ — ಆಕಾಶ

೧೬ ಝೂಡಿ ಜೂಡಿ ಟಾಂಗ್ ಪಸಾರಿ
ಭೋಂಕ್ಸೆ ದಾಣಾ ಬೊಂಬಡಾ ಮಾರಿ — ಬೀಸುವಕಲ್ಲು

೧೭ ಚಾಲ್ ತೇರಿ ಚಕ್ಕರ್ ಮಕ್ಕರ್
ದಾಂತ್‌ತೇರಿ ಅನ್ನಾರ್ ದೈಸೆ
ಬೇಟ್ನಿತೇರಿ ಚಕ್ಕಿ ದೈಸೆ — ಹಾವು

೨೧ ಸಾಳೀನೆ ಚೊಡ್ನ್ ಸಾಸುನೆ ಮಸ್ಕಿರಿಕರಿಯೋ
(ಸೊಸೆಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಅತ್ತೇಗೆ ತಮಾಷೆ ಮಾಡಿದನಂತೆ)

ಕಾವ್ಯ

ಅವಿದ್ಯಾವಂತರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದ ಗಣಿಯೇ ಇದೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ಅವರ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಸೋಬಾನೆ ಪದಗಳು, ಬೀಸುವಕಲ್ಲಿನ ಪದಗಳು, ಖಂಡ ಕಾವ್ಯಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ದೇವಿಯ ಸ್ತುತಿ

೧. ಆದಿಮಾತ ಮಾಯಿ ಪೂಜಾನೆ ಆಜಾ
ಶಕ್ತಿಮತಾ ಮಾಯಿ ಪೂಜಾನೆ ಆಜಾ
ಅಂಬಾಭವಾನಿ ಮಾಯಿ ಪೂಜಾನೆ ಆಜಾ
ಉದೋ ಉದೋ ಬೋಲ್ತೀನ್ ಚಲಿ ಆಜಾ ಮಾ

೨. ದೇವಿ ಮಾತಾ ಪಗ್ನೆ ಪಾನಿದಾಲೋಮ
ದೇವಿ ಅಂಬಾಭವಾನೀನೆ ಭಿತ್ತರ್ ಭುಲೋವೋ ಮಾ
ದೇವಿ ತುಳಜಾಭವಾನೀನೆ ಭಿತ್ತರ್ ಭುಲೋವೋ ಮಾ
ಉದೋ ಉದೋ ಬೋಲ್ತೀನ್ ಚಲಿ ಆಜಾ ಮಾ

೩. ಮಾರಿ ಅಮ್ಮಾನೆ ಚೂಡಿ ಪೆರಾಯಿಯೆ ಮಾ

ಮಾರಿ ದೇವಿನೆ ಭಂಡಾರ ಲಗಾಯಿಯೇ ಮಾ
ಮಾರಿ ಶಕ್ತಿನೆ ಕಂಕು ಲಗಾಯಿಯೇ ಮಾ
ಉದೋ ಉದೋ ಬೋಲ್ತೀನ್ ಚಲಿ ಆಜಾ ಮಾ

೪. ಅಮ್ಮ ಆಯಿ ಹಸ್ತೀನ್ ಮಾರೋ ಘರ್ಮೆ
ಶಕ್ತಿ ಆಯಿ ಹಸ್ತೀನ್ ಮಾರೋ ಗುಡಾರ್ಮೆ
ದೇವಿ ಆಯಿ ಹಸ್ತಿನ್ ಮಾರೋ ಠಿಕಾಣೋಮೆ
ಉದೋ ಉದೋ ಬೋಲ್ತೀನ್ ಚಲಿ ಆಜಾ ಮಾ

೫. ಮಾರಿ ದೇವೀನೇ ಪಾಠೋಪರ್ ಬೆಟಾವೋ ಮಾ
ಮಾರಿ ಅಮ್ಮಾನೆ ಲಿಂಬಡೋರೂ ಸಾಡಿ ಪೆರಾವೋ ಮಾ
ಮಾರಿ ಅಂಭಾನೆ ಹಲ್ದಿ ಕಂಕು ಲಗಾವೋ ಮಾ
ಮಾರಿ ಶಕ್ತೀನೆ ಗೇಣೋಪಾತಿ ದಾಲೋ ಮಾ
ಮಾರಿ ತುಳಜಾನೆ ಪೂಜಾ ಕರೋಮಾ
ಮಾರಿ ಮಾಯೀಮೆ ಸಬ್ ಮಿಲ್ನೆ ಆರತಿ ಕರೋಮಾ
ಉದೋ ಉದೋ ಬೋಲ್ತೀನ್ ಚಲಿ ಆಜಾ ಮಾ

ಬೇಂಸೋಬಾ ಜವುಳಾ ಪೂಜೆ ಗೀತೆ

ಆವೋರೇ ಭೈಬೇನಾ, ಜಾತ್‌ಮಾತ್‌ವಾಳ ಸಬ್‌ಜಣ ಆವೋರೇ,
ಬೇಂಸೋಬಾ ಮಾತಾರೋ ಪೂಜಾ ಜವಳ್ಬಾ ಬೊಚ್ಚೋರೊ
ಬಾಳ್ ಕಡಾಂಡೋವೇನೆ ಆವೋರೇ..
ಅಟಾರೋ ಖೋಗ್ಯಾರೋ ಸಿಂಧೆ ಘರಾಣೋಮೆ ಬೇಂಸೋಬ ರೋ
ಪೂಜ ಚಲ್ತೋನ್ ಆಯೋಚ್ರೇ
ಹೇ ನಾಗಿ, ತುಳಜೀ ಆವೋವೇ ಜಮುನಕ್ಕೆ ತೂಬಿ ಆವೇ ಯಮುನೂರೀ
ದೋಜಾಳಿ ಮಂಡಿ ಬಕ್ರೋಲಾಯೋಕ್ಕೆ ದೇಖ್‌ವೇ.. ||ಪಲ್ಲವಿ||

ಗಾಂಟ್‌ರೋ ಭಾರೇ. ನದ್ದೀತಳಾವ್ ರವೇಂಡೋ ಜಾಗ್ ದೇಖೋರೇ
ಕಾಸಂದಿ ಜಾಡ್ ರೇಣೋರೇ
ಗೋಮೂತ್ರ ಚಿಡ್ಕಾವೋವೇ ಗೋಬರ್‌ಸಿ ಲೀಪ್ನೆ ರಂಗ್ಯೋಲಿ
ದಾಲೋವೇ ಫೂಲ್
ಕೇಳನಾರೋಳ್ ಪಾನ್ ಸುಪಾರಿ ಬೇಲೋರೇ ||ಪಲ್ಲವಿ||

ಅಟ್ಯಾ ಆರೇ ಅಂಖ್ಯಾ ಆರೇ ಮಲ್ಲೋ ಗಣೇಶಿ, ಹನುಮ್ಯೆ, ಅಜ್ಜಮ್ಮ,
ಗಾಯತ್ರಿ, ಸರೋಜಿ ಆನೋಯೇ.

ತಾರೋ ಕಾಕೋಕಾಕಿ ಬಡೋಬ ಬಡ್ಯಮ್ಮಾನೆಬೀ ಬುಲಾವೊರೇ
ಬೇಂಸೊಬಾ ಮಾತಾರೋ ಆಶೀರ್ವಾದ ಲೇಂದೆರೇ.. ॥ಪಲ್ಲವಿ॥

ಜೈಜೈ ಬೇಂಸೋಬಾ ಮಾತಾ ಜೈಜೈ ಬೇಂಸೋಬಾ ಮಾತಾ ಜೈಜೈ ಬೋಲೊರೆ
ದೇಡಾಂದ್ ಘರ್ಲೇ ನಾವ್ ಜಗಾಂಡೋಳೋ ಸಬ್‌ಜಣ ಜೋರ್ಸೆ ಬೋಲೊರೆ
ಪೇದಾ ವಯೋಚ್ರೇ ಥೈಯಾರೇ ಥೈಯಾರೇ ॥ಪಲ್ಲವಿ॥

ಕೃಚಾಲೋ

ಕಾಳಿಕಾ ದೇವಿಯ ಪೂಜೆಯ ಗೋಸಂಗಿ ಭಾಷೆ ಗೀತೆ

ಅಟ್‌ಸುಣೇ, ಜೋಗಿ ಮಾರೋ ತವರನೆ ಜಾಣಿಕನ್ ಔ ಕೈವೇ..
ಥಾರೋ ಭೈ ಚಾವಡ್ಯಾ ಘರಾಣೋಮೆ ಆಷಾಡ್‌ಮಾಸ್ ಕಾಳಿಕಾ
ಮಾತರೋ ಪೂಜಾನೆ
ಬರ್ಸೋಬರ್ಸ್ ಯ್ಯೋಚ್ ರಾಮ್ಯಾಣ್ ಥಾರೋ ತೂಗಯಿತೋ
ಮನ್ನೇ ಕರ್ನ್ನದಾಳಂಡಾಳ ಕೂಣ್
ಆಜ್ ಬಜಾರ್ ಪರ್‌ದೂನ್ ಜತ್ರಾನ್ ಜಾಣೋ, ಹಬೀ ಮಾಲ್
ಲಾಯೋಕೊಂಚೆ ತವರ್ನೆ ಜಾಣೋ ಬೊಲೊತೋ ಏಕ್‌ಪಂಗ್
ಹೂಂ ಚೋಡ್ವೇ.. ಬರ್ಸೋ ಬಾರ ಮಹಿನೋ ತಾರೋ ಹಿಂಡ, ಹಿಂಡ
ಘರ್‌ವಾಳೊರೋ ಚಾಕ್ರಿ ಕರ್‍ತೀನ್ ಮರ್‍ತೀರಿಯೋಕೊ ಅಚ್ಚೋತ್ನನೇ ॥ಪಲ್ಲವಿ॥

ತಾರೋ ಬೇನಾನೆ ಬೇಜೂಕೋನಿ ಬೋಲ್ಯೋತೋ
ಸಾಳೋ ಸಾಸೂ ಸಸ್ರೋನಕೆ
ಗಲಾಟೋ ಕರ್‍ನ ಬುಲಾಲೇನ್ ಆವೋಚೆ
ಘುಮ್ಹಾನೆ ಮಾತ್ರ ಭೈಬೇನ್, ಮಾಬಾಪ್ ಸೊನ್ನಬಾರ್,
ಅಚ್ಚೋ ಖರಾಬ್, ಕಿತ್ನೋ
ಹಿಯೋತೊಬಿ ತುಮಾರೋ ಅಂತಡಿಚೆ ॥ಪಲ್ಲವಿ॥

ಅಯ್ಯೋ ಸುಣಾ ಮಾರೋ ರಾಣಿ, ಪೀ ಜರ್‍ರಾ ಪಾಣಿ ಥಂಢೀ ಹೋ
ಜರ್ರಾಘಡೀ ತನ್ನೇ ಬೇಜೇನೆ ಗಾಡಿ ಮಂಗಾಯೋಚೆ
ತೂ ಆಜ್ ಜಾವೇ... ಬಚ್ಚಾನೆ ಬುಲಾಲೇನ್ ಸಾಕಾಳೆ ಪಾಂಚ್
ಲಾಲ್ ಕುಕ್ಕಡಾ ಲೇನ್ ಮೆ ಅವೂಂಚೆ
ತನ್ನೇ ಮಾಲುಂ ಚೆ ಕ್ಕವೇ ಥೂಮಾರೋ ಘರಾಣೋಮೆ ಪಿಚಾಡಿರೊ ಜಮಾನೋ
ಮೆ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿನೇ ನರಬಲಿ ದೇವೊಂಡೊ ಕಾಣಿ
ಯಾದ್ ಚೇ ಮಾರೋ ಬಾಪ್ ದಾದೋ ಬೋಲ್ಯೋಸೋ
ಸೂಣಿಚೆ ತಾರೋ ಕಾಣೀ ಸುಣಿತೀನ್ ಬೇಟ್ಯೋತೊ ತಡಕಿ
ಚಡಚೆ ಮನ್ನೇ ಬೇಜ್ ಜಲ್ದೀಸಿ. ॥ಪಲ್ಲವಿ॥

(ಕೃಚಾಲೋ)

ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಗೀತೆ ಚಾವಡೆ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಆಷಾಡ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ಕಾಳಿದೇಶಿ 'ಪೂಜೆ'ಗೆ ಸಲುವಾಗಿ ತವರು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ ಮಧ್ಯನಡೆಯುವ ಒಂದು ಗೀತೆ.

ನೀತಿಪದ

ಜಂಬು ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯೆಂಬುದು ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು
ತಿಳಿಯ ಹೇಳಲು ಬಲು ತಲೆ ಕೆಡೆಸಿಕೊಂಡು
ಮಂದಿಗೆ ಬ್ಯಾಸರ ತಾ ಬಂತು ॥ಪ॥

ದರ್ಮ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಕರ್ಮ
ಕಲಿಯುಗದಲಿ ರಾಜಕೀಯ ನಡೆದಿತ್ತು
ಉಳಿಯ ಮನಿಯಷ್ಟು ಜಾಗ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ
ಆಜುಬಾಜು ಮನೆಗಳಾದವು

ಲಿಂಗವಂತರೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯ ಬಿಟ್ಟು
ಕೋಳಿ ತಿಂದಾಯ್ತು
ಹೊಲಸು ತಿನ್ನುವ ಹೊಲೆ ಮಾದಿಗರೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯಾಯ್ತು
ಶೀಲವಂತರಲ್ಲಿ ಕಛೇರಿ ಕೆಲಸಕೆ ಮರುಳಾಗಿ
ಮಾನಮರ್ಯಾದೆ ಬೀದಿ ಪಾಲಾಯ್ತು

ಶಿವ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವಾಗ ಸಿಂದಿಯ ನೆನಪಾಗಿ
ಶಿವಲಿಂಗ ಅಲ್ಲೇ ಮರೆತೋಯ್ತು
ಅಣ್ಣನ ಹೆಂಡ್ತಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹೋದರೆ
ಧರ್ಮ ಎಲ್ಲಿ ಉಳೀತು

ಇಂಥಾ ಪಾಪ ಕೃತ್ಯಗಳೆಚ್ಚಿದರೆ
ಮಳೆ ಬೆಳೆ ಹೆಂಗೆ ಬಂದಾತು
ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಪದ್ಧತಿ ಬ್ಯಾರ‍್ಯೆತಿ
ಒಪ್ಪಡಿ ಬೈತಲಿ ಕಪ್ಪು ಕೂದಲು ನಕ್ಕು ನಗುವುದಾಯ್ತು

ನೆತ್ತಿ ಮ್ಯಾಲಿನ ಸೆರಗು ಟೊಂಕಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಸೀಗರೇಟು ಸೇದಾದಾಯ್ತು
ಮಚ್ಚಿ ಹೊಲಿಯುವ ಮಾದಾರ ಸಂಗಡ ಬಾಳೇವು ಮಾಡಾದಾಯ್ತು

ಒಗಟು

ಒಗಟು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರೇ ಅಲ್ಲ ಇವರೊಂದಿಗೆ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು ಭಾಗವಹಿಸುವರು. ಕನ್ನಡ ಒಗಟುಗಳಂತೆ ಗೋಸಂಗಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಒಗಟು, ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

(೧) ರೂಪೇರಿ ಭಡೀ ಜಮಿನ್ನೇ ಮಾರಿ (೨) ದೋ, ಡುಂಗ್ರಾರೋ ಬೀಚನೆ ರೀಂಚಡಿ ಹಕ್‌ಪಾರ್ಡೀಚೆ (೩) ಇಚಾರ್ ಮೇರೋ ಕಾಡನ್ ಬಜಾರ್‌ಮೆ ರಕಿ,'

ಏಕೆ ಪಿಗಳಿಯೋ ಏಕ್ ಡುಬ್ಲಿಯೋ ಏಕ್‌ತೇಲನ್‌ಗಯೋ

ಊಜ್ ಕೋನಿ ಬೋಲ್ಯಾತೋ ಕಾಡ್ನಬತಾ ಬೋಲ್ಯಾಕಚೆ

ಗಾದೆಗಳು : ಘಡೀ ಘಡೀ ಆಯೋ ಗೊದಡಿ ಓಡ್ಲೇನ್ ಸುಯೋ ಕಾಮನೆ ಜಾ ಬೋಲೇತೋ ರೋಯನ್ ಲಗಿಯೋ ಅಣ್ಣೆ ಕೈ ಆಯೋ ಧಾಡೀ ಘೂಚೋ ಜಾತ್‌ವಾಳೋ ಭಾಯೋ.

ಆಬೆ ಲಡ್ಡೂ ಜಾಬೇ ಲಡ್ಡು ಬಿಜಾಪುರ ಬಬರ್ ಲಾಯೋ ಲಡ್ಡು.

ಕೆಪ್ಪೋರ್ ಸಮ್ಮುಕ್ ಕಿಂದರಿ ಬಜಾಯೋಸರ್ಕ್ಯೊ

ಗೂಡ್‌ಕೋನಿ ಬೊಲೇತೋ ಗೂಡ್‌ಸರ್ಕ್ಯೊ ದೊ ಬಾತ್ ಕರೇನೆ ಹೊತೋಕೊನಿ.

ಹಾಡುಗಳು : ಸಿತಳಾ ದೇವಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

(೧) ಲಿಂಬಡೋಗಾವನೆ ಗಾವೇ ಬೋಳಿಮಾ ||ಪ||

ಲಿಂಬ ಡೋ ಚೇ ಸಿತಳಾರೋ ಬಾಯಿಯೇ ಚಾರಾಣೆದೋ

ಪಿಂಪಳಿಯೋ ದೆ ಘಾಯೇ ಬೋಳಿಮಾ

ಪಂಪಡಿಯೋ ಛೇ ನರಸಿಂಗಾರೋ ಬಾಯಿಯೇ ಚಾರಾಣೆ ದೋ

ಕೇಂಚಡಿಯೋನೇ ಘಾವೇ ಬೋಳಿಮಾ

ಕೇಂಚಡಿಯೋ ಛೇ ಬೇಕರ್ ಪಾಡೆರೋ ಬಾಯಿಯೇ ಚಾರಣೀ ದೋ

(೨) ಸಿತಳಾ ಭೈರಾ ಲಿಂಬಡಿಯೋ ಜೈ ಕಾರೆಯೋ ಮಾ ||ಪ|| ಜೈಕರೋ ಲಿಂಬೋಡಿಯೆನೇ ರಥನೇ ಚಡಿಯೋ ಬೋಳಿಮಾ

ಸಾದ ಬೈರಾಂಗಿ ಲೋ ಭೈತರೋ ಕೆವಡಿಯೋ ಮಾ

ಸಿತಳಾ ಭೈರಾ ಕಂಕುಡಾರಿ ಜೈ ಕರಿಯೊ ಮಾ ||

(೩) ಉಧೋಕರ ಬೋಳಿಮಾ

ಉಧೋ ಉಧೋ ಬೋಲ್ತಿ ಚಲಿ ಹೋಳಿಮಾ

ಭಾಷೆ

ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಭಾಷೆಯನ್ನು "ಗೋಸಂಗಿ"ಯಂದೇ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ, ಪೂರ್ವಿಕರು ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಂದಲೂ ದೊಡ್ಡವರವರೆಗೂ ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಈ ಭಾಷೆ ಮಾತನಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ, ಗುಜರಾತಿ,ರಾಜಸ್ಥಾನಿ,ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಈ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು, ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಬಾರದೆಂದು ಮರಗು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಹ ಆಡುವುದುಂಟು, ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡುವುದಿದೆ.

ವರ್ಗೀಕೃತ ಶಬ್ದಾವಳಿ

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು	ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ಶರೀರದ ಅಂಗಗಳು			
ಬುದ್ಧಿಹಲ್ಲು	ಅಕ್ಕಲೋದಾಂತ್	ಕಾಲ್ಬೆರಳು	ಪಗ್‌ರೋಅಂಗ್ಳಿ (ಅಂಗ್ಳಿ)
ಕೈಬೆರಳು	ಹಾಥ್‌ರೋ ಅಂಗ್ಳಿ	ಹೆಬ್ಬೆರಳು	ಅಂಗಷ್ಠೋ
ಕಣ್ಣು	ಅಂಕಿ	ಕರುಳು	ಆಂತಡಿ
ತುಟಿ	ಹೋಟ್	ಹಿಮ್ಮಡಿ	ಏಡಿ
ಭುಜ	ಖಾಂದ್ಡೋ	ಸೊಂಟ	ಕಂಬರ್
ಕಿವಿತಮ್ಮಟೆ	ಗುರ್ಮಿ	ಕಿವಿ	ಕಾನ್
ಕಿರುಬೆರಳು	ಚಿಟ್ಟಿ ಅಂಗಳಿ	ಕಂಕಳು	(ಕೊಂಕಳು)
ಮೊಣಕೈ	ಕುಣಿ	ತಲೆಬುರುಡೆ	ಮಾಥ್ಲೋ (ಕಿಂಥೋ)
ಕತ್ತು-ಕುತ್ತಿಗೆ	ಗರ್ದನ್	ಗರ್ಭ	ದೋಜಾಳಿ
ಕಪಾಲಕೇಶ	ಗಡ್ಡ	ಗಂಟಲು	ಗಳೋ (ನಲ್ಡೋ)
ಕೆನ್ನೆಗಳು	ಗಾಲ್	ತೊಡೆ	ಜಾಂಗ್
ಮಂಡಿ	ಗುಡ್ಗೊ	ಚರ್ಮ	ಚಾಮಡೊ
ಮೊಲೆ ತೊಟ್ಟು	ಗೋಗೋರೊದೇಂಟ್	ಮುಖ	ಮೋಡೋ
ಎದೆ	ಛಾತಿ	ಮೊಲೆ	ಗೋಗೊ (ಅಂಟ್)
ಹೊಟ್ಟೆ	ಪೇಟ್	ದವಡೆ	ದವಡಿ
ತೊಡೆ	ಜಾಂಗ್	ನಾಲಿಗೆ	ಜೀಬ್
ಕೀಲು	ಕೀಲ್	ಗಲ್ಲ	ಗಾಲ್ (ಕಪಾಳ್)
ಮುಸುಡಿ	ಮೋಡೊ		
ದವಡೆ	ದವ್ಡೋ (ದವ್ಡೋ)	ಹಲ್ಲು	ದಾಂತ್
ಮಿದುಳು	ಭೇಜೋ	ಉಗುರು	ನುಕ್
ಶಿರ	ಮಾತೋ	ಮೂಗು	ನಾಕ್
ಹೊಕ್ಕಳು	ಸೂಂಟ್	ರೆಪ್ಪೆ	ರೆಪ್ಪಿ
ಪಕ್ಕೆಲುಬು	ಪಾಕ್ತಿರ ಹಡ್ಕೋ	ಪಿತ್ತ	ಪಿತ್ತೋ
ಬೆನ್ನು	ಪೀಟ್	ಉದರ	ಪೇಟ್ (ವಜಡೊ)
ಹೋಟ್ಟೆ	ಪೇಟ್	ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆ	ಅಂಕಿರೋಗುಡ್ಡೋ
ಕೂದಲು	ಬಾಳ್	ಯೋನಿ	ಚೂತ್
ಹುಬ್ಬು	ನೇಣ್	ಮಧ್ಯಬೆರಳು	ಬೀಚ್‌ರಿ ಅಂಗಳಿ
ವಸಡು	ಗಮ್ಲೋ	ಮುಷ್ಠಿ	ಮುಟ್ಟಿ

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು	ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ಬಾಯಿ	ಮೋಡೋ	ಮೀಸೆ	ಮುಚ್ಚ
ನರ	ನಸ್ (ನರ್)	ರೋಮ	ಬಾಳ್
ಜುಟ್ಟು	ಚೇಂಡಕಿ	ಬೆನ್ನಲುಬು	ಪೀಟ್ರೋಹಡ್ಕೊ
ಶಿಶ್ನ	ಬುಲ್ಲಿ	ರಕ್ತ	ಲಹೀ
ಮೂಳೆ	ಹಡ್ಕೋ	ಅಂಗೈ	ಹತಳಿ
ಹೃದಯ	ದಿಲ್	ಕೈ	ಹಾಥ್
ರೋಗಗಳು ಮತ್ತು ದೇಹದ ಸ್ಥಿತಿಗಳು			
ಅಜೀರ್ಣ		ಕುರುಡ	ಅಂದೋ
ಕಣ್ಣೀರು	ಅಂಕೀರ್ ಪಾಣಿ	ಹುಳುಕಡ್ಡಿ	
ಕಫ,	ಕಫ್	ವಾಂತಿ	ಉಲ್ಟ
ಒಕ್ಕಣ್ಣು	ಏಕಾಂಕ್	ಹುಳು	ಕೀಡೋ
ತುರಿತ, ಕಜ್ಜಿ	ಖುಜ್ರ್	ಕೆಮ್ಮು	ಖಾಂಸ್
ಬೊಕ್ಕತಲೆ	ಶಾಟ್ಲ್ಯೋ	ಗಾಯ	ಗುಂಬಡೊ
ತಲೆಸುತ್ತುವುದು	ಮಾತೋಪಿರೊಂಡೊ	ಸೀನುವುದು	ಚೀಂಕ್ ಜಲೋದರ
ನೆಗಡಿ	ಪಡಸೊ	ಚಳಿಜ್ವರ	ತಂಡ್‌ತಾಪ್ ಚಳಿ ತಂಡ್
ಉಗುಳು	ತೂಕ್,ಥೂರ್	ನೋವು	ದರ್ದ್, ಸಂಕಟ್
ತಲೆನೋವು	ಮಾತೋ ದರ್ದ್	ಹೊಟ್ಟೆನೋವು	ಫೇಟ್ರೋ ದರ್ದ್
ಮಲ	ಗೂ	ತೆಳ್ಳಗಿರುವುದು	ಪಾತ್ಲರೆವೊಂಡೋ
ನಿದ್ರೆ	ನೀಂದ್	ಕಲ್ಲು	ಭಾಟೋ
ಬೆವರು	ಪಸಿನೋ	ಹುಚ್ಚು	ಕಾಲೋ (ಥೂಂಡಿ)
ಮತಿಭ್ರಮಣೆ	ಮಾತೊಖರಾಬ್	ಕೀವು	ರಸ್ಕಿ
ಬಾಯರಿಕೆ	ಪ್ಯಾಸ್	ಪ್ಲೇಗ್	
ಮೊಡವೆ	ಮೊಡವಿ	ಗುಳ್ಳೆ	ಗುಳ್ಕೋ (ಭಾಳೋ)
ಹುಣ್ಣು	ಗುಮಡೊ	ಕುಳ್ಳ	ಗಿಡ್ಡೋ
ಮಚ್ಚೆ	ಮಚ್ಚಿ	ಮೂತ್ರ	ಮೂತ್
ಕಣ್ಣಿನಪೊರೆ	ಅಂಕಿರೋಪೊರಿ	ರೋಗ	ರೋಗ್
ಕುಂಟ	ಲಂಗಡೊ	ಶೀತಜ್ವರ	ಥಂಡ್‌ತಾಪ್
ಮೂಗುಕಟ್ಟುವುದು	ನಾಕ್‌ಬಂದ್ಯೋಚೆ	ಹೃದಯ	ದಿಲ್
ವೇಷ ಷಣ			
ಅಂಗಿ	ಅಂಗರ್‌ಕೊ	ಕುಪ್ಪಸ	ಕಾಂಚಳಿ

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು	ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ಉಣ್ಣೆ ಬಟ್ಟೆ	ಉಲನ್‌ರೋ ಲುಗಡ	ಷರಟು	ಅಂಗ್ಯೋ
ಷರಟಿನ ಬಟ್ಟೆ	ಅಂಗ್ಯೋರ್ ಲುಗಡೊ	ಕಂಬಳಿ	ಗುಂಗಡಿ
ಕೋಟು	ಕೊಟ್	ಲಂಗ	ಲಂಗೋ
ದಾರ	ಧಾಗೋ	ಚಾದರ್	ಹೊದಿಕೆ
ಜೇಬು	ಕಿಸೊ	ದಾರ	ಧಾಗೊ
ಗುಂಡಿ	ಗುಂಡೊ	ಮಕಮಲ್	ಯಲ್ ಮಲ್ ಮಲ್
ಹತ್ತಿ	ಕಪಾಸ್	ಕರವವಸ್ತ್ರ	ಮೋಡೊ
ಉಡಿದಾರ	ಕಿಂದೋರೊ	ಅಂಚು, ಸೆರಗು	ಚೇಡೋ
ಪೇಟಾ	ಪೇಟೋ	ನೂಲು	ಧಾಘೊ
ಸೂಟಿನ ಬಟ್ಟೆ	ಸೂಟ್‌ರೋಲುಗ್ಡೋ		
ಬಾಂಧವ್ಯ			
ಅತಿಥಿ	ಮೆಹಮಾನ್	ಮಾಮ	ಮಾಮೋ
ಉಪಪತ್ನಿ	ದುಸ್ರೀಬಾಯ್ಕೊ	ಗುರು	ಬಾಬಾ
ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ	ಕಾಕೊ,ಮಾಸೋ	ಓರಗಿತ್ತಿ	ದೇವರಾಣಿ,ಜೆಟಾಗಿ
ದತ್ತುಮಗಳು	ಪೋಸ್ಯೊಸೋ ಬೇಟಿ	ತಾತ	ದಾದೋ,ನಾಣೋ
ಅಜ್ಜಿ	ದಾದಿ, ನಾಣೆ	ಅಳಿಯ	ಜವಾಯಿ
ಮಿತ್ರ	ದೋಸ್ತಿ, ಗೆಣೆಯೊ	ತಾಯಿಯ ತಂದೆ	ಅಮ್ಮರೋ ಬಾ
ತಾಯಿಯ ತಾಯಿ	ಮಾರೀ ಮಾ	ಗಂಡ	ಮಾಂಟಿ
ಹೆಂಡತಿ	ಬಾಯ್ಕೋ (ಬಾಯ್ಕೋ)	ಭಾವಮೈದುನ	ಬನ್ನೈ ಸಾಳೋ
ಸೊಸೆ	ಭಹು	ತಂದೆ	ಭಾಪ್
ಮಗ	ಬೇಟೋ	ಮಗಳು	ಬೇಟಿ
ಪ್ರೀತಿ	ಮಯಾ, ಮೊಹಬತ್	ತಂಗಿ	ಭೇನ್ ಸೋದರ ಭೈ
ಸೋದರಮಾವ	ಮಾಮೋ	ಸೋದರತ್ತೆ	ಮಾಮೀ
ಚಿಕ್ಕವ್ವ	ಕಾಕಿ, ಮಾಸಿ	ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವಳು	ರಿಕೋಲಿಚೆ
ರೋಗಿ	ರೋಗ್ಯಾಳೊ	ಶಿಷ್ಯ	ಶಿಷ್ಯೊ
ಸ್ವಂತದ್ದು	ಸ್ವಂತ್	ಹೆಣ್ಣುಕೊಟ್ಟ ಮಾವ	ಸಸ್ರೋ
ಅತ್ತೆ	ಸಾಸು	ಸಂಬಂಧಿಕ	ಸಗ್ಗೋ (ಜಾತ್‌ವಾಳೊ)
ಬಳಗದವರು	ಜಾತ್-ಜಮಾತ್‌ವಾಳಾ	ಮಲಮಗಳು	ಮೇಂದ್ರಿಬೇಟಿ
ಮಲಮಗ	ಮೇಂದ್ರೊಬೇಟೊ	ಮಲತಂದೆ	ಮೇಂದ್ರೊ ಬೇಟೊ
ಮಲತಂಗಿ	ಮೇಂದ್ರಿ ಬೇನ್	ಮಲಅಣ್ಣ	ಮೇಂದ್ರೋಬೈ

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು	ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ಮನೆಬಳಕೆ ವಸ್ತುಗಳು			
ಅಲ್ಮಾರ	ಕಪಾಟ್	ಗೋಡೆಯಾಲ್ಮಾರಿ	ಬೀಂತ್‌ರೋಕಪಾಟ್
ಒನಕೆ, ಹಾರೆ	ಮುಸ್ಳೊ, ಉಕ್ಕಿ,ಸಬ್ಬಲ್	ಗುಂಡಿ	ಗುಂಡಿ
ಕೆಂಡ, ಇದ್ದಲು	ಬೇಣ್,ಕೋಳ್ಸಾ	ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಕೆ	ಆಗ್
ಉರುಳೆ	ಫಾಷಿ	ಕಬ್ಬಿಣ	ಲೋಕಣ್
ಸೌಧೆ	ಲಕ್ಕಡಾ	ಕಢಾಯಿ	ಬಡಾಡಿಬರಾ
ಸೌಟು	ಚಾಟು	ರೊಟ್ಟಿಡಬ್ಬಿ	ರೋಟಿರೊ ಡಬ್ಬೊ
ಬಾಚಣಿಕೆ	ಕಾಂಕ್ಸಿ	ಹರಿವಾಣ	ಪಿತೊಳಿ
ಮುಳ್ಳು ಚಮಚ	ಕಾಂಟಿರೋ ಚಮ್ಚೊ	ಬುದ್ಧಿವಂತ	ಅಕ್ಕಲ್‌ವಾಲೊ
ಚಾಪೆ	ಸದ್ರಿ	ಚಮಚ	ಚಂಚೋ
ಜರುಡಿ	ಜಲ್ಸಿ (ಜಲ್ಡಿ)	ದುಪ್ಪಟ	ಓಡ್ನಿ
ಬೀಗದಕ್ಕೈ	ಬೀಗೊರೋ ಹಾತ್	ಚಿಮುಟ	ಚಿಮಟೊ
ಹೊಗೆಗೂಡು	ದುವ್‌ರೊಚಿಮಣಿ	ಕೋಲು, ದೊಣ್ಣೆ	ಲಕ್ಕಡಿ,ಲಟ್ಠೋ
ಕೊಡೆ	ಛತ್ರಿ	ಜೇಡನ ಬಲೇ	ಮಾಕ್ಡಿ ತುಮ್ಡಿಜಾಲಿ
ಪರಕೆ	ಕರಂಟೋ	ಉಯ್ಯಾಲೆ	ಜುಕಾಲಿ (ಹಿಂಚೋಳೊ)
ಬುಟ್ಟಿ	ಟೋಪಲಿ (ಟೋಪ್ಲಿ)	ಪೆಟ್ಟಿಗೆ	ಪೇಟಿ
ಮುಚ್ಚಳ	ಮುಚ್ಚೊ	ದಿಂಬು	ಸಿರಾಂತೊ
ಮಂಚ	ಮಂಚೋ	ಬಟ್ಟಲು	ಬಾಟ್ಕಿ
ತಂತಿ	ತಾಂಕ್	ಬೀಗ	ಬೀಗೋ
ಒಲೆ	ಚುಲ್ಲೋ	ತಟ್ಟೆ	ಥಾಳಿ
ಕನ್ನಡಿ	ಆರ್ಸಿ	ಕಡ್ಡಿಪೆಟ್ಟಿಗೆ	ಅಕ್ಕಾರ್ ಡಬ್ಬೊ
ಮದ್ದಿನಕಡ್ಡಿ	ಮದ್ದರೋಲಕಡಿ	ಬೆಂಕಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ	ಅಕಾಡಿ ಡಬ್ಬೋ
ಹಲ್ಲುಕಡ್ಡಿ	ದಾಂತ್‌ರೋ ಕಾಡಿ,	ಹಲ್ಲುಪುಡಿ	ದಾಂತ್‌ರೊಬುಕನೊ
ದಾರ	ಧಾಗೋ	ನಲ್ಲಿ,ನಳ	ನಲ್ಲ್
ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ	ಪಾಲ್ಕಿ	ಕಾಲೊರಸು	ಪಂಗ್‌ನೂಚ್(ಪೋಚ್)
ಉಗುಳುಪಾತ್ರೆ	ಥೂಕ್ರೋ ಚಿಪ್ಪೋ	ಬಟ್ಟಲು	ಬಾಟ್ಕೋ
ಹೊದಾನಿ	ಪೂಲ್‌ಲೋವಾನಿ	ಗಡಿಗೆ	ಹಂಡಿ
ಗಡಿಗೆ	ಮಾಟಿರ್ ಹಂಡಿ	ಮಕ್ಕಳ ಗಾಡಿ	ಬಚ್ಚಾರೋಗಾಡಿ
ಬತ್ತಿ	ಬತ್ತಿ	ಮಂಜುಗಡ್ಡೆ	ಹೋಂಸ್
ಲಟ್ಟಣಿಗೆ	ಲಾಟ್ಣಿ	ಶೀಷೆ	ಸೀಸಿ

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು	ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ಗೋಣಿಚೀಲ	ಥೇಲೋ	ಕಡೆಗೋಲು	ರಯಿಲಕ್ಕಟಿ
ಒರಗುದಿಂಬು,	ಸಿರಾಣೋ	ಕಡೆಯುವುದು	ಕತ್ತರಂಡೊ
ಮೊಂಬತ್ತಿ	ಮೇಣ್‌ಬತ್ತಿ	ಊಟವನ್ನು ಬಾಣೋ	
ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಡುವುದು	ಥಾಳಿಮೆ ಬೇಲೊಂಡೋ	ಪಾತ್ರೆ	ಬಟ್‌ಲೈ
ಹಣೆಯುವ ಸೊಜಿ	ಬೂಣಂಡಿ ಸೂಯ್ಯಿ	ಹಗ್ಗ	ಜಾಡಿ
ನೊಲು ದಾರ	ನೂಲ್‌ರೋಧಾಗೋ	ಲೇಖನಿ	ಪೆನ್
ದೀಪ	ದಿಯೋ	ಭೋಗಣಿ	ಬಟ್ಲೈ
ಕುಟ್ಟಣಿ	ಕುಟ್ನಿ	ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೊಗುಹಾಕುವ ಕೋಲು	
ಪೆಟ್ಟಿಗೆ	ಪೇಟಿ	ಅಡಿಕೆಕತ್ತರಿ	ಸುಪಾರಿಕತ್ತರಿ
ಸಾಬೂನು	ಸಾಬೂನ್	ಸರಪಳಿ	ಸಂಕಳ್ (ಸರಪಣಿ)
ತಂಬಿಗೆ	ತಾಂಬ್ಯೋ	ಶೀಸೆ	ಸೀಸೋ
ಆಭರಣಗಳು			
ಉಂಗುರ	ಅಂಗೋಟಿ	ಕಡಗ	ಪಗ್‌ರೋಬಂದಿ
ಸರ	ಲಡ್ (ಸರ್)	ಬೆಂಡೋಲೆ	ಬೆಂಡ್‌ವಾಲಿ
ಬೆಂಡೋಲೆ	ಕಾನ್‌ನೆ ನಾಕ್ಲೆಂಡೊ	ಮುರವು	ಮುರೊ
ಕೂದಲ	ಬಾಳ್	ಮುಕರ	ನಾಕರೋ ನತ್ತು
ಬೆಳ್ಳಿ	ರೂಪೋ	ಹಿಡಿಕೆ	ಪಕ್ಡೊಂಡೊ
ಬಳೆ	ಚೂಡಿ	ಕಿವಿಯೋಲೆ	ಬಾನ್‌ರೊ ಬೆಂಡವೊಲೆ
ಬೆಣಚುಕಲ್ಲು	ಫೋರಿರ್‌ಭಾಟೊ	ಬೈತಲೆಬಟ್ಟು	ಮಂಗ್‌ರೊಬಿಲ್ಲೊ
ಪದಕ	ಪದಕ್	ವಾಲೆ	ಕಾನರೊ
ತೋಡೆ	ತೋಡಾ	ಬುಲಾಕು	ನಾಕ್‌ರೊ
ಡಾಬು	ಕಂಬರ್‌ಪಟ್ಟೊ ಕಂಬರ್ರೋಪಟ್ಟಿ	ಕಾಲ್ಕಡಗ	ಪಗ್‌ರೊ ತೋಡೊ
ಅಲ್ಯುಮಿನಿಯಂ	ಸಿಲ್ವರ್	ಭುಜಕೀರ್ತಿ	ಬಾಜುಬಂಧಿ
ಮಾಲೆ	ಹಾರ್ (ಲಡ್)	ಹವಳ	ಹವಲೋ
ಮುತ್ತು	ಮೋತಿ	ಬೆಕ್ಕಣ್ಣ ಮಣಿ	ಗೋಮೇದಿಕ
ಕಂಠಹಾರ	ಗಳೋರಿಲಹ ಟೀಕಿ	ಕಾಲುಂಗುರ	ಜೋಡ್ಮಾ
ವಾದ್ಯಗಳು			
ಗಂಟೆ	ಘಂಟೋ	ತಮಟೆ	ಬಜಾಂಡೊಹಲಗಿ
ಶಂಖ	ಶಂಖ್	ಕೊಳಲು	ಬಾಂಸುರಿ
ಶೀಟಿ	ಸಿಳ್ಳೆ	ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ	ಹಿಯಾನ್‌ಪೇಟಿ

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು	ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ಧಾನ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಖಾದ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳು			
ಕಾಳು, ಧಾನ್ಯ	ಧಾಣದೂಣಿ	ತೊಗರಿಬೆಳೆ	ತೂರಿದಾಳ
ಹಿಟ್ಟು	ಆಟೋ	ಉದ್ದು	ಉಡ್ದ್
ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ	ಅಚಾರ್	ಪಲ್ಯ	ಪಲ್ಯೋ
ಅವರೆಕಾಯಿ	ಬಲ್ಲರ್ಫಳಿ	ಗೋಧಿ	ಫವ್ಹ್
ಬಟಾಣಿ	ಬಟಾಣೋ	ಚಟ್ಟಣಿ	ಚಟ್ನಿ
ಕಡಲೆ	ಪುಟಾಣಿ	ರೊಟ್ಟಿ	ರೋಟಿ
ಅನ್ನ	ಫಾಟೋ (ಚೋಗೋ)	ಚಹ	ಚಾ (ಉಸ್ನೋನೀರ್ನೋ)
ಚಪಾತಿ	ಗೌರಿ ರೋಟಿ	ಗಿಣ್ಣು	ಖೀರೋ
ಗೋಂದು	ಮೇಣ್	ಉಪಾಹಾರ	ನ್ಯಾರಿ
ಅವಲಕ್ಕಿ	ಚುಡುವಾ	ಸಕ್ಕರೆ	ಸಕ್ಕರ್
ಹೊಟ್ಟು	ಬೂಂಸೋ	ಜೋಳ	ಜವಾರ್
ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟ	ದುಪಾರೊ ಬಾಣೊ	ಗೋಧಿ	ಗೌವ್
ಜವಗೋಧಿ	ಜವೀರ್ ಗೌವ್	ಜೋಳ	ಜವಾರ್
ಸಾರು	ನುಕಾನೋ (ಪೇಥ್ಯಾ)	ಎಳ್ಳು	ತಿಲ್
ಎಣ್ಣೆ	ತೇಲ್	ಅಂಬಲಿ	ಅಂಬಲ್
ಮೊಸರು	ದಹೀ	ಬೇಳೆಕಾಳು	ದಾಲ್‌ದಾಣಿ
ಹಾಲು	ದೂದ್	ಟೊಮ್ಯಾಟೆ ಚಟ್ನಿ	ತಮಾಟಾರೋ ಚಟ್ನಿ
ರೊಟ್ಟಿಯ ತುಂಡು	ರೋಟಿರೋ ತುಕ್ಡೋ	ಗಸಗಸೆ ಗಿಡ	ಕಸ್ಕಸ್ ಜಾಡ್
ಮಂಜು ಗಡ್ಡೆ	ಓಸ್‌ರೊಗಡ್ಡೊ	ಸಜ್ಜೆ	ಬಾಜ್ರೋ
ಬಿಸ್ಕತ್ತು	ಬಿಸ್ಕತ್	ಮುಸಕಿನ ಜೋಳ	ಮಕ್ಕೋಕ್‌ಜವಾರ್
ಔತಣದೂಟ	ಖುಷಿರಕಾಣೋ	ಆಹಾರ	ಕಾಣೋ
ಮೆಕ್ಕೆ ಜೋಳ	ಮಕ್ಕರ್‌ಜವಾರ್	ಬೆಣ್ಣೆ	ನೂಣಿ
ಬಟಾಣಿ	ಬಟಾಣೋ	ಹಾಲೊಡಕು	ಪುಟ್ಯೋಸೋದೂದ್
ಕೆನೆ	ಥರ್	ಚನ್ನಂಗಿ	ಬೇಳೆ
ಮಾಂಸ	ಸುದ್ (ಮಾಸ್)	ಭತ್ತ	ಧಾನ್
ರಾತ್ರಿ ಊಟ	ರಾತ್‌ರೊ ಬಾಣೊ	ದನದ ಮಾಂಸ	ಢೋರ್ರೋ ಸುದ್ (ಮಾಸ್)
ಕುರಿ ಮಾಂಸ	ಬಕರೋರೊ ಸುದ್	ಹಂದಿ ಮಾಂಸ	ಡುಕ್ಕರ್ರೋ ಸುದ್ (ಮಾಸ್)
ಸಿಹಿ ತಿಂಡಿ	ಮಿಟ್ಟೋತಿಂಡಿ	ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ	ಕಲ್‌ಸಕ್ರೋ
ಒಗ್ಗರಣೆ ಅನ್ನ	ಬಗಾರೇಸೋ ಫಾಟೋ	ಹುರುಳಿಕಾಯಿ	ಖುಲ್ತಿರ್‌ಪಳಿ

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು	ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ಮೈದಾ	ಮೈದೋರ್‌ಆಟೋ ಮರ್ಕಿನ್‌ಸಾಸಿವೆ		ರಯಿ
ಹರಳು ಬೀಜ	ಎರೆಂಡಾರೋಬೀಜ್	ರೊಟ್ಟಿ	ರೋಟಿ,(ಬಾಕ್ರಿ)
ಸಕ್ಕರೆ	ಸಕ್ಕರ್	ಷರಬತ್ತು	ಪಾನ್‌ಕೊ
ಜೇನುತುಪ್ಪ	ಶಾಂತರೋ ಘೀ	ದಪ್ಪರವೆ	ಜಾಡೋ ರವಿ
ಬಿಳಿಸಾಸಿವೆ	ಧೋಳೋರಯಿ	ಬೆಣ್ಣೆ	ನೂಣಿ
ತುಪ್ಪ	ಘೀ		

ಸಂಬಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು

ಕೊತ್ತಂಬರಿ	ಧನಿಯ	ಶುಂಠಿ	ಸೂಂಟ್ (ಅದರಕ್)
ಏಲಕ್ಕಿ	ಯಲಾಚಿ	ಕಾಚು	ಕಾಂತೋ
ಕರ್ಪೂರ	ಕಪೂರ್ (ಕರ್ಪೂರ್)	ಕರಿಜೀರಿಗೆ	ಕಾಳೋಜೀರ್ಥೋ
ಮೆಣಸು	ಮಿರಿ	ಕಸ್ತೂರಿ	ಕಸ್ತೂರ್
ಗಸಗಸೆ	ಕಸ್‌ಕಸ್ ಕಸ್ಕಸ್	ಗಂಧಕ	ಗಂಧಕ್
ಗಂಧ	ಗಂದ್	ಚಿರಾತಾ	(ಚಿರತೆ)
ಜೀರಿಗೆ	ಜೀರೋ	ಅಳಲೆ ಕಾಯಿ	ಹಲ್ಡೊ
ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಬೀಜ	ಕೊತ್‌ಮೀರ್ ಬೀಜ್	ಅಳಲೆ ಕಾಯಿ	ಹಲ್ಡೊ
ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ	ಮಿರ್ಚಾ	ಲವಂಗ	ಲವಂಗ್
ಕೇಸರಿ	ಕೇಸರ್	ಅಡಿಕೆ	ಸುಪಾರಿ
ಒಣಶುಂಠಿ	ಸೂಂಟ್	ಅರಿಶಿನ	ಹಳದಿ

ಖನಿಜಗಳು

ಕಂಚು	ಕಾಂಚ್	ಸಾದಾಇದ್ದಲು	ಕೊಳ್ಸೋ
ಸುಟ್ಟ ಸುಣ್ಣ	ಬಾಳೆಸೋ ಚುನ್ನೋ	ಬೆಳ್ಳಿ	ರೂಪೊ
ತಾಮ್ರ ಮೊಲಾದ	ತಾಂಬೋ	ತವರ	ಸೀಸೋ ಉಕ್ಕು
ತಗಡು	ಸೀಸೋ	ಒಳ್ಳೆಣ್ಣೆ	ಮಿಟ್ಟೋತೇಲ್
ಕೊಬ್ಬರಿ ಎಣ್ಣೆ	ಕೊಪ್ರೊತೇಲ್	ಕಬ್ಬಿಣ	ಲೋಕಣ್

ಮರಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಭಾಗಗಳು

ಸೀಬೆಹಣ್ಣಿನ ಮರ	ಜಾಂಬ್ರೋಜಾಡ್	ಮಾವಿನ ಮರ	ಆಂಬ್‌ರೋ ಜಾಡ್
ಹುಣಿಸೇ ಮರ	ಅಂಬ್ಲಿರೋ ಜಾಡ್	ಮರ	ಜಾಡ್
ಮುಳ್ಳ	ಕಾಂಟೋ	ಕಲ್ಲು	ಭಾಟೋ
ಜಾಲೀಗಿಡ	ಜಾಲೀಜಾಡ್	ಬೀಜ	ಬೀಜೋ

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು	ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ಬಿದುರು	ಭಾಂಸೊ	ಮರದ ತೊಗಟೆ	ಜಾಡ್ರೋಚಕ್ಕೆ
ಸಿಪ್ಪೆ	ಚಿಲ್ಪೋ	ತೆಂಗಿನನಾರು	ನಾರೇಲ್ರೋನಾರ್
ಎಲೆ	ಪಾನ್	ಕಳ್ಳಿಗಿಡ	ಕಳ್ಳೀರೊಜಾಡ್
ಹೂವುಗಳು, ಹಣ್ಣುಗಳು, ಮತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳು			
ಶುಂಠಿ	ಸೂಂಟ್	ಮಾವು	ಆಂಬೋ
ಕಬ್ಬು	ಸಾಂಟೋ	ಸೌತೆಕಾಯಿ	ಕಾಂಕಡಿ
ಹುಣಸೆ ಹಣ್ಣು	ಅಂಬಲಿ	ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು	ಪೊಸ್
ಹಾಗಲ ಕಾಯಿ	ಕರೇಲ	ಬಾಳೆಹಣ್ಣು	ಕೇಲೊ
ಖರ್ಜೂರ	ಖಜೂರ್	ಕಲ್ಲಂಗಡಿ	ಕಲ್ಲಂಗ್ಡೋ
ನಿಂಬೆ ಹಣ್ಣು	ನಿಂಬೂಹಣ್	ಕೆಂಪುಮೂಲಂಗಿ	ಲಾಲ್ಮೂಳೋ
ಸೇವಂತಿಗೆ	ಸಾವಂತಿಗೆಪೂಲ್	ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಮುನಿ ಗಿಡ	ಮಿಟರ್ಮಿಸ್ಕ್ಯೋ
ಗುಲಾಬಿ	ಗುಲಾಬ್	ಬೀಜ	ದಾಣ
ಗಸಗಸೆ	ಕಸ್ಕಸ್	ಹುಲ್ಲು	ಚಾರೊ
ತಂಬಾಕು	ತಂಬಾಕ್	ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ	ನಾರಳ್
ನಿಂಬೇಹಣ್ಣು	ನಿಂಬೂ	ಪರಂಗಿ ಹಣ್ಣು	ಕೋಳೊ
ವೀಳ್ಯದೆಲೆ	ಪಾನ್	ಪಾಲಕ್, ಹರಿವೆ ಸೊಪ್ಪು	ಪಿಂಡಾರ
ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ	ಮಿರ್ಚಾ	ಸೀತಾಫಲ	ರಾಮ್ಫಲ್
ಈರುಳ್ಳಿ	ಕಾಂದ		
ಬೆತ್ತ	ಛಡಿ	ಬೆಂಡೆಕಾಯಿ	ಭೀಂಡಾ
ಬಟಾಣಿ	ಬಟಾಣೋ	ನೆಲಗಡಲೆ ಕಾಯಿ	ಸೇಂಗಾರ್ಫಳಿ
ಹತ್ತಿ	ಕಪಾಸ್	ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ	ಲಸಣ್
ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ಅದರ ಭಾಗಗಳು			
ಹೆಂಚು	ಖಪರೇಲ್	ಕಿಡಕಿ	ಕಿಡ್ಕಿ
ಬೆಣೆ	ಖೂಂಟೊ	ಪಕ್ಷಿಗೂಡು	ಚಿಮ್ಣಿಘರ್
ಬಾಗಿಲ ಚೌಕಟ್ಟು	ದರ್ವಾಜೊರೋ ಚಾಕಟ್	ಸರಳು	ಸಳ್
ಗುಡಿಸಲು	ಜೂಂಪಡೋ	ಹೊಸ್ತಿಲು	ದೇವ್ಳಿ
ಬಾಗಿಲು	ತಾಟಿ (ದರವಾಜೋ)	ತೊಲೆ	ತೊಲಿ
ಬಚ್ಚಲು	ಜಿಲ್ಲೋಂಡೊ ಕೋಣಿ	ಕಲ್ಲು	ಬಾಟೋ
ಚರಂಡಿ	ಚರಂಡಿ	ಹುಚ್ಚರಾಸ್ಪತ್ರೆ	ಕಾಲರ ಆಸ್ಪತಿ
ಮೂತ್ರ	ಮೂತ್	ನೆಲ	ಜಮೀನ್

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು	ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ವರಾಂಡ	ಬೀಚ್‌ರೊ ಘರ್	ಅಂಗಳ	ಅಂಗ್ಣೋ ಮಲಗುವ
ಕೋಣೆ	ಸುವೆಂಡೋ ಕೋಣಿ	ಬಂಗಲೆ	ಬಂಗಲೊ
ಸಾಮಾನು	ಸಾಮಾನ್	ಮನೆ	ಘರ್
ದೇವಸ್ಥಾನ	ದೇವಳ್ (ಗುಡಿ)	ಮಸೀದಿ	ದರ್ಗಾ
ಅರಮನೆ	ಅರಮನಿ	ಸ್ಥಂಭ–ಕಂಭ	ಕೊಂಟಿ
ಕಮಾನು	ಕಮಾನ್	ಅಡಿಗೆಮನೆ	ಸೀದೊರೋ ಘರ್
ಶಾಲೆ	ಇಸ್ಕೂಲ್	ತಂಗುದಾಣ	ಬಸ್ತಿ(ಬಂಚ್ಲೆಂಡೋಜಾಗ್)
ಸಿನಿಮಾ ಮಂದಿರ	ಸೆನಿಮಾ ಮಂದಿರ	ಸಿಮೆಂಟ್	ಗಾರೆ
ಮೆಟ್ಟಿಲು	ಪಾಟಿಣಿಕಿ	ಸೈನಿಕರ ವಸತಿ	ಸಿಪಾಯಿಘರ್

ಉಪಕರಣಗಳು

ಗರಗಸ	ಗರ್‍ಗಸ್	ಮೂಗೆಗುದ್ದಲಿ	ಕೋದೊಂಡೊ ಪಾವಡೋ
ಕತ್ತರಿ	ಕತ್ರಿ	ಎಣ್ಣೆಗಿರಿಣಿ	ಥೇಲ್‌ರೊಗಾಣೊ
ಸಕ್ಕರೆಗಿರಿಣಿ	ಸಕ್ಕರ್‌ಗಾಣೋ	ಅರ	ಫಕ್ಕಡ್ (ಅರೊ)
ಡಬ್ಬಳ–ಡಬ್ಬಣ	ದಾಬಣ್	ಮೊಳೆ	ಮಳಿ
ಕುಡುಗೋಲು	ದಾಂತಡೋ	ಬೆಣೆ, ಗೂಟ	ಖೊಂಟೋ
ಮೀನಿನ ಗಾಳ	ಮಚ್ಚರೊಗಳ್	ಬಣ್ಣಗಳು	ರಂಗ್
ಚೂರಿ	ಚಾಕು	ಸಲಿಕೆ	ಫಾವಡೋ (ಸಲ್ಕ)
ಶಂಕು	ಶಂಕ್	ನೇಗಿಲು	ಜಿರಾತ್‌ಮಾರೋಂಡೊ

ಯುದ್ಧ ಸಾಮಗ್ರಿ

ದಾಳಿ	ಗೇರ್ಲೇನ್‌ಆಯಾ	ತೋಟಾ	ಮಳೋ
ಕೋಟೆಕಟ್ಟುವುದು	ಬಿಲ್ಲೋಬಾಂದೋಂಡೊ	ಹಳ್ಳ	ನಾಳೋ
ಮುತ್ತಿಗೆ	ಗೇರ್ಲಿ (ಗೇರ್)	ಹರಿಗೋಲು	ತೆಪ್ಪೋ
ಹಡಗು	ಜಹಜ್	ಭೋಜನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು	ಖಾಂಡೋ ಸಾಮಾನ್
ಮನೋಸ್ಥೈರ್ಯ	ದಿಲ್ರೊತಾಕತ್ತು	ಯುದ್ಧ	ಲಡೈ
ಯುದ್ಧತಂತ್ರ	ತಾರಾತಿಗಿಡಿ ಲಡೈ	ರಕ್ತಪಾತ	ಲೈಲವಣ್
ದಂಗೆ	ದಾಂದ್ಲೋ	ಒಪ್ಪಂದ	ಚಾತ್‌ಚೀತ್ ಕರ್ಲೆಂಡೊ
ನೆಲಸಮ ಮಾಡು	ಬರ್ಬಾದ್ ಕರೊಂಡೊ		

ವೃತ್ತಿಗಳು

ಹಾಲಿನವನು	ದೂದ್ ವಾಳೋ	ಗೌಳಿಗಿತ್ತಿ	ಥೊರ್ ಪೋಸಂಡಾಳಿ
ಕಾದಂಬರಿಕಾರ	ಪೋತಿ ಲಿಕಂಡಾಳೋ	ಕಟುಕ	ಕಸಾಯ್ ವಾಳೊ

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು	ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ರೈತ	ಜಿರಾತ್‌ಹಕೋಂಡಾಳೊ	ಅಧ್ಯಾಪಕ	ಮೇಷ್ಟ್ರ
ಕುಂಬಾರ	ಹಂಡಿಕರೊಂಡಾಳೊ	ಕೂಲಿ	ಮಜೂರಿ
ಜವಾನ, ಆಳು	ಜವಾನೋ	ಕಾವಲುಗಾರ	ಜಪಂಡಾಳೋ
ಯಕ್ಷಿಣಿಗಾರ	ಜಾದುವಾಳೋ	ನೇಕಾರ	ಬುಣಾಯಿ
ದೂತ	ದೂತ್	ಸ್ವಚ್ಛತಾ –ಆರೋಗ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿ	
ದಲ್ಲಾಳಿ	ಬೀಕಾಂಡಾಳೋ	ಅಂಗಡಿದಾರ	ದುಕಾನ್‌ವಾಳೋ
ವ್ಯಾಪಾರಿ	ಬೇಪಾರಿ	ಮಾಲೀಕ	ಸೌಕಾರ್
ದಂತವೈದ್ಯ	ದಾಂತ್ರೋಪಂಡಿತ್	ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ	ಸೊನಾರ್
ಆಯಾ	ಬಚ್ಚಾನ್ ದೋಕ್ಲೇಡಾ	ಎಕ್ಕುವವನು	ಬೀಣೊಂಡಾಳೊ
ಅಗಸಗಿತ್ತಿ	ದೋಭೀರ್‌ಮೈ	ನೃತ್ಯಗಾರ	ನಾಚಂಡೋಲೋ
ನಾಟಕಕಾರ	ನಾಟಕ್ ಕರಂಡಾಳೋ	ಪರಿಶೀಲಕ	ದೇಕಾಂಡಾಳೊ
ಪುರೋಹಿತ	ಬಾಂಣ್ಯಾ	ನೀರಿನವ	ಪಾಣಿವಾಳೋ
ಬಡಗಿ	ಆಚಾರಿ (ಬಡ್ಗಿವಾಳೊ)	ಬಟ್ಟೆವ್ಯಾಪಾರಿ	ಲಗ್ಡಾರೋ ಬೇಪಾರಿ
ಭಿಕ್ಷುಕ	ಭೀಕ್‌ವಾಳೋ	ಅಡಿಗೆಯವನು	ಸೀದೋ ಕರಂಡಾಲೋ
ಬೆಸ್ತ	ಮಚ್ಚಿಪಕಡಂಡಾಳೊ	ಮಾಲೀಕ	ಯಜ್‌ಮಾನ್
ಬರವಣಿಗೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು			
ಲೇಖನಿ	ಮಸಿದೌತಿ	ಕಾಗದ	ಕಾಗತ್
ಕಾರ್ಡ್	ಕಾಗತ್ (ಪತ್ರ್)	ನಷ್ಟ	ಲುಕ್ಸಾನ್
ಸಾಲ	ಉದಾರ್	ಸಾಲದ ಲೆಕ್ಕ	ಉದಾರ್ ಹಿಸಾಬ್
ಗೋಂದು	ಅಂಟ್	ಹಿಡಿಕೆ	ಪಕ್ಡೊಂಡೊ
ದಬ್ಬಳ	ಡಾಬಣ್	ಕಟ್ಟು ದಾರ	ಧಾಗೋರೊಉಂಡೊ
ತಂತಿ	ತಾಂಕ್	ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆ	ರೋಜ್‌ರೊ ಲಿಕಂಡೊ
ಗರಿ ಲೇಖನಿ	ಪಡೋರೊ ದೌತಿ	ಕರೆ ಗಂಟೆ	ಬುಲಾವ್ ಆಯೋಚೆ
ಪೆನ್ಸಿಲ್	ಸೀಸ್‌ಕಡ್ಡಿ	ಷಟ್ಟಿ	ಕೋಂಟಿ
ಮೊಹರು	ಮೋಹರ್	ರಬ್ಬರ್	ರಬ್ಬರ್
ಕಸದ ಬುಟ್ಟಿ	ಕಚ್ರೋರೊ ಟೋಪ್ಲಿ	ದೋಣ್ಣೆ	ದೊಣ್ಣೊ (ಲಟ್ಟೋ)
ಪ್ರಾಣಿಗಳು	**(ಜಾನ್‌ವಾರ್)**		
ಒಂಟೆ	ಊಂಟ್	ಹೇತಿದ್ದೊ	ಹಂಗೇಸೋ
ನಾಯಿ	ಕುತರೊ	ಮೊಸಳೆ	ಮಗ್ಗರ್
ಹೆಣ್ಣು ನಾಯಿ	ಕುತರಿ	ಹೇಸರಗತ್ತೆ	ಹೇಸರ್‌ಗತ್ತೋ

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು	ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ಮೊಲ	ಸಸೋ	ಗೊರಸು	ಕುರಿಯಾ
ಕತ್ತೆ	ಗದಡೋ	ಹಸು	ಗೈ
ಅಳಿಲು	ತಿಲೋಡಿ	ಕುದುರೆ	ಘೋಡೊ
ಹೆಣ್ಣು ಕುದುರೆ	ಘೋಡಿ	ಚಿರತೆ	ಚಿರತೋ
ಮುಂಗಸಿ	ಮುಂಗ್ಲಿ	ಬಾಲ	ಪೂಂಚಡಿ
ಪಶು	ಡೋರ್‌ದಾಂಡ	ಪಂಜ	ಬಾಗ್ಘ್ರೊ ನುತುಕಿ
ನಾಯಿಮರಿ	ಕುತ್ರೋರೊಬಚ್ಚೋ	ಮೇಕೆ	(ಬಕರಿ) ಛೇಳಿ
ಮೇಕೆ(ಗಂಡು)	ಛೇಲೋ	ಕರು	ಪಾಡೊ
ಹೆಣ್ಣಕರು	ಪಾಡಿ	ಬೆಕ್ಕು	ಮಿನ್ನಿ
ಮೇಕೆಮರಿ	ಛೇಳಿರೊಬಚ್ಚೊ	ಕುದುರೆಮರಿ	ಘೋಡೋರೊ ಬಚ್ಚೋ
ಕೋತಿ	ಬಾಂದ್ರೋ	ಹುಲಿ	ಬಾಗ್
ಸಾರಂಗ	ಹರ್ಣ್	ಹೆಣ್ಣುಜಿಂಕೆ	ಹರ್ಣ
ಎತ್ತು	ಬೇಲ್	ಕರಡಿ	ರಿಂಚಡೋ (ರೀಂಚ್)
ಕುರಿ	ಬಕ್ರೋ	ಹೆಣ್ಣುಕುರಿ	ಬಕ್ರಿ
ಕುರಿಮರಿ	ಬಕ್ರೋಬಚ್ಚೋ	ಎಮ್ಮೆ	ಬೇಂಸ್
ಟಗರು	ಮೀಂಡೋ	ಇಲಿ	ಉಂದ್ರೋ
ನರಿ	ಕೋಯ್ಲೊ	ಕಿರುಬ	ಕಿರಬೊ
ಬೇಟೆನಾಯಿ	ಶಿಕಾರಿಕುತರೊ	ಮುಳ್ಳುಹಂದಿ	ಕಾಂಟಾಳೊಡುಕ್ಕರ್
ನರಿ/ತೋಳ	ಕೋಯ್ಲೊ	ಕೊಂಬು	ಸಿಂಗ್
ಹಂದಿ	ಡುಕ್ಕರ್	ಹೆಣ್ಣು ಹಂದಿ	ಡುಕ್ಕರೀ
ಚಿಗರಿ	ಹರಣ್	ಜಿಂಕೆಮರಿ	ಹರ್ಣೋರೊ ಬಚ್ಚೋ
ಆನೆ	ಹತ್ತಿ	ನೀರು ಕುದುರೆ	ಪಾಣಿರೋ ಘೋಡೋ
ಹುಳುಗಳು ಮತ್ತು ಕೀಟಗಳು			
ಹೆಬ್ಬಾವು	ಅಜಗರ್	ಕಡಲಾಮೆ	ಸಮುಂದರೋ ಕಾಪ್ಲೋ
ದರ್‍ಯಾವರೋ	ಕಾಪ್ಲೋ	ಹಾವು	ಸಾಪ್
ನಾಗರಹಾವು	ನಾಗ್‌ಸಾಪ್	ಎರೆಹುಳು	ಅಳೊಶ್ಯಾ
ಏಡಿ	ಕೆಂಕಡಾ	ತಿಗಣೆ	ಡೇಂಕಣ್ (ಮಾಕಣ್)
ಜೀರುಂಡೆ	ಜೇರ್‌ಗುಂಬಿ	ಬಸವನಹುಳು	ಗೈರೋ ಕೀಡೋ
ಉಣ್ಣೆ ಚಿಗುಟ	ಗಿಂಚೋಡಿ	ಹಲ್ಲಿ	ಬೋಟ್ಲೋ
ವಿಷ	ಜ್ಹೇರ್	ವಿಷದ ಹಲ್ಲು	ಜೇರ್ರೋದಾಂತ್

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು	ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ಹೇನು	ಜುವ್ವಾ (ಬುಗ್ಯೆ)	ಮುತ್ತಿನಚಿಪ್ಪು	ಮೋತಿರೋ ಚಿಪ್ಪಿ
ಕಣಜ	ಕೋಟಿ	ಜಿಗಣೆ	ಜಿಗ್ಗಿ
ಚಿಟ್ಟೆ	ಪುದ್ದೀ (ಚಿಟ್ಟಿ)	ಗೆಜ್ಜಲ	ಇದ್ಯೆ
ಹೆಡೆ	ಘೂಣ್	ಚೇಳು	ಬಿಚ್ಚು
ನೊಣ	ಮಾಕೀ	ಜೇಡ	ಜೇಡ್
ಜೇಡನ ಬಲೆ	ಜೇಡ್‌ರೋ ಬಲಿ	ಸೊಳ್ಳೆ	ಡಾಂಸ್ (ನೊರ್ಝ)
ಮೀನು	ಮಚ್ಚಿ (ಚಿಲುಪಿ)	ಜೇನು ನೊಣ	ಶಾಂತರೊಮಾಖಿ
ನಳ್ಳಿ–ಏಡಿ	ಕೆಂಕಡೋ	ಇಲಿಚಿಗಟ	ಉಂದ್ರೋರೋಕೀಡೋ
ರೇಷ್ಮೆಹುಳು	ರೆಷಂರೋ ಕೀಡೋ	ಶಂಖ	ಶಂಕ್
ರೇಷ್ಮೆಗೂಡು	ರೇಷಂರೋಗೂಡ್	ಕಪ್ಪೆ	ಮೀಂಡ್ಕಿ
ಸೀರು	(ರವ,ಲಿಕ್ಕ)	ಹಾವಿನಮೀನು	ಸಾಪ್ ಮಚ್ಚಿ
ಹಕ್ಕಿಗಳು			
ಮೊಟ್ಟೆ	ಈಂಡೋ	ಗೂಬೆ	ಗುಗ್ಗು (ಗೂಗಿ)
ಪಾರಿವಾಳ	ಕಬೂತರ್	ಕೋಗಿಲೆ	ಕುರಂಜಣಿ
ಕಾಗೆ	ಕಾಗಲೋ	ಹದ್ದು	ಘಾರ್
ರಣಹದ್ದು	ರಣಪಾಂತ	ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ	ಚಿಮನಿ
ಗೂಡು	ಘರ್	ಬಾವಲಿ	ಚೀಬ್ರಿ
ಕೋಳೀಮರಿ	ಕುಕಡೀರೋ ಬಚ್ಚೋ	ಕೌಜುಹಕ್ಕಿ	ತೀತರ್
ಕೊಕ್ಕು	ಚೂಂಚ್ (ಕೊಕ್ಕಿ)	ಗಿಳಿ	ರಾಘೋ
ರೆಕ್ಕೆ	ಡಗ್ (ರೆಡ್ಕೋ)	ಗರಿ	ಪಿಂಕಡಾ
ಬಾತುಕೋಳಿ	ಬದಕ್	ಹೆಣ್ಣುಬಾತು	ಐಮ್ಯೆ ಬದಕ್
ಬುಲ್ ಬುಲ್	ಹಕ್ಕಿ	ಗಿಡುಗ	ಘಾರ್
ಕೋಳಿ	ಕುಕ್ಕಡಿ	ನವಿಲು	ಮೋರ್
ಹೆಣ್ಣು ನವಿಲು	ಮೋರ್ನಿ	ಕೊಕ್ಕರೆ	ಕೊಕ್ರಿ
ಹಂಸ	ಹಂಸ್	ಹುಂಜ	ಕುಕ್ಕಡೋ
ಸಂಖ್ಯೆಗಳು			
ಒಂದು	ಏಕ್	ಎರಡು	ದೋ
ಮೂರು	ತೀನ್	ನಾಲ್ಕು	ಚಾರ್
ಐದು	ಪಾಂಚ್	ಆರು	ಛೇ
ಏಳು	ಸಾತ್	ಎಂಟು	ಆಟ್

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು	ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ಒಂಭತ್ತು	ಸಾ	ಹತ್ತು	ದಸ್
ಹನ್ನೊಂದು	ಗ್ಯಾರಾ	ಹನ್ನೆರೆಡು	ಬಾರಾ
ಹದಿಮೂರು	ತೇರಾ	ಹದಿನಾಲ್ಕು	ಚೌದ
ಹದಿನ್ನೈದು	ಪಂದ್ರ	ಹದಿನಾರು	ಸೋಳಾ
ಹದಿನೇಳು	ಸತ್ತರ	ಹದಿನೆಂಟು	ಅಠಾರ
ಹತ್ತೊಂಭತ್ತು	ವನ್ನೀಸ್	ಇಪ್ಪತ್ತು	ಬೀಸ್
ವಾರದ ಏಳು ದಿನಗಳ ಹೆಸರು			
ಸೋಮವಾರ	ಸೋಮ್‌ವಾರ್	ಮಂಗಳವಾರ	ಮಂಗಳ್‌ವಾರ್
ಬುಧವಾರ	ಬುದ್‌ವಾರ್	ಗುರುವಾರ	ಬೇಸ್ತ್‌ವಾರ್
ಶುಕ್ರವಾರ	ಶುಕ್ರವಾರ್	ಶನಿವಾರ	ಶನ್‌ವಾರ್
ಭಾನುವಾರ	ಐತವಾರ್		

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ವ್ಯವಹಾರಿಕ ವೃತ್ತಿ ಪದಗಳು	
ಹಿತ್ತಾಳೆ ಕೆಲಸದವನು	ಪಿತ್ತಳದ ಕಾಮ್‌ಕರಂಡಾಳೋ
ಖಜಾಂಚಿ	ಪೈಸಾವಕ್ಕಾ ದೇಕ್ಲೆಂಡ್‌ವಾಳೊ
ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ಮಾರುವವನು	ಪಾನ್ ಬಿಕಾವೆಂಡಾಳೋ
ಚಿಲ್ಲರೆವ್ಯಾಪಾರಿ ಚಿಲ್ಲರ್	ಬೇಪಾರ್ ವಾಳೋ
ಜಮೀನುಧಾರ	ಬೇತ್‌ವಾಳೋ (ಜಮಿದ್ ವಾಳೋ)
ರೊಟ್ಟಿಬೇಯಿಸುವವನು	ರೋಟಿ ಸಿಜಾಯಂಡಾಳೋ
ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿಮಾರುವವನು	ರಸ್ತೋಮೆ ಬೇಚಂಡಾಲೋ
ತಬಲ ನುಡಿಸುವವನು	ತಬಲ ಬಜಾಂಡಾಳೋ
ಸ್ವಚ್ಚಮಾಡುವವ	ಅಚ್ಚೋ ಕರೊಂಡಾಳೊ
ಕಸ ಗುಡಿಸುವನು	ಜಾಡೊಂಡಾಳೊ
ಬಣ್ಣ ಬಳಿಯುವವನು	ರಂಗ್ ಮಾರಂಡಾಲೋ
ಪರಿಮಳದ್ರವ್ಯ ಮಾರುವವ	ಬಾಸ್‌ರೊತೇಲ್ ಬೇಜಂಡಾಳೋ
ಎಣ್ಣೇ ವ್ಯಾಪಾರಿ	ತೇಲ್‌ಬೇಂಡಾಳೋ
ತೋಟಗಾರ	ಮಳೋವಾಳೊ (ಬಗೀಚೋ)
ಚಮ್ಮಾರ	ಚಪ್ಪಲ್ ಸೀಯಾಂಡ್‌ವಾಳೊ
ಕಮ್ಮಾರ	ಲೋಕ್‌ಣ್‌ರೊ ಕಾಂರಂಡ್‌ವಾಳೊ
ವೈದ್ಯ	ಓಕತ್ ದೇಯಂಡೋವಾಳೊ

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ಸಂಗೀತಗಾರ	ಗೀತ್‌ಬೊಲೇಂಡಾಳೊ
ಶಿಲ್ಪಿ	ಬಾಟೋ ಕೊತುರಂಡಾಳೊ
ಔಷಧ ವ್ಯಾಪಾರಿ	ಓಖಿತ್‌ಬೇಪಾರಿ
ಸೂಲಗಿತ್ತಿ	ಜಾಪಾಕರೋಂಡೋವಾಳಿ
ಕ್ಷೌರಿಕ	ಹಜಾಮ್ತ್ ವಾಳೋ
ಸಿಹಿ ತಿಂಡಿ	ಮಾರುವವನು ಮಿಟ್ಯೋ
ಹೊಟೆಲ್ನಲ್ಲಿ ತಂಡಿ ಊಟ	ಖಾನಾವಳಿರೊ ತಾಣೋ ಟೀಣೋ
ದರ್ಜಿ	ಲುಗಡಾ ಸೀಡಂಡಾಳೋ
ನಾವಿಕ	ಟೋಕರೊ ಚಲಾಂಡ್‌ವಾಳೊ
ಚಮ್ಮಾರ	ಚಪ್ಪಲ್ ಸೀಡಾಂದಾಳೊ
ಕಾರುಚಾಲಕ	ಕಾರು ಚಲಾಂಡ್‌ವಾಳೊ
ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಶಬ್ದಾವಳಿ	
ಹಣದುಬ್ಬರ	ಪೈಸಾರೋತೊಂದರೋ
ನಿಜವಾದ ಅದಾಯ	ಸಚ್ಯೋ ಕಮಾಯಿ
ವಸೂಲಿ	ಉಸೂಲ್
ಸಾಲ ಜಮಾ	ಉಧಾರ್‌ಜಮ
ಸಾಲಪತ್ರ	ಉಧಾರೊ ಕಾಗತ್
ಸಾಲದ ಲೆಕ್ಕ	ಉಧಾರೋ ಇಸಾಬ್
ಸಾಲ	ಉದಾರ್
ಗ್ರಾಹಕ	ಗಿರಾಕ್
ಗ್ರಾಹಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು	ಘರ್ರೋ ಸಾಮಾನ್
ಸಂಪಾದನೆ	ಖಿಮಾಯಿ
ಹೊರಡಿಸು ಅಥವಾ ಮಾರಟಕ್ಕಿಡು	ಬಿಕಾಯನೆಬೀಲ್
ಸಾಲ ಕೊಡುವವರು	ಉದಾರ್ ದೇವಾಂಡಾಲೋ
ಸಾಲಪಾವತಿ ಮಾಡುವವರು	ಉದಾರ್ ಪೈಸೊ ದೆಂಡಾಳೋ
ನೌಕರ	ಸರ್ಕಾರಿಕಾಮ
ಕಾಗದದ ಪ್ರಮಾಣ	ಕಾಗದ್‌ರೊ ಖಾತೋ
ಕಾಗದದ ನಾಣ್ಯಕಾಗಕ್ ರೋ ರುಪ್ಯಾ	
ಹುದ್ದೆ	ಕಾಮ್
ಕಾಲಾವಧಿ ಧನ	ಬೊಲೈಸೊಗಡಿನೆ ಪೈಸಾದೆಯಂಡೊ

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ಬೆಲೆ	ಮೋಲ್
ಬೆಲೆಗಳ ಪಟ್ಟಿ	ಮೋಲ್‌ರೊಕಾಗದ್
ವೆಚ್ಚದ ಬಿಲ್	ಖರ್ಚ್‌ರೊ ಹಿಷಾಬ್
ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯವಹಾರದ ಪುಸ್ತಕ	ಚಿಲ್ಲರ್ ಬೇಪಾರರೊಪೋತಿ
ಗಿರಾಕಿ	ಗಿರಾಕ್
ಗಿರಾಕಿಗಳ ಖಾತೆ	ಗಿರಾಕ್ರೋ ಇಸಾಬ್
ಏರಿಳಿತ	ಉತ್ರೊಂಡೊ ಚಡೊಂಡೊ
ಪರ್ಯಾಯ ಸಾಲ	ದುಸ್ರೋಉದಾರ್
ಪ್ರಚಲಿತ ಸಾಲ	ಹಬ್‌ರವೆಂಡೋ ಉದಾರ್
ಪ್ರಚಲಿತ ಠೇವಣಿ	ಹಬ್ ರವೆಂಡೋ
ಪ್ರಚಲಿತ ಖಾತೆ	ಹಬ್‌ರವೆಂಡೋ ಇಸಾಬ್
ತೀರಿಸಿದ ಬಿಲ್	ಪೇಡ್ಯೋಸೋ ಇಸಾಬ್
ತೀರಿಸಿದ ಸಾಲ	ಚುಕಾಯ್‌ಸೋ ಉದಾರ್
ಜಮಾ ಮಾಡು	ಜಮಾಕರ್
ಜಮಾ ಪುಸ್ತಕ	ಜಮಾರೋ ಪೋತಿ
ಖೋಟಾ ನೋಟು	ಖೋಟಾರುಪ್ಯಾ
ಟಂಕಸಾಲೆ	ಟಂಕ್‌ಸಾಲ್
ಅಂಗಡಿ	ದುಕಾನ್
ನಗದು ಸಾಲ	ಪೈಸೊರ್ ಉದಾರ್
ಹಿಂತೆಗೆದು ಕೊಂಡ ಹಣ	ಪಿಚಾಡೆಲೀಯೋಸ ಪೈಸ
ನಿಧಿ	ಠೀಲ
ರಫ್ತು	ಭೇಜ್
ರಫ್ತು ಸಾಲ	ಭೇಜೇಂಡೊ ಉದಾರ್
ಹಿಂದಿನ ಲೆಕ್ಕ	ಪಿಚಾಡಿರೋಹಿಸ್ಯಾಬ್
ಬಂಡವಾಳ	ಬಂಡವಾಲ್
ಬಂಡವಾಳಗಾರ	ಬಂಡವಾಲ್‌ವಾಳೊ
ಬಂಡವಾಳ ಸ್ವತ್ತು	ಬಂಡವಾಳ್
ಬಂಡವಾಳ ಪೇಟೆ	ಬಂಡವಾಳ್ ರೊ ಬಜಾರ್
ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹಣ	ಜಾಸ್ತ್ ಪೈಸ
ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾರಾಟದ ಬೆಲೆ	ಚಿಲ್ಲರ್ ಬೇಪಾರ್ ರೊ ಮೋಲ್

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ಬಾಕಿ ಹಣ	ಬಂಚ್ಯೋಸ ಪೈಸ (ಚೀಲ)
ಬಾಕಿಹಣದ ಕೇಳಿಕೆ	ಬಂಚ್ಯೋಸೊರೊ ಹಿಸಾಬ್
ಬಾಕಿ	ಬಂಚ್ಯೋಸ
ಉಳಿತಾಯ ಠೇವಣಿ	ಬಂಚಾನ್ ಬೆಲ್ಯೋಸೊ ಪೈಸಾ
ನಾಣ್ಯ	ಪೈಸೋ
ಹಣಕಾಸು ವ್ಯವಸ್ಥೆ	ಪೈಸ ಟಕ್ಕಾರೋ ಬಂದೋಬಸ್ತ್
ಸವೆತ	ಸವದ್ಯೋಚೆ
ಹಣಕಾಸು ಪೇಟೆ	ಪೈಸ ಟಕ್ಕಾರೋ ಬಜಾರ್
ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ಸಾಗಣೆ	ರೈಲ್ ಮೆ ಮಗಟ್ ಜಾವೆಂಡೋ
ನಗದು ಉಳಿಕೆ	ರೋಕಡಿ ಬಚಾವೆಂಡೋ
ನಗದು ಲೆಕ್ಕ	ರೋಕಡಿ ಇಸಾಬ್
ವ್ಯಾಪಾರಿ	ಬೇಪಾರಿ (ಧಂದೊ)
ವ್ಯಾಪಾರ ಸಾಲಗಾರ	ಉದಾರ್‌ವಾಳೋ
ಬಂಡವಾಳಗಾರ	ಮಾಲ್‌ವಾಳೋ
ಹಣಕಾಸು	ಪೈಸಟಕ್ಕ
ಹಣಕಾಸು ಸಂಬಧವಾದ ಹೊಣೆ	ಪೈಸಟಕ್ಕರೋ ಜವಾಬ್ದಾರ್
ಹಣಕಾಸು ವಿವರಣೆ	ಪೈಸ (ಠಕ್ಕಾರೋ) ಬಾತ್ (ವಿಚಾರ್)
ವಿನಿಮಯ	ಲೇವದೇವಿ
ವಿನಿಮಯ ಧರ	ಲೇವದೇವಿರೋ ಮೋಲ್
ವೇತನ,ಸಂಬಳ	ದರ್ಮೋ (ಪಗಾರ್)
ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಲೆಕ್ಕ	ಲೋಕಾರೋ ಇಸಾಬ್
ಸರ್ಕಾರಿ ಸಾಲ	ಸರ್ಕಾರಿ ಉದಾರ್
ಸರಾಫ್ ಪೇಟೆ	ದಾರುದುಖಾನು ಲೇರ್, ದಾರು ಕಾಂಟ್ಯಾಳಿ ಬಜಾರ್
ಸಾಲ ಕೊಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ	ಉದಾರ್ ದೇವೆಂಡಾಲೋ
ಕಾಗದ ಕತ್ತರಿಸುವ ಸಾದನ	ಕೈಂಚಿ (ಕತ್ರಿ)
ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸುವುದು	ಹಿಸಾಬ್ ಚುಕ್ತೋ ಕರಂಡೋ
ಬಣ್ಣದ ಪೆನ್ಸಿಲ್‌ಗಳು	ರಂಗ್‌ರಂಸೀಸರಕ್ಡಾ
ಛಿದ್ರ	ಫುಟ್‌ನಚಿಂದಿ ಹೋಯೊಚೆ
ಆಮಂತ್ರಣ ಪತ್ರ	ಬುಲಾಯಂಡೊ ಕಾಗದ್

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ಬರೆಯುವ ಕಾಗದದ ಪ್ಯಾಡ್	ಹಲ್ಗೀರ್‌ತುಕ್ಡೊ
ಸುರಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಾನ	ನಿರಂಬಳ್ (ಅಚ್ಚೋ ಜಾಗ)
ಬಿರುಡೆ–ಮುಚ್ಚಳ	ಬೂಚ್, ಮುಚ್ಕೋ
ಮಿಣುಕು ಹುಳು	ಉಜಿತರೋ ಕೀಡೋ
ಕಪ್ಪೆಮರಿ	ಮೀಂಡೋರೋ ಬಚ್ಚೋ
ಬೆಕ್ಕಿನ ಮರಿ	ಮೀಸ್ಕಿರೊ ಬಚ್ಚೊ ಮೀನ್ಕಿರೋ ಬಚ್ಚೋ
ಸಂಖ್ಯೆಗಳು	
ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು	ಬೀಸ್ಪರ್ ಏಕ್
ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು	ಬೀಸ್ಪರ್ ದೋ
ಇಪ್ಪತ್ಮೂರು	ಬೀಸ್ಪರ್ ತೀನ್
ಇಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕು	ಬೀಸ್ಪರ್ ಚಾರ್
ಇಪ್ಪತ್ತೈದು	ಪಚ್ಚೇಸ್
ಇಪ್ಪತ್ತಾರು	ಬೀಸ್ಪರ್ ಛೇ
ಇಪ್ಪತೇಳು	ಬೀಸ್ಪರ್ ಸಾತ್
ಇಪ್ಪತೆಂಟು	ಬೀಸ್ಪರ್ ಆಟ್
ಇಪ್ಪತೊಂಭತ್ತು	ಬೀಸ್ಪರ್ ಸಾ
ಮೂವತ್ತು	ತೀಸ್
ಮೂವತ್ತೊಂದು	ತೀಸ್ಪರ್ ಏಕ್
ಮೂವತ್ತೆರಡು	ತೀಸ್ಪರ್ ದೋ
ಮೂವತ್ಮೂರು	ತೀಸ್ಪರ್ ತೀನ್
ಮೂವತ್ನಾಲ್ಕು	ತೀಸ್ಪರ್ ಚಾರ್
ಮೂವತ್ತೈದು	ತೀಸ್ಪರ್ ಪಾಂಚ್
ಮೂವತ್ತಾರು	ತೀಸ್ಪರ್ ಛೇ
ಮೂವತ್ತೇಳು	ತೀಸ್ಪರ್ ಸಾತ್
ಮೂವತ್ತೆಂಟು	ತೀಸ್ಪರ್ ಆಟ್
ಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತು	ತೀಸ್ಪರ್ ಸಾ
ನಲವತ್ತು	ಚಾಳೀಸ್
ನಲವತ್ತೊಂದು	ಚಾಳೀಸ್ಪರ್ ದೋ
ನಲವತ್ತೆರಡು	ಚಾಳೀಸ್ಪರ್ ದೋ
ನಲವತ್ಮೂರು	ಚಾಳೀಸ್ಪರ್ ತೀನ್

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ನಲವತ್ನಾಲ್ಕು	ಚಾಳೀಸ್ಪರ್ ಚಾರ್
ನಲವತ್ತೈದು	ಚಾಳೀಸ್ಪರ್ ಪಾಂಚ್
ನಲವತ್ತಾರು	ಚಾಳೀಸ್ಪರ್ ಛೇ
ನಲವತ್ತೇಳು	ಚಾಳೀಸ್ಪರ್ ಸಾತ್
ನಲವತ್ತೇಂಟು	ಚಾಳೀಸ್ಪರ್ ಆಟ್
ನಲವತ್ತೊಂಭತ್ತು	ಚಾಳೀಸ್ಪರ್ ಸಾ
ಐವತ್ತು	ಪಚ್ಚಾಸ್
ಐವತ್ತೊಂದು	ಪಚಾಸ್ಪರ್ ಏಕ್
ಐವತ್ತೇರೆಡು	ಪಚಾಸ್ಪರ್ ದೋ
ಐವತ್ಮೂರು	ಪಚಾಸ್ಪರ್ ತೀನ್
ಐವತ್ನಾಲ್ಕು	ಪಚಾಸ್ಪರ್ ಚಾರ್
ಐವತ್ತೈದು	ಪಚಾಸ್ಪರ್ ಪಾಂಚ್
ಐವತ್ತಾರು	ಪಚಾಸ್ಪರ್ ಛೇ
ಐವತ್ತೇಳು	ಪಚಾಸ್ಪರ್ ಸಾತ್
ಐವತ್ತೆಂಟು	ಪಚಾಸ್ಪರ್ ಆಟ್
ಐವತ್ತೊಂಭತ್ತು	ಪಚಾಸ್ಪರ್ ಸಾ
ಆರವತ್ತು	ಸಾಟ್
ಅರವತ್ತೊಂದು	ಸಾಟ್‌ಪರ್ ಏಕ್
ಅರವತ್ತೆರಡು	ಸಾಟ್‌ಪರ್ ದೋ
ಅರವತ್ಮೂರು	ಸಾಟ್‌ಪರ್ ತೀನ್
ಅರವತ್ನಾಲ್ಕು	ಸಾಟ್‌ಪರ್ ಚಾರ್
ಅರವತ್ತೈದು	ಸಾಟ್‌ಪರ್ ಪಾಂಚ್
ಅರವತ್ತಾರು	ಸಾಟ್‌ಪರ್ ಛೇ
ಅರವತ್ತೇಳು	ಸಾಟ್‌ಪರ್ ಸಾತ್
ಅರವತ್ತೆಂಟು	ಸಾಟ್‌ಪರ್ ಆಟ್
ಅರವತ್ತೊಂಬತ್ತು	ಸಾಟ್‌ಪರ್ ಸಾ
ಎಪ್ಪತ್ತು	ಸತ್ತರ್
ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದು	ಸತ್ತರ್ಪರ್ ಏಕ್
ಎಪ್ಪತ್ತೆರೆಡು	ಸತ್ತರ್ಪರ್ ದೋ
ಎಪ್ಪತ್ಮೂರು	ಸತ್ತರ್ಪರ್ ತೀನ್

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ಎಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕು	ಸತ್ತರ್ಪರ್ ಚಾರು
ಎಪ್ಪತ್ತೈದು	ಸತ್ತರ್ಪರ್ ಪಾಂಚ್
ಎಪ್ಪತ್ತಾರು	ಸತ್ತರ್ಪರ್ ಛೇ
ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು	ಸತ್ತರ್ಪರ್ ಸಾತ್
ಎಪ್ಪತ್ತೇಂಟು	ಸತ್ತರ್ಪರ್ ಆಟ್
ಎಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತು	ಸತ್ತರ್ಪರ್ ಸಾ
ಎಂಭತ್ತು	ಅಸ್ಸಿ
ಎಂಭತ್ತೊಂದು	ಅಸ್ಸಿಪರ್ ಏಕ್
ಎಂಭತ್ತೆರೆಡು	ಅಸ್ಸಿಪರ್ ದೋ
ಎಂಭತ್ಮೂರು	ಅಸ್ಸಿಪರ್ ತೀನ್
ಎಂಭತ್ನಾಲ್ಕು	ಅಸ್ಸಿಪರ್ ಚಾರು
ಎಂಭತ್ತೈದು	ಅಸ್ಸಿಪರ್ ಪಾಂಚ್
ಎಂಭತ್ತಾರು	ಅಸ್ಸಿಪರ್ ಛೇ
ಎಂಭತ್ತೆಳು	ಅಸ್ಸಿಪರ್ ಸಾತ್
ಎಂಭತ್ತೆಂಟು	ಅಸ್ಸಿಪರ್ ಆಟ್
ಎಂಭತ್ತೊಭತ್ತು	ಅಸ್ಸಿಪರ್ ಸಾ
ತೊಂಭತ್ತು	ನವ್ವತ್
ತೊಂಭತ್ತೊಂದು	ನವ್ವತ್‌ಪರ್ ಏಕ್
ತೊಂಭತ್ತರೆಡು	ನವ್ವತ್‌ಪರ್ ದೋ
ತೊಂಭತ್ಮೂರು	ನವ್ವತ್‌ಪರ್ ತೀನ್
ತೊಂಭತ್ನಾಲ್ಕು	ನವ್ವತ್‌ಪರ್ ಚಾರ್
ತೊಂಭತ್ತೈದು	ನವ್ವತ್‌ಪರ್ ಪಾಂಚ್
ತೊಂಭತ್ತಾರು	ನವ್ವತ್‌ಪರ್ ಛೇ
ತೊಂಭತ್ತೇಳು	ನವ್ವತ್‌ಪರ್ ಸಾತ್
ತೊಂಭತ್ತೆಂಟು	ನವ್ವತ್‌ಪರ್ ಆಟ್
ತೊಂಭತ್ತೊಂಭತ್ತು	ನವ್ವತ್‌ಪರ್ ಸಾ
ನೂರು	ಸೋ
ಇನ್ನೂರು	ದೋ ಸೋ
ಮುನ್ನೂರು	ತೀನ್ ಸೋ
ನಾನೂರು	ಚಾರ್ ಸೋ

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ಐನೂರು	ಪಾಂಚ್ ಸೋ
ಆರುನೂರು	ಛ್ಹೆಸ್ಸೋ
ಏಳುನೂರು	ಸತ್ಸೋ
ಎಂಟುನೂರು	ಆಟ್ ಸೋ
ಒಂಭೈನೂರು	ನೌಸೋ
ಒಂದುಸಾವಿರ	ಏಕ್ ಹಜಾರ್
ಹತ್ತುಸಾವಿರ	ದಸ್ ಹಜಾರ್
ಹತ್ತುಲಕ್ಷ(ಮಿಲಿಯನ್)	ದಸ್ ಲಾಕ್
ಒಂದು ಕೋಟಿ	ಏಕ್ ಕರೋಡ್
ಲಕ್ಷ	ಲಾಕ್
ಹತ್ತು ಕೋಟಿ	ದಸ್ ಕರೋಡ್
ನೂರು ಕೋಟಿ	ಸೋಕರೋಡ್
ಅಂಶವಾಚಕಗಳು	
ಕಾಲುಭಾಗ	ಪಾವ್‌ಭ್ಹಾಗ್
ಅರ್ಧ	ಆದೋ
ಮುಕ್ಕಾಲು	ಪೌನೋಭಾಗ್
ಕ್ರಮವಾಚಕಗಳು	
ಎರಡನೆಯದು	ದೋರೋ
ಮೂರನೆಯದು	ತೀನ್‌ರೋ
ನಾಲ್ಕನೆಯದು	ಚಾರ್‌ರೋ
ಐದನೆಯದು	ಪಾಂಚ್‌ರೋ
ಮೊದಲನೆಯದು	ಏಕ್ ರೋ
ಆರನೆಯದು	ಚೇರೋ
ಏಳನೆಯದು	ಸಾತ್‌ರೋ
ಎಂಟನೆಯದು	ಆಟ್‌ರೋ
ಒಂಭತ್ತನೆಯ	ನೌರೋ
ಹತ್ತನೆಯ	ದಸ್‌ರೋ
ಕನ್ನಡದ ಪದ ಗೋಸಂಗಿ ಭಾಷೆ (ಬೋಗಿ) ಒಳ ಭಾಷೆಗಳು	
ಗಂಡಸು	ಮರದ್ಮಾನೋ (ನೋಬ್ರೋ, ಭಟ್ಟೊ)
ಹೆಂಗಸು	ಐಮ್ಮೈಯಿ (ನೋಬ್ರಿ, ಭಟ್ಟವಾಣಿ)

ಜನರು	ಲೋಕ್
ಹುಡುಗಿ	ಬಾಳ್ನಿ (ಚೊಕ್ರಿ,ಚೂರಿ)
ಹುಡುಗ	ಬಾಳ್ನೋ (ಚೊಕ್ರೋ, ಚೂರೋ)
ಗಂಡ	ಮಾಂಟಿ, (ಜೋಗಿ)
ಹೆಂಡತಿ	ಬಾಯ್ನೋ (ಜೋಗ್ನಿ)
ಸೂಳೆ	ದಗಡ್ನಿ (ಗಿಲ್ನಿ)
ಮಿಂಡಾ	ದಗ್‌ಡ್ಯೋ, (ಗಿವ್ಡೋ)
ಕಳ್ಳ	ಚೊಟ್ಟೋ (ಗಿಂವ್ಟೋ)
ಕಳ್ಳಿ	ಚೊಡ್ಡೀ (ಗಿಂಮ್ಟಿ)
ತಿಕಾಮುಚ್ಚು	ಗಾಣ್‌ಮೂಚ್ (ಗಬ್ಣಿ ದಬಾಲೆ, ಡೀಂಕೋಲೆ)
ಬಾಯಿಮುಚ್ಚು	ಮೋಡೋಧಾಂಕ್ಲ ಮೂಚ್ಲೆ (ಖೋಂಬರ್ ಮೂಚ್ಲೆ ಖೋಂಬರ್ ಡಿಂಕೋಲೆ)
ತಿನ್ನು	ಖಾ (ಫೋಟ್)
ಕುಡಿ	ಪೀ (ಚಸ್)
ಹೋಗು	ಜಾ (ರಮ್)
ಬಾ	ಆ (ಒಸಡ್)

ಕನ್ನಡ	ಮರಗು
ಹೇಳು	ಬೋಲ್ (ಚುಗರ್)
ಗೊತ್ತಾಯಿತು	ಮಾಲೂಮ್ ಹೋಗಯೋ (ಕೆಚ್ರಿಹೋಯೋ)
ಪ್ರದೇಶ	ಮುಲ್ಕು
ಹಿಡಿದುಕೋ	ಪಕಡ್ಲೆ (ಚಕಡ್ಲೆ)
ಮುಖ	ಮೋಡ (ಬೊಂಬರ್)
ಟೀ–ಕಾಫೀ	ಚ್ಹಾ ಕಾಫಿ (ಉನ್ನೋಸೀರ್ನೊ
ಸರಾಯಿ	ದಾರೂ (ಲೇರ್ ಕಾಂಟ್ಯಾಳಿ ಕಳವು
ಮಾಡು	ಚೋರಿಕರ್ (ಗೀಮೀ ಕರ್)

೯

ಪ್ರದರ್ಶಕ ಕಲೆಗಳು

ಗೋಸಂಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಎನ್ನುವ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಹಾಡು ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದುಂಟು, ಹೋಳಿ ಮತ್ತು ದೀಪಾವಳ್ಳಿ, ದಸರಾ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಪುಗಡಿನೃತ್ಯ, ಜಾಮಜಟ್ಟಿ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಕಾಮನ ಸುತ್ತಲೂ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ನೀರು ಸುರಿಯುತ್ತ ನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ತ್ಯಾಗದಕಟ್ಟೆ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಭಜನೆ ಮೇಳ, ಕೋಲಾಟದ ಮೇಳಗಳಿವೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತಮ್ಮ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಬಯಲಾಟ, ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಆಡುವುದೂ ಉಂಟು.

ಜನಪದ ವಾದ್ಯ ಪರಿಕರಗಳು

ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೃತ್ಯ, ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಡೋಲಾಕ್, ಹಲಗೆ, ದಮ್ಮಡಿ, ಚಿಟಕೆ, ತಂಬೂರಿ,ಶೃತಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ, ತಬಲ ಇತ್ಯಾದಿ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಜನಪದ ಕ್ರೀಡೆ

ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಚಂದ್ರನ ತಂಪಾದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟ ಆಡುವುದು, ಸಿಳ್ಳಂಪಟ್ಟಿ ಕಬ್ಬಡಿಆಡುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗುಂಡುಕಲ್ಲು, ತೇರಿನಗಾಲಿ, ನೀರಿನ ಕೊಡ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತುವ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು, ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ತಾವಿರುವ ಕಡೆ ಮರಗಳಿಗ್ಗೆ ಹಗ್ಗ ಕಟ್ಟಿ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಾಡುವರು, ಮಕ್ಕಳು ಮರಕೋತಿಯಾಟ, ಲಗೋರಿ ಮುಂತಾದ ಆಟಗಳನ್ನಾಡಿದರೆ ಹಿರಿಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಚೌಕಾಬಾರ, ಹುಲಿ ದನ ಮುಂತಾದ ಆಟಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ..

ಜನಪದ ಕುಶಲ ಕಲೆಗಳು ಹಚ್ಚೆ, ರಂಗೋಲಿ, ಕಸೂತಿ

ಹಚ್ಚೆ

ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡು, ಹೆಣ್ಣು ಇಬ್ಬರೂ ಹಚ್ಚೆ ಹಾಕಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ, ಕೆಲವು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಕೈಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಸರನ್ನೋ ದೇವರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೋ ಹಾಕಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವರು, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಸಹ ತಮ್ಮ ಹಸ್ತಗಳ ಮೇಲುಭಾಗದಲ್ಲಿ

ಮುಂಗೈ ಮಣಿಕಟ್ಟಿನ ಮೇಲುಭಾಗದಲ್ಲಿ,ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಹಚ್ಚೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಬಾಸಿಂಗ, ಬಾಳೆಕಂಬ, ಆಂಜನೇಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು, ಹಚ್ಚೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇವರಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ, ಸತ್ತಾಗ ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಯಾವ ಆಸ್ತಿಯೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಹಚ್ಚೆ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಬರುವುದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇವರಲ್ಲಿದೆ, ಹಚ್ಚೆಯು ಮುತ್ತೈದೆತನದ ಗುರುತಾಗಿದೆ.

ರಂಗೋಲಿ

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೇವರ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ರಂಗೋಲಿಗೆ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಒಂದೊಂದು ದೈವದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಿಂತಹ ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕಬೇಕೆನ್ನುವ ನಿಯಮ ಇವರಲ್ಲಿದೆ.

ಕಸೂತಿ

ಗೋಸಂಗಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಸೂತಿ ಹಾಕುವ ಅಭ್ಯಾಸವು ಕೂಡ ಬಹಳಷ್ಟಿದೆ, ಹಿಂದೆ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಪಗಡಿ, ಮುಸುಕುಗಳಿಗೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕಸೂತಿಯನ್ನು ಹಾಕಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅದು ಮಾಯವಾಗಿದೆ, ಈಗೀಗ ಗೋಸಂಗಿ ಯುವತಿ ಯರು ಬಾಗಿಲು ತೋರಣಗಳಿಗೆ, ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿ ತಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚುವ ಚಾಕಗಳಿಗೆ, ಸೀರೆ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಸೂತಿ ಹೆಣೆಯುವುದನ್ನು ರೂಢಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

೧೦

ಸಮಸ್ಯೆ ಸಂಘಟನೆ ಪರಿಹಾರ

ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯವು ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಜ್ವಲಂತ ಸಮಸ್ಯೆಯಂದರೆ ವಸತಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ನೆಲೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು, ತಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಜಾತಿಯಾವುದು ಎಂಬ ಕುರಿತೇ ಬಹುಪಾಲು ಗೋಸಂಗಿಗಳಿಗೆ ಗೊಂದಲವಿದೆ, ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆ ತಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಜಾತಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾದ್ಯವಾಗದ ಅಸಹಾಯಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ, ಇಂದು ಇವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಗೊಸಾವಿ, ಸಿಂಗ್, ಅತ್ತರ ವಾಲ, ಗಂಧೆಣ್ಣೆಯವರು, ಗೋಸಾಯಿಗಳು, ಮರಾಠ, ಗುಜರಾತಿ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲೇನೊ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ಇವರಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆ, ಆದರೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಡೆ ಜಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರದ ಸೌಲಭ್ಯವೂ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ, ಜಾತಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಅತಿ ಜ್ವಲಂತ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಈ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ, ತೀರಾ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಬಂದು ೬೦ ವರ್ಷಗಳಾದರು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾದ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ, ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕೀಳು ಭಾವನೆಯಿಂದ ಕಂಡು ದೂರತಳ್ಳುವವರೇ ಜಾಸ್ತಿ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸಲು ಜಾತಿ ಸರ್ಟಿಫೀಕೇಟ್ ಕೇಳಲು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಬಳಿ ಹೋದರೆ **ಗೋಸಂಗಿ ಜಾತಿ ಎಲ್ಲದ** ಅದರ ಹೆಸರೇ ನಾವು ಕೇಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಸರ್ಟಿಫೀಕೇಟ್ ಕೊಡದೆ ಕಳುಹಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಉಂಟು, ಇಂದಿಗೂ ಇವರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ರೇಶನ್ ಕಾರ್ಡ ಇಲ್ಲ, ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯದ ಕೊರತೆ ಇದೆ, ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದವರ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಇವರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು, ಸರ್ಕಾರಿ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಗುಡಾರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಊರ ಹೊರಗೆ ವಾಸ ಮಾಡುವ ಇವರ ಮೇಲೆ ಬಲಾಢ್ಯರು ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮಾಡಿ ಗುಡಾರಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಬಿಸಾಕುವಂಥ ಹೀನಾಯವಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳೂ ಉಂಟು.

ಬಹುತೇಕ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತ ಕೆಳ ವರ್ಗಗಳಂತೆ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯವು ಸಹ ಸಾಯಲೂ ಆಗದೆ ಬದಕುಲೂ ಆಗದೆ ಜೀವಂತ ಹೆಣವಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ

ಜೀವಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಹತ್ತೆಂಟು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುವ ಗೋಸಂಗಿಗಳಿಗೆ ಯಾವಾಗ, ಯಾರಿಂದ, ಹೇಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ದೊರಕುತ್ತದೋ ಕಾದು ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಸಂಘಟನೆಗಳು

ಗೋಸಂಗಿಗಳು ತಾವು ಯಾವ ಯಾವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಯಾವ್ಯಾಯ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೋ ಆಯಾ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಾವ್ಯಾವ ಕಡೆ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದೇ ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು, ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ತುಂಬಾ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಮಧ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಏರ್ಪಡುವುದೇ ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯದ ವಿಚಾರವಾಗಿದ್ದಿತು, ಸುಮಾರು ೩೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದೀಚೆಗೆ ಇವರು ಒಂದು ಕಡೆ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲತೊಡಗಿದ ಮೇಲೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನುಕೂಲ ಹೊದಿದ ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ದೂರ ದೂರದ ಸಂಬಂಧಗಳು ಏರ್ಪಡತೊಡಗಿದವು, ಇವರಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆಯಿದೆ, ತಾವೆಲ್ಲ ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಿ ಇರಬೇಕು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಂಘಟನೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಇದರಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಹೆಚ್. ನಾಗೇಶ್ ವಾಡೇಲ್ ಎನ್ನುವವರು ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊದಲ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರೆನ್ನಬಹುದು, ಇವರು ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಶುಭ, ಅಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಊರುಗಳಿಗೆ ಹೋದಾಗ, ನಾವು ಗೋಸಂಗಿಗಳು, ನಾವು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಮಕ್ಕಳು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವಂತಾಗಬೇಕು, ಒಂದೇ ಕಡೆ ನೆಲೆನಿಂತು ಉತ್ತಮ ಜೀವನವನ್ನು ತಮ್ಮವರು ನಡೆಸುವಂತಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಈ ಸಮುದಾಯದ ಜನಕ್ಕೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ಓದುವಂತಹ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಡಿಸುವ ಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇವರಿಗೆ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸಂಘಟನೆ ಕಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಹೋಯಿತು, ಸಮುದಾಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅತೀ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸಂಘಟನೆ ಕಟ್ಟಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಸೆ ೨೦೦೦ದ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ರಾಣೀಬೆನ್ನೂರು ವಾಸಿಯಾದ ಆನಂದಪ್ಪ ದಿಲ್ಲಿವಾಲಎಂಬುವವರು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಗ್ರಾಮವಾದ ರಾಣೀಬೆನ್ನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಾಗನೂರು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಕ ದೇವಿ ಪ್ರತಿಮೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿಸಿದರು, ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ನಗರದ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಬಿನ್ ಶಿವರಾಮಪ್ಪ ಸಿಂದೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಕೆ. ಸುರೇಶ್ ಬಿನ್ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಚಾವಡೆ, ಮುಂತಾದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಜನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ಮಹಾತಾಯಿಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಬಹಳ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು ಪೂಜೆಯಲ್ಲ ಮುಗಿದ ನಂತರ ತೀರ್ಥ ಪ್ರಸಾದ ಆದ ಬಳಿಕ ಊಟವು ಆಯ್ತು. ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಕಾಲಕಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಆನಂದಪ್ಪ ದಿಲ್ಲಿವಾಲ ಇವರ ಮಗನಾದ ಶ್ರೀ ಎ ಸುರೇಶ್ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಹೋದರರು ಸೇರಿದ ಸಮುದಾಯ ದವರ ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನಿರಿಸಿದರು, ಈದೇವಿ ನಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿರುವಳು, ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆಗೆ, ಗೌರವಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನ ಮಾನಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ, ಆದರೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕೊರತೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ, ನಮ್ಮ ಈ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಕಡೆ ಒಂದೊಂದು ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗೋಸಂಗಿ, ಗೋಸಾಯಿ, ಗ್ವಾಸರು, ಸಿಂಗ್, ಮರಾಠ, ಅತ್ತರವಾಲ, ಗುಜರಾತಿ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ, ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಜಾತಿ ಯಾವುದು ಎಂಬುದೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಛಿದ್ರಛಿದ್ರವಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದವರು ಒಂದೇ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸಂಘಟನೆ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮದೇ ಆಗಿರುವಂತಹ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಬೇಕು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರೂ,ಹಿರಿಯರು ಸೇರಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು, ಕೊನೆಗೆ ಈ ಜವಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ವಹಿಸುವುದು ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದಾಗ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಸಮುದಾಯದ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು ಸೇರಿದ ಜನ ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದರು,

ಆದರು ಸಹ ಸಂಘಟನೆ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುವುದು ಅಷ್ಟೇನೂ ಸುಲಭದ ಕೆಲಸ ವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಸಮುದಾಯದವರ ಒತ್ತಾಯದ ಮೇರೆಗೆ ದಿನಾಂಕ ೦೬ ೦೧-೨೦೦೨ ರಂದು ಪ್ರಥಮ ಸಭೆ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು, ಅಂದಿನ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಆನಂದಪ್ಪ ದಿಲ್ಲಿವಾಲ ಇವರು ವಹಿಸಿದ್ದರು, ಆ ಸಭೆಗೆ ಸಮುದಾಯದ ಅನೇಕ ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹಿರಿಯರು, ಅನುಭವಿಗಳು ಸೇರಿದ್ದರು. ಅಂದು ಸಮುದಾಯ ದೊಳಗೆ ಸಂಘಟನೆ ಕಟ್ಟುವ ಕುರಿತು ಸೇರಿದವರೆಲ್ಲರೂ ತುಂಬಾ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸಿದರು, ಮುಂದೆ ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಬಾರಿ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಯ್ತು, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಪುರದಾಳು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಕೆರೆಯಿದೆ. ದಡದ (ಕಲ್ಲೆವೊಟ್ಟು ಡ್ಯಾಂ) ಆ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಭೆ ಸೇರಿ ಸುಧೀರ್ಘ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿ ಕೊನೆ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಅಂದಿನ ಸಭೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿತು. ನಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಯಾರೇ ಏನೇ ಹೆಸರಿನ ಜಾತಿಯಂದು ಕರೆದರು ಅವು ಯಾವು ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಜಾತಿ ಕೇವಲ ಗೋಸಂಗಿ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು, ಈ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಒಂದು ಸಂಘಟನೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಗೋಸಂಗಿ (ಪಜಾ) ಸಮಾಜ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಣಿ ಮಾಡಿಸಬೇಕು, ಈ

ಸಂಘಟನೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ಶ್ರೀ ಎಸ್ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಹಾಗೆ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಚಾವಡೆ ಲೋಕೇಶರನ್ನು ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ೧೮.೦೨.೨೦೦೨ ರಂದು ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಗೋಸಂಗಿ (ಪಜಾ) ರಿ; ಎಂದು ಸಂಘವನ್ನು ನೋಂದಣಿ ಮಾಡಿಸಲಾಯ್ತು, ಸಂಘವನ್ನು ನೋಂದಣಿ ಮಾಡಿಸಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತರೆ ಸಂಘಟನೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಒಂದು ಟೀಂ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದವರು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಇರುವರು ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ ಕಲೆಹಾಕಲಾಯಿತು, ಹಾಗೆ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬದಿಂದಲೂ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಮಾಡಲಾಯಿತು,

ದಿನಾಂಕ ೦೧.೧೧.೨೦೦೨ ರಂದು ಈ ಸಮಾಜದ ಅಧಿವೇಶನ ಮತ್ತು ಉದ್ಘಾಟನೆ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು, ಈ ಸಮಾವೇಶಕ್ಕೆ ಸಮುದಾಯದವರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಬಂದಿತು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಮೂಲತಃ ಅಲೆಮಾರಿಗಳು, ಇವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕೇ ದೊಡ್ಡದಾಗಿತ್ತು, ಹೀಗಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದರ ಕುರಿತೂ ಚಿಂತೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅತೀ ಹಿಂದುಳಿದ ಇವರು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು, ಊರ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಗುಡಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಇವರಿಗೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಕಾಡದೇಯಿದ್ದರೂ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇವರನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿಯೇ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವ ಈ ಸಮುದಾಯ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮುಂದು ವರೆಯುವುದು ಅಸಾಧ್ಯದ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ, ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು, ಕೈ ಖರ್ಚಿಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಹಣ, ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳು ನಾಟಿ ಔಷಧಿಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು, ಆದರೆ ಅರಣ್ಯ ನೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಕಾಡು ಇವರಿಂದ ದೂರವಾಯ್ತು, ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಇತರ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೋ ಮತ್ತಾವುದೋ ದುಡಿಮೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಬಡತನದೊಂದಿಗೆ ಕುಡಿತದಂತಹ ಹವ್ಯಾಸ ಇವರನ್ನು ಇನ್ನೂ ಅಧೋಗತಿಗೆ ತಳ್ಳಿತು ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಅಲೆಮಾರಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ಇವರು ಒಂದು ಕಡೆ ೧೫ ದಿನಗಳು ಅಥಾವ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಇದ್ದರೆ ಹೆಚ್ಚು,

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇವರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರೇ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ, ಮಕ್ಕಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವರಾದರೆ ಸಾಕು, ಅವರಿಗೂ ಸಹ ತಾವು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು

ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಹೀಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸುವುದೇ ಇವರಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಅಪರೂಪವಾಗಿತ್ತು. ಇವರು ವಾಸ ಮಾಡುವಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳೆಲ್ಲವು ಊರಿನಿಂದ ಹೊರಗೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಂಥಹ ಪಂಗಡಗಳ ಜನರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ ಇವರಿಗೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗಾಗಲಿ, ಸರ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದು, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಈ ಸಮುದಾಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿಯಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ತುಂಬಾ ಬದಲಾವಣೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ನಿಂತ ಕಡೆ ನೆಲೆನಿಲ್ಲದ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಿಗೆ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಓದು ಎನ್ನುವುದು ತುಂಬಾ ದೂರವಾದ ವಿಚಾರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸರಾಸರಿ ಸಾಕ್ಷರರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಕುರಿತು ೧೯೬೧ರಿಂದ ೨೦೦೧ರವರೆಗೂ ದೊರೆತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಸನ್‌ರವರು ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪಿಡಿಯಾ ಆಫ್ ಸೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಕಾಸ್ಟ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಯ

೧೯೬೧ರ ಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೆ ಒಬ್ಬ ಸಾಕ್ಷರ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ೧೯೭೧ರ ಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ೬ ಪುರುಷ ಹಾಗೂ ೭ ಮಹಿಳಾ ನಿರಕ್ಷರಿಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಒಂದು ದಶಕದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸಾಕ್ಷರನೂ ಈ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

೧೯೮೧ರ ಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ೩೩೭ ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ೩೪೨ ಮಹಿಳೆಯರು ನಿರಕ್ಷರಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅಸಂಪ್ರದಾಯಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಸಾಕ್ಷರರಾದವರು ಕೇವಲ ೧೪ ಜನ ಪುರುಷರು ೬ ಜನ ಮಹಿಳೆಯರು. ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯೂಲೇಷನ್ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ೧೬ ಜನ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯೂಲೇಷನ್‌ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ನಡೆಸಿದವರು ಕೇವಲ ಇಬ್ಬರು ಪುರುಷರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

೧೯೯೧ರ ಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ೭೦೬ ಪುರುಷರು ೭೪೪ ಮಹಿಳೆಯರು ನಿರಕ್ಷರರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅಸಂಪ್ರದಾಯಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಸಾಕ್ಷರರಾದವರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ೭೮ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು ೪೮ ಎಂದು ನಮೂದಾಗಿದೆ. ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಷನ್ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕೆಳಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ೧೮೬ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು ೭೫ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯೂಲೇಷನ್‌ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ನಡೆಸಿದವರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ೨೮ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೇವಲ ೬ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

೨೦೦೧ರ ಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಕ್ಷರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ೪೪೯ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು ೫೬೭ ಎಂದಿದ್ದು ಅಸಂಪ್ರದಾಯಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಸಾಕ್ಷರರಾದವರು ಪುರುಷರು ೮ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು ೧೦ ಜನ ಎಂದಿದೆ. ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯೂಲೇಷನ್ ಹಾಗೂ

ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕೆಳಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ೩೫೯ ರಷ್ಟಿದ್ದರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ೨೧೦ ರಷ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಷನ್‌ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿದವರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ೨೧ ಹಾಗೂ ೧೦ ಮಹಿಳೆಯರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅನುಬಂಧ ಗಮನಿಸಿ ನಂದೂರಾಮ್, ೨೮೩

೨೦೦೭ರಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಸಮೀಕ್ಷೆಕೈಗೊಂಡಾಗ ಕಂಡುಬಂದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ. ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾದವರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ೮೨೯ ಹಾಗೂ ೮೩೦ ಮಹಿಳೆಯರು ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಒಟ್ಟು ಸಾಕ್ಷರರಲ್ಲಿ ೩೫೨ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ೨೮೬ ಮಹಿಳೆಯರು ಒಟ್ಟು ೬೩೮ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ನಿರಕ್ಷರಿಗಳು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ೪೭೭ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು ೫೩೨ ಒಟ್ಟು ೧೦೦೯ ಜನ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೧೦.೧ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರ ಪ್ರಮಾಣ

ವಿವರ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
ಸಾಕ್ಷರತೆ ಹೊಂದಲು ಅರ್ಹವಾದವರು	೮೨೯	೮೩೦	೧೬೫೯
ಸಾಕ್ಷರತೆ ಹೊಂದಿದವರು	೩೫೨	೨೮೬	೬೩೮
ನಿರಕ್ಷರಿಗಳು	೪೭೭	೫೩೨	೧೦೦೯

ಶಿಕ್ಷಣದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ : ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆಮಾರಿಗಳು ಒಂದು ಕಡೆ ನೆಲೆನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿಯೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕುರಿತು ಅರಿವುಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ೨೦೦೧ರ ಈಚೆಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೧೦.೨ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೊಳಪಟ್ಟ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ (೨೦೦೭)

ಸಂ.	ವಿವರ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
	ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯೂಲೇಷನ್ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ವಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು			
೦೧	ಪ್ರಾಥಮಿಕ	೮೮	೭೧	೧೫೯
೦೨	ಮಾಧ್ಯಮಿಕ	೭೪	೭೧	೧೪೫
೦೩.	ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ	೧೦೨	೮೭	೧೮೯
	ಒಟ್ಟು	೨೬೪	೨೨೯	೪೯೩
	ಪಿಯುಸಿ	೪೧	೩೩	೭೪
	ಪದವಿ	೩೭	೧೧	೪೮
	ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ	೦೧	೦೨	೦೩
	ಇತರೆ	೦೯	೧೧	೨೦
	ಒಟ್ಟು	೮೮	೫೭	೧೪೫

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣದವರೆಗೆ ಓದುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ೨೭೪ ಗಂಡು ಮತ್ತು ೨೨೯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯೂಲೇಷನ್ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕೆಳಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವವರಲ್ಲಿ ಪಿಯುಸಿ, ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಶಿಕ್ಷದ ವರೆಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಅಥವಾ ನಡೆಸಿದವರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ೮೮ ರಷ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ೫೭ ಜನ ಇದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟು ೧೪೫ ಜನ ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೧೯೬೧ ರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ೨೦೦೭ ಗಮನಿಸಿದರೆ ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅಂತಹ ಆಶಾದಾಯಕ ಪ್ರಗತಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ೨೦೦೧ ರಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಸರಾಸರಿ ಶೇ. ೬೭.೦೪ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ. ೭೬.೨೯ ರಷ್ಟಿದ್ದರೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ. ೫೭.೪೫ ರಷ್ಟಿದೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣವು ೨೦೦೧ ಒಟ್ಟು ಸರಾಸರಿ ೫೨.೮೭ ರಷ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಮಾಣವು ಒಟ್ಟು ಸರಾಸರಿ ೩೬.೦೮ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಶೇ. ೩೯.೫೯ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು ಶೇ. ೩೬.೦೮ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇತರ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೆ ಸಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಲೂ ಈ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇರುವುದು ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಅಥಾವ ಒಂದು ಜಾತಿ, ಒಂದು ಸಮುದಾಯ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ವಾಸಮಾಡಲು ಅವುಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು ನೆಲೆಯಿರಬೇಕು. ಭೂಮಿ, ಸರಿಯಾದ ದುಡುಮೆ ಇವು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರ ಬೇಕು, ಇದರೊಂದಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವಿರಬೇಕು, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಸರಿಯಾದ ದುಡಿಮೆ ಇರಬೇಕು ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು, ಅಧಿಕಾರಿ ಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಬೆಂಬಲವಿರಬೇಕು ಇವುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಯಾವುದೇ ಬೆಂಬಲವು ಇಲ್ಲದಿರುವ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆ ಯಲ್ಲಿರುವ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯ. ಕಾರಣ ಇವರು ಊರ ಹೊರಗೆ ವಾಸಮಾಡುವವರು. ಇವರಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಇಲ್ಲ, ಆರ್ಥಿಕಸ್ಥಿತಿ ಸರಿಯಿಲ್ಲ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಯಾರೊಂದಿಗೂ ಬೆರೆಯುವ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ, ಇಂಥ ಸಮುದಾಯದವರು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದು ಕನಸಿನ ಮಾತು.

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದವರು ತಾವು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಸಬುಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಇನ್ನು ಮುಂದಾದರು ಇಂಥಹ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಇವರಿಗೂ ಸಿಗುವಂತಾಗಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

ಮತದಾರರ ವಿವರ

೦-೧೭ರ ವಯೋಗುಂಪಿನ ಮಕ್ಕಳು ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕು ಪಡೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಆ ಗುಂಪಿನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊರಗಿಡಲಾಗಿದೆ. ಮತದಾನ ಮಾಡಲು ಅರ್ಹವಾದವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಒಟ್ಟು ೧೧೭೧ರಷ್ಟಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ೫೭೫ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು ೫೯೬ ರಷ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೧೦.೩ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಮತದಾರರ ವಿವರ

ವಿವರ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
೦-೧೭ವಯೋಮಾನ	೩೧೭	೨೮೭	೬೦೪
ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಯೋಗ್ಯರಾದವರು	೫೭೫	೫೯೬	೭೭೭೧
ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವವರು	೪೩೪	೪೫೦	೮೮೫
ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರದೆ ಇರುವವರು	೧೪೧	೧೪೬	೨೮೭

೧೧೭೧ ಜನರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೮೮೫ ಜನ ಮಾತ್ರ ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂಳಿದ ೨೮೭ ಜನ ಮತದಾರದ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲೆಮಾರಿ ಬದುಕನ್ನು ಸಾಗಿಸುವಂತಹ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಸೇರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿಧವಾವೇತನ ಸೌಲಭ್ಯ

ವಿಧುರರು ೩ ಮತ್ತು ವಿಧವರೆಯರು ೧೧೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕೇವಲ ೩೧ ಜನ ವಿಧವೆಯರು ಮಾತ್ರ ವಿಧವಾವೇತನ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೧೦.೪ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ವಿಧವಾವೇತನ ಸೌಲಭ್ಯ ವಿವರ

ಸಂ.	ವಿವರ	ಸಂಖ್ಯೆ
೦೧	ವಿಧವೆಯರು	೧೧೨
೦೨	ವಿಧವಾ ವೇತನ ಪಡೆಯುವವರು	೩೧

ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ವಿಧವಾ ವೇತನ ಪಡೆಯಲು ಸೋತಿದ್ದಾರೇನೋ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವೇತನ ಸೌಲಭ್ಯ

೬೦ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ವಯೋಮಾನದ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವೇತನವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ನೀಡುತ್ತದೆ. ೬೦ ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ವೃದ್ಧರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ೨೬ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು ೩೬ ಒಟ್ಟು ೬೨ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ವೇತನ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವವರಲ್ಲಿ ೪ ಜನ ಪುರುಷರು ೯ ಜನ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವೇತನ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಬಡತನದಲ್ಲಿರುವ ನಿರ್ಗತಿಕ ವೃದ್ಧರಿಗೆಂದು ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದ ಈ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿಯೂ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ವಂಚಿತರಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೧೦.೫ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವೇತನ ಸೌಲಭ್ಯ ವಿವರ

ಸಂ.	ವಿವರ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
೦೧	೬೦ಕ್ಕಿಂತ ಮೆಲ್ಪಟ್ಟ ವಯೋಮಾನದವರು	೨೬	೩೬	೬೨
೦೨	ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವೇತನ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವವರು	೦೪	೦೯	೧೩

ವಿಕಲಾಂಗತೆ

ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಲಾಂಗತೆ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ, ನೈಸರ್ಗಿಕವಾದ ಜೀವನ ಶೈಲಿ ಇವರನ್ನು ಸದೃಢರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೂ ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ ಇಲ್ಲೊಬ್ಬರಂತೆ ವಿಕಲಾಂಗರು ಕಂಡುಬರುತತಾರೆ. ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಕುರುಡರು, ಆರು ಜನ ಮನೋವಿಕಲತೆಗೆ ಒಳಗಾದವರು, ೨೬ ಜನ ದೈಹಿಕ ನ್ಯೂನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೧೦.೬ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ವಿಕಲಾಂಗರ ವಿವರ

ಸಂ.	ವಿವರ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
೦೧	ಕುರುಡರು	೦೧	೦೨	೦೩
೦೨	ಮನೋವಿಕಲತೆ	೦೫	೦೧	೦೬
೦೩	ದೈಹಿಕ ನ್ಯೂನ್ಯತೆ	೧೪	೧೨	೨೬
	ಒಟ್ಟು	೨೦	೧೫	೩೫
೦೪	ಅಂಗವಿಕಲರ ವೇತನ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವವರು	೦೯	೦೮	೧೭

ಒಟ್ಟು ವಿಕಲಾಂಗದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೧೭ ಜನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅಂಗವಿಕಲರ ವೇತನ ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅಂದರೆ ಶೇ. ೪೮.೫೭ ರಷ್ಟು ಜನಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಂಗಲಿಕಲರ ವೇತನ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಶೇ. ೫೧.೪೩ರಷ್ಟು ವಿಕಲಾಂಗರು ಅಂಗವಿಕಲ ವೆತನ ಸೌಲಭ್ಯದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳು

ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯವು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿಯದಂತೆ ಇತರೆ ಸಮಾಜಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕರು, ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರ ಇವರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿ ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಸೌಹಾರ್ಧತೆಯಿಂದ ಇವರು ನಮ್ಮವರು, ಇವರ ಬೆಳವಣಿಗಾಗಿ ಸಿಗುವಂತಹ ಸೌವಲತ್ತುಗಳುಇವರಿಗೆ ಸಿಗುವಂತೆ ಇತರರು ಇವರೊಂದಿಗೆ ಬೆರತು ಸಹಕರಿಸಬೇಕು ಮನೆ, ಜಮೀನು, ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವೇ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು, ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ದವಿರುವ ಗೋಸಂಗಿಗಳಿಗೆ ಜಮೀನು ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು, ತಮ್ಮದೇ ಆಗಿರುವಂಥಹ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ವತಿಯಿಂದ ಹಣದ ಸಹಾಯ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು, ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಜಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು, ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲದವರನ್ನು ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸುವುದು, ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ, ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯುವಂತೆ ವಿಶೇಷ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು, ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ಯಾಕೇಜ್‌ಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅವುಗಳು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು, ಇಂಥಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಮ್ಮ ಘನ ಸರ್ಕಾರವು ಮಾಡಿದರೆ ಇವರಿಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಬೆರತು ಬಾಳಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಯುವಕರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕೆಲಸ ದೊರೆಯುವಂತಾಗ ಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೆ ಸ್ವ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಸಹಾಯವಾಗುವಂತೆ ವಿವಿಧ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು, ಅವರದೇ ಆಗಿರುವಂತಹ ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಮಾಧ್ಯಮಿಕ, ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಇವರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಬೇಕು ಹಾಗು ಆ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು,

ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಗೋಸಂಗಿಗಳನ್ನು ಗೋಸಂಗಿ ಎಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಕರುಣೆ ತೋರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಇವರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯತೆಯಿರುವುದು, ಅಂಗವಿಕಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸೌವಲತ್ತನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು.

ಘನ ಸರ್ಕಾರವು ದಯಮಾಡಿ **"ಗೋಸಂಗಿ"** ಜಾತಿಯ ಬದಲಿಗೆ ತಪ್ಪಾಗಿ ದಾಖಲೆ ಆಗಿರುವ ಪರ್ಯಾಯ ಪದಗಳನ್ನು ಶಾಲಾ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ರದ್ದು ಪಡಿಸಿ

ಗೋಸಂಗಿ (ಎಸ್ ಸಿ) ಎಂದು ನಮೂದಿಸಿಕೊಡುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರವು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಒಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಆದೇಶವನ್ನು ಹೊರಡಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಈ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮಾಜವತಿಯಿಂದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತ ನಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಅತಿ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಈಡೇರಿಸಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಲು ಕೋರಿದೆ.

ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರಾದ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ವಿಶೇಷ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಗೋಸಂಗಿಗಳಿಗಿರುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಇವೆ

೧) ಗೋಸಾಯಿ ೨) ಗೋಸಾವಿ
೩) ಸಿಂಗ್ ೪) ರಜಪೂತ್
೫) ಮಾರಾಠಿ (ಮರಾಠ) ೬) ಅತ್ತರವಾಲ
೭) ಗಂಧೆಣ್ಣೇರು ೮) ಹಿಂದೂಮರಾಠ

ಇವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗೋಸಂಗಿಗಳೆಂದು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.

ಅನುಬಂಧ

೧. ಕಂಚಿಶಾಸನ

ಮೂರನೆಯ ಕಥೆ ಭೂಮಂಡಲ ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂಥದ್ದು ಯಾವುದೆಂದರೆ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕವು ಪ್ರಳಯಗೊಂಡು ಜಲಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಜಲಮಯವಾದ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನಾದ ಭಗವಂತನು ಆದಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ನಿರಾಕಾರ, ನಿರಾಮಯ, ನಿರಕಲ್ಪಿತ, ನಿರ್ವಗ್ನತೆ, ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ, ಸರೋವರವಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಆತ್ಮದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಜಲವನ್ನು ಹೆಪ್ಪು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಕಾರಣ ತಿಳಿಯದೆ ಬಹು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನು ಇಂತಹ ಜಲಮಯವಾದ ಮಹತ್ಪ್ರಳಯವನ್ನು ತಡೆಯಲು ತನ್ನ ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಬೆರಳಿಟ್ಟು ಆದಿ ಜಾಂಬುಮುನಿ ಹುಟ್ಟಿಲೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಅಂತಹ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ೨೫ ನಿಮಿಷದೊಳಗೆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಬೇದಿಸುವಂತಹ ಜಾಂಬುಮುನಿ ಆ ನದಿಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅಂತಹ ಜಾಂಬುವಂತನಿಗೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು, ಮಹತ್ಪ್ರಳಯವಾಗಿರುವ ಜಲವನ್ನು ಹೆಪ್ಪು ಮಾಡಿ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಮತ್ತೆ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪವೆಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಅತ್ತ ಜಾಂಬುವಂತನು ತನ್ನ ಪೂರ್ಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದನು. ಜಾಂಬುವಂತನ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶದಿಂದ ಆಳಂದರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು ಆದಿಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದಳು, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆದಿಶಕ್ತಿಯಾದ ನಾನೆ ಒಂದು ಬೀಜರೂಪವಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಾದ ನೀನು ಶಿವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ವಿಷ್ಣು ರೂಪವಾದರೆ, ಆ ವಿಷ್ಣು ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಗತ್ತು ಉಂಟಾಗಬೇಕೆಂದು ನೆನಪಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆದಿಶಕ್ತಿಯು ಅಖಂಡ ಮಯವಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ಧರಿಸಿನಿಂತು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಶಿವರೂಪಧರಿಸಿ ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಯು ವಿಷ್ಣು ರೂಪ ಧರಿಸಿನಿಂತು ಬಿಟ್ಟಳು.

ಶ್ಲೋಕಂ: "ಆದಿಶಕ್ತಿ ಮಯಂ ಬೀಜಂ ಬೀಜ ಶಕ್ತಿಮಯಂ
ಶಿವಂ. ಶಿವಶಕ್ತಿಮಯಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಸರ್ವ ವಿಷ್ಣು
ಮಯಂ ಜಗತ್ತು"

ಎಂಬ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು, ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ವಿಷ್ಣುವು, ಸಂಹಾರಕ್ಕೆ ಶಿವನು ಎಂಬುದಾಗಿ ಆದಿಶಕ್ತಿಯು ಅಭಿದಾನವಿತ್ತು ಮೂರು ಮಹಾಶಕ್ತಿಯರಿಗೆ ಅಂತಹ ಜಾಂಬುವಂತನು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಪೂರ್ಣ ಕಳಸಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆದಿಶಕ್ತಿಯು ಗರ್ಭ ಪೂರ್ಣಳಾಗಿ ಪಕ್ಷಿರೂಪ ಧರಿಸಿ ಎನವಿಲುಪಿ ತಾಳಿದ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟೆ

ಹುಟ್ಟಿತು. ಅದು ಒಂಭತ್ತು ದಿನಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಯಿತು. ತಮಂಧ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ವಿಷ್ಣು, ಈಶ್ವರ ಈ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಮುಖ್ಯ ಮೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ದೇವರು, ತಾರಕಜಯುಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಚಂದ್ರದೇವರು ಆಕಾಶ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ತಾರಕಜ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವು. ಬ್ರಹ್ಮನಿಗು ಶಿವನಿಗೂ ಐದೈದು ಮುಖಗಳಾಗಲಿ ಎಂದು ಆದಿಶಕ್ತಿ ನೆನಪಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸದ್ಯೋಜಾತ, ವಾಮಜಾತ, ಅಗೋಚರ, ತತ್ಪುರುಷ, ಈಶ ನಾಮದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ವಾರೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಜಾಂಬುವಂತನು ಆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಓ ಶಕ್ತಿ ನೀನು ಬಂದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಾಲು ಭದ್ರವಾಯಿತು. ಆದ ಕಾರಣ ಈ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಏನು ಇರುವುದೋ ನೋಡಿ ಹೋಗಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಲು ಅತ್ತ ಆದಿಶಕ್ತಿಯು ಓ ಜಾಂಬುವಂತಮುನಿಗಳೆ ಅದನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಬಲಗೈ ಕಿರುಬೆರಳಿನ ಚಿಳ್ಳುಗುರಿನಿಂದ ಗೀಚಿ ನೋಡಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಆಗ ಜಾಂಬು ಮುನಿಯು ತನ್ನ ಉಗುರಿನಿಂದ ಸೀಳಲು ರಕ್ತವು ಇಲ್ಲ, ಕೀವು ಇಲ್ಲ ಅದರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಜ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಏಳುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರಿಗೆ ಮೊದಲನೇ ಮಗನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಮುನಿ ಎಂದು ಎರಡನೆಯ ಮಗನಿಗೆ ಯುಗಮುನಿ, ಜಗತ್ತುಮುನಿ, ಹೆಪ್ಪುಮುನಿ, ರಕ್ತಮುನಿ, ಇರುಮುನಿ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯ ಮಗನಿಗೆ ಬಾಲಮುನಿ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಯುಗಗಳು ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡಿ. ಈ ಯುಗಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಇತ್ತೆಂದು ಅವುಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆದಿ, ಅನಾದಿ, ಆಳಂದರ, ತಾಳಂದರ, ತಮಂದ, ತಾರಜ, ಬಿನ್ನಜ, ಬಿನ್ನಯುಕ್ತ, ಅಮುದಾಯುಕ್ತ, ಮಾಯಿರಣ, ಮಾನ್ಯರಣ, ಈಶ್ವರ, ಅಲಂಕೃತ, ಕೃತಯುಗ, ತ್ರೇತಾಯುಗ, ದ್ವಾಪಾರಯುಗ, ಕಲಿಯುಗ ಈ ಯುಗಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಆದಿಶಕ್ತಿಯು ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಜಾಂಬುಮುನಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಛೇದಿಸಿ ಹೆಪ್ಪು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಜಾಂಬುವಂತನ ನಾಲ್ಕನೇ ಮಗನಾದ ಹೆಪ್ಪು ಮುನಿಯನ್ನು ಛೇದಿಸಿ ಜಲವು ಹೆಪ್ಪು ಗಟ್ಟಲು ನಂತರ ಆರನೇ ಮಗನಾದ ಇರುಮುನಿಯನ್ನು ಛೇದಿಸಿ ಬಿಡಲು ಸಮಸ್ತ ಜಲವನ್ನು ಹೀರಿ ಭೂಮಂಡಲವೆನಿಸಿತು. ಈ ಭೂಮಂಡಲವು ಇಂದು ಜಾಂಬುವಿನ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಯಿತು. ಆ ಭೂಮಿಯು ಜಂಬೂದ್ವೀಪವೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು.

ಮುಂದೆ ಯಜ್ಞಸೂತ್ರ, ಮಂಗಳಸೂತ್ರ, ಕಾಲುಸೂತ್ರ ನಿರ್ಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇರುಮುನಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ಅಡಿಗಲ್ಲು ಮಾಡಿ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಚಮಟಿಗೆ ಮಾಡಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಇಕ್ಕಳ ಮಾಡಿ ಚರ್ಮವನ್ನು ತಿದಿಮಾಡಿ ತಲೆ ಬುರುಡೆಯ ಮೆದುಳನ್ನು ಬೇಳ್ಳಿದಾರ ಮಾಡಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತ್ರಾಸು ಮಾಡಿ ಬಗ್ಗುರಿ ಎಲುಬುಗಳನ್ನು ಬಳೆ ಮಾಡಿ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಸುಲೋಚನ ಮಾಡಿ ಕರುಳನ್ನು ಇದ್ದಿಲು ಮಾಡಿ ರಕ್ತವನ್ನು ಬಂಗಾರಮಾಡಿ ಮೂಳೆ ಗಳನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿ ಮಾಡಿ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾದ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಉಳಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಶ್ರಾವದ ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿ ಇವನಿಗೆ ದಕ್ಕಲ ಮಹಾಮುನಿ ಎಂದು ಹೆಸರಿಡಲು ಅದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಸಿದನು.

ಶ್ಲೋಕಂ: "ಸ್ತ್ರೀ ಹತ್ಯೆ ಬದ್ಧತೆ ಕೋಟಿ ಯುಗ ಮತ್ತರಂ
ಗೋಹತ್ಯೆ ಬಾಲಹತ್ಯೆ ಕೋಟಿಹತ್ಯೆ, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೇ
ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪಿತಂ"

ಎಂಬ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಜಗತ್ತು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು ಆದ್ಯ ತಂದೆಯಾದ ಜಾಂಬುಮುನಿಯ ಮಗನಾದ ದಕ್ಕಲ ಮುನಿಗೆ ಅಭಯಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ಭೂಮಂಡಲೇ ಸಾಕ್ಷಿ ಚಂದ್ರಾಕಾರವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಗ್ರಾಮ ಒಂದಕ್ಕೆ ೨೫ ರೂ. ಹಣ, ಮನೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ೨ ಸೇರು ಧವಸದಾನ್ಯ, ಅನ್ನ, ನೀರು, ವಸ್ತ್ರ ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿದನು. ಈ ದಕ್ಕದ ಮಗನನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಇರುವವರೆಗೂ ನೀನೆ ಸಲುಹಬೇಕು. ಮೃತ್ಯುವಾದಗ ಮಠಪತಿಗಳಾದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಎಬಿನಾರುವಿ ಇವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ನೀನು ಇವನ ಶವವನ್ನು ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಇವನನ್ನು ಮಠಪತಿಗಳೇ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ವಿಷ್ಣುವು ಜಗತ್ ಸಂರಕ್ಷಕನಾದ ನಾನು ಗಾಯತ್ರಿ ನಾಮನು ವಿಷ್ಣುವು ವೈಕುಂಠ ಪದವಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಪರಶಿವಮೂರ್ತಿಯು ಮೃತ್ಯುವಾದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸನ್ನಿದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಮಾದಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳ ಕೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಅಂಗ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ, ವಿಭೂತಿ ಕೊಡಲು ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಈಶ್ವರ ಈ ಮೂವರು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳು ಒಪ್ಪಿದರು. ದಕ್ಕದ ಮುನಿಗೆ ಮದುವೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ೨.೪.೦ ಕೊಡಬೇಕು ದಕ್ಕದ ಮುನಿ ಮಠಪತಿಯವರಿಗೆ ಮೃತ್ಯು ಕಾಲಕ್ಕೆ ೨.೮.೦ ಕೊಡಬೇಕು. ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ೧.೪.೦ ಕೊಡಬೇಕು.

ದಕ್ಕದಮುನಿ ಮೃತ್ಯುವಾದ ಮಠಪತಿಯವರು ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಊರೊಳಗೆ ಗೌಡನಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪತ್ರ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಕಚೇರಿಗೆ ಕಳಿಸಬಹುದು. ಮಠಪತಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಬೇಕು. ತಂದೆಯಾದ ಜಾಂಬುಮುನಿಗಳು ದಕ್ಕಲ ಮುನಿಗೆ ಕೊಡುವ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡದೇ ಹೋದರೆ ನೀರು ತರುವ ಬಾವಿಗೆ ಇವರು ಆತಂಕ ಮಾಡಬಹುದು. ಇದನ್ನು ದಾಟಿ, ಬಾವಿಯ ನೀರು ಕೊಡ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ, ಕಟ್ಟೆ ಕಸಬಿಯ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಕಟ್ಟೆ ಕಸುಬಿನ ಎಕಟ್ಟಮನೆಯವಿ ಯಜಮಾನರು ಅವರನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳುವರು ಆಗಲು ಕೊಡದೇ ಹೋದರೆ ದಕ್ಕದ ಮುನಿಯು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ನಾಯಿ ಕೊರಳಿಗೆ ಏನಾದರು ಕಟ್ಟಿ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡಿ ಕಟ್ಟಿಮನೆಯ ಜಯಮಾನರಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕು. ಆ ಯಜಮಾನರು ಅಂಥವರನ್ನು ಕುಲದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಇಡಬೇಕು. ಮಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾತಂಗ ಎನ್ನುತಲು, ಬೋಗಯ್ಯ ನೆನ್ನುತಲು, ನೀಚಮಾಚಳನಂತೆ ಚೋರರೆನುತಲು ಇನ್ನು ಏನಾದರು ಕರೆದಯುವರೂ.

ಮುಂದೆ ದೇವತೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅವರ ನಾಮಗಳು ಆದಿನಾರಾಯಣ. ಇವನ ಮಗ ಬ್ರಹ್ಮ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಗ ಭೃಗು, ಭೃಗುವಿನ ಮಗ ಪುಲಸ್ಯ, ಪುಲಸ್ಯನ ಮಗ ಮಂಗಳ, ಮಂಗಳನ ಮಗ ದುಂದು, ದುಂದುವಿನ ಮಗ ತ್ರಿಶಂಕು, ತ್ರಿಶಂಕುವಿನ

ಮಗ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಮಗ ಲೋಹಿತಾಶ್ವ, ಲೋಹಿತಾಶ್ವನ ಮಗ ನಳ, ನಳನ ಮಗ ಮಹದತ್ತ, ಮಹದತ್ತನ ಮಗ ನಾಗ, ನಾಗನ ಮಗ ಕಾರ್ತಿವೀರ್ಯ, ಕಾರ್ತಿವೀರ್ಯನ ಮಗ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮ, ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಗ ಅರಣ್ಯ, ಅರಣ್ಯನ ಮಗ ಮೃಗರಾಜ, ಮೃಗರಾಜನ ಮಗ ದಶರಥ, ದಶರಥನ ಮಗ ಶ್ರೀರಾಮ, ಶ್ರೀರಾಮನ ಮಗ ಶ್ರೀತಗೋಪಾಲ, ಶ್ರೀತಗೋಪಾಲನ ಮಗ ವಾಸುದೇವ, ವಾಸುದೇವನ ಮಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮಗ ಯತಿ ಇವರುಗಳು ಸೂರ್ಯ ವಂಶದ ರಾಜರುಗಳು.

ಆದ್ರಿನಾರಾಯಣ, ಆದ್ರಿನಾರಾಯಣನ ಮಗ ಪರಮೇಷ್ಠಿ, ಪರಮೇಷ್ಠಿಯ ಮಗ ಇಂದ್ರ, ಇಂದ್ರನ ಮಗ ನಯನೇಂದ್ರಿ, ನಯನೇಂದ್ರಿಯ ಮಗ ವಿಭು, ವಿಭುವಿನ ಮಗ ಚಂದ್ರ, ಚಂದ್ರನ ಮಗ ಶಾಂತ, ಶಾಂತನ ಮಗ ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮಗ ಭೀಷ್ಮ, ಭೀಷ್ಮನ ಮಗ ಚಿತ್ರ, ಚಿತ್ರನ ಮಗ ದೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ದೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಗ ಯುದಿಷ್ಠರ, ಯುದಿಷ್ಠರನ ಮಗ ಪವನಜ, ಪವನಜನ ಮಗ ಧನಂಜಯ, ಧನಂಜಯನ ಮಗ ನಕುಲ, ನಕುಲನ ಮಗ ಸಹದೇವ ಇವರೈವರೊಳಗಣ. ಧನಂಜಯ, ಧನಂಜಯನ ಮಗ ಅಭಿಮನ್ಯು, ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ಮಗ ಪರೀಕ್ಷಿತ, ಪರೀಕ್ಷಿತನ ಮಗ ಜನಮೇಜಯ ಇವರು ಚಂದ್ರ ವಂಶದ ರಾಜರುಗಳು.

ದೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ದೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣಕುಮಾರ, ಲಕ್ಷ್ಮಣಕುಮಾರನ ಮಗ ವಿದರ್ಭರಾಯ, ವಿದರ್ಭರಾಯನ ಮಗ ತಾಮ್ರಧ್ವಜ, ತಾಮ್ರಧ್ವಜನ ಮಗ ಬೋಜಲತಿಯತಿ ಇವರು ನಾರಾಯಣನ ವಂಶದವರು. ಇನ್ನು ಆದಿನಾರಾಯಣ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ರಘುವಂಶದಲ್ಲಿ ೧೮ ಮನುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅವರ ಹೆಸರುಗಳು ಇಂತಿವೆ. ರಾಗು, ರಾಗುವಿನ ಮಗ ವನದಿ, ವನದಿಯ ಮಗ ಗುರಂಜನ, ಗುರಂಜನ ಮಗ ದಿಗುರಂಜ, ದಿಗುರಂಜನ ಮಗ ದಿಲೀಪ, ದಿಲೀಪನ ಮಗ ಕಾರ್ತಿಕ, ಕಾರ್ತಿಕನ ಮಗ ಚಿತ್ರ, ಚಿತ್ರನ ಮಗ ವಿಚಿತ್ರ, ವಿಚಿತ್ರನ ಮಗ ವೇದಮೂರ್ತಿ, ವೇದಮೂರ್ತಿಯ ಮಗ ಹಿರಣ್ಯ, ಹಿರಣ್ಯನ ಮಗ ಅರವಿಂದ, ಅರವಿಂದನ ಮಗ ಭಗೀರಥ ಇವರು ಭಗೀರಥ ವಂಶದ ರಾಜರುಗಳು.

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಕಾರಂಜಯುದ್ಧ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ರಾಮರಾವಣರ ಯುದ್ಧ, ದ್ವಾಪಾರಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೌರವ ಪಾಡಂವರ ಯುದ್ಧ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ತಾರಕ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ಕಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ೩೬ ಮಂದಿ ದೇವತೆಗಳು ಕೂಡಿ ನರಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಮಣ್ಣಿನ ಗೊಂಬೆ ಮಾಡಿ ಸಪ್ತ ದೇವತೆಗಳು ಕೂಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಜೀವಾತ್ಮಾವನ್ನು ತುಂಬಿ ನರಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಸೃಷ್ಠಿಸಿದರು. ಇವರಿಗೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ ಇವುಗಳು ಮುಂದೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕುಲಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ೨೧ ಕುಲಗಳು. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ೨೭ ಕುಲಗಳು, ವೈಶ್ಯ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ೨೩ ಕುಲಗಳು, ಶೂದ್ರವರ್ಣಕ್ಕೆ ೩೬ ಕುಲಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಈ ಮೇಲಿನ ಕುಲಗಳನ್ನು ಕಂಚಿಪುರದಲ್ಲಿ ಕಂಚಿ ಕಾಮಕ್ಷಮ್ಮನವರ

ಸನ್ನಿದಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶಾದಿಪತಿಗಳು ಕೂಡಿ ಮಾಡಿದಂತಹ ಕಂಚಿ ಶಾಸನವನ್ನು ಮಂಗಳ ನೀ ಶುಭಂ.

ನಾರದಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ದ್ವಿತೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನಾದ ವಸಿಷ್ಠ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಹಾಮುನಿಯು ವಂಶ ಭೂತನಾದ ಗೋಸಂಗಿಯ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಆರುಂಧತಿಯ ಮದುವೆ ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳು ಸಮಸ್ತ ಋಷಿಗಳು ಆರ್ಯರು ಕೂಡಿ ವಶಿಷ್ಠರಿಗೆ ಆರಂಧುತಿಗೂ ಮಂಗಳ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಪ್ರಥಮ ಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ದ್ವಿತೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಿ ಪೂರೈಸಿದ ನಂತರ ೧೨ ಕಂಬ, ೧೨ ಕುಂಭ, ೧೨ ಜೋಡಿಪಂಜು, ಹಿಡಿಸಿ ನಗಾರಿ ಸೌಭತ್ತು, ತಪ್ಪಡಿ, ಸಾನಾಯಿಮೇಳ, ಬೀರಿ, ಮೃದಂಗ, ಸಮಸ್ತ ವಾದ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೆಂಪು ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆ ತಳಿ, ಬಾನತಿ ಚಪ್ಪರ, ಕರಿಕಂಬಳಿ ಗದ್ದಿಗೆ, ಜೋಡಿ ಕಳಸ ಕನ್ನಡಿಗಳಿಂದ ದೇವತಾಮುದ್ರೆ , ತಾಂಬೂಲ, ಬಾಸಿಂಗ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನಹಾರ, ವೀರಕಂಕಣ, ಕೆಂಪು ಕುದುರೆ ವಾಹನ, ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಂದ ಸೋಬಾನ ಪದಗಳು, ನಂತರ ಬೀಗರ ಬೋಜನ ನಾಗವಲ್ಲಿಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪೂರೈಸಿದ ನಂತರ ಈ ಮದುವೆಗೆ ಕೂಡಿದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ೩೦ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳು ಈ ಗೋಸಂಗಿ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕವೆಂದು ಕೊಟ್ಟ ಕಾರಣ ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬರುವಲ್ಲಿ ಈ ಚತುರ್ಭುಜಕ್ಕೆ ಆದ ಕೃರ್ತ್ಯವಾದ ಮಹಾ ಕಂಚಿ ನಗರದೊಳಗೆ ರಾಯ ಸಿಂಹಾಸನದೀಶ್ವರ ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಈ ಗೋಸಂಗಿ ವಂಶಸಂಸ್ಥಾನದ ಆದಿಜಾಂಬುವ ಮಗನಾದ ಹುಲ್ಲಪ್ಪನ ಮಗ ಮಾರಪ್ಪನ ಮದುವೆ ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಶಾಸ್ತ್ರ, ದ್ವಿತೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪೂರೈಸಿದ ನಂತರ ಐರಾಣಿ ಚಪ್ಪರ ತರುವುದುಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯ ಎಚಲವಾದಏರೊಳಗೆ ವೀರಬಸಯ್ಯ ಎನ್ನುವನು. ತನ್ನ ಕುಲಸ್ಥರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮಸಲತ್ತು ಎಜಗಳಏ ಮಾಡಿ. ಈ ಜಾಂಬುವಂತ ಮತಸ್ಥರಿಗೆ ೧೨ ಕಂಬ, ೧೨ ಕುಂಭ, ಜೋಡಿ ಪಂಜು, ಕೆಂಪು ಕುದುರೆ ವಾಹನ, ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆ ತಳಿ ಬಾನತಿ ಚಪ್ಪರ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಲ್ಲಲಾರದೆಂದು ತಡೆದು ಆತಂಕ ಮಾಡಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಉಭಯಸ್ಥರು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕಂಚಿ ನಗರದೊಳಗೆ ಇರುವಂತಹ ಮಹಾ ರಾಜೇಂದ್ರ, ಶ್ರೀ ಜಗಪತಿ ದೊರೆಗಳು ದೇಸಾಯಿ ವೆಂಕಟರಾಯರು ಸದಾಶಿವಗೌಡರು, ಖಾಜಿಸಾಹೇಬರು, ಅನಂತ ಗೌಡರು, ಶ್ಯಾನುಭೋಗರು ಮತ್ತು ಮದನಾಡಿಗರು. ಈ ಮಹಾಜನಗಳಿರುವ ಸಭೆಗೆ ಹೋಗಿ ಉಭಯಸ್ತರ ಮುಂದೆ ಪಿರ್ಯಾದಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತಹ ಮಾನ್ಯರು ಆಲೋಚನೆಯಂ ಮಾಡಿ ಭಾರತ, ರಾಮಾಯಣ, ಪಂಚವೇದವೆಂಬ, ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಜಾಂಬುವರು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗಿಂತ ಆರು ತಿಂಗಳು ಮುಂಚಿನವರು. ಈ ಜಾಂಬುವಂತರಿಗಿಂತ ಯಾರು ಹಿರಿಯರಿಲ್ಲ. ಇವರ ಜಗದ ಮೇಲೆ ತ್ರಿಭುವನ ಹುಟ್ಟಿದವು ಎಂಬುದಾಗಿ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪಂಕ್ತಿ ರೂಪವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ ಹಾಗೂ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿಯು ಗೋಸಂಗಿಗೆ ಆದಿದೈವ ಎಂದು

ಹೇಳಿದೆ. ಬಸವರಾಜ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯನೆಂಬ ಶರಣ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶರಣ ಎಂದು ಹೊಗಳಿದೆ. ಇಂತಹ ಭೂಮಿಗೆ ಮುಂಚೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಆದಿಜಾಂಬುವರ ವಂಶಭೂತರಿಗೆ ಮೇಲೆ ನಮೂದಿಸಿರುವ ಹುಲಿಚರ್ಮ, ಲಿಂಗ, ಜನಿವಾರ, ಸಲ್ಲ ತಕ್ಕವಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಲು ನಮ್ಮಿಂದ ಆಗಲಾರದು. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಮತ ಹುಟ್ಟಿದು ಇದೇ ಮಾದರು. ಮಾತಂಗರು, ಚೌಡಿಕೆಯವರುಗಳು ಉತ್ಪನ್ನ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಮಾದಿಗರಾದ ಆದಿಜಾಂಬುವನ ಮಕ್ಕಳು ಭೂಮಿಯ ಪುತ್ರರೆಂದು, ಹಿರಿಯ ಭಕ್ತರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಚಲವಾದಿಯವರಾದ ನಿಮ್ಮ ಮತಕ್ಕೆ ಇಂಥ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳು ಸಲ್ಲಲಾರವು ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಆರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳು ಹೀಗಿವೆ. ತರ್ಕ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು, ಅಲಂಕಾರ, ಮೀಮಾಂಸೆ, ನಿರುಕ್ತ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯು ಎಲ್ಲ ಮತ್ತು ೧೮ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಸಂಬಂಧ ಹತ್ತು, ಬ್ರಹ್ಮ ಸಂಬಂಧ ಎರಡು, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಎರುಡ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯು ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸಗಳು, ಭಾರತ, ರಾಮಯಣಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಛಲವಾದಿ ಮತ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂಬ ದೃಷ್ಟಾಂತ ತಂದರೆ ನಾವು ರಾಯ ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಮಹನೀಯರು ಒಪ್ಪುತ್ತೇವೆ. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಚಲವಾದಿ ಯವರು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ತಾವು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಒಪ್ಪಬಹುದು. ಪಂಪಾಕ್ಷೇತ್ರ ವಿಜನಗರದಲ್ಲಿ ನಯ ನ್ಯಾಯ ಪಣ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದ ಶೆಟ್ರು, ಮಠದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮತದ ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮ್ಮತವಾದ ದುಷ್ಟಾಂತಗಳಿದ್ದರೆ ತಂದೋಪ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ತರದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಜಾಂಬುವರ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಪಂಪಾಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿಜಯನಗರ ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಮಠದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ರಾಯಸಿಂಹಾಸನಧೀಶರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾಯರು, ಅಪ್ಪರಾಯರು, ಮಾದವರಾಯರು, ಪೂಸಯ್ಯನೆಂಬುವವನು ಸಾಸ್ಟಾಂಗದಂಡ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಮೂದಿಸುರುವ ೧೨ ಕಂಭ, ೧೨ ಕುಂಭ ಇತ್ಯಾದಿ ಬಿರುದುಗಳು ನಮಗೆ ಸಲ್ಲಿವೆ. ಮಾದಿಗರಾದ ಗೋಸಂಗಿಯವರಿಗೂ ಸಲ್ಲಲ್ಲ ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಯಂ ಕೊಡ ಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು. ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿಂತ ಕಂಚಿರಾಯ ಸಿಂಹಾಸನಧೀಶರು ಅಪ್ಪಣೆಯಂ ಕೊಡಲು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ತೆಗೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಯಂ ಕೊಡಲು ಅಪ್ಪಣೆಯಂ ಪಡೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದು. ಈ ಛಲವಾದಿಯವರ ಪೂಸಯ್ಯ ಎನ್ನುವನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆಂದರೆ ಈ ಬಿರುದುಗಳು ಗೋಸಂಗಿಯ ಪಣದವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುವವು ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ. ನಮಗೆ ಸಲ್ಲದಕ್ಕದಾದರೆ ಒಪ್ಪು ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗಿಲ್ಲದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇವೆಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಂಚಿಗೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಇರುವಂಥ ವಜ್ರಸಿಂಹಾಸನದೀಶ್ವರಾದ ಮಹಾರಾಜ ಅಪ್ಪರಾಯರು ನರಸಿಂಹರಾಯರು, ಕಂಚಿ ವರದಪ್ಪ ಗೌಡರು. ಕರಣಿಕರು ಮಲ್ಲಯ್ಯ ನವರು. ಮಾಚೇಗೌಡರು, ತಿಮ್ಮೇಗೌಡರು, ಮಹಾಲಿಂಗಗೌಡರು, ಹನುಮ ತಿಮ್ಮೇ ಗೌಡರು, ದೇವ ತಿಮ್ಮೇಗೌಡರು, ಪಂಚಾಗದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಕ್ಷತ್ರಿಯರು, ದೇವಾಂಗದವರು,

ಗಾಣಿಗರು, ಇನ್ನು ಮುಂತಾದವರು ಮೂಲೆ ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಶಿವಲಿಂಗ ಶೆಟ್ಟಿ, ನಾಗಯ್ಯ ಯಾರ್ರೆಬಲಯ್ಯ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ, ಹಡಪದ ಅಪ್ಪಣ್ಣ. ಈ ಮಹಾತ್ಮರು ಕೂಡಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಈ ಗೋಸಂಗಿಯವರು, ಮಾದಿಗರು ಇವರು ಭೂಮಿಯ ಕರ್ತರೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪುರಾಣ, ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ, ಶಿವಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ ಭಾರತ, ರಾಮಾಯಣಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಕ್ತಿ ರೂಪವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಮಾತಂಗಿ ಮತಸ್ಥರಿಗೆ ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ೧೨ ಕಂಬ, ೧೨ಕುಂಭ, ಜೋಡಿಪಂಜು, ಕರಿಕಂಬಳಿ ಗದ್ದಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆ ತಳಿ, ಮೆರವಣಿಗೆ, ತಾಂಬೂಲ, ಬಾಸಿಂಗ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನಹಾರ, ಕೆಂಪು ಕುದುರೆ ವಾಹನ, ಜೋಡು ಕಳಸ, ಕನ್ನಡಿ, ವೀರ ಕಂಕಣ, ದೇವತಾ ಮುದ್ರಿಕೆ, ಹನುಮ ಗರುಡ, ನಿಶಾನಿ ಬಟ್ಟೆ, ಪಟಾವಳಿ, ಛತ್ರಿ, ಶಾಯುದ, ವಾದ್ಯ, ನಗಾರಿನೌಬತ್ತು, ಬೇರಿ ಮೃದಂಗ, ತಮಟೆ, ಬನತನ ವಚ್ಚೆ, ಸೋನಾಯಿಮೇಳ ಅರ್ಧ ನಾರಿಜಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಕಾವಿ, ಮುಂಡಾಸ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನ ತುರಾಯಿ, ಈ ಬಿರುದುಗಳಿಂದ ಗ್ರಾಮದೇವರು ಗುಡಿಯ ಬಳಿಯಿಂದ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟರು.

ಚಲುವಾದಿಯವರು ನೀವು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ನೋಡಿದರೆ ಪಾರ್ವತಿಯ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟಿಲು ಅಂಕೋಲೆ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದವರು. ಚಲವಾದಿಯವರಾದ ನಿಮಗೆ ಕುಲಗುರುವು ಇಲ್ಲ. ನಿಮಗೆ ಸಲ್ಲುವ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳಿಂದ ವಲೆರ, ಪೂರ್ಣಿಮ ಕಾಲ ಅಂದರೆ ಮಾಘಶುದ್ಧ ಪೂರ್ಣಿಮ ದಿವಸ ಮದುವೆ ಮಾಡಬಹುದು. ನಿಮಗೆ ಬಿರುದುಗಳಾದ ಒಂಭತ್ತು ಕಂಬ, ಒಂಭತ್ತು ಪಂಜು, ಮೂರು ಕಳಸ, ಎಲೆಕಳಶ, ಮೂರು ಮೂರ್ತಿ ಕಟ್ಟೆ (ವಿಭೂತಿ), ಮೂರು ಮೂಲೆ ಬಿಳಿತಾಳಿ ವಾದ್ಯಗಳಾದ ಠಕೋರಿ, ಶಂಖ, ಜಾಗಟೆ, ನಂದಣೆಯಿಂದ ಎತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅವರವರ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ಬುಡ್ಡೇ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಹದ್ದು ಮೀರಿ ಹೋಗಬಾರದು. ಹಾಗೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಇದನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋದರೆ ನಿಮ್ಮ ತಲೆ ಸಹಸ್ರ ಹೋಳಾಗುವುದು. ನೀವು ವಾದ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆ ಇಡಬೇಕು. ಕೆಂಪು ಬಟ್ಟೆ ಇಡಬಾರದು. ಇದರಂತೆ ನೀವು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದರ ಮೇಲೆ ನಾವು ಹೇಳಲು ಯಾವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲೂ, ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಲ್ಲೂ ಆರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲೂ, ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲೂ ಎರಡು ಇತಿಹಾಸಗಳಲ್ಲೂ ಛಲವಾದಿ ಜಾತಿಯವರಾದ ನೀವುಗಳು ನಿಮಗೆ ಗುರುವು ಇಲ್ಲ, ಮೇಲ್ಕಂಡ ಬಿರುದುಗಳು ಇಲ್ಲ. ನೀವುಗಳು ಮದುವೆ ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀವು ಹದ್ದು ಮೀರಿ ನಡೆಯಬಾರದು. ನೀವುಗಳು ಅಂಥ ದುಷ್ಕಾತ ತಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಛಲವಾದಿ ಜಾತಿಯವರಾದ ನೀವುಗಳು ಈ ಮಾದಿಗರಾದ ಮಾದಿಗರು, ಮಾತಂಗರು, ಗೋಸಂಗಿಯವರ ಜೊತೆ ತಂಟೆತಕರಾರು ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಚಲವಾದಿ ಜಾತಿಯವರ ಯಜಮಾನನ ಮಗನು ಬುದ್ಧಿವಂತನು ಪೂಸಯ್ಯ ಎನ್ನುವನು.

ಮಹಾಸಭೆಯವರೆಗೂ ರಾಜಶ್ರೀ ನರಪತಿ ದೊರೆಗಳಿಗೂ ಸಾಸ್ಟಾಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡದ್ದು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳೇ ಈ ಮಾದಿಗರು ಗ್ರಾಮದೇವತೆ ಮುಂದೆ ಕೋಣವನ್ನು ಕಡಿದು ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ ಕೆಡವುತ್ತಾರೆ. ಬಲಗಾಲು ಕೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಬಲಭಾಗ ನಮ್ಮದಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ ಕೆಡವಬಾರದು ಮತ್ತು ಬಲಗಾಲು ಕೊಯ್ಯಬಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ ಅವಮಾನವಾಗಿದೆ. ಎಡಭಾಗಕ್ಕೆ ಕೆಡುವುದು, ಎಡಗಾಲು ಕೊಯ್ಯವುದು ನಮಗೆ ಕೋಣವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಕಂಗ, ಕುಂಭ, ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವಂತೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಚಲವಾದಿ ಪೂಸಯ್ಯನು ಈ ಮಾದಿಗನೆಂತಲೂ ಮಾತಂಗನೆಂಬ ಶಬ್ದವು ಮಾದರಂತೆ ಮಾದಿಗರಂತೆ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ೧೧೨ನೇ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ೧೧೬ನೆ ಗ್ರಂಥದವರೆಗೆ ಇದೆ.

ಶ್ಲೋಕಂ: "ರುದ್ರಸ್ಯೆ ಬದ್ರವುನಂ. ನಾಳೆಂದ್ರ ಬುವನಂ
ಹಿರಣ್ಯರೆವ ಹರಿಣಂ. ಥಿಂಚರಲಿ ಭವನ
ಚಂದ್ರ ಭಾವು ನಸ್ಯ ನಮಃ"

ಮಾದಿಗರಿಗೆ ನವಲಕ್ಷ್ಮಿಯರು, ಮೂಲದೇವತೆಗಳು ಅವರ ನಾಮಗಳು, ಆದಿನಾರಾಯಣ, ವೃಂದಾವಾಣಿ, ಲೋಕಮಹಾತಾಯಿ, ಶಶಿಸಹೋದರಿ, ಜಾನಕಿಕುಮಾರಿ ಇಂತಿ ಒಂಭತ್ತು ಮಂದಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯರು, ಒಂಭತ್ತು ಮಂದಿ ಚಾರುಲಕ್ಷ್ಮಿಯರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅವರ ನಾಮಗಳು ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಶ್ರೀ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ, ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಕೀರ್ತಿಲಕ್ಷ್ಮಿ, ದಾರಿದ್ರ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಮಾರಿಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಗ್ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇಂತಿ ೧೮ ಮಂದಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯರು ಮಾದಿಗರ ಮೂಲ ದೇವತೆಗಳು. ಇವರಿಗೆ ರಂಗ ಕುಂಭ, ಲೇ ಜಾತಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಫಲಶವ ಹೊದ್ದ ವಸ್ತ್ರವು ಉಟ್ಟ ಧೋತ್ರವು ಸಹ ಮಾದಿಗರದು. ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ಪೂಜಾರಿಗಳು ಮಾದಿಗರದು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀವು ತಂಟೆ ತಕರಾರು ಮಾಡಬಾರದು. ಕೋಣವನ್ನು ಕಡಿಯಬಾರದು, ಹಿಡಿಯಬಾರದು ಇದನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆಯಬಾರದೆಂಬ ತೀರ್ಪು ನೀಡಿ ಒಂದೂವರೆ ಗಜ ಪ್ರಮಾಣದ ತಾಮ್ರದ ತಗಡಿನಲ್ಲಿ ಕಂಚಿನಗರದ ರಾಯ ಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶರು ಶಾಸನವನ್ನ ಹುಟ್ಟಿಸಿದರು. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಓದಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರೆ ಕಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಪೂಜೆ ಅಳಿದವ ರಾಗುವರು. ಓದದೆ ತಾತ್ಸರ ಮಾಡಿದವರು ಸ್ತ್ರೀಹತ್ಯೆ, ಶಿಶುಹತ್ಯೆ, ಗೋಹತ್ಯೆ, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದವನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೋಗುವರು. ಇದಕ್ಕೆ ಪಕ್ಷಿ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಆಕಾಶ, ತಾಮದ್ರ ತಗಡಿನ ಸಾಕ್ಷಿ ಮತ್ತು ಪುರಾಣ ಇತಿಹಾಸ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಶ್ಲೋಕಂ: "ಉಪೇಂದ್ರ ಇಂದ್ರಿವರಜಂ. ಚಂದ್ರಶೇಖರನ ಸಾಕ್ಷಿಂ"

ಕಂಚಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಮ್ಮನವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗೆ । ಛಲವಾದಿಯವರಿಗೆ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಸಿ ಮೊದಲು ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಅನ್ನ ತಂಬೂಲವನ್ನಿಟ್ಟು, ಮಹಾರಾಜಾದಿರಾಜರು. ಮಹನೀಯರು ಸಂತೈಸಿದ್ದ ಕಂಚಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಕಂಚಿ ಶಾಸನವನ್ನು ಸುಳ್ಳು ಅಂದವರಿಗೆ ನರಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ತಪ್ಪದು. ಸಿದ್ಧಾಂತವು ತಾಮ್ರ ಶಾಸನವನ್ನು ಗಂಧಾಕ್ಷತೆ,

ಧೂಪ, ದೀಪ, ನೈವೇದ್ಯ, ದಕ್ಷಿಣೆ ತಾಂಬೂಲ ನೀರಾಂಜನದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಉಭಯ ಸ್ತರಿಗೆ ಓದಿ ಹೇಳಿದ ಕಂಚಿ ಶಾಸನಕ್ಕೆ ಮಂಗಳ ಮಸ್ತು ಮಂಗಳಾರತಿ, ಎತ್ತಿ ಮಂಗಳ ಮೊಳಹಿ ಶ್ರೀ ಗುರುವೇ ನಮಃ ಶಾಸನವು ಸಂಪೂರ್ಣಂ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಕಥೆ: ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದವರು ಹೊಂದಿರುವ ಕಂಚಿ ಶಾಸನಂ ಕೈಫಿಯತ್ತು

ಶುಭ ಕಂಚಿಶಾಸನ ಲಾಭ

"ಕಂಚಿ ಶಾಸನ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಶುಭಮಸ್ತು ಶೋಬಾನ ಮಸ್ತು"

॥ಶ್ಲೋಕಂ॥

ನಭೋಮಿನಚ। ನಚಲಂ। ಜ್ಯೈವನಚಃ । ತೇಜೋನಚ।
ವಾಯುವು ನಮಃ। ನಕಾಶಕನಚಲ। ಚತಂ। ಚಲನಂ।
ಬುದ್ದಿಯೇ ಗೋಚರ। ನಚವಿಷ್ಣು। ನಚರುದ್ರ
ಶ್ವೇತಾರಕ । ಸರ್ವಶೂನ್ಯ।
ನೀಲಂಭ। ಬುದ್ದಿ ಶ್ರೀ ಕರ್ಣಂ।

ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ, ಜಲವಿಲ್ಲದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ, ವಾಯುವಿಲ್ಲದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಅಂಗಾರಕ, ಬುಧ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಶುಕ್ರ, ಶನಿ, ರಾಹು, ಕೇತು, ನವಗ್ರಹಗಳು ಇಲ್ಲದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ. ಕಾಮ, ಕ್ರೋದ, ಲೋಭ, ಮಧ, ಮತ್ಸರ, ಅಹಂಕಾರ ಮೂಲಕೃತಿಗಳಿಲ್ಲದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷತ್ ವಿಶ್ವರೂಪವಾದ ಭಗವಂತನು ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದ.

ಸಹಸ್ರ ಕಲೆಗಳಿಂದ, ಸಹಸ್ರ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಸಹಸ್ರ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ, ಸಹಸ್ರ ಕರ್ಣ ಗಳಿಂದ, ಸರಸ್ರ ಶಿರಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಸಹಾಸ್ರ ಪಾದಗಳಿಂದಲು, ವಿಶ್ರರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಭಗವಂತನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಇರಲು, ಆಗ ಅಂದರೆ ನನ್ನಿಂದ ಜಗತ್ತು ನಿರ್ಮಿತವಾಗಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಆತ್ಮಯವಾದ ಜಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಂಕುವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ. ಆ ಶಂಕುವಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಹಸ್ರ ಕಲೆಗಳಂ ತುಂಬಿದನು. ಆ ಶಂಕುವಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಬಲ್ಲೂಕಪತಿ, ಆದಿಜಾಂಬುವಂತನು ಉದ್ಭವಿಸಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹುಟ್ಟಿದಂಥ ಋಷಿಗೆ ಜಾಂಬುಮುನಿ ಹುಟ್ಟಿದರಿಂದ ಜಾಂಬುಮುನಿಯನ್ನು ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪಾಂತರಕ್ಕೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗು ಎಂದು ಸಾಕ್ಷತ್ ಭಗವಂತನು ಅಪ್ಪಣೆಯಂ ಕೊಡಲು. ಜಾಂಬು ಮುನಿಯು ಜಾಂಬೂ ದ್ವೀಪಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಜಂಬೂಕ ನದಿಯ ಹತ್ತಿರ ತಾವರೆ ಕಮಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು

ಶ್ಲೋಕಂ: "ಗುರುಬ್ರಹ್ಮ ಗುರುವಿಷ್ಣು, ಗುರುದೇವೋ ಮಹೇಶ್ವರ
ಗುರು ಸಾಕ್ಷತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ತಸ್ಮಯ ಶ್ರೀ ಗುರುವೇ ನಮಃ"

ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಂಚವಂಶಿತ ಕೋಟಿ ಯೋಜನೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ

ಶ್ಲೋಕಂ: ಆದಿಶಕ್ತಿ ಮಯಂ ॥ಬೀಜಂ॥ ಬೀಜ ಶಕ್ತಿ ಮಯಂ ॥ಶಿವಂ॥
ಶಿವಶಕ್ತಿಮಯಂ ॥ವಿಷ್ಣುಂ॥ ಸರ್ವ ವಿಷ್ಣುಮಯಂ ॥ಜಗತ್ತು॥

ಎಂಬ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಮಾಣದಂತೆ ಈ ಮೂರು ಮಂದಿ ಶಕ್ತಿಯರಿಂದ ಜಗತ್ತು ಉದ್ಭವಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಕರ್ತನೆಂದು ಅಭಿದಾನವಿತ್ತು, ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಶಿವನು ಕೊಟ್ಟ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷತ್ ವಿರಾಟ್ ಪುರುಷನಾದ ಕಾರಣ ಭಗವಂತನು ಸದ್ಯೋಜಾತ, ವಾಮದೇವ, ಅಗೋರ, ತತ್ಪುರುಷ, ಈಶಾನ್ಯ ಎಂಬ ಐದು ಮುಖಗಳಿಂದ ಜಲಮಯವಾದ ಮಹಾ ಪ್ರಳಯವನ್ನು ಪೂರ್ವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಅಂಥ ಜಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಳೆಯೆ ಆದಿ ಜಾಂಬುವಂತನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ತಾವರೆ ಕಮಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಇರುವುದನ್ನು ಕಂಡು. ವಿರಾಟ ಪುರುಷನಾದ ಭಗವಂತನು, ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮುಖವೆಂಬ ಕಮಲದಿಂದ ವಿರಾಟ್ ಬ್ರಹ್ಮವಿಶ್ವವನ್ನು ಉತ್ಪತ್ತ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ದೀಪಾಂತರಗಳು, ಯುಗಾಂತರಗಳು ಉಂಟು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೋದನು. ಆದಿ ಜಲ ಜಾಂಬುವರ ಬಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಾಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಆಕೆಗೆ ಚಂದ್ರಕಾಮಧಾರೆ ಕನ್ಯೆ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು, ಆಕೆಯನ್ನು ಜಾಂಬುವಂತರ ಬಳಿಗೆ ತಪೋಭಂಗಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಲಾಗಿ ಅಂಥ ಶಕ್ತಿಯು ತಪಸ್ಸಿನ ಜ್ವಾಲೆಗೆ ನಿಲ್ಲಲಾರದೇ ಇವರ ಮೇಲೆ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಅವರ ರೂಪು, ರೈಖೆ, ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷವಂ ಪಟ್ಟು ನಿಂದಿರಲು ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇವಳಿಗೆ ಗರ್ಭ ದಾನವು ಉಂಟಾಗಿ ನವ ಮಾಸಗಳು ತುಂಬಿ ಏಳು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಆದಿಶಕ್ತಿ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಂಡಾ, ಪಿಂಡಾ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳು, ತ್ರೀಮೂರ್ತಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಜಾಂಬುವರ ವಂಶಭೂತರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಂತ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಜಗಮುನಿ, ಬಿಗಿಮುನಿ, ಯುಗಮುನಿ, ಜಗತ್ತುಮುನಿ, ಹೆಪ್ಪುಮುನಿ, ರಕ್ತಮುನಿ ಹಾಗೂ ಕೊನೆಯ ಮಗನಿಗೆ ಗುರುಮುನಿ ಎಂದು ಹೆಸರಗಳನ್ನಿಟ್ಟು. ಅನಂತರ ಆದಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಾಭಿ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಚತುರ್ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ದೇವ ಬ್ರಹ್ಮ ಹುಟ್ಟಿದನು. ದೇವ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ, ಆದಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆದಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಶಿವಬ್ರ ಹ್ಮ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಶಿವಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಪುಲಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಪುಲಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಪೂಜಾರಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಪೂಜಾರಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸುಖ ಬ್ರಹ್ಮ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಸುಖಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನವಬ್ರಹ್ಮ ಹುಟ್ಟಿದನು. ನವಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಕಶ್ಯಪ ಬ್ರಹ್ಮ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಕಶ್ಯಪ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ದೇವೇಂದ್ರನು ಅಸ್ಥಿರ ಸಮ್ಯುಯಂಗಳಂ ಹೆಸರು ಉಂಟು ಮಾಡಿ ಯಾವುವೆಂದರೆ. ಆದಿ, ಅಳಂದರ, ಕಳಂದರ, ಅನಂತ, ಅದ್ಭುತ, ತಂಡಜ, ತಾರಜ, ಬಿನ್ನಜ, ಅಯುಕ್ತ, ಅನುದಾಯುಕ್ತ, ಮಣಿರಣ, ಮಾನ್ಯರಣ, ವಿಶ್ವರಮ, ವಿಶ್ವವಶು, ಅಲಂಕೃತೆ, ತಮಂದ, ತಾಳಂದರ, ಕೃತಯುಗ, ಶ್ವೇತಾಯುಗ, ದ್ವಾಪಾರಯುಗ, ಕಲಿಯುಗವೆಂದು ಇವುಗಳಿಗೆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಂದ ಈಚೆ, ವಿರಾಟ್ ವಿಶ್ವ ಬ್ರಹ್ಮನು ಕೂಡಿಸಿ ಈ ಜಲಮಯವಾಗಿರುವ ಜಗತ್ತನ್ನು ಆದಿ ಜಾಂಬುವರ ಒಂದನೇ

ಮಗ ಜನಗಮುನಿಯಿಂದ ಜಗತ್ತು ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆದು. ಎರಡನೇ ಮಗ ಬಿಗಿಮುನಿಯಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ಜಲವನ್ನು ಹೀರಿಸಿ. ಮೂರನೇ ಮಗ ಯುಗಮುನಿಯಿಂದ ಜವವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ. ನಾಲ್ಕನೇ ಮಗ ಜಗತ್‌ಮುನಿಯಿಂದ ಜಲವನ್ನು ಹೆಪ್ಪುಮಾಡಿಸಿ, ಐದನೆ ಮಗ ಹೆಪ್ಪುಮುನಿಯಿಂದ ರಕ್ತ ಮಾಂಸಾದಿಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ, ಉಳಿದ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳಾದ ರಕ್ತಮುನಿ ಮತ್ತು ಗುರುಮುನಿ ಇವರನ್ನು ಜಲಪ್ರಳಯಕ್ಕೆ ಛೇದಿಸಿ ಭೂಮಿಗೆ ಹೆಪ್ಪು ಕೊಟ್ಟು ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ನಿಂತು, ಭೂಮಂಡಲವೆನಿಸಿತು. ಈ ಭೂಮಿಯು ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪವೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು.

ಇಲ್ಲಿಂದ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳು, ಮೂವತ್ತು ಮೂರು ಕೋಟಿ ದೇವತೆಯರಿಗೂ ಇನ್ನು ನಿರ್ಮಿತವಾಗುವಂತ ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಮೋಕ್ಷ ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು, ನಿರ್ಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪರಮೇಶ್ವರನು, ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮನು, ಆದಿಜಾಂಬುವರು ಸೇರಿ ಸಾಕ್ಷತ ಶಿವನ ನವಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಶಿವ ಚೆಲ್ಲೆ ಒದಿಸಿ, ತೀರ್ಥವನ್ನು ಹಾಕಿ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿರಿಸಿ ಅವರಲ್ಲಿಯ ಹಿರಿಯ ಮಗನ ಶರೀರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಮುಂದೆ, ಯಜ್ಞಸೂತ್ರ, ಮಂಗಳಸೂತ್ರ, ಕಾಲುಸೂತ್ರ ನಿರ್ಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಮಗನ ತಲೆಬುರುಡೆಯನ್ನು, ಅಡಿಗಲ್ಲು ಮಾಡಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸುಲೋಚನ ಮಾಡಿ, ಕಿವಿಗಳನ್ನು ತ್ರಾಸು ಮಾಡಿ ಮೂಗನ್ನು ಊದು ಕೊಳವೆ ಮಾಡಿ ಗುಂಡಿಗೆಯನ್ನು ಮೂಸೆ ಮಾಡಿ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ವರೆ ಹಚ್ಚುವ ಕಲ್ಲುಮಾಡಿ ತಲೆಯ ಮೆದಳನ್ನು ಬಿಳಿಗಾರ ಮಾಡಿ, ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹಠಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಉಗುರುಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣ ಪಾಗರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಎರಡು ಪಕ್ಕದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಸುಲಿದು ಬೆನ್ನುರಿ ಬೀವುಗಳಿಂದ ಹೊಲಿದು ತಿದಿಗಳಂ ಮಾಡಿ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿ, ಎದೆಯಲ್ಲಿನ ರಕ್ತ ಹೀರಿ ದೊಮ್ಮೆಯನ್ನು ಇದ್ದಿಲು ಮಾಡಿ, ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ಕಲ್ಮಸವನ್ನು ನೆಲ್ಲು ಹೊಟ್ಟು ಮಾಡಿ, ಕೈಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿಗೆ ಮಾಡಿ, ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಚಮಟಿಗೆ ಮಾಡಿ, ಬಗ್ಗುರಿ ಎಲುಬುಗಳನ್ನು ಕಬ್ಬಾಣ ಹುಕ್ಕುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗುಗ್ಗೆಯನ್ನು ಅರಗು ಮಾಡಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬಗ್ಗುರಿಯನ್ನು ಕಂಡಶ ಮಾಡಿ, ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾದ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಜಾಂಬುಮುನಿ ವಿಶ್ವಬ್ರ ಹ್ಮನು ಶಿವನ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶದಿಂದ ಕಿರಿಯ ಮಗನ ದೇಹದ ದೊಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಕದ ಮುನಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಮಾಂಸದಲ್ಲಿ ಮಾಚಳ ಹುಟ್ಟಿದನು.

ಶ್ಲೋಕಂ "ಸ್ತ್ರೀ ಹತ್ಯೆ ಬಧ್ಧತೆ, ಕೋಟಿಯುಗ ಮುಕ್ತರಂ
ಗೋಹತ್ಯೆ, ಬಾಲಹತ್ಯೆ, ಕೋಟಿ ಹತ್ಯೆ, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ"

ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪಿತಂ ಎಂಬ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು ಆದ್ಯ ತಂದೆಯಾದ ಜಾಂಬು ಮುನಿಯ ಮಗನಾದ ದಕ್ಕದ ಮುನಿಗೆ ಅಭಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ಭೂಮಂಡಲವೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ಆಕಾಶವೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ತೊಂಭತ್ತಾರು ಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ಚಂದ್ರಾರ್ಕವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಗ್ರಾಮ, ಗ್ರಾಮದಲ್ಲೂ ಕಮರಿ ಬೇಟೆ, ಸುರಾಪಾನ, ಅನ್ನ, ವಸ್ತ್ರ ಕೊಡಲು

ಒಪ್ಪಿದನು. ನಂತರ ಮಾಚಳನಿಗೆ ನಗಾರಿಕತ್ತಿ ಮುಂದು ಬಳಸುವ ಕಂಚುಕಾಳೆ ಈ ಬಿರುದುಗಳಿಂದ ಮಾಚಳ ನಿಂತರು. ಶಿವನು ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮನು ಆದಿಜಾಂಬುವರು ಈ ದಕ್ಕದ ಮುನಿಗೆ, ಕ್ಷೀರಗಂಧ, ಶಿವದಾರ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಕಾವಿ, ಕಮಂಡಲ, ವಿಭೂತಿ, ಕೆಂಪು ಛತ್ರಿ, ತುದಿಗಾಲು ಪಾಪೋಸು, ವೇದ ಪುಸ್ತಕ ಈ ಬಿರುದಗಳಿಂದ ದಕ್ಕದ ಮುನಿಯು ಬ್ರಹ್ಮನ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತನು. ಅನಂತರ ಜಾಂಬುವರು ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮನು ಕಲೆತು ಉಂಟಾದ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಕತ್ತಿಮನೆ, ಕದುರಿನ ಮನೆ, ತ್ರಾಸಿನ ಮನೆ, ಗಂಟದ ಮನೆ, ನೇಗಿಲತುದಿ ಈ ಮುಖ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರೆ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗುವವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು. ಉಂಟಾದ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆಮೇಲೆ ಈ ಏಳು ಲೋಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಮನು, ಮಯ, ತ್ವಷ್ಟಿ ಶಿಲ್ಪಜ್ಞಾನೆಂಬ ಅಭಿದಾನ ಪಡೆದ ಮೇಲೆ ನಮೂದಿಸಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಯುಗಾಂತರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆಯಾ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಅಂಗಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಆಚೆ ಪೂರ್ವಪರವನ್ನು ನೋಡಲಾಗಿ ಮಹಾಕೃತಿ ಆನಂದವು ಸಾಕ್ಷತ್ ಪಂಕಿವ್ರಹ ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮನು ಜಾಂಬುವರು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದನಂತರ ನಾರಾಣನೆಂಬ ಅಭಿದಾನ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆತ ನಾರಾಣನ ನಾಭಿ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ತದ್ರೂಪನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ತಾರಜ ಎಂಬ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಅಜನೆಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು. ತಂಡಜ ಎಂಬ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಶುದ್ಧ ರೂಪವಾಯಿತು. ಭಿನ್ನಜ ಎಂಬ ಹಂತ ಹಂತವು ಭಿನ್ನವಾಗಿ. ಭಿನ್ನಾಯುಕ್ತ ಎಂಬ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ಪಾರಿಜಾತಂಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಆಯುಕ್ತ ಎಂಬ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಆಕಾರಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಅಮುದಾಯುಕ್ತ ಎಂಬ ಯುಗದಲ್ಲಿ ವಾಯುದೇವರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಮಣಿರಣ ಎಂಬ ಯುಗದಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಮಾನ್ಯರಣ ಎಂಬ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ವಿಶ್ವವಸು ಎಂಬ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಕಾಮದೇನು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಅಲಂಕೃತ ಎಂಬ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಅಲಂಕಾರಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತನದಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ದ್ವಾಪರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತ ಋಷಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಅವು ಯಾವುದವೆಂದರೆ ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ ವೇದ, ಅಥರ್ವಣವೇದ, ಸಾಮವೇದ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳಾದವು. ನಂತರ ಆರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಅಸ್ಥದನು, ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಮದ್ರಮಣನಾದ ಕಾರಣ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ನಾನಾರೂಪತಾಳಿ ಕುಲಗೋತ್ರಗಳು ವಿಂಗಡಣೆಗಳಾದವು. ಯಾವ ಮೇರೆಗೆ ಶ್ರೀ ಮದ್ರಮಣನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ನಾಭಿ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಮಾರೀಚ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಮಾರಿಚನಿಗೆ ಕಶ್ಯಪ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಕಶ್ಯಪನಿಗೆ ಅರಗೇಂದ್ರ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅರಗೇಂದ್ರನಿಗೆ ಜಲ ಜಾಪ್ತಮನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಜಲಜಾಪ್ತಮನುವಿಗೆ ವೈವಶ ಹುಟ್ಟಿದನು. ವೈವಶನಿಗೆ ವಿಕುಷಿ ಹುಟ್ಟಿದನು.

ವಿಕುಷಿಗೆ ಅಂಬರೀಶ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅಂಬರೀಷನಿಗೆ ಅಕ್ಷತಾತ್ಮಜ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅಕ್ಷತಾತ್ಮಜನಿಗೆ ಬಾನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಬಾನುವಿಗೆ ಸರ್ವರೇಣ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಸರ್ವರೇಣವಿಗೆ ತ್ರಿಶಂಕು ಹುಟ್ಟಿದನು. ತ್ರಿಶಂಕುವಿಗೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಲೋಹಿತಾಶ್ವ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಲೋಹಿತಾಶ್ವನಿಗೆ ದುಂದುಬಿ ಮಹಾರಾಜ ಹುಟ್ಟಿದನು. ದುಂದುಬಿ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಸುಮನಶ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಸುಮನಸ್ಯನಿಗೆ ಸುನಂತ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಸುನಂತನಿಗೆ ಅಂಬರೀಷ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅಂಬರೀಷನಿಗೆ ಉದಾಂತ ಸಾಗರ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಉದಾಂತಿ ಸಾಗರನಿಗೆ ಕಾಕುಸ್ತ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಕಾಕುಸ್ಥನಿಗೆ ಕಲಶಾತ್ಮ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಕಲಶಾತ್ಮನಿಗೆ ಆಮೀಷ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆಮೀಷನಿಗೆ ಸಾಗರ ಹುಟ್ಟಿದನು ಸಾಗರನಿಗೆ ಸಮಂಜಯ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಸಮಂಜಯನಿಗೆ ಡಿಂಬು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಡಿಂಬುವಿಗೆ ರಘು ಹುಟ್ಟಿದನು. ರಘುವಿಗೆ ಅಜನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅಜನಿಗೆ ಧಶರಥ, ಧಶರಥನಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮ, ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಲವಕುಶ, ಲವಕುಶರಿಗೆ ಬಿಂದು, ಬಿಂದುವಿಗೆ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರ, ಪ್ರತಾಪರುದ್ರನಿಗೆ ಅಕ್ರೂರನು, ಅಕ್ರೂರನಿಗೆ ವೇಣುಗೋಪಾಲ, ವೇಣುಗೋಪಾಲನಿಗೆ ನಂದಗೋಪಾಲ, ನಂದಗೋಪಾಲನಿಗೆ ವಾಸುದೇವ, ವಾಸುದೇವನಿಗೆ ಕುಮಾರನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅನಿರುದ್ರ ಕುಮಾರ ಇಂದ್ರವಾಸು ಇವರುಗಳು ಸೂರ್ಯ ವಂಶದ ರಾಜರುಗಳು ಮುಂದೆ ಅತ್ರಿ, ಅತ್ರಿಗೆ ಚಂದ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಂತ ಗುಪ್ತನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಸಂತ ಗುಪ್ತನಿಗೆ ಪುರೋಹರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಪುರೋಹರನಿಗೆ ದೇವದತ್ತು ಹುಟ್ಟಿದನು. ದೇವದತ್ತುವಿಗೆ ಅಕ್ಷೇರಾಮ, ಅಕ್ಷೇರಾಮನಿಗೆ ಸಾಂಕೃತನು, ಸಾಂಕೃತನಿಗೆ ಸಮಂಜಯ, ಸಮಂಜಯನಿಗೆ ವ್ಯಾಸನು, ವ್ಯಾಸನಿಗೆ ದೃತಪಾಂಡು ರಾಯರು, ದೃತ ಪಾಂಡುರಾಯನಿಗೆ ಅರ್ಜುನ, ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಅಭಿಮನ್ಯು ಹುಟ್ಟಿದನು, ಅಭಿಮನ್ಯುವಿಗೆ ಪರಿಷತ್, ಪರಿಷತ್‌ನಿಗೆ ಜನಮೇಜಯ, ಜನಮೇಜಯನಿಗೆ ರಾಜರಾಜ ನರೇಂದ್ರ, ರಾಜರಾಜ ನರೇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಾರಗಂಧರನು ಹುಟ್ಟಿದನು ಇವರು ಚಂದ್ರವಂಶದ ರಾಜರುಗಳು

ಕೃತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೂರ್ಮಕರ್ತರೆಂಬ ಕಾರಂಬ ಯುದ್ಧವು ದ್ವಾಪಾರಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೌರವ ಪಾಂಡವರ ಯುದ್ಧ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ರಾಮರಾವಣರ ಯುದ್ಧವು, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ರಾಜರಾಜರುಗಳು ಯುದ್ಧಂಗಳು. ಕಂಚಿಕಾಮಕ್ಷಮ್ಮನವರ ಪಾದ ಸಾನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೀಶಪರರು ಕೂಡಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದಂತ ಶಾಸನಕ್ಕೆ ಮಂಗಳ ನಿಜವೆಂದು ಶ್ರುತಿಸಿ ಒಂದಣ ಶ್ರೀ ಮದ್ವಿಜಯ, ಮಹೇಂದ್ರಿಗಿರಿ, ಬೃಂದ ಸಾಕ್ಷತ್ ಸತ್ಯ ವಿಚಾರದ ಸಭೆ ಸಂಪನ್ನರಾದಂತವರನ್ನು ಅತ್ರಿಕಾಮದೇನು. ಸರ್ವದೇವ ಧಯಪರರು ನಿತ್ಯ ಅನ್ನದಾನ ವಿನೋದಗಳು ವಿದ್ಯಾದಶದೀತ್ವರು ನವಬ್ರಹ್ಮರು, ದೃಷ್ಟಿ ನಿಗ್ರಹ ಶಿಷ್ಯ ಪರಿಪಾಲಕರು ಕಶ್ಯಪ ಪಾರದ್ವಜ, ವಿಶ್ವಮಿತ್ರ ಗೌತಮ, ಜಮದಗ್ನಿ, ವಶಿಷ್ಠ ಮಹಾಋಷಿಗಳಿಗೆ ಗೋಸಂಗಿ ವಂಶಬೂತರಾದ ಅರಳಯ್ಯನವರ ಹಿರಿಯ ಮಗಳಾದ ಅರುಂಧತಿಯನ್ನು ವಶಿಷ್ಠರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ

ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಗೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಂತಹ ಈ ಮದುವೆಗೆ ಬಿರುದು ಬಾವಳಿಗಳು ಅಂದರೆ ೧೨ ಕಂಬ, ೧೨ ಕುಂಭ, ೧೨ ಪಂಜು, ಹನುಮ ಗರುಡ, ಭಗವನಿಶಾನಿಯಂ ಇಡಿಸಿ. ಕರಿಕಂಬಳಿ ಗದ್ದಿಗೆ, ಕೆಂಪು ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗಳ ತಾಳಿ ತೊಂಡಲ ಬಾಸಿಂಗ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನಹಾರ, ಕೆಂಪು ಕುದುರೆ ವಾಹನ, ಜೋಡಿ ಕಳಸ, ಜೋಡಿ ಕನ್ನಡಿ, ವೀರಕಂಕಣ ದೇವತಾ ಮುದ್ರಿಕೆಗಳು, ಪಟಾವಳಿ ಛತ್ರಿ, ಶಾ ಯುದ್ಧ, ನಗಾರಿ ನೌಭತ್ತು, ಬೇರಿ, ಮೃದಂಗ, ತಪ್ಪಟೆ, ಸೂನಾಯಮೆಳ, ಸಣ್ಣ ಗೆಜ್ಜೆಗಳು, ಚಂದ್ರಕಾವಿ, ಮುಂಡಸ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನ ತುರಾಯಿ, ಕೆಂಪುಛತ್ರಿ, ಬೆಳ್ಳಿ ಕಟ್ಟಿನ ಬೆತ್ತ, ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಂದ ಸೋಬಾನ ಪದಗಳು ವಾದ್ಯಗಳಿಂದ ನೃತ್ಯ ಗೀತೆಗಳು ಮಾವಿನ ಎಲೆ, ಅಷ್ಟ ತೋರಣ ಗಳಿಂದಲೂ ಬೀಗರ ಬೋಜನ ಪೂರೈಸಿದ ನಂತರ ನಾಗವಿಲ್ಲಿಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪೂರೈಸಿದ ನಂತರ ಈ ಮೆರವಣಿಗೆ ಆದ ನಂತರ ಈ ಮದುವೆ ಕೂಡಿದ ಮಹಾಋಷಿಗಳು. ಗೋಸಂಗಿಯವರಿಗೆ ಈ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಬಿರುದಾವಳಿಗಳು ನಿಮಗೆ ಇರಲೆಂದು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು.

ಈ ಬಿರುದುಗಳು ಉಪ್ಪು, ನೀರು, ಭೂಮಿ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ ಇರುವ ಪರ್ಯಾಂತರ ನಿಮಗೆ ಇರಲೆಂದು ನೇಮಿಸಿದರು. ಅದಾವ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಮೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಲಿಯುಗದೊಳಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬರುವಲ್ಲಿ ಈ ಚತುರ್ದಶ ಭುಜನಕ್ಕೆ ಅಧಿಕೃತವಾದ ಮಹಾಕಂಚಿನಗರದೊಳಗೆ ಇರುವ ವರದರಾಜ ಸ್ವಾಮಿಯಂಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಈ ಗೋಸಂಗಿಯವರ ವಂಶಸ್ಥರಾದ ಆದಿ ಜಾಂಬುವನ ಮಗನಾದ ಹುಲಿಯಪ್ಪನವರು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಮಾರಪ್ಪನ ಲಗ್ನ ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ದ್ವಿತೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಮಾಡಿ ಪೂರೈಸಿದ ನಂತರ ಐರಾಣಿ ಚಪ್ಪರದ ಕೆಂಪು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಬರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಛಲವಾದಿಯವರ ಪೈಕಿ ವೀರಬಸಯ್ಯ ಎಂಬುವನು ಮಸಲತ್ತು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಕುಲಸ್ಥರನ್ನ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಜಾಂಬುವಂತನ ಮತಸ್ಥರಿಗೆ ಈ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಸಲ್ಲಲಾರೆಂದು ತಡೆದು ಆತಂಕ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಇರುವಂಥ ಉಭಯಸ್ಥರು ಕೂಡಿ ಅಂಥ ಕಂಚಿ ನಗರದೊಳಗೆ ಇರುವ ಸದಾಶಿವೇಗೌಡರು, ಖಾಜಿ ಸಾಹೇಬರು, ಅನಂತಗೌಡರು, ಶಾನುಭೋಗ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರು, ಮದನಾಡಿಗರು ಈ ಮಹಾರಾಜರುಗಳಿವರು ಸಭೆಗೆ ಹೋಗಿ ಉಬಯಸ್ಥರ ಮುಂದೆ ಪಿರ್ಯಾದಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂಥ ಉತ್ತಮ ಮೇಲು ಸಭೆಯ ದೈವಸ್ಥರು, ಮಹನೀಯರು, ಆಲೋಚನೆಯಂ ಮಾಡಿ ಭಾರತ, ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಜಾಂಬುವರು, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗಿಂತ ಆರು ತಿಂಗಳು ಮುಂಚಿನವರು. ಈ ಜಾಂಬುವಂತರಿಗಿಂತ ಯಾರು ಹಿರಿಯರಿಲ್ಲ. ಇವರ ಜಗದ ಮೇಲೆ ತ್ರಿಭುವನ ಹುಟ್ಟಿದವು ಎಂಬುದಾಗಿ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪಂಕ್ತಿ ರೂಪವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಗೋಸಂಗಿಯವರಿಗೆ ಅದಿದೈವ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಬಸವರಾಜ ಎಂಬ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅರಳಯ್ಯನೆಂಬ ಶರಣ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶರಣ ಎಂದು ಹೊಗಳಿದೆ. ಇಂತಹ ಭೂಮಿಗೆ ಮುಂಚೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಆದಿ

ಜಾಂಬುವರ ವಂಶಭೂತರಿಗೆ ಮೇಲೆ ನಮೂದಿಸಿರುವ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳು, ಹುಲಿಚರ್ಮ, ಲಿಂಗ, ಜನಿವಾರ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲು ನಮ್ಮಿಂದ ಆಗಲಾರದು. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಮತ ಹುಟ್ಟಿದುದು. ಇದೇ ಗೋಸಂಗಿಯವರು ಮಾತಂಗದವರು, ಚೌಡಿಕೆಯವರುಗಳ ಉತ್ಪನ್ನ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಗೋಸಂಗಿಯಾದ ಆದಿ ಜಾಂಬುವನ ಮಕ್ಕಳು ಭೂಮಿಯ ಪುತ್ರರೆಂದು, ಹಿರಿಯ ಭಕ್ತರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಛಲವಾದಿಯವರಾದ ನಿಮ್ಮ ಮತಕ್ಕೆ ಇಂಥ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳು ಸಲ್ಲಲಾರವು ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಆರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಎಂದರೆ ತರ್ಕ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು, ಅಲಂಕಾರ, ಮೀಮಾಂಸೆ, ನಿರುಪ್ತಿ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಷ್ಣು ಸಂಬಂಧ. ನಾಲ್ಕು ಶಿವ ಸಂಬಂಧ, ಹತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮ ಸಂಬಂಧ, ಎರಡು ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ, ಎರಡು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯು ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ರಾಮಾಯಣಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಛಲವಾದಿ ಮತ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂಬ ದುಷ್ಟಾಂತ ತಂದರೆ ನಾವು ರಾಯಸಿಂಹಾಸನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಹನೀಯರು ಒಪ್ಪುತ್ತೇವೆ. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಛಲವಾದಿಯವರು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ತಾವು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಒಪ್ಪಬಹುದು. ಪಂಪಕ್ಷೇತ್ರ ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ನಯ, ನ್ಯಾಯ, ಪಣಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದ ಶೆಟ್ರು, ಮಟದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮತದ ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮ್ಮತವಾದ ದುಷ್ಟಾಂತಗಳಿದ್ದರೆ ತಂದೊಪ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ತರದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಜಾಂಬುವರ ಗೋಸಂಗಿಯವರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ವಿಜಯನಗರದ ಪಂಪಾಕ್ಷೇತ್ರ ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಮಠದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ರಾಯ ಸಿಂಹಾಸನದೀಶರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾಯರು, ಅಪ್ಪರಾಯರು, ಮಾದವ ರಾಯರು, ತಿರುಮಲರಾಯರು, ಜಗಪತಿ ದೊರೆಗಳು, ಜಟ್ಟಿಗಳು, ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಕಲಿತಿರುವ ಸಭೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸಾಸ್ಟಾಂಗವಂ ಮಾಡಿ ಬಿನ್ನಹಂ ಬೇಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದು ಏನೆಂದರೆ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯೇ ಮೇಲೆ ನಮೂದಿಸಿರುವ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳು ನಮಗೆ ಸಲ್ಲುವವೋ ಅಥವಾ ಗೋಸಂಗಿಯವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುವವೋ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂಥ ಮಹನೀಯರು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಈ ಗೋಸಂಗಿ ಯವರಿಗೆ ಮಹಾಋಷಿಗಳು ಕೊಟ್ಟಂಥ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ತೆಗೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಇವು ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕವೆಂದು ನಿಮಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಸಲ್ಲಲಾರವು ಎಂದು ಕಂಚಿರಾಯ ಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶರು ಅಪ್ಪಣೆಯಂ ಕೊಡಲು ಅಪ್ಪಣೆಯಂ ಪಡೆದು ಈ ಬಲಗೈಯವರೊಳಗೆ ಒಬ್ಬ ಬುದ್ದಿವಂತನಾದ ಯಜಮಾನನ ಮಗನಾದ ಪೂಸಯ್ಯ ಎಂಬುವನು ಕೇಳಿಕೊಂಡದ್ದು ಏನೆಂದರೆ ಈ ಬಿರುದುಗಳು ಗೋಸಂಗಿ ಯವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುವವು ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಯಂ ಕೊಟ್ಟಿರುವಿರಿ. ನಮಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದಾದರೆ ಒಪ್ಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗಿಲ್ಲದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಂಚಿಗೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಇರುವಂಥ ಅಗಟ, ಮಗಟ, ವಜ್ರ ಸಿಂಹಾಸನದೀಶ್ವರರಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಮಹಾರಾಜಶ್ರೀ ಅಪ್ಪರಾಯರು, ನರಸಿಂಹರಾಯರು, ಕಂಚಿವರದಪ್ಪ ಗೌಡರು,

ಕರಣಿಕರು, ತಿರುಮಲ್ಲಯ್ಯ, ಧರಣಿ ಕುಮಾರ, ಕರಿಭಟನಾಯಕರು, ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರು, ಸೋಮನಾಯಕರು, ರಘವರದ ಕೆಂಗಲ್ ಮಾಚೆಗೌಡರು, ಹನುಮ ತಿಮ್ಮೇಗೌಡರು, ರುದ್ರೇಗೌಡರು, ಸಿದ್ದೇಗೌಡರು, ದೇವ ತಿಮ್ಮಗೌಡರು, ಪಂಚಾಂಗದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಕ್ಷತ್ರಿಯರು, ದೇವಾಂಗದವರು ಗಾಣಿಗರು, ಊರುಗೊಲ್ಲರು, ಬೇರಿ ಕೊಮಟಿಯವರು ನಗರ್ತರು, ವಾಲ್ಮೀಕರು, ಹಳ್ಳಿಕಾರರು, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಣ್ಣ, ವಕ್ಕಲಿಗರ ಮುದ್ದಪ್ಪ, ಕುಂಬಾರ ನಿಂಗಣ್ಣ, ಮ್ಯಾದರ ಗುಂಡಪ್ಪ, ಕಮ್ಮಾರ ಗುಂಡಪ್ಪ, ಅಜಾಮರ ಅಪ್ಪಣ್ಣ, ಹಟ್ಟಿಗೊಲ್ಲಗೌಡರು ಮತ್ತು ಇನ್ನು ಅನೇಕ ಮಹನೀಯರು ಕೂಡಿರುವ ಸಭೆಗೆ ಈ ಚಲವಾದಿಯವರ ಬಲಗೈ ಪೂಸಯ್ಯ ಎನ್ನುವನು ಬಂದು ಸಾಸ್ಟಂಗ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ನಮಗೆ ೧೨ ಕಂಬ, ೧೨ ಕುಂಭ, ೧೨ ಪಂಜು, ಕರಿಕಂಬಳಿ ಗದ್ದಿಗೆ, ಕೆಂಪು ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗಳ ತಾಳಿ, ತಾಂಬುಲ, ಬಾಸಿಂಗ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನಹಾರ, ಕೆಂಪು ಕುದುರೆ ಮೇಲೆ ಮೆರವಣಿಗೆ, ಜೋಡಿ ಕಳಸ, ಜೋಡಿ ಕನ್ನಡಿ, ದೇವತಾ ಮುದ್ರಿಕೆಗಳು, ಹನುಮ ಗರುಡ, ನಿಶಾನಿಗಟ್ಟಿ, ಪಟಾವಳಿ ಬತ್ತಿ, ಶಾಯಂದ, ವಾದ್ಯ ನಗಾರಿ ನೌಭತ್ತು, ಬೇರಿ, ಮೃದಂಗ, ತಪ್ಪಟೆ, ಸೊನಾಯಿ ಮೇಳ, ಸಣ್ಣ ಗೆಜ್ಜೆ, ಚಂದ್ರಕಾವಿ, ಮುಂಡಸ, ಈ ಬೀರುದಾವಳಿಗಳು ಗೋಸಂಗಿಯವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುವವೋ, ನಮಗೆ ಸಲ್ಲುವವೋ ಎಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಕೇಳಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂಥ ಮಹಾನೀಯರು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಈ ಗೋಸಂಗಿಯವರು ಭೂಮಿ ಕರ್ತರೆಂದು ಬ್ರ ಹ್ಮಂಡ ಪುರಾಣ, ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ, ಶಿವಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ, ಭಾರತ ರಾಮಯಣಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಕ್ತಿ ರೂಪವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳು ಗೋಸಂಗಿಯವರಿಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದೆಂದು. ಇವು ನಿಮಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಸಲ್ಲಲಾರದೆಂದು. ಗೋಸಂಗಿಯವರ ಮೆರವಣಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ದೇವರು ಆಂಜನೇಯ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವರ ಗುಡಿ ಬಳಿಯಿಂದ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಇತೀ ಮೇರೆಗೆ ಚಲವಾದಿಯವರ ಪೂಸಯ್ಯನಿಗೆ ದೈವಸ್ಥರು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ ಚಲವಾದಿಯವರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ನೋಡಿದರೆ ಪಾರ್ವತಿ ಸೆರಿಗನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟಿಲು ಅಂಕೋಲೆ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದವರು. ಚಲವಾದಿಯವರಾದ ನಿಮಗೆ ಗುರುವು ಇಲ್ಲ. ನಿಮಗೆ ಸಲ್ಲುವ ಬಿರುದು ಯಾವುವೆಂದರೆ ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಕಾಲ ಅಂದರೆ ಮಾಘಶುದ್ಧ ಪೂರ್ಣಿಮ ದಿವಸ ಮದುವೆ ಮಾಡಬಹುದು. ನಿಮಗೆ ಅಂಕೋಲೆ ಕಂಬ ಒಂಭತ್ತು, ಕುಂಭ ಒಂಭತ್ತು, ಪಂಜು ಒಂಭತ್ತು, ಊಡುಗಿನ ನಾರು ತಂದು ಕಂಕಣ ಕಟ್ಟುವುದು, ಮೂರು ಕಳಶ, ಮೂರು ಮೂರ್ತಿ ಕಟ್ಟು, ಮೂರು ಮೂಲೆ ಬಿಳಿ ತಾಲಿ ವಾದ್ಯ ಯಾವುವೆಂದರೆ ತಕೋರಿ, ಶಂಕ, ಜಾಗಟೆ, ನಂದಣಿಯಿಂದ, ಎತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅವರವರ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ಅಥವಾ ಬುಡ್ಡೆ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಹದ್ದು ಮೀರಬಾರದು. ಹದ್ದು ಮೀರಿ ಹೋದರೆ ನಿಮ್ಮ ತಲೆ ಸಹಸ್ರ ಹೋಳಾಗುವುದು. ನೀವು ವಾದ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆ ಇಡಬೇಕು. ಕೆಂಪು ಬಟ್ಟೆ ಇಡಬಾರದು. ಇದರಂತೆ

ನೀವು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಇತ್ತು ಇದರ ಮೇಲೆ ನಾವು ಹೇಳಲು ಯಾವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲೂ, ನಾಲ್ಕುವೇದದಲ್ಲೂ, ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲೂ, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲೂ, ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲೂ, ಎರಡು ಇತಿಹಾಸಗಳಲ್ಲೂ ಚಲವಾದಿ ಜಾತಿಯವರಾದ ನೀವುಗಳು ನಿಮಗೆ ಗುರುವು ಇಲ್ಲ. ಇವುಗಳನ್ನು ನೀವು ಮದುವೆ ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹದ್ದು ಮೀರಿ ನಡೆಯಬಾರದು. ಚಲವಾದಿ ಜಾತಿಯವರಾದ ನೀವುಗಳು ಗೋಸಂಗಿಯವರಾದ ಮಣೆಗಾರರು, ಮಾತಂಗರ ಜೊತೆ ತಂಟೆ ತಕರಾರು ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಚಲವಾದಿ ಜಾತಿಯ ಯಜಮಾನನ ಮಗನಾದ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಪೂಸಯ್ಯ ಎನ್ನುವರು. ಮಹಾಸಭೆಯವರೆಗೂ ರಾಜಶ್ರೀ ನರಪತಿ ದೊರೆಗಳಿಗು ಸಾಷ್ಟಂಗವಂ ಮಾಡಿ. ಕೇಳಿ ಕೊಂಡಿದ್ದು ಏನೆಂದರೆ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳೇ ಈ ಮಣೆಗಾರರು, ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ಮುಂದೆ ಕೋಣವನ್ನು ಕಡಿದು ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ ಕೆಡುವುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಬಲಗಾಲು ಕೊಯ್ದು ಪಾದಗಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಬಲಭಾಗ ನಮ್ಮದಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಬಲ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಕಡೆಯಬಾರದು. ಬಲಗಾಲು ಕೊಯ್ಯಬಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು ನಮಗೆ ಅವಮಾನ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಎಡಭಾಗಕ್ಕೆ ಕೆಡುವಬಹುದು. ಎಡಗಾಲು ಕೊಯ್ಯಬಹುದು. ನಮಗೆ ಕೋಣವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ರಂಗೆ, ಕುಂಬ, ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವಂತ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಂಕದು ಚಲವಾದಿ ಪೂಸಯ್ಯನು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಹನೀಯರು ಆಲೋಚನೆಯಂ ಮಾಡಿ ಅಯ್ಯಾ ಚಲವಾದಿ ಪೂಸಯ್ಯನೆ ಮಾದಿಗರೆನುತಲು ಮಾತಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ೧೧೬ನೆ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಹಿಡಿದು ೧೧೨ನೆ ಗ್ರಂಥದವರೆಗೂ ಇದೆ.

ಶ್ಲೋಕಂ: "ರುದ್ರಸ್ಯೇ ಬದ್ರಹುನಂ ಅಜಮಂ ನಾಳೇಂದ್ರ
ಬಹುನಂ ಇರಣ್ಯರೆವ ಹರಿಣಂ ಧೀರಂ
ಚರಲಿ ಭಹುನ ಚಂದ್ರ ಬಾಹು ನಶ್ಯನಮಃ"

ಮಣೆಗಾರರಿಗೆ ನವಲಕ್ಷ್ಮಿಯರು ಮೂಲ ದೇವತೆಗಳು ಅವರ ನಾಮಗಳು, ಆದಿ ನಾರಾಯಣ, ಬೃಂದವಾಣಿ, ಲೋಕಮಹಾತಾಯಿ, ಶಶಿ ಸಹೋದರಿ, ಜಾನಕಿ ಕುಮಾರಿ ಹೀಗೆ ೯ ಮಂದಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯರು. ೯ ಮಂದಿ ಚಾರುಲಕ್ಷ್ಮಿಯರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಶ್ರೀ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ, ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಕೀರ್ತಿಲಕ್ಷ್ಮಿ, ದಾರಿದ್ರ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಮಾರಿಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಗ್ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇಂತಿ ೧೮ ಮಂದಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯರು ಮಾಣೆಗಾರರ ಮೂಲ ದೇವತೆಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇವರು ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ಮುಂದೆ ಕಡಿಯುವ ಕೋಣವನ್ನು ಕಡಿಯ ಬಾರದು. ಗೋಸಂಗಿಯವರೇ ಕಡಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ ಕೆಡವತಕ್ಕದ್ದು, ಬಲಗಾಲು ಕೊಯ್ದು ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಪಾದಗಟ್ಟೆ ಇಡುವುದು, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ಪೊರೆ ತೆಗೆದು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಜ್ಯೋತಿ ಇಡುವುದು. ಅಂಥ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಲಗೈಯವರು ಅರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಂಪು ಜೆಲ್ಲಿ ಹಾಕಕೂಡದು. ಕೆಂಪು, ಕರಿದು ಮಣೆಗಾರರಿಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದು. ಹಳದಿ, ಬಿಳಿ ಬಲಗೈಯವರಿಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದು. ಇಂತಿ ನೀವುಗಳು ಅನ್ಯೂನ್ಯವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು

ರಾಜ ಮಹಾರಾಜ ಶ್ರೀ ಅಪ್ಪರಾಯರು, ನರಸಿಂಹರಾಯರು ಎಡಭಾಗಕ್ಕೆ, ಎಡಗೈಯವರನ್ನು, ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಲಗೈಯವರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಸಮವೀಳ್ಯಂ ಕೊಟ್ಟು ಮೊದಲು ಮಣೆಗಾರರಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಇಟ್ಟು ನಂತರ ಚಲವಾದಿಯವರಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಸಂತೋಷಂ ಪಡಿಸಿದರು. ಈ ಗೋಸಂಗಿಯವರಿಗೆ ಸಲ್ಲವು ಬಿರುದಾವಳಿಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ ೧೨ ಕಂಬ, ೧೨ ಕುಂಭ, ೧೨ ಪಂಜು, ಹನುಮ ಗರುಡ, ಭಗವನಿಶಾನಿಯಂ ಇಡಿಸಿ. ಕರಿಕಂಬಳಿ ಗದ್ದಿಗೆ, ಕೆಂಪು ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗಳ ತಾಳಿ ತೊಂಡಲ ಬಾಸಿಂಗ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನಹಾರ, ಕೆಂಪು ಕುದುರೆ ವಾಹನ, ಜೋಡಿ ಕಳಸ, ಜೋಡಿ ಕನ್ನಡಿ, ದೇವತಾ ಮುದ್ರಿಕೆಗಳು, ಪಟಾವಳಿ ಛತ್ರಿ, ಶಾ ಯುದ್ಧ, ಅಷ್ಟ ತೋರಣ, ತಪ್ಪಡಿಗಳು, ನಗಾರಿ ನೌಭತ್ತು, ಬೇರಿ, ಮೃದಂಗ, ತಪ್ಪಟೆ, ಸೂನಾಯಮೇಳ, ಸಣ್ಣ ಗೆಜ್ಜೆಗಳು, ಚಂದ್ರಕಾವಿ, ಮುಂಡಸ, ಎಡಭಾಗಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿನ ತುರಾಯಿ, ಕೆಂಪುಛತ್ರಿ, ಬೆಳ್ಳಿ ಕಟ್ಟಿನ ಬೆತ್ತ, ವೀರಕಂಕಣ ಇಷ್ಟು ಬಿರುದುಗಳು ಜಾಂಬುವಂತರಿಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ಮತ್ತು ಹುಲಿ ಚರ್ಮ, ಲಿಂಗ, ಜನಿವಾರ ಇವರಿಗೆ ಸೇರತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ವಶಿಷ್ಠರು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದು ಮತ್ತು ಯಾವ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ, ಗ್ರಾಮದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ, ಜಾಂಬುವರು ಆಂಜನೇಯ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನದವರೆಗೂ ರಾಜಬೀದಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳಿ ೩೩ ಕೋಟಿ ದೇವತೆಯರು, ಜಾಂಬುವರು, ವಶಿಷ್ಠರು ಸೇರಿ ಮೊದಲು ಭೂಮಿಗೆ ಹೆಪ್ಪು ಕೊಟ್ಟಂಥ ಐದನೇ ಮಗನಾದ ಹೆಪ್ಪು ಮುನಿಯ ದೊಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದಂತ ಮಗನಿಗೆ ದೊಕ್ಕದ ಮುನಿ ಎಂದು ಹೆಸರು ಕರೆದು ಈತನೇ ನನ್ನ ಮಗನೆಂದು ಜಾಂಬುವಂತರು ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಕಲಿ ಲೋಕ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುವ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ನಿರ್ಣಯವೇನೆಂರೆ. ಗೋಸಂಗಿಯವರು ಹೊತ್ತು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳಗಾದರೆ ಅಡಿಗಲ್ಲು ತೂಕ ಬೆಳ್ಳಿ, ಬಂಗಾರ, ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ನಿರ್ಣಯಮಾಡಿ ನನ್ನ ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನು ನೀನು ಬೇಡ ಕೂಡದು ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿ ಜಾಂಬುವರು ಕಲ್ಪಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆ ಮನೆಗೆ ಎರಡು ವರಹ, ೨ ಅರವಿಕಾಳು, ಸುರಪಾನ, ಕಮರಿ ಬ್ಯಾಟೆ, ಊಟ, ಉಪಚಾರಗಳು, ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ, ಅಂಗುದಾರ, ಕುಂಕುಮ, ಅರಿಶಿಣ, ಶಾಲು ಕೊಟ್ಟು ಮೇಲಾದ ಉಡುಗೊರೆ ಈ ದೊಕ್ಕದ ಮುನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇವನನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಳಿಸಬೇಕು. ಈ ದೊಕ್ಕದ ಮುನಿಗೆ ಯಾರು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಉದಾಸೀನ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅಂಥವರಿಗೆ ತಲೆ ಸಹಸ್ರ ಹೋಳಗಾಲಿ, ಅವರಿಗೆ ಅಪಜಯ ಸಂಭವಿಸಲಿ ಎಂದು ಜಾಂಬುವರ ಶಾಪದಿಂದ ನಿಬಂಧನೆ ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಿ ಕೊಡದೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದಂತ ನೀಚ ಜನರಿಗೆ ಸೀಪಿ ಬಿಟ್ಟ ಎಲುಬು, ತೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟ ಪಾದರಕ್ಷೆ, ನಾಯಕೊರಳಿಗೆ ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪು ಒಂದು ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ದೇಶದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಳಲು ಏನು ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಜಾಂಬುವಂತನು ನಿಬಂಧನೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸತ್ಯಾ ಜಾಂಬುವಂತರು ಮತ್ತು ಆದಿ ಅರಳಪ್ಪನವರು ಸಾಕ್ಷತ್ ಶಿವನು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವನ ನಾಮ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸೃಷ್ಠಿ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದಂತ ಕಾರಣ ಈ ದೊಕ್ಕದ ಮುನಿಗಳು ಮೃತ್ಯು ವಾದರೆ ಮಠಪತಿ ಜಂಗಮ್ಯಗಳ ಲಿಂಗ ಮುದ್ರಿಕೆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ೯ ಪಾದ ಅಳತೆ ಮಾಡಿ ಗುಣಿಗುದ್ರಂ ತೋಡಿಸಿ ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆ, ವಿಭೂತಿ ಮತ್ತು ಶಿವ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಈ ದೊಕ್ಕದ ಮುನಿಗೆ ಸಾಮಾನು ಹೇರಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಗಾಡ್ಡಪ್ಪನನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಆಗ ಇದನ್ನು ಯಾರು ಎತ್ತಿ ಎಣಿಸಬಾರದೆಂದು ಶರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಣ್ಣ ಶರಣನಿಗೆ ಮಗನಾದ ಕಾರಣ ಚೆಲುವಾದಿಗಳು ಕತ್ತೆ ಸತ್ತರೆ ಎತ್ತಬೇಕು. ನಾಯಿ ಸತ್ತರು ಎತ್ತಬೇಕು ಮತ್ತು ದನಕರುಗಳು ಸತ್ತರೆ ಮಣೆಗಾರರು ಎತ್ತಬೇಕು. ಒಂಟೆ ಸತ್ತರೆ ಮಣೆವಾವರೇ ಎತ್ತಬೇಕು ಮಂಗ ಸತ್ತರೆ ಪಾಂಚನ ಮೂರು ನಾಮದವರು ಎತ್ತಬೇಕು. ಆನೆ ಸತ್ತರೆ ಗಾಣಿಗರು ಎತ್ತಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಮಿತವಿದೆ.

ಜಾಂಬುವರು ದೊಕ್ಕದ ಮುನಿಗೆ ಕೊಡುವಂಥ ಆಂಪಕವನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೂ ಮೀರಿ ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಬರುವ ದಾರಿಗೆ ಕರಿಯಹಗ್ಗ ಹಾಕಿ ತಡೆಯಲು ಏನು ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು. ಆದಾಗ್ಯು ಕೊಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಕಟ್ಟೆ ಕಸುಬು ಯಜಮಾನರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಅವರೇ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಮಾನವಿದೆ. ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿರುವಂತೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಭೂಮಿಗೆ ಹೆಪ್ಪು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದಲೂ ಅನೇಕ ಬಾಬುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಭೂಮಿ ಪುತ್ರ ಎನಿಸಿದ ದೊಕ್ಕದ ಮುನಿಗೆ ಜಾಂಬುವಂತರು, ಭೂತಬಲಿ, ಸುರಗ ಶಾಂತಿ ಇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದು, ತೇರಿನ ಹಗ್ಗ ಒಗ್ಯರೆ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ತೇರು ಗಾಲಿಗೆ ಎಡ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹಾಕುವ ಎಡೆ ಜಾಂಬುವಂತರಿಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದು. ಬಲ ಭಾಗದ ಗಾಲಿಗೆ ಹಾಕುವ ಎಡೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯರಿಗೆ ಸೇರತಕ್ಕದ್ದು ತೇರಿನ ಕಳಸದ ಎಡೆ ವಿಶ್ವ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದು. ಏಕೆಂದರ ಒಂದು ಯುಗಾಂತರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವ ಮಗನಿಗೆ ಮಗನಾದ್ದರಿಂದ ಜಾಂಬುವರಿಗೆ ಕಳಸದ ಎಡೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಗ್ರಾಮದೇವತೆ ಮಾಡುವಾಗ ಊರಿನ ಒಳ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಡಿದ ಮರಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯರಿಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದು. ಹೊಳೆ ದೂಳು ಮರಿ ಮಡಿವಾಳರಿಗೆ ಸೇರತಕ್ಕದ್ದು. ಗದ್ದಿಗೆಯ ಮರಿ ಪೂಜಾರಿಗೆ ಸೇರತಕ್ಕದ್ದು. ಗಾವು ಸೀಳಿದ ಮರಿ ಜಾಂಬುವಂತರಿಗೆ ಸೇರಬೇಕು. ಮದುವೆ ದೇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಊರು ಬಾಗಿಲನ ಬುಡ್ಡೆಕಲ್ಲು ದಾಟ ಬಾರದು. ಇದು ಶರಣರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಶಾಸನವನ್ನು ಸುಳ್ಳು ಎಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದಂತವರಿಗೆ ಅಪಜಯ ಆಗುವುದಲ್ಲದೇ ಅಂಥವರ ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವಜ್ರದಂಡು ಹುಳು ಬೀಳುವುದು, ನರಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಶಿಶುಹತ್ಯೆ, ಸ್ತ್ರೀ ಹತ್ಯೆ, ಗುರುದ್ರೋಹಿ, ಕುಲಹೀನಾ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವನು ಎಂದು ಮಹನೀಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಓದಿ ಕೇಳಿ

ಸಂತೋಷಪಟ್ಟ ಮಹನೀಯರಿಗೆ ಮಹಾಪುಣ್ಯ ಸೇರುವುದಲ್ಲದೆ ಧನ ಕುಬೇರನಷ್ಟು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪ್ರದಾಯಕರಾಗುವರು ಎಂದು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿದೆ.

ಈ ಮಹಾಕಂಚಿ ಶಾಸನವು ಕಾಮಕ್ಷಮ್ಮನವರ ವರದರಾಜ ಸ್ವಾಮಿ ಹಾಳ್ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರರೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ನವಗ್ರಹಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ, ಚಲವಾದಿಯವರು ಸೋತು. ಮಾತಂಗಿಯವರು ಗೆದ್ದಿದ್ದಕ್ಕೆ ಮೂವತ್ತು ಮೂರು ಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ, ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ, ಏಳು ನಾಲಿಗೆಯ ದುರುಗು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ, ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರರೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ, ಭೂದೇವಿಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ದೃಢಪಡಿಸಿದೆ. ಕಂಚಿನಗರಕ್ಕೆ ಅಧಿಕ ತರವಾದ ಅಧಿಪತಿಯಾದಂತ ನಡುಬೀದಿ ತಿರುಮಲ ಚಾರ್ಯರ ಸಹಸ್ರ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಐದೂವರೆ ತೊಲ ಪ್ರಮಾಣದ ಇರುವ ಶಾಸನವನ್ನು ತೆಪ್ಪ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಸಲಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ನಕಲು ಎತ್ತಿ ಬರೆದಿರುತ್ತದೆ. ಕಲ್ಪಪ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಪ್ರಮಾಣವಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಈ ಶಾಸನವನ್ನು ಓದಿ ಕೇಳಬೇಕಾದರೆ ತಪ್ಪು ಓದದೆ ಇರುವಂತವರಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಧೂಪ, ದೀಪ, ಕಾಯಿ, ಕರ್ಪೂರ, ನೈವೇದ್ಯದಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿ ಮಂಗಳಾರತಿ ಬೆಳಗಿ ಓದಿಸಿ ಕೇಳಬೇಕು. ಓದಿ ಕೇಳಿದಂತವರು ಮಹಾಪುಣ್ಯ ಪಡೆದಾರು.

ಶ್ಲೋಕಂ: "ಉಪೇಂದ್ರ ಇಂದ್ರಿವರಜಂ॥ ಚಂದ್ರಶೇಖರನ ಸಾಕ್ಷಿರೊ॥
ಮಹಾಕಂಚಿ ಶಾಸನಕ್ಕೆ॥ ಮಂಗಳಂ ಮಸ್ತು॥ ಶುಭಮಸ್ತು॥

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

2. GOSANGI

(Notified in Andhra Pradesh Karnataka, Kerala and Tamil Nadu)

Statutory Positions

Andhra Pradesh

The Government of India (Scheduled Castes) Order. *1986:* In the districts of Anantapur, Chittoor, Cuddapah, East Godavari. Guntur. Krishna. Kurnool, Nellore. Srlkakulam. Vlsakhapatnam and West Godavari.

The *Constitution* (Scheduled Castes and Scheduled Tribes) Order, *1950:* In the districts of Anantapur, Chittoor. Cuddapah. East Godavari, Guntur. Krishna. Kurnool. Nellore, Srikakulam. Visakhapatnam and West *Godavari.*

The Scheduled Castes and Scheduled Tribes *Lists* (modification) *Order. 1956:* Throughout the State except Hyderabad, Mahbubnagar. Adilabad. Nizamabad, Medak. Karimnagar. Warangal, Khammam and Nalgonda districts.

The Scheduled Castes and Scheduled Thbes Order (Amendment) *Act. 1976:* Throughout the State.

Status of the caste in *1931* Census: As Depressed Class. In the districts of Anantapur. Chittoor, Cuddapah. East Godavari, Guntur. Krishna. Kurnool, Nellore, Srikakulam. Vlsakhapatnam and West Godavari.

Karnataka

The *Government of India* (Scheduled Castes) Order. *1936: In* the districts of Bellary, Mysore and South Kanura.

The *Constitution* (Scheduled Castes and Scheduled Tribes) Order, 1950: In the districts of Bellary. Mysore and South Kanara.

The Scheduled Castes and Scheduled *Tribes* Lists Modification) *Order. 1956:* In South Kanara district and Kollegal taluk of Mysore district.

The Scheduled Castes arid Scheduled Tribes Order *(Amendment) Act, 1976:* Throughout the State.

Status of the caste in *1931 Census: As* Depressed Class. In the districts of Bellary Mysore and South Kanara.

Kerala

The Government of India (Scheduled *Castes) Order, 1936:* In Malabar district.

The Constitution (Scheduled Castes and Scheduled Tribes) Order. *1950:* In Malabar district.

The Scheduled Castes and Scheduled Tribes *Lists* (Modification) Order, *1956:* In Malabar district.

The Scheduled Castes and Scheduled *Thbes* Order (Amendment) *Act. 1976:* Throughout the State.

Status of the caste In *1931* Census: As Depressed Class. In Malabar district.

Tamil Nadu

The Government of Ind.Ia (Scheduled Castes) Order. *1936:* Throughout the State except Kanyakumari district and Shencottah taluk of Tirunelveli district.

The *Constitution* (Scheduled *Castes and* Scheduled *Tribes) Order. 1950:* Throughout the State except Kanyakumari district and Shencottah taluk of Tirunelveli district.

The Scheduled Castes and Scheduled Tribes *Lists (ModificatIon)* Order. *1956:* Throughout the State except Kanyakurnari district and Shencottab taluk of Tirunelvell district.

The Scheduled Castes *and* Scheduled Tribes Order *(Amendment) Act. 1976:* Throughout the State.

Status of the caste in *1931* Census: As Depressed Class. Throughout the State except Kanyakumari district and Shencottah taluk of Tirunelveli district.

Synonyms. Surnames, Titles. etc.

Etymologically the caste name *Gosangi* is believed to be derived from two words of *Gao* meaning cow and *Hansaka* meaning killer. It is said that this caste people used to sell beef on head loads in villages and were called Goska which, in due course of time, corrupted to the names Gosika. Goslkollu and then finally to Gosangi. The name Gosika or Gosikollu is considered as derogatory by the caste people nowadays, and they prefer to be called as Gosangi. According to Hassan (1990: 409). the Gosangi Is one of the very numerous castes of leather workers and rope makers, many of whom are engaged as village watchmen and muslcians. Thurston (1975: 298) also opines that Gosangi recorded as Kosangi Is a synonym for Madiga in the Madras Census Report (1901).

Ethnic Identity and Origin

According to Thurston (1975: 298). the Gosangulus are described In *Vizagapatnam Manual* (1869] as beggars who style themselves descendants of Jambavanta. the bear into which Brahms transformed himself to assist Rama in destroying Ravana. The Gosangis are considered to be illegitimate descendants of Madigas. and a curious thing about them is that their women dress up like men and sing songs while begging. As mendicants, they are attached to the Madigas. However, at present It Is atleast certain that they are not mendicants either for the Madigas or the Mains.

Centennial (1901-2001) Growth of Population

The following tables give the population of Gosangis as returned in the earlier decades:

Aadhra Pradesh

Census Year	Population	Variation	*Percentage of Variation*
1901	161	-	-
1911	NA	-	-
1921	28	-	-
1931	NA.	-	-
1941	NA	-	-
1951	NA	-	
1961	65	-	-
1971	66	+1	+1.53
1961	7683	+7587	+11495.45
1991	12731	+5078	+66.35
2001	19889	+7128	+55.99

Karnataka

Census Year	Population	Variation	*Percentage of Variation*
1901	NA	-	-
1911	NA	-	-
1921	46	-	-
3931	NA	-	-
3941	NA	-	-
1951	NA	-	-
1961	NA	-	-
1971	12	-	-
1951	747	+735	+6125.00
1991	1911	+1164	+155.82
2001	1634	-277	-14.50

Karala

Census Year	Population	Variation	*Percentage of Variation*
1903	NA	-	-
1931	NA	-	-
1921	NA	-	-
1931	NA	-	-
1941	NA	-	-
1951	NA	-	-
1961	1	-	-
3971	36	+35	+3500.00
3981	769	+733	+2036.11
1991	344	+425	+55.26
2001	60	-284	-82.56

Tmil Nada

Census Year	Population	Variation	*Percentage of Variation*
1901	NA	-	-
1911	NA	-	-
1921	NA	-	-
1951	244	-	-
1941	NA	-	-
1981	NA	-	-
1981	85	-	-
1971	7	-78	-91.76
1981	157	+150	+2142.85
1991	1341	+1184	+754.14
2001	1522	+181	+13.50

Distribution and Population

The Gosangi is the main caste, though numerically small, of Andhra Pradesh, and Its members are largely distributed in Karimnagar, Nizamabad, Adilabad. Visakhapatnam and Warangal districts. The caste Is also notified In Karnataka. Kerala and Tainll Nadu as mentioned earlier but Its presence Is not much significant there. In Karnatakas State. the concentration of the Gosangis is found to be in Dakahin Kannad district only.

The population distribution of Gosangis In Andhra Pradesh. Karnataka, Kerala and Tamil Nadu. based on 1961-2001 censuses, Is provided below:

Census Year	*T R* U	*Andhra Pradesh*			*Karnataka*		
		P	***M***	***F***	***P***	***M***	***F***
1981	T	65	35	30	-	-	-
	R	58	31	27	-	-	-
	U	7	4	3	-	-	-
1971	T	66	36	20	12	6	6
	R	66	36	30	12	6	6
	U	-	-	-	-	-	-
1981	T	7683	3811	3842	747	383	364
	R	6517	3237	3280	200	108	92
	U	1138	574	562	347	275	272
1991	T	12.512	6,248	6,267	1.871	998	873
	R	10.755	5.370	5,385	668	340	325
	U	1.737	675	882	1,206	658	548
2001	T	19,859	9,832	10.027	1,634	837	797
	R	17,317	8.561	6,756	474	218	256
	U	2.542	1,2711	.271	1.160	619	541

Census Year	*T R* U	*Kerala*			*Tamil Nadu*		
		P	***M***	***F***	***P***	***M***	***F***
1961	T	1	1	-	88	36	49
	R	-	-	-	***88***	***36***	***49***
	U	***1***	***1***	-	-	-	-
1971	T	36	13	23	7	4	3
	R	36	13	23	7	4	3
	U	-	-	-	-	-	
1981	T	769	355	384	157	60	77
	R	181	93	53	152	75	-
	U	588	292	296	5	5	-
1991	T	323	146	177	1,289	658	631
	R	290	133	157	1.043	528	515
	U	33	13	20	246	120	116
2001	T	60	36	24	1.522	770	752
	R	49	28	21	515	262	253
	U	11	11	5	3	1.007	508

Family and Clan

Nuclear families consisting of husband, wife and unmarried children are more common than the joint families among the Gosangis. They are divided into number of exogamous units called surnames, and some of these are Kamarapu, Mutyalollu, Vadapallu Mulugollu and Kadasoliu. The groups with the same surname are treated as brother groups. In a family, the eldest son is the successor to the father. All the sons Inherit the parental property equally. After the marriage, residence Is patrilocal.

Languages and Uteracy

Telugu is the mother tongue of Gosangis which Is census spoken with their kin groups and others. In Andhra Pradesh. they also know Urdu which is used far inter-community communications. The educational level achieved by the Gosangis In Andhra Pradesh, Karnataka, Kerala and Tamil Nadu. based on 1961-2001 censuses. is shown below:

Education level	*Andhra Pradesh*		*Karnataka*	
	M	*F*	*M*	*F*
1961 census				
1. Illiterate	31	30	-	-
2. Literate (without ed.)	4	-	-	-
3. MatriculatIon and below	-	-	-	-
4. Above Matriculation	-	-	-	-
1971 Census				
1. Illiterate	28	26	6	6
2. Literate (without ed.)	2	3	-	-
3. MatriculatIon and below	6	1	-	-
4. Above Matriculation	-	-	-	-
1981 Camus				
1. Illiterate	3256	3759	337	342
2. Literate (without ed.)	252	55	14	6
3. MatriculatIon and below	296	28	30	16
4. Above Matriculation	7	-	2	-
1991 Census				
1. Illiterate	4728	5853	706	744
2. Literate (without ed.)	648	207	78	48
3. MatriculatIon and below	755	192	186	75
4. Above Matriculation	114	15	28	6
2001 census				
1. Illiterate	5790	8034	499	567
2. Literate (without ed.)	194	81	8	10
3. Matriculation and below	3441	1843	359	210
4. Above Matrlculstlon	406	69	21	10

Education level	Kerala		Tamil Nadu	
	M	*F*	*M*	*F*
1961 census				
1. Illiterate	-	-	31	49
2. Literate (without ed.)	-	-	4	-
3. Matriculation and below	-	-	1	-
4. Above Matriculation	-	-	-	-
1971 Census				
1. Illiterate	11	18	3	3
2. Literate (without ed.)	-	2	-	-
3. Matriculation and below	2	3	1	-
4. Above Matriculation	-	-	-	-
1981 Camus				
1. Illiterate	121	144	43	68
2. Literate (without ed.)	88	68	18	9
3. Matriculation and below	175	173	19	1
4. Above Matriculation	-	-	-	-
1991 Census				
1. Illiterate	53	85	319	475
2. Literate (without ed.)	28	29	107	67
3. Matriculation and below	64	59	202	70
4. Above Matriculation	1	4	30	19
2001 census				
1. Illiterate	11	16	271	479
2. Literate (without ed.)	o	o	38	30
3. Matriculation and below	22	8	430	233
4. Above Matriculation	3	0	31	10

Life Cycle and Related Customs

Birth: No ceremony is observed during the pregnancy of the woman. The usual prohibition against the pregnant woman's husband's doing such things as carrying a corpse, putting on the roof of the house. etc. prevails in this caste also. Pregnant women are not allowed to take certain harmful foods like papaya, Jaggery and nuvvulu. When the women show signs of approaching delivery, they make a vow to their familygod, and set apart a small coin in earnest of a larger offering to be made in case of safe delivery. On the birth of the child, It is washed and the navel cord is cut by the midwife who generally happens to be the elderly woman of the couple's own caste. The navel-string and the after birth are buried below the eves of the house. On the third day, a little milk is poured on the spot. Post-delivery pollution is observed for twenty one days.

Puberty: When a girl attains puberty, she Is kept utside for eleven days and is not allowed either to couch other persons or to enter the inner portion of the house. The Pushpavathi *(puberty rites) ceremony Is celebrated on the last day.*

Marriage: *Earlier. pre-puberty marriages were common but at present adult marriage Is the norm. The marriageable age for boys and girls Is around 20 and 18 years respectively. Cross-cousin and uncle-niece marriages are common. Marriages also take place between the groups with dIfferent surnames. Nowadays. a few cases of Intercaste*

marriages with Madigas, and Shahukarlus Velamas can also be seen. Traditionally, marriages used to be celebrated for four days but nowadays marriage celebrations last only for one day. The marriage Is consummated either at the bride's or the groom's place. An essential part of the ceremony is the simhasana puja in which a heap of betel-leaves and arecanuts with vibhuti balls are placed on a kambi at the four corners. In front of this is placed the mudre or Insignia of Arulappa Saranaru which is a sacred symbol kept by the head of the - caste and brought out only on such occasions. After Ilvi In nailing and quarrylng the worship Is over, the girl's father gives her a hana (an amount) called Devarahana (god's money). This is subsequently used to prepare a tali which is tied to her on the first day of the marriage. Divorce Is allowed on grounds of barrenness, absence of male children and Impotency. The widowed and the divorced are allowed to remarry.

Death: *Their dead are buried, except in the case of pregnant women and lepers whose bodies are cremated. Sutaka (death pottution) is observed for three days for the death of any agnate. All except the parents merely bathe after the death of a child. On the third graveyard and put some fried grain milk and ghee on the child's grave.*

Ornaments

Bangles, tali or thali *toe-rings are the marriage symbols for women.*

Foods

The ghataka (food prepared fromjowar and maize) Is their staple food. Some of them also eat rice: tur and urad are the common pulses. Mullangi (radish), carrot and gochi (cabbage) are some of the vegetables consumed by them. The Gosangis are non-vegetarians as well.

Traditional Occupation

As recorded by Hassan (op.cit.) the Gosangi Is one of the castes of leather workers and rope makers. Many people of this caste are also engaged as village watchmen and musicians. The Gosangis were traditionally engaged as village servants especially for the maintenance of the Sarkari pani (water ponds and thanks) in the village. They were paid remuneration in kind.

Occupational Distribution

As Is evident from the table given below, the majority of Qosangi workers are now engaged as agricultural labourers followed by cultivators. The remaining working force is engaged in the household industries and In other services. Some of them are also employed in government service Singh 1993: 568). The distribution of Gosangi workers In different industrial categories, based on 1961-2001 censuses, is presented below:

Industrial Classification		*Andhra Pradesh*		*Karnataka*	
		M	*F*	*M*	*F*
	1961 census				
	Total workers:	**24**	**11**	-	-
(i)	Cultivators	4	4	-	-
(ii)	Aricultural labourers	-	-	-	-
(iii)	In livestock, forestry, fishing etc.	-	-	-	-
(iv)	In mining and quarrying	-	-	-	-
(v)	In manufacturing				

	processing, servicing and reparis	15	1	-	-
(vi)	Others	5	6	-	-
	1971 census				
	Total workers:	**14**	**10**	**3**	-
(i)	Cultivators	-	4	-	-
(ii)	Aricultural labourers	2	3	-	-
(iii)	In livestock, forestry, fishing etc.	3	-	-	-
(iv)	In mining and quarrying	-	-	3	-
(v)	In manufacturing processing, servicing and reparis	9	3	-	-
(vi)	Others			-	-
	1981 census				
	Total workers:	**2119**	**1648**	**185**	**63**
(i)	Cultivators	566	279	7	-
(ii)	Aricultural labourers	1262	1190	24	16
(iii)	In livestock, forestry, fishing etc.	25	3	14	-
(iv)	In mining and quarrying	2	-	-	-
(v)	In manufacturing processing, servicing and reparis	77	139	75	32
(vi)	Others	187	37	65	15
	1991 census				
	Total workers:	**3235**	**3251**	**511**	**236**
(i)	Cultivators	601	309	42	15
(ii)	Aricultural labourers	2026	2436	76	134
(iii)	In livestock, forestry, fishing etc.	65	5	11	1
(iv)	In mining and quarrying	16	3	2	0
(v)	In manufacturing processing, servicing and reparis	89	430	80	12
(vi)	Others	438	68	300	74
	2001 census				
	Total workers:	**5381**	**5114**	**441**	**189**
(i)	Cultivators	624	322	51	16
(ii)	Aricultural labourers	2867	3237	28	72
(iii)	House Hold Industries Wrks.	195	885	0	0
(iv)	Others	1695	670	362	101

Industrial Classification	Kerala		Tamil Nadu	
	M	*F*	*M*	*F*
1961 census				
Total workers:	-	-	22	32
(i) Cultivators	-	-	13	28
(ii) Aricultural labourers	-	-	7	3
(iii) In livestock, forestry, fishing etc.	-	-	1	-
(iv) In mining and quarrying	-	-	-	-
(v) In manufacturing processing, servicing and reparis	-	-	1	-
(vi) Others	-	-	-	1
1971 census				
Total workers:	2	1	3	-
(i) Cultivators	-	-	-	-
(ii) Aricultural labourers	1	-	3	-
(iii) In livestock, forestry, fishing etc.	-	-	-	-
(iv) In mining and quarrying	-	-	-	-
(v) In manufacturing processing, servicing and reparis	-	-	-	-
(vi) Others	1	1	-	-
1981 census				
Total workers:	172	69	11	3
(i) Cultivators	-	-	-	-
(ii) Aricultural labourers	2	-	2	3
(iii) In livestock, forestry, fishing etc.	56	19	2	-
(iv) In mining and quarrying	-	-	-	-
(v) In manufacturing processing, servicing and reparis	67	30	1	-
(vi) Others	47	20	6	-
1991 census				
Total workers:	83	75	-	-
(i) Cultivators	1	0		
(ii) Aricultural labourers	13	7		
(iii) In livestock, forestry, fishing etc.	4	2		
(iv) In mining and quarrying	1	4		
(v) In manufacturing processing, servicing and reparis	36	50		
(vi) Others	28	12		

	2001 census				
	Total workers:	**26**	**14**	**437**	**135**
(i)	Cultivators	1	0	27	29
(ii)	Aricultural labourers	0	0	28	51
(iii)	House Hold Industries Wrks.	0	0	7	7
(iv)	Others	25	14	375	48

Religious Beliefs and Practices

The Gosangis are Hindus by religion and Raja Rajeswarudu is their *kula* devudu (patron deityl. Ancestor worship Is also performed by them. Some of the Gosangis have converted to Christianity. The Gosangis also pay reverence to the goddesses Maramma and Maranamma.

Important Festivals

Hindu festivals like Deepawali. Ugadi and Sankranthl are celebrated by them. They have community specific folk-tales. The folklores and folk songs are sung by their women.

Status in Traditional Caste-Hierarchy

The Gosangis occupy the lowest and the most degraded position in the local caste-hierarchy. They are ranked somewhere just below the Mala caste. As regards connubial norms, they give their daughters to the Malas. Traditionally. the touch of a Gosangi was regarded as unclean by the high caste Hindus. Similarly, they were not expected to fetch water from the common village well used by the caste Hindus. However, such restrictions do not seem to be observed rigidly at present times. The Gosangis accept food and water from the Reddys. Velamas, Sahukars. Balijas and also from the Malas. but they avoid taking food and water from the hands of Madigas, Mangalis and Chakalis or Chakilians

Structure of Social Control

Social control is maintained by their tradltional caste Panchayat known as Kula Panchayat. it deals with intra-community matters such as adultery, rape and disrespect to the traditional norms. The head of the Panchatjat is called peddaiah. The imposition of a cash fine on the offenders/guilty persons and their excommunication are the forms of punishment. The caste Panchayat also takes several measures for the welfare of the community.

Social Changes and Mobility

The identity of Gosangis is not very clear al present as the earlier ethnographers have identified them with various occupations. *As* pointed out the people of this caste are called Gosangis because of their occupation as caretakers of cattle. But others assert that their traditional occupation is beef selling. Thurston op.cit.) Is of the opinion that the Gosangis were mendicants for the Madigas. Yet, another ethnographer (Hassan 1990) described them as leather workers and rope makers. In his recent ethnographic survey. Singh (1993: 568) states that the Gosangis were traditionally engaged as village servants espacially for the maintenance of the water ponds and tanks in the village neerugatti (or Sarkari Pani). Therefore, whatever was the traditional occupation of the Gosangis, at present they are engaged as village servants. Some of them are in government services. The 1981 Cesus figures reveal that majority of the Gosangi workers are agricultural labourers and about twenty three percent of their working force are cultivators. There has been little shift in their occupational pursuit during the recent decades. The above account, thus. indicates that there is an occupational mobility among the Gosangis and they are shifting towards the primary sector of economy.

Their attitude towards formal education of their boys and girls Is positive. But their literacy rate, according to 1981 Census. is only 8.34 per cent (14.56 per cent males and

2.16 per cent females) which is much less than that of the Scheduled Castes In these states. There has slight Increase in their literacy during the recent decades.

Bibliography

Hassan, S.S.: Castes and Tribes of the Nizam's Dominions Vol. II. Gurgaon (Haryana). Vintage Books. 1990 (Reprint), p. 409.

Hastings, Warren : Census of India, 1891. VoL VI: Berar or Hyderabad assigned Districts. Calcutta, 1892, P.102

Singh. K.S.: The Scheduled Castes. *People of India*National series, Vol. II. Delhi. Anthropological Survey of India and Oxford University Press. 1993, pp. 566-569.

Thurston, E.: Castes *and Tribes of* Southern India, Vol. II. Delhi, Cosmo Publlcations, 1975 (Reprint) p.298

Note: Encyclopaedia of Sheduled Cast of India, VI South India Nandu Ram, Gyan Publishing house, New Delhi, 2007

ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು: ೧. ಕರ್ನಾಟಕ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದ ಕುಟುಂಬವಾರು ನೆಲೆಗಳು

ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆ	ತಾಲೂಕು	ನೆಲೆ	ಕುಟುಂಬ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
೧	ಬಳ್ಳಾರಿ			೩೨	೫೫	೫೪	೧೦೯
		ಬಳ್ಳಾರಿ	ಬಳ್ಳಾರಿ, ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣ ಹಿಂಬಾಗ	೨	೪	೪	೮
		ಹೊಸಪೇಟೆ	ಹನುಮನಹಳ್ಳಿ	೬	೧೧	೯	೨೦
			ಹೊಸಪೇಟೆ	೧	೩	೧	೪
		ಹೂವಿನಹಡಗಲಿ	ತಿಪ್ಪಮರ	೧೩	೨೧	೨೪	೪೫
			ಜನತಾ ಕಾಲೋನಿ	೧೦	೧೬	೧೬	೩೨
೨	ಬೆಂಗಳೂರು	ಬೆಂಗಳೂರು	ಬೆಂಗಳೂರು	೯	೧೮	೧೫	೩೩
೩	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು			೬೬	೧೦೩	೧೨೦	೨೨೩
		ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	೧೦	೧೫	೧೭	೩೨

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
		ಕೊಪ್ಪ	ಜೈಪುರ	೫	೮	೯	೧೭
		ತರಿಕೇರಿ	ತ್ಯಾಗದಕಟ್ಟೆ	೪೯	೭೬	೯೨	೧೬೮
			ತರಿಕೇರಿ	೨	೪	೨	೬
೪	ದಾವಣಗೆರೆ			೫೭	೯೪	೧೦೮	೨೦೨
		ಚನ್ನಗಿರಿ	ಕೆಂಗಪುರ	೧೦	೧೩	೨೦	೩೩
		ದಾವಣಗೆರೆ	ಚನ್ನಗಿರಿ	೧	೪	೧	೫
			ಜಾಲಿನಗರ	೫	೧೦	೮	೧೮
			ಕಡಪಕಣ	೪	೬	೬	೧೨
			ಕೈ ಪೇಟೆ	೨	೩	೨	೫
			ಇಸ್ಲಾಂಪೇಟೆ	೫	೯	೧೧	೨೦
			ಮೈಸೂರು ಕ್ಷಣ	೮	೧೩	೧೬	೩೯
			ಎಸ್.ಪಿ.ಎಸ್. ನಗರ	೩	೫	೬	೧೧
			ಎಸ್.ಜಿ.ಎಂ. ನಗರ	೨	೪	೩	೭
			ಎಸ್.ಎಂ. ಕೃಷ್ಣನಗರ	೩	೨	೬	೮

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
			ಎಸ್.ಎಸ್. ನಗರ	೨	೩	೪	೭
			ವಿನೋಬನಗರ	೧೨	೨೨	೨೫	೪೭
೫	ಧಾರವಾಡ			೪೩	೮೩	೮೫	೧೬೮
		ಹುಬ್ಬಳಿ	ಬೈರಿದೇವರಕೊಪ್ಪ	೧೧	೩೨	೨೯	೬೧
			ಹುಬ್ಬಳಿ	೩೦	೪೮	೫೪	೧೦೨
		ನವಲಗುಂದ	ಮನಕವಾಡ	೨	೩	೨	೫
೬	ಗದಗ			೧೧	೨೬	೧೯	೪೫
		ಗದಗ	ಗದಗ	೧	೩	೨	೫
		ರೋಣ	ಹೊಳಲೂರು	೨	೪	೪	೮
		ಮುಂಡರಗಿ	ಮುಂಡರಗಿ	೮	೧೯	೧೩	೩೨
೭	ಗುಲಬರ್ಗಾ			೩೧	೬೭	೬೪	೧೩೧
		ಗುಲಬರ್ಗಾ	ಗುಲಬರ್ಗಾ	೩	೭	೮	೧೫
		ಜೇವರ್ಗಿ	ಜೇವರ್ಗಿ	೬	೧೩	೧೨	೨೫
			ಕುವ್ಮನ ಶ್ರೀರ್ಷಿಗಿ	೧೨	೨೭	೨೨	೪೯

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
		ಸೇಡಂ	ನಡೆಪಳ್ಳಿ	೫	೧೦	೭	೧೭
		ಶಾಹಪುರ	ಶಾಹಪುರ	೫	೧೦	೧೫	೨೫
೮	ಹಾಸನ			೧೭	೩೪	೩೧	೬೫
		ಸಿ.ಆರ್. ಪಟ್ಟಣ	ಅನೇಕೆರೆ	೯	೧೯	೧೭	೩೬
			ಅಲಗೊಂದಿನಳ್ಳಿ	೭	೧೪	೧೨	೨೬
			ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣ ಮೈದಾನ	೧	೧	೨	೩
೯	ಹಾವೇರಿ			೫೫	೧೧೨	೯೫	೨೦೭
		ಹಾನಗಲ	ಹಾನಗಲ	೧೮	೩೩	೨೯	೬೨
		ಹಿರೆಕೇರೂರು	ಮಸೂರು	೫	೧೦	೧೦	೨೦
		ರಾಣಿಬೆನ್ನೂರು	ಕಜ್ಜರಿ	೧೭	೪೧	೨೮	೬೯
			ಮಗನೂರು	೧	೧	೧	೨
			ರಾಣಿಬೆನ್ನೂರು	೧೪	೨೭	೨೭	೫೪

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
೧೦	ಕರಾವರ			೧೨	೨೫	೨೩	೪೮
		ಅಂಕೋಲ	ಅಂಕೋಲ	೨	೫	೪	೯
		ಯಲ್ಲಾಪುರ	ಯಲ್ಲಾಪುರ	೧೦	೨೦	೧೯	೩೯
೧೧	ಕೊಪ್ಪಳ			೨೨	೩೫	೩೩	೬೮
		ಗಂಗಾವತಿ	ಆನೆಗೊಂದಿ	೬	೧೧	೭	೧೮
			ಗಂಗಾವತಿ	೧೨	೨೦	೧೮	೩೮
		ಕೊಪ್ಪಳ	ಕೊಪ್ಪಳ	೩	೪	೫	೯
		ಯಲಬುರ್ಗಾ	ಕುಕನೂರು	೧		೩	೩
೧೨	ರಾಯಚೂರು			೧೧	೨೩	೨೬	೪೯
		ದೇವದುರ್ಗ	ಶಿರವಾರ	೧	೧	೧	೨
		ಸಿಂಧನೂರು	ಸಿಂಧನೂರು	೧೦	೨೨	೨೫	೪೭
೧೩	ಶಿವಮೊಗ್ಗ			೧೨೦	೨೦೮	೧೯೨	೪೦೦
		ಭದ್ರಾವತಿ	ಭದ್ರಾವತಿ	೨	೧	೨	೩

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
		ಸಾಗರ	ಸಾಗರ	೭	೧೨	೧೦	೨೨
		ಶಿವಮೊಗ್ಗ	ಅಳಕೊಲ	೩	೬	೪	೧೦
			ಗೋಪಾಲ	೪೩	೮೫	೬೦	೧೪೫
			ಹೊಸಮನೆ	೧೮	೩೧	೨೮	೫೯
			ಮಿಷನ್ ಕೌಂಪೌಂಡ	೧	೨	೩	೫
			ಪಂಚವಟಿ ಕಾಲೋನಿ	೧	೧	೧	೨
			ಷೇಶಾದ್ರಿಪುರಂ	೨೨	೩೨	೪೨	೭೪
		ಶಿರಾಳಕೊಪ್ಪ	ಶಿರಾಳಕೊಪ್ಪ	೨೩	೩೮	೪೨	೮೦
೧೪	ತುಮಕೂರು	ತುಮಕೂರು	ತುಮಕೂರು	೪	೬	೧೨	೧೮
೧೫	ಉಡುಪಿ	ಉಡುಪಿ	ಉಡುಪಿ	೧	೩	೨	೫
			ಒಟ್ಟು	೪೯೧	೮೯೧	೮೭೯	೧೭೭೦

ಮಾಹಿತಿದಾರರ ವಿವರ

ಹೆಸರು ಮತ್ತು ವಿಳಾಸ	ವಯಸ್ಸು	ವೃತ್ತಿ
ಎಚ್. ನಾಗೇಶ್ ವಾಡೇಲ್ ಬಿನ್ ಹನುಮಂತಪ್ಪ ತರೀಕೆರೆ ಅಂಚೆ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	೫೯	ನಿವೃತ್ತಿ ಮುಖ್ಯಶಿಕ್ಷಕರು
ಆರ್. ಜಗನ್ನಾಥ ಮತ್ತಿಕೆರೆ ಅಂಡರ್‌ಬ್ರಿಡ್ಜ್ ಬೆಂಗಳೂರು	೫೩	ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು
ಆರ್. ಆನಂದ ಬಿನ್ ರಾಜಾರಾಂ ಬಿಳೇಕಹಳ್ಳಿ ಬಿ.ಜಿ. ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು	೪೨	ಟೆಂಪೊ ಚಾಲಕ
ಜಿ. ಭೋಜಪ್ಪ ರಾಜಾಜಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು	೫೪	ನಿವೃತ್ತಿ ನೌಕರರು
ರಾಜಾಸಿಂಗ್ ಆನೀಕೆರೆ, ಚನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣ, ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆ	೫೫	ವ್ಯವಸಾಯ
ಮಾಧವರಾವ್ ಆಲಗೋಡನಹಳ್ಳಿ ಚನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣ ತಾ. ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆ	೫೮	ವ್ಯಾಪಾರ
ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಕಾಲೋನಿ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	೪೦	ಖಟ್ಲೇರಿ ವ್ಯಾಪಾರ
ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ತ್ಯಾಗದ ಕಟ್ಟೆ ತರೀಕೆರೆ ತಾ. ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ	೬೧	ನಿವೃತ್ತ ಶಿಕ್ಷಕರು
ಮೋಹನ್ ರಾವ್ ತ್ಯಾಗದ ಕಟ್ಟೆ ತರೀಕೆರೆ ತಾ. ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ	೪೪	ಆಟೋ ಚಾಲಕ
ಎಚ್. ಬಾಲಾಜಿ ತ್ಯಾಗದ ಕಟ್ಟೆ ತರೀಕೆರೆ ತಾ. ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ	೨೮	ಖಟ್ಲೇರಿ ವ್ಯಾಪಾರ
ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಮ್ಮ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಕೌಂಪೌಂಡ್, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	೩೨	ವ್ಯಾಪಾರ

ಹೆಸರು ಮತ್ತು ವಿಳಾಸ	ವಯಸ್ಸು	ವೃತ್ತಿ
ಟಿ.ಪಿ. ಚಂದ್ರಪ್ಪ ಕೆಂಗಾಪುರ ಕಣಿವೆ ಬಿಳಚೆ ಅಂಚೆ ಚನ್ನಗಿರಿ ತಾ. ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆ	೬೦	ಸೀಮೆಣ್ಣೆ ವ್ಯಾಪಾರ
ಶ್ರೀಮತಿ ಟಿ. ಶಾರದಮ್ಮ ಶರಾವತಿನಗರ, ಶ್ರೀಗುರು ಕೃಪಾ ಎ ಬ್ಲಾಕ್, ೪ನೇ ತಿರುವು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೫೮	ಗೃಹಿಣಿ
ಎಸ್. ನಟರಾಜ ಶೇಷಾದ್ರಿಪುರಂ, ೩ನೇ ತಿರುವು ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೩೮	ಖಟ್ಲೀರಿ ವ್ಯಾಪಾರ
ಆರ್. ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಜಾಟ್ ಹೊಸಮನೆ ಬಡಾವಣೆ, ೬ನೇ ಮೇನ್ ೩ನೇ ತಿರುವು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೫೪	ಖಟ್ಲೀರಿ ವ್ಯಾಪಾರ
ಶ್ರೀಮತಿ ಅಜ್ಜಮ್ಮ ಕೊಂ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಚಾವಡೆ ಹೊಸಮನೆ ಬಡಾವಣೆ, ೬ನೇ ಮೇನ್ ೩ನೇ ತಿರುವು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೫೯	ಗೃಹಿಣಿ
ಸಿ. ರಂಗಪ್ಪ ಚಾವಡೆ ಗೋಪಾಳ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೬೪	ಖಟ್ಲೀರಿ ವ್ಯಾಪಾರ
ಎಸ್. ಗಣೇಶ್ ಸಿಂಥೆ ಹೊಸಮನೆ ಬಡಾವಣೆ, ೬ನೇ ಮೇನ್ ೩ನೇ ತಿರುವು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೫೮	ಆಟೋಚಾಲಕ
ಎಲ್. ರೇವಣ್ಣಪ್ಪ ಗೋಪಾಳ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೭೨	ನಿವೃತ್ತಿ ನೌಕರ
ಪಿ. ಚಂದೋಜಿರಾವ್ ಎಸ್.ಎನ್. ನಗರ, ಸಾಗರ	೭೪	ನಿವೃತ್ತಿ ಅಂಚೆನೌಕರ
ಶಿವಪುತಪ್ಪ ಪಡಿಯಾರ್ ಶಿರಾಳಕೊಪ್ಪ, ಶಿಕಾರಿಪುರ ತಾ.	೪೦	ಖಟ್ಲೀರಿ ವ್ಯಾಪಾರ
ವೈ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸಿಂಥೆ ಜೈಪುರ, ಕೊಪ್ಪ ತಾ. ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿ.	೩೯	ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕ
ಭುವಾನಪ್ಪ ಕುಳವಳ್ಳಿ, ಶಿಕಾರಿಪುರ ತಾ.	೭೦	ವ್ಯವಸಾಯ
ದೇವಾಜಪ್ಪ ಚಾವಡೆ ಹಾನಗಲ್	೭೪	ಖಟ್ಲೀರಿ ವ್ಯಾಪಾರ
ಕರ್ಣಾಜಿ ಚಾವಡೆ ಹಾನಗಲ್	೬೯	ಖಟ್ಲೀರಿ ವ್ಯಾಪಾರ

ಹೆಸರು ಮತ್ತು ವಿಳಾಸ	ವಯಸ್ಸು	ವೃತ್ತಿ
ಮೋಹನ ಚಾವಡೆ ಟೈಲರ್, ಶಿರಾಳಕೊಪ್ಪ	೫೬	ಟೈಲರ್
ಆನಂದಜಿ ಅತ್ತರವಾಲ ಯಲ್ಲಾಪುರ, ಕಾರವಾರ ಜಿಲ್ಲೆ	೫೪	ಅತ್ತರ ವ್ಯಾಪಾರ
ಮಲ್ಲಾಜಪ್ಪ ಅಂಕೋಲ, ಕಾರವಾರ ಜಿಲ್ಲೆ	೬೮	ಖಿಟ್ಲೀರಿ ವ್ಯಾಪಾರ
ಆರ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಹೊಸವನೆ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೫೪	ಆಟೋ ಚಾಲಕ
ಶ್ಯಾಮ್‌ಸುಂದರ ಮೇಣ್ಯಬಿನ್ ರಾಜಾರಾಮ್, ಚನ್ನಗಿರಿ ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆ	೫೮	ಖಿಟ್ಲೀರಿ ವ್ಯಾಪಾರ
ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಚಾವಡೆ ಬೀಡ್‌ನಾಳ ಕ್ರಾಸ್, ಹುಬ್ಬಳಿ	೪೮	ಜ್ಯೂಸ್‌ವ್ಯಾಪಾರ
ಸಾಂಬಾಜಿ ಶಿರೂರ್‌ಪಾರ್ಕ್, ಹುಬ್ಬಳಿ	೪೯	ಇಂಜನಿಯರ್
ಶಿವಾಜಿ ಖತ್ರಿ ಬೈರಿದೇವನ ಕೊಪ್ಪ, ಹುಬ್ಬಳಿ	೫೦	ಟೈಲ್ಸ್‌ವ್ಯಾಪಾರ
ಪಕಾಶ ಸಿಂಧೆ ಹುಬ್ಬಳಿ	೨೫	ಖಿಟ್ಲೀರಿ ವ್ಯಾಪಾರ
ಬಾಬಣ್ಣಿ ಚಾವ್ಹಾಣ್ ಹುಬ್ಬಳಿ	೪೬	ಖಿಟ್ಲೀರಿ ವ್ಯಾಪಾರ
ಶ್ರೀಮತಿ ಗಂಗಾಬಾಯಿ ಕುಮ್ಮನಸಿರಸಗಿ, ಗುಲಬರ್ಗಾ	೭೦	ಗೃಹಿಣಿ
ಕಿರಣ ಕುಮಾರ ಹುಡ್ಕೊ ಕಾಲೋನಿ, ಗದಗ	೩೬	ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾನ್
ಮಂಜುನಾಥ ಕೊಪ್ಪಳ	೩೦	ಗುರುಗಳು
ಅಮರ್‌ಸಿಂಗ್ ಸಿಂಧನೂರು	೨೮	ಖಿಟ್ಲೀರಿ ವ್ಯಾಪಾರ
ಮಂಜುನಾಥ ದೇವಾಜಿ ಗಂಗಾವತಿ	೫೮	ಟ್ರಕ್ಟಾರ ಮೆಕಾನಿಕ್
ಶಂಕರ ಗೇಲೋತ್ ಅತ್ತರವಾಲ, ಮುಂಡರಗಿ	೪೬	ಊದುಬತ್ತಿ ವ್ಯಾಪಾರ

ಹೆಸರು ಮತ್ತು ವಿಳಾಸ	ವಯಸ್ಸು	ವೃತ್ತಿ
ಯಮನಪ್ಪ ಆನೇಗುಂದಿ, ಗಂಗಾವತಿ	೬೫	ಕುಲುಮೆ
ವೆಂಕಟೇಶ ಸಿಂಧೆ ಆನೇಗುಂದಿ, ಗಂಗಾವತಿ	೪೦	ಖಟ್ಲೇರಿ ವ್ಯಾಪಾರ
ರತ್ನಾಜಿ ಹೂವಿನಹಡಗಲಿ	೨೩	
ಸುರೇಶ್ ದೇವುಡಾ ತಿಪ್ಪಾಪುರ, ಹೂವಿನಹಡಗಲಿ	೩೯	ಖಟ್ಲೇರಿ ವ್ಯಾಪಾರ
ಯಮನೂರಿ ಮನುಮನಹಳ್ಳಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ	೩೫	ಹಣ್ಣಿನ ವ್ಯಾಪಾರ
ರಮೇಶ್ ಹನುಮನಹಳ್ಳಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ	೨೮	ಖಟ್ಲೇರಿ ವ್ಯಾಪಾರ
ಕಿಶನ್‌ಸಿಂಗ್ ಕುಮ್ಮನ ಸಿರಸಗಿ, ಗುಲಬರ್ಗಾ	೬೮	ಆರ್.ಎಂ.ಪಿ.ವೈದ್ಯ
ರತ್ನಾಜಿ ಗೇಲೋತ್ ಕಜರಿ ರಾಣಿಬೆನ್ನೂರು ತಾ. ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆ	೪೨	ಖಟ್ಲೇರಿ ವ್ಯಾಪಾರ
ನಾಗೇಶ್ ದಿಲ್ಲಿವಾಲ ರಾಣಿಬೆನ್ನೂರು	೪೫	ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕಲ್ ವ್ಯಾಪಾರಿ
ಎ. ಲೋಕೇಶ್ ದಿಲ್ಲಿವಾಲ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರ ದಾವಣಗೆರೆ	೪೫	ಪಿ. ಡ' ಬ ಲ್ಲ್ಯ. ಡಿ
ಕೆ.ಪಿ. ಗಣೇಶ್‌ರಾವ್ ಕೊತ್ವಾಲ್ ಗೀತಾಂಜಲಿ ಸ್ಟೋರ್, ದಾವಣಗೆರೆ	೬೮	ಖಟ್ಲೇರಿ ವ್ಯಾಪಾರ
ಲಿಂಬಾಜಿ ವಿನೋಬನಗರ, ದಾವಣಗೆರೆ	೪೦	ಆಟೋಚಾಲಕ
ಎಚ್. ಮಂಜು ಕೊತ್ವಾಲ್ ವಿನೋಬನಗರ, ದಾವಣಗೆರೆ	೪೨	ಟ್ರಾವೆಲ್ಸ್ ಏಜನ್ಸಿ
ರಾಜಣ್ಣ ತುಮಕೂರು	೪೮	ಟೆಂಪೊಚಾಲಕ
ಗಿರೀಶ್ ಗೇಲೋತ್ ಹೊಸಮನೆ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೨೫	ವ್ಯಾನ್‌ಚಾಲಕ
ಎಲ್. ಕುಮಾರ ಸಿಂಧೆ ಶರಾವತಿ ನಗರ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೨೮	ಆಟೋಚಾಲಕ

ಹೆಸರು ಮತ್ತು ವಿಳಾಸ	ವಯಸ್ಸು	ವೃತ್ತಿ
ಎಸ್. ಜಗದೀಶ್ ಹೊಸಮನೆ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೨೮	ಟೈಲರ್
ಕಾಳಪ್ಪ ಕೋಳಿ ಗೋಪಾಳ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೫೦	ಖಟ್ಲೀರಿ ವ್ಯಾಪಾರ
ಸೀತಮ್ಮ ತ್ಯಾಗದಕಟ್ಟೆ, ತರೀಕೆರೆ ತಾ.	೭೦	ಗೃಹಿಣಿ
ಶ್ರೀಮತಿ ಕಮಲಮ್ಮ ತ್ಯಾಗದಕಟ್ಟೆ, ತರೀಕೆರೆ ತಾ.	೫೦	ಗೃಹಿಣಿ
ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಶೀಲಮ್ಮ ಚಾವಡೆ ೩ನೇ ತಿರುವು, ಶೇಷಾದ್ರಿಪುರಂ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೫೮	ಗೃಹಿಣಿ
ತಾನಾಜಿ ಕೊತ್ವಾಲ್ ದಾವಣಗೆರೆ	೪೮	ಖಟ್ಲೀರಿ ವ್ಯಾಪಾರ
ಕೆ. ಸುರೇಶ್ ಚಾವಡೆ ಮಿಷನ್ ಕೌಂಪೌಂಡ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೩೮	ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ವ್ಯಾಪಾರ
ಸಿ. ಆನಂದ ಚಾವಡೆ ಗೋಪಾಳ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೪೨	ಖಟ್ಲೀರಿ ವ್ಯಾಪಾರ
ತಿಪ್ಪೇಶಪ್ಪ ಕೋಳಿ ಗೋಪಾಳ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೪೦	ಗಾಡಿ ಬಾಡಿಗೆ
ಮೋಹನ್ ಗೋಪಾಳ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೩೮	ವ್ಯಾಪಾರ
ಎಚ್. ಶಿವಾಜಿ ಮಚ್ಚರ್ ಶೇಷಾದ್ರಿಪುರಂ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೪೧	ಬಳೆ ವ್ಯಾಪಾರ
ಯಂಕಪ್ಪ ದಾವಣಗೆರೆ	೪೫	ವ್ಯಾಪಾರ
ಟಿ. ಶಿವಾಜಿ ಮಚ್ಚರ್ ತ್ಯಾಗದಕಟ್ಟೆ, ತರೀಕೆರೆ ತಾ. ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	೫೮	ವ್ಯವಸಾಯ
ಬಾಲಾಜಿ ಸಿಂಧೆ ಮದನಪಲ್ಲಿ	೩೮	ಅತ್ತರ್ ವ್ಯಾಪಾರಿ
ರಾಜಣ್ಣ ಚಾನಕಲ್	೨೭	ವ್ಯವಸಾಯ
ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದ್ರಮ್ಮ ಗೋಪಾಳ ಶಿಮೊಗ್ಗ	೨೮	ಗೃಹಿಣಿ
ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾರದಮ್ಮ ಗೋಪಾಳ ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೩೮	ಗೃಹಿಣಿ

ಶ್ರೀಮತಿ ತುಳುಜಮ್ಮ ಗೋಪಾಳ ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೩೪	ವ್ಯಾಪಾರಿ
ಸುರೇಶ್ ಆಲ್ಕೋಳ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೫೪	ಕೂಲಿ
ಶ್ರೀಮತಿ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಹೊಸಮನಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೪೦	ಗೃಹಿಣಿ
ಶ್ರೀಮತಿ ಸರೋಜ ಹೊಸಮನಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೪೮	ದಿನಸೀವ್ಯಾಪಾರಿ

ಪರಾಮರ್ಶನ ಸೂಚಿ

ಕನ್ನಡ

ಎಲ್ಲಪ್ಪ ಕೆಕೆಪುರ., ದಕ್ಕಲ ಮಕ್ಕಳು, (ಕೆಕೆಪುರ: ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ರಾಂಪುರ, ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿ., ೧೯೯೭)

ಕಟ್ಟೀ, ವೆಂಕಟರಂಗೋ (ಅನು)., *ಗ್ಯಾಝೆಟೀಯರು ಮುಂಬಯೀ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದ್ದು: ಧಾರವಾಡ ಬೆಳಗಾವಿ ವಿಜಾಪುರ ಕಾನಡಾ ಈ ನಾಲ್ಕು ಜಿಲ್ಲೆಗಳದ್ದು* (ಮುಂಬಯಿ: ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಬುಕ್ ಡಿಪೊ, ೧೮೯೩) ಪುನರ್ ಮುದ್ರಣ. ೧೯೮೪, ಹೊಸ ದೆಹಲಿ: ಏಷಿಯನ್ ಎಜುಕೇಷನಲ್ ಸರ್ವೀಸೆಸ್).

ಚಲುವರಾಜು., ದಕ್ಕಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (ಬೆಂಗಳೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ೧೯೯೩)

ದಾಸನೂರು ಕೂಸಣ್ಣ., ಶೋಷಿತ ಜಂಗಮರ ಮೀಸಲಾತಿ, (ಮಾತಂಗ ಪ್ರಕಾಶನ, ೧೯೯೮)

ಪ್ರಶಾಂತ ಎಚ್ ಡಿ., ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜ್ಯ ಕೋಶ–೪ *ಜನಸಮುದಾಯ ಸಂಪುಟ* (ಹಂಪಿ: ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ)

ಬಸವರಾಜ್ ನೆಲ್ಲಿಸರ., ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಶನ (ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ೧೯೯೩)

ಮಾರುತಿ ಎಸ್ ವಿ., ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದ ಅಧ್ಯಯನ (ಹಂಪಿ:ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಅಪ್ರಕಟಿತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ೨೦೦೨)

ಮೇತ್ರಿ ಕೆ ಎಂ., *ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಲಕಸುಬುಗಳು* (ಹಂಪಿ:ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೨೦೦೨).

ರೈ, ಎ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ...(ಸಂ).,*ದ್ರಾವಿಡ ನಿಘಂಟು* (ಹಂಪಿ:ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೨೦೦೧).

ಹಂಪ, ನಾಗರಾಜಯ್ಯ., *ದ್ರಾವಿಡಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ* (ಬೆಂಗಳೂರು) ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ೧೯೯೧).

ಹಿರೇಮಠ ಎಸ್ ಎಸ್., ಜಾತ್ರೆಗಳು (ಮಮತಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೊಸಪೇಟೆ, ೧೯೯೩)

ಇಂಗ್ಲೀಶ್
English

Ananthakrishna Iyer, L K., *The Mysore Tribes and Castes* (Mysore: The Mysore University, 1930; rpt. 1998, New Delhi: Mittal Publications), 5 Vols.

Brochure on Reservation for Scheduled Castes, Scheduled Tribes and other Categories of Backward Classes in Services and Posts (Bangalore: Government Press, 1987).

Brochure on Reservation and Concessions for Scheduled Castes, Scheduled Tribes and other Backward Classes...(New Delhi: A Nabhi Publications, 2004).

Devy, G N (Chairman)., Technical Advisory Group on Denotified Nomadic and Semi-nomadic Tribes Report, 2006 (New Delhi: Ministry of Social Justice and Empowerment, Government of India).

Enthoven, R E., *The Tribes and Castes of Bombay* (Bombay: Government Central Press,1922; rpt. 1975, Delhi: Cosmo Publications) 3 Vols.

Eustace J Kitts, *A Compendium of the Castes and Tribes found in India: Census of India 1881* (Byculla: Education Sociey Press,1885; rpt.1982, Gurgaon: The Academic Press, Gurgaon).

Hassan, S S., *The Castes and Tribes of H E H Nizam's Dominions* (Bombay: Government Central Press, 1920; rpt. 1989, New Delhi: Asian Educational Services).

Havanur, L G (Chairman)., *Karnataka Backward Classes Commission Report* (Bangalore: Government Press, 1975), 5 Vols.

Misra, P K, Rajalakshmi, C R, Verghese, I., *Nomads in the Mysore City* (Calcutta: Anthropological Survey of India, 1971).

Nagan Gowda, R (Chairman)., *Mysore Backward Classes Committee Report* (Bangalore: Government Press, 1979).

Nanjundayya, H V., *The Ethnographic Survey of Mysore* (Bangalore: Government Press, 1906).

Nandu Ram., Encyclopaedia of Sheduled Cast of India, VI South India, Gyan Publishing house, New Delhi, 2007

Ravivarma Kumar (Chairman)., *The Karnataka State Commission for Backward Classes Special Report -2000* (Bangalore: Government Press, 2000).

Reddy, O Chinnappa (Chairman).,Report of the Karnataka Third Backward Classes Commission (Bangalore: Government Press, 1990), 2 Vols.

Risley, H H.,*The Caste and Tribes of Bengal* (Calcutta: Bengal Secretariat Press, 1891; rpt.1981, Calcutta: Firma Mukhopadhyay), vols

Russell, R V and Hiralal, *The Tribes and Castes of the Central Provinces of India* (London: Macmillan and Co., 1916; rpt. 1975, New Delhi:Cosmo Publications), vols

Shashi, S S., *The World of Nomads*(New Delhi: Lotus Press, 2006).
Singh, K S., *The Scheduled Castes* (Delhi: Oxford University, Press,1993) People of Inida National Series, vol. 2
........, *The Scheduled Tribes* (Delhi: Oxford University, Press,1994) People of Inida National Series, vol. 3
........, *India's Communities* (Delhi: Oxford University, Press,1998) People of Inida National Series, vol.4-6.
.... (General Editor)., *People of India : Karnataka* (New Delhi: Anthropological Survey of India, 2003) Volume XXVI.
The Annual Administration Report on the Working of the Criminal Tribes Act in the Bombay Presidency Part - I (Bombay: Govt. Central Press, 1936)
The New Encyclopaedia Britannica (The University of Chicago, 1992)
Thurrston, E., *Ethnographic Notes on Southern India* (Madrss: Government Press, 1906).
..........., *Castes and Tribes of Southern India* (Madrss: Government Press, 1909; rpt. 1975, Delhi: Cosmo Publications) 7 vols.
Venkataswamy, T (Chairman).,Report of the Karnataka Second Backward Classes Commission (Bangalore: Government Press, 1986), 3 Vols.

ಸಂಚಾರಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳು

ಕುರಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ರಾಜಪ್ಪ ಹೊಂಸ್, ಬುಕ್ಕಾಂಬುದಿ

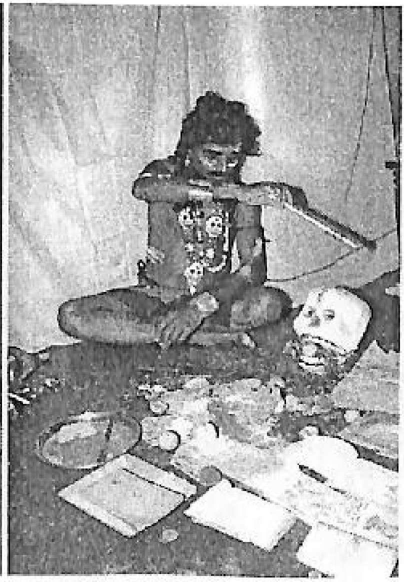

ಬುಕ್ಕಾಂಬುದಿ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮೀನಿನ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತ ರಾಜಪ್ಪ, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಮೊಲದ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಭುವಾಡೆಲ್, ಶಿವನಿ ಆರ್ ಎಸ್

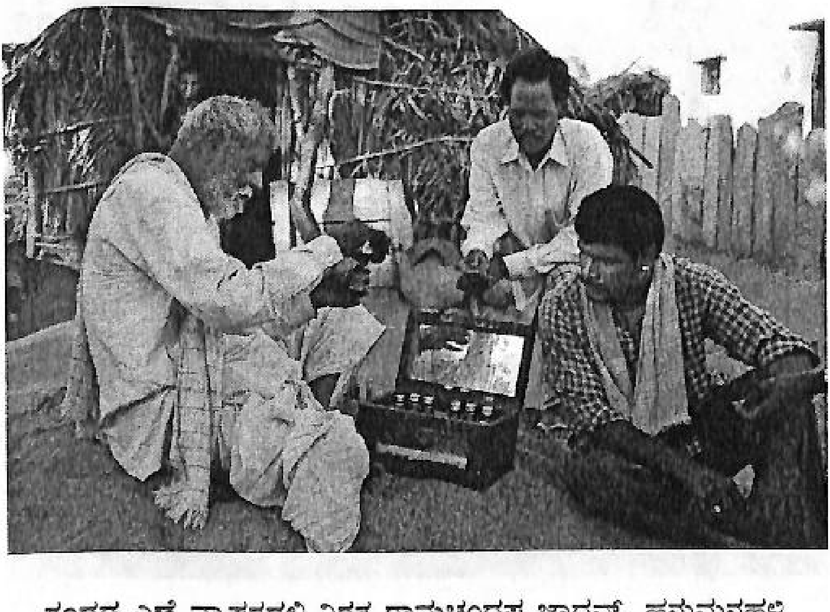
ತಾಳೆಗರಿಗಳು, ಮಾಟ ಮಂತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಾಂತ್ರಿಕ

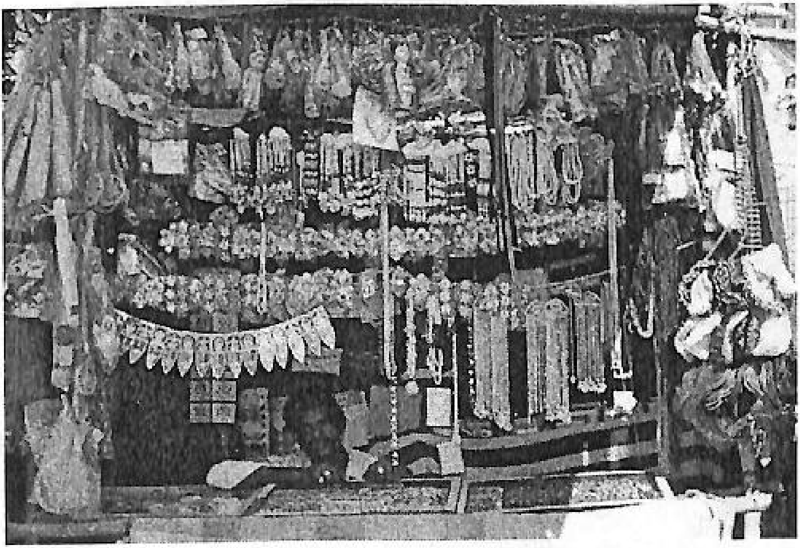
ಜೋತಿಷ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ರಂಗಪ್ಪ, ಕೆಂಗಪುರ

ಗಿಡಮೂಲಿಕೆ ಔಷಧಿ ವ್ಯಾಪರದಲ್ಲಿ ನಿರತ ಸಿತಾಮ್ಮ ಹೊಂಸ್

ಗಂಧದ ಎಣ್ಣೆ ವ್ಯಾಪರದಲ್ಲಿ ನಿರತ ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ ಜಾದವ್, ಹನುಮನಹಳ್ಳಿ

ಖಟ್ಲೇರಿ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಗೋಪಾಲ ವಾಡೇಲ್, ಹಾನಗಲ್

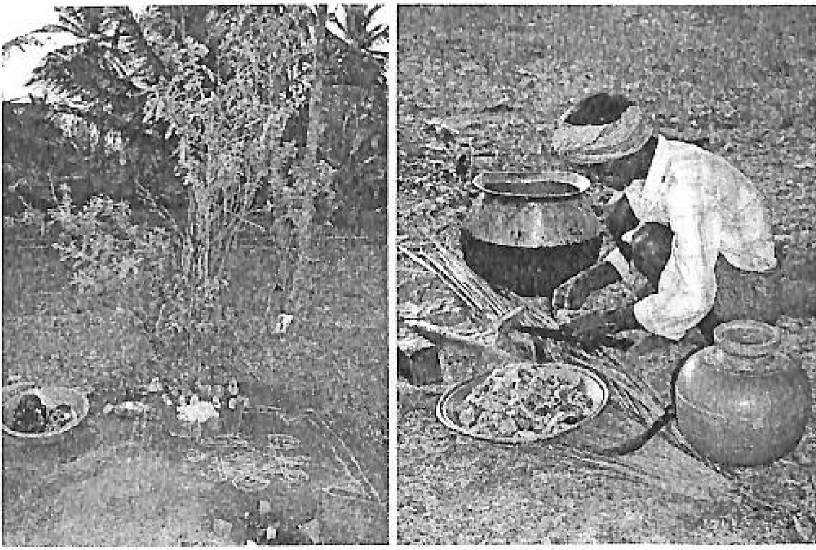
ಛತ್ರಿ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಎಸ್ ಲಿಂಬೋಜಿ ಸಿಂಧೆ, ಹೊಸಮನೆ

ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವ ಎಸ್. ಬಂಗಾರಪ್ಪ (ನವೆಂಬರ್ ೦೧, ೨೦೦೨) ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದ ಉದ್ಘಾಟನೆಯ ಮೆರವಣಿಗೆ (ನವೆಂಬರ್ ೦೧, ೨೦೦೨) ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಕಾಳಮ್ಮ ದೇವಿ ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧತೆ, ತ್ಯಾಗದಕಟ್ಟೆ

ಬಳೆ ವ್ಯಾಪರದಲ್ಲಿ ನಿರತ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ, ಶೇಷಾದ್ರಿಪುರ

ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ದೋಣಿ ಪೂಜೆ

ಭೂತಪ್ಪ ದೈವ, ಬಿಡ್ನಾಳ, ಹುಬ್ಬಳಿ

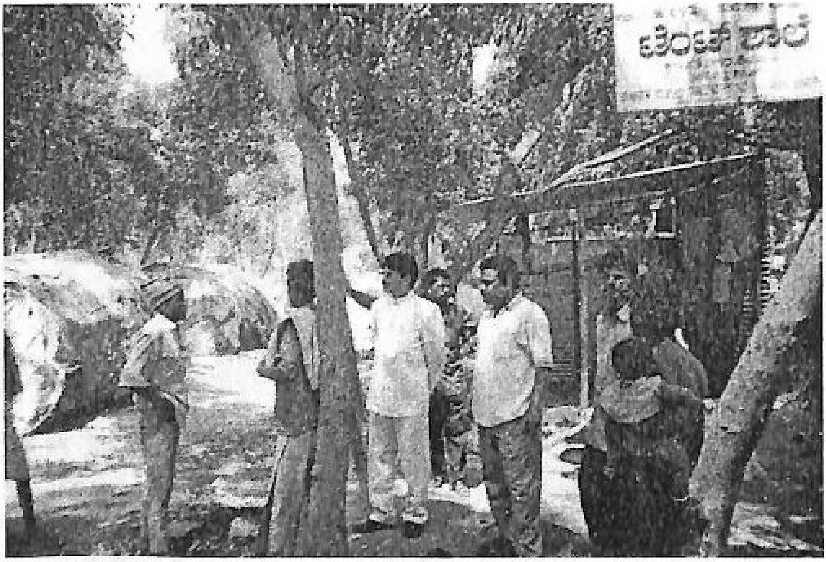

ಹಚ್ಚೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು

ಕೌದಿ ಹೊಲ್ಲೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು, ಗೋಪಾಳ ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಅಲೆಮಾರಿ ಗುಡಾರಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಗಾಯಕ್ವಾಡ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ತತ್ವ ಪದದ ಅಲೆಮಾರಿ ರಾಮಣ್ಣ

ತ್ಯಾಗದಕಟ್ಟೆ ಗ್ರಾಮದ ಗುಳ್ಳೆಮ್ಮ ದೇವಿ